

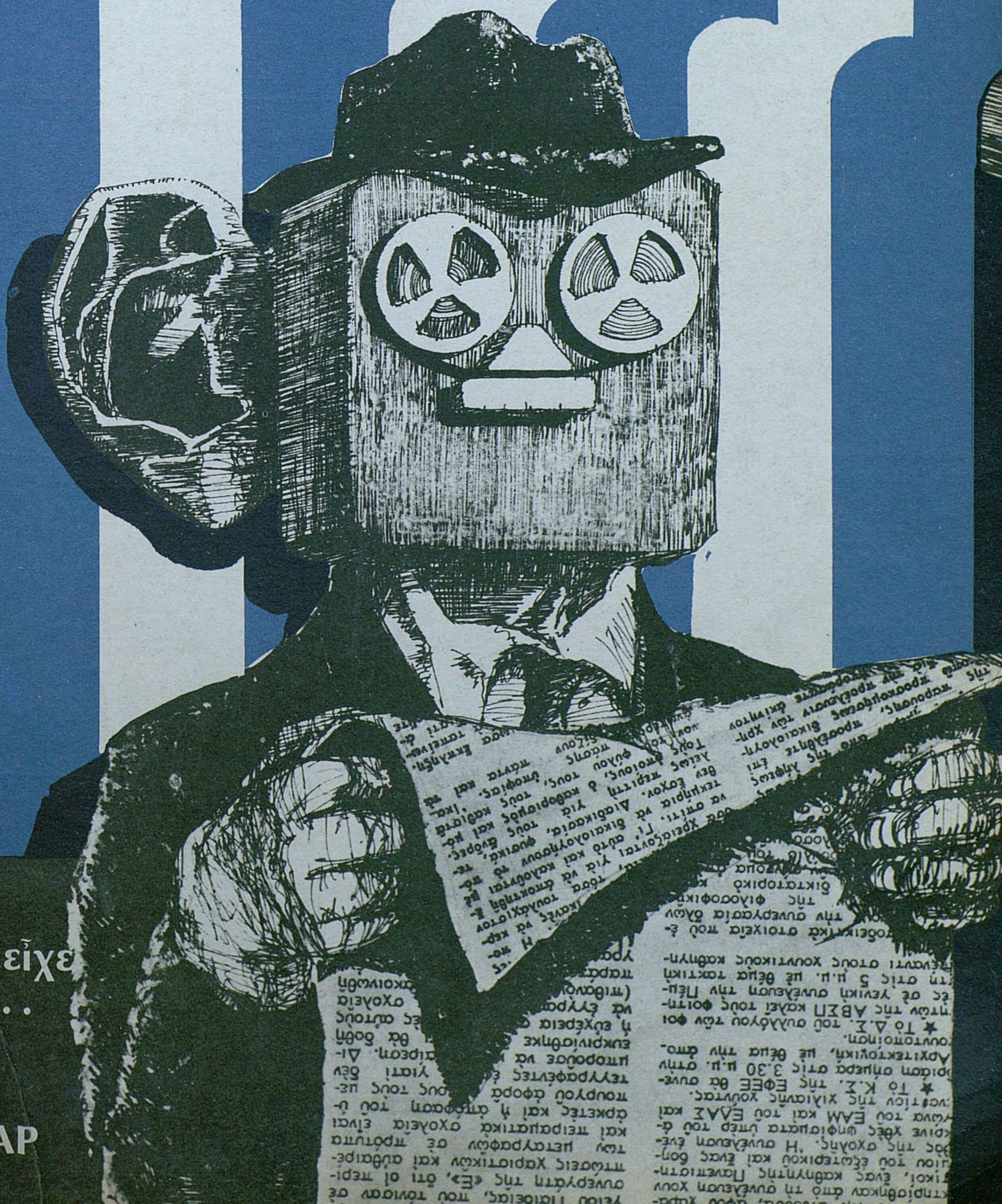
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΕ

Περίοδος Β', Τεύχος 30, Σάββατο 18 'Οκτωβρίου 1975

Μας φακελώνουν
εξήντα χρόνια

Δρχ. 20

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

...καὶ ἡ Κ.Υ.Π. εἶχε
πολλή δουλειά...

Ἀποκλειστικὴ
δήλωση τοῦ FRAP

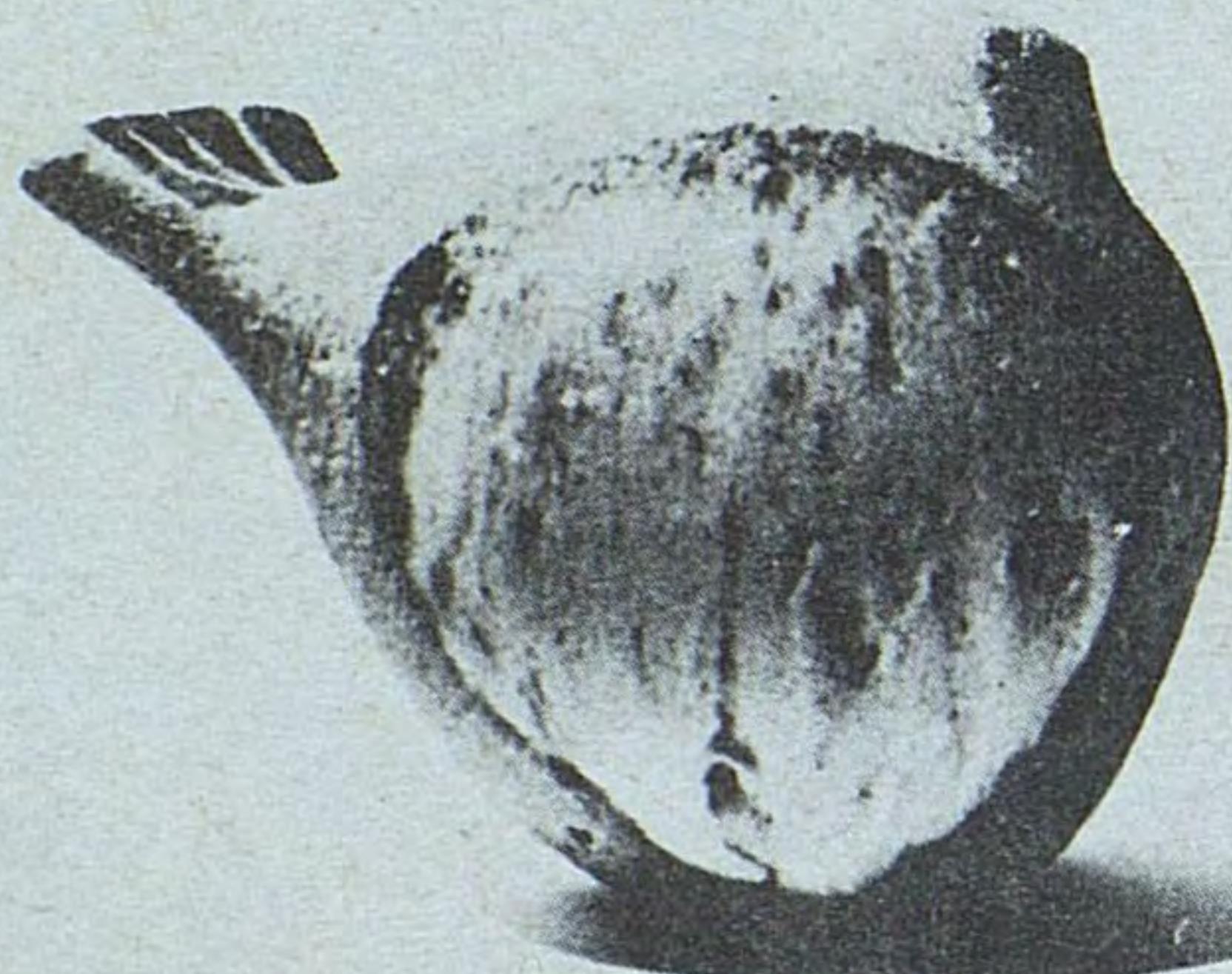
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ

χειροποίητα αντικείμενα
σχεδιασμένα
απ' την Ελενη Βερναδάκη

κεραμικά και κοσμήματα
κηροπηνία
...ένα σωρό άλλες κατασκευές

σταμπάτα Τυρναβίτικα πανιά
κοσμήματα μοναδικές δημιουργίες
Ελλήνων καλλιτεχνών

μοναδικά δώρα
.....από 200 δραχμές

βαλαωριτού 4

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

• εκδόσεις βεργος

ΕΡΙΚ ΧΟΜΠΣΜΠΑΟΥΜ

οι ληστες

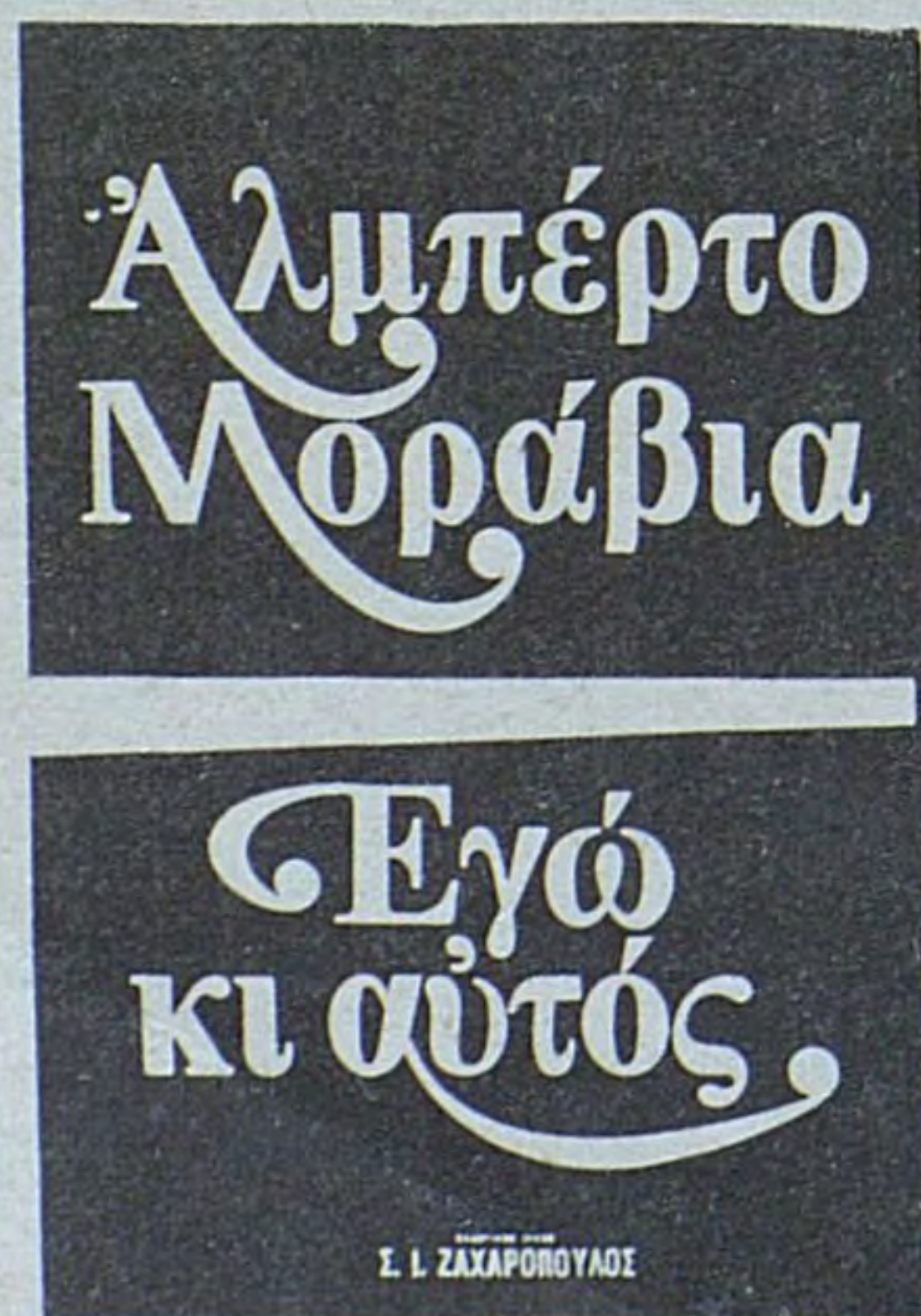

Μιά θεώρηση της ληστείας σαν κοινωνικό ή επαναστατικό φαινόμενο, και της σχέσης της με τις μάξες.

• εκδόσεις βεργος

Σόλωνος 128, Αθήνα, Τηλ. 606.207

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Σ.Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. κυκλοφόρησαν

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7, τηλ. 605501, ΑΘΗΝΑ
ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ 141, τηλ. 4116530, ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
Κύριο Άρθρο.....	3
Αντίλογος.....	4
Αντιθέσεις.....	5
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ και η Κ.Υ.Π. είχε πολλή δουλειά.....	6

Εξήντα χρόνια μās φακελώνουν.....	8
Β. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ: 'Η Διαδήλωση.....	13
Επιχείρηση «Μηνύματα από την 'Ελλάδα».....	14
Κ. ΚΙΤΣΟΥ: Οί φόροι των πολλών.....	17
Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ: Περιφερειακή ανάπτυξη.....	18
Γ. ΝΗΣΙΩΤΗ: Τό νέο παιχνίδι του Κίσιγγκερ.....	20
Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: 'Ισπανία-Πορτογαλία.....	23
Συνέντευξη του Πινόσντ.....	25
'Η απέλευθέρωση της 'Αθήνας.....	26
«Φτιάξτε τό ΑΝΤΙ μαζί μας».....	28
Συζήτηση Νεολαιίστικων 'Οργανώσεων.....	30
Α. ΛΕΝΤΑΚΗ: Χουντικά Σωματεία (II).....	33
Στρατός και Πολιτική.....	36
Η. ΘΕΡΜΟΥ: Πανεπιστήμιο και Κοινωνία.....	40
Ν. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: 'Η 'Επικαιρότητα του Μπρέχτ.....	45
Καλλιτεχνικές Σελίδες.....	47
'Επιστολές.....	52
'Αποκλειστική δήλωση του εκπροσώπου του FRAP..	22

Κάθε ένυπόγραφο άρθρο εκφράζει
την προσωπική γνώμη του συγγραφέα του.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ:

Δημοχάρους 60, 'Αθήνα 601, Τηλ: συντ. 732.819 -
διαχ. 732.713.

● 'Ιδιοκτήτης-Έκδοτης-Διευθυντής: ΧΡ. Γ.
ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ, Δεινοκράτους 131.
● 'Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Ι. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΟΣ,
Καλοκαιρινού 15. ● Διαφημίσεις: ΕΥΑΓ.
ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ, ● 'Ατελιέ: Α. Σ.
Κουνδουράκη, Πετσόβου 12. ● Τό «ΑΝΤΙ»
φωτο-στοιχειοθετείται από τή ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΙΚΗ
«Γ. ΤΣΙΒΕΡΙΩΤΗΣ» Ε.Π.Ε., Λένορμαν 205, και
τυπώνεται από τήν ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΙΩ.
ΚΑΜΠΑΝΑΣ» Α.Ε., Φιλαδελφείας 4. ●

Ο ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

'Η δίκη για τό Πολυτεχνείο, όπως διαγράφεται από τά βουλεύματα
καί από τό ως τώρα δημοσιευμένο προδικαστικό ύλικό, τείνει νά γί-
νει ή διερεύνηση μιās νύχτας ταραχών. Τό ζήτημα παίρνει τίσ δια-
στάσεις αστυνομικού προβλήματος. Τό ενδιαφέρον έντοπίζεται νά
μάθουμε ποιός σκότωσε ποιόν από τούς 24 επώνυμους νεκρούς. 'Αλλά
ούτε κι αυτό θά φανεύ ολοκάθαρα, γιατί θά αποδειχτεί διαδικαστικά
δύσκολο, "έξ αιτίας έλλείψεως επαρκών στοιχείων", νά διαπιστωθεί
από τό όπλο τίνων έντοξεύτηκαν οί θανατηφόρες σφαίρες. 'Αλλά κι
αν ακόμα υποθέσουμε ότι βρισκόταν ή ακριβής αντιστοιχία καί γινόταν
ή αναγνώριση τής ταυτότητας των πολλών φονέων, πάλι θά έμεναν μεγά-
λα έρωτήματα. Τό πρόβλημα θά έμενε ανοιχτό, γιατί θέ έλειπε ό
ουσιαστικός δολοφόνος.

'Εκείνο πού ζητάει επίμονα νά μάθει ό έλληνικός λαός είναι
πο υ ό ς π ρ α γ μ α τ ι κ ά σ κ ό τ ω ν ε έκεινες τίσ ήμέρες
καί π ρ ό ς ό φ ε λ ο ς τ ύ ν ο ς γινόταν ή σφαγή. 'Ακολουθοϋν
πολλά καί πύρινα έρωτήματα πού θά έπρεπε ν'άπαντηθοϋν ή νά καταβλη-
θεί κάθε προσπάθεια για τήν πραγματική καί ούσιαστική άπάντησή τους.
'Η έπίσημη, όμως, έρευνα στάθηκε - μήπως αναγκαστικά; - στά έξωτερι-
κά καί έντελώς έπιφανειακά στοιχεία, στήν αναζήτηση των άμεσων φυσι-
κών αϋτουργών, πού διέπραξαν τούς τόσους γνωστούς φόνους, καί όχι
στή διαλεύκανση του μεγάλου έγκλήματος.

'Οπως καί τό "στιγματισμό", πού στεγανοποιήθηκε ως πρós τά χρονικά-
όρια καί τά όρισμένα μόνο πρόσωπα, έτσι καί ή δίκη για τό Πολυτεχνείο
περιορίζεται αποκλειστικά στό βράδυ τής Παρασκευής, στά έπεισόδια
γύρω από τό κτίριο καί κυρίως στά γεγονότα τής πύλης καί στή δράση
των τάνκς. Δέν συνέβη λοιπόν, τίποτ'άλλο; Καί τό έπιτελικό όργανωμένο
σχέδιο σφαγής πού έκτελέστηκε μέ κάθε λεπτομέρεια ως τό τέλος; 'Η
δίκη άγνοεί καί τό σχέδιο καί τούς σχεδιαστές, αλλά καί τούς έκτελε-
τές του. 'Αναζητήσε μόνο θύματα για νά καταρτίσει έναν όνομαστικό
κατάλογο μέ αύξοντα αριθμό. Καί, όπως ήταν φυσικό, δέν τόν συμπλήρωσε.
Γιατί τό ίδιο εκείνο έπιτελικό σχέδιο πρόβλεπε τήν απόκρυψη των
θυμάτων καί τή μετέπειτα σιωπή γύρω από αυτούς. 'Όσο δέν αποκαλύπτονται
οί πραγματικοί δολοφόνοι, τό σχέδιο τής σφαγής, οί ρίζες του καί οί
πραγματικοί έκτελεστές του, ό κατάλογος των θυμάτων θά μένει άσυμπλή-
ρωτος.

'Η δίκη του Πολυτεχνείου είναι υπόθεση ούσίας. Φλογίζει όλους τούς
'Ελληνες, γιατί είναι ένα όργανωμένο έγκλημα μέ πολύ, καί μάλιστα
νεανικό, αίμα, πού τά αϋλάκια του θά μπορούσαν νά οδηγήσουν στίς
σκοτεινές πηγές. Αϋτή τήν πύρινη έχνηλασία καί τήν αποκάλυψη τής
ούσίας περιμένουν όλοι σάν άληθινή κάθαρση. 'Αλλά αυτό, καθώς μαρτυροϋν
τά πράγματα, άργεί.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: έξάμηνη 260 δρχ. - έτήσια 520 δρχ. 'Ετήσια 'Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ. 1.000 δρχ. - Για μαθητές, σπουδαστές
έκπτωση 15%. ● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εϋρώπη - Μεσογ. χώρες: έξάμηνη: άπλή δολ. 10, άεροπ. δολ. 13· έτήσια: άπλή δολ. 20, άεροπ. δολ.
25 - Η.Π.Α - Καναδάς - Ανατ. 'Ασία: έξάμηνη: άπλή δολ. 10, άεροπ. δολ. 17· έτήσια: άπλή δολ. 20, άεροπ. δολ. 34· Αϋστραλία - 'Ωκεανία: έξάμηνη:
άπλή δολ. 10, άεροπ. δολ. 24 - έτήσια: άπλή δολ. 20, άεροπ. δολ. 47 ● 'Εμβάσματα, τραπεζικές έπιταγές: ΧΡΗΣΤΟΝ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΝ, Δημοχάρους
62, ΑΘΗΝΑ 601. ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20.

Κεντρική διάθεση για τά βιβλιοπωλεία
Βορείου 'Ελλάδος: Βιβλιοπωλείο «Ξένος
Τύπος» Ν. Κοτζιάς καί Σία Ο.Ε., Τσιμισκή 78,
τηλ. 279-720, Θεσσαλονίκη.

Κεντρική διάθεση του ΑΝΤΙ για τά
βιβλιοπωλεία τής 'Αθήνας: Βιβλιοπωλείο
«Τό δέντρο» ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ, Χαριλάου
Τρικούπη 13, Τηλ. 606.393

Δεκαπενθήμερο... «άπειθαρχιών»

του Κώστα Παπαϊωάννου

«Διαμάχη κόμματος καυγὰς περὶ παπλώματος»

Οἱ στίχοι ἀπὸ τὸ γνωστὸ «ἀντικομματικὸ» τραγούδι τοῦ Λάκη Καραλή, εἶχαν τὸ δεκαπενθήμερο ποὺ μᾶς πέρασε ... πολυκομματικότητα:

- Ἀπανωτὰ κρούσματα «άπειθαρχίας» (κατὰ τὴν ἐπίσημη ἔκφραση) στὴν ΕΚΝΔ.
- Ὁξυνση στὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο ΚΚΕ, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ ΚΚΕ (ἐσ) καὶ ΕΔΑ, μὲ ἀφορμὴ τὸν διπλὸ ἑορτασμὸ τοῦ ΕΑΜ.
- Δείγματα «μίνι άπειθαρχίας» στὴ «Νέα Δημοκρατία», κατὰ τὶς ψηφοφορίες στὴ Βουλὴ γιὰ ἐκλογὴ προεδρείου. Αἰτία, ἡ νοοτροπία σαλατοκομματισμοῦ ποὺ κυριαρχεῖ στὸ κόμμα.
- Ὁριστικοποίηση στὴ διάσπαση τοῦ ΠΑΣΟΚ, μὲ τὴν ἐξαγγελία, κι ἐπίσημα, νέας πολιτικῆς κίνησης, μὲ σοσιαλιστικὸ - μαρξιστικὸ χαρακτήρα, ἀπὸ ὁμάδα «διαγραφέντων». Τὸ Νοέμβρη, σὲ πανελλαδικὴ διάσκεψη, θὰ μποῦν οἱ βάσεις «γιὰ ἓνα πολιτικὸ φορέα ἀρχῶν». Μιὰ καινούργια προσπάθεια στὸ χῶρο τῆς ἀνανεωτικῆς Ἀριστερᾶς.

ΕΚΝΔ: ἐκπλήξεις

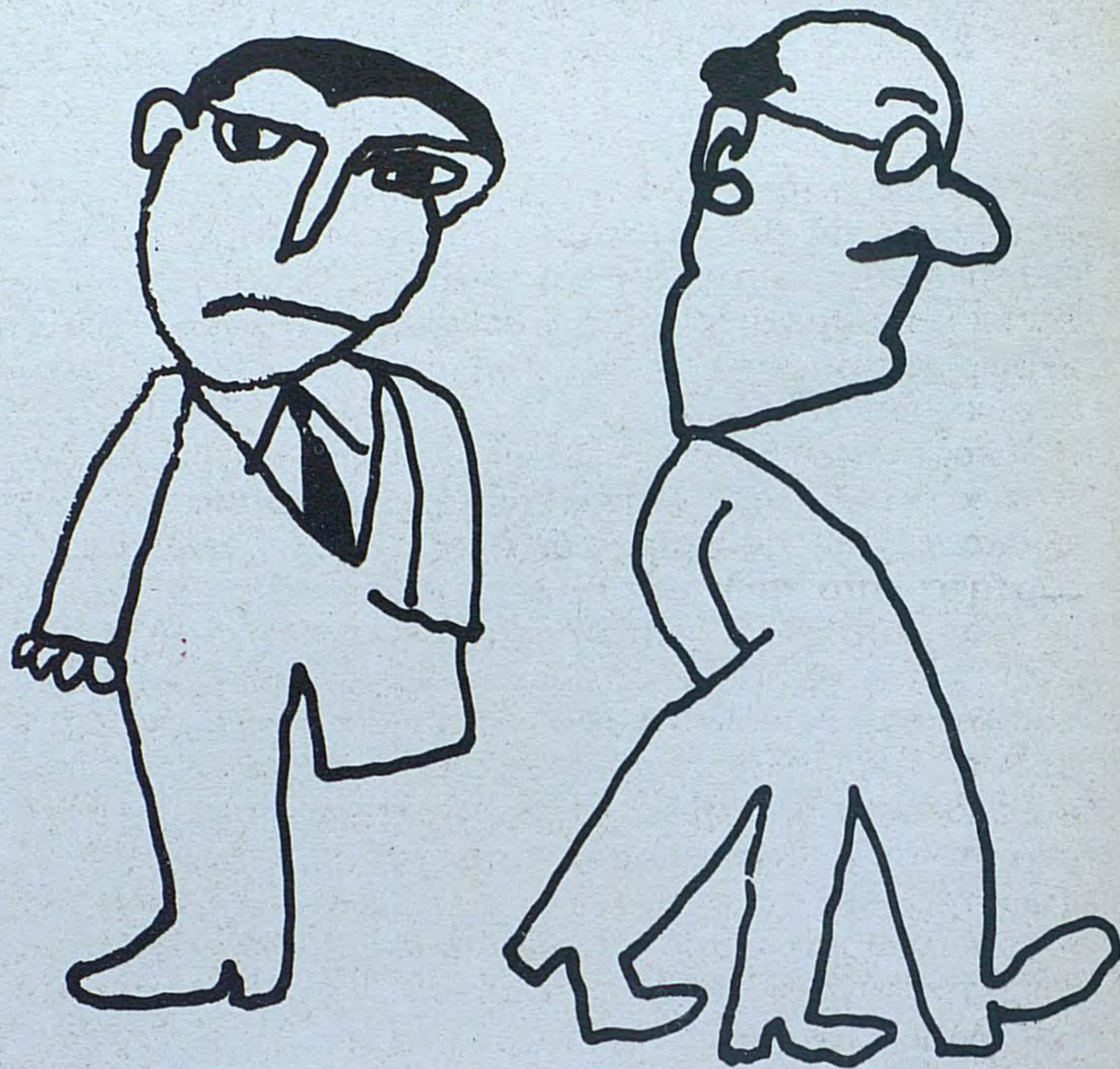
Ἡ κρίση στὴν ΕΚΝΔ ξεχωρίζει. Ξεκίνησε - σ' αὐτὴ τὴ φάση της, βέβαια - ἀπὸ τὴν ἐκλογὴ, τὸν προηγούμενο μῆνα, ἐνὸς Πολιτικοῦ Γραφείου μὲ ἔντονη τὴν παρουσία τῶν «παλαιῶν» δυνάμεων, καὶ προχώρησε πολὺ περισσότερο, ὅταν ἀποκαλύφτηκε:

- Ἡ προσυπογραφή ἀπὸ 4 βουλευτὲς τοῦ κόμματος ἐνὸς σχεδίου νόμου τῆς «Νέας Δημοκρατίας» γιὰ τὴν παιδεία ποὺ ἐρχόταν σὲ σαφὴ ἀντίθεση μὲ τὴ σχετικὴ Συντακτικὴ Πράξη καί, φυσικά, μὲ τὸ δημόσιο αἶσθημα. Καὶ τὸ χειρότερο: δύο βουλευτὲς (Παπαγιαβῆς, Ν. Ἀλαβάνος) συμφώνησαν ἀμέσως ὅτι ἦταν μιὰ τουλάχιστον «λανθασμένη ἐνέργεια», ἀλλὰ οἱ ἄλλοι δύο (Ἀθ. Κανελλόπουλος, Α. Κοκκέβης) ἔδωσαν μιὰ «μικρὴ μάχη» πρὶν δεχτοῦν ν' ἀποσύρουν τὶς ὑπογραφές τους.
- Ἡ ἀνταρσία 5 βουλευτῶν στὴν ψηφοφορία γιὰ ἐκλογὴ προέδρου: 3 ψήφισαν τὸν κ. Παπακωνσταντίνου καὶ δύο ἔριξαν λευκὴ ψῆφο.

Ὁ σάλος ποὺ ξεσηκώθηκε (καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ β' ἀντιπροέδρου, βρέθηκαν δύο «ἀποστάτες» μὲ λευκὴ ψῆφο) δύσκολα θὰ κοπάσει μὲ τὸν τερματισμὸ τοῦ ἀνακριτικοῦ ἔργου ἐνὸς εἰδικοῦ Πειθαρχικοῦ Συμβουλίου ποὺ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ συγκροτήθηκε (Γ. Β. Μαγκάκης, Ν. Γαζής, Ε. Παπανοῦτσος). Ὅπως δύσκολα θὰ ἐντοπιστοῦν ἐπίσημα (ἀνεπίσημα εἶναι κοινὸ μυστικὸ τὰ 5 ὀνόματα...) οἱ «ἀποστάτες», γιὰ τοὺς 3 τουλάχιστον ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἡ διαγραφὴ εἶναι σίγουρη.

Πρὸς τὴ σοσιαλδημοκρατία

Ὅμως, στὰ χέρια τοῦ 3μελοῦς συμβουλίου θὰ ὑπάρχει ἓνα ὑλικὸ (μαζεμένο, ἔστω, κατὰ τρόπο ποὺ ἀπὸ ἀρκετοὺς κατακρίθηκε σὰν «πεπαλαιωμένος») χρήσιμο γιὰ ὅσους πραγματικὰ θέλουν τὴν «ἐξυγίανση» στὸ κόμμα: οἱ παλαιοκομματικῆς νοοτροπίας βουλευτὲς οὔτε λίγοι, οὔτε μεγάλοι στὰ χρόνια (ὅλοι...) εἶναι... Ἡ ὀξύτητα ποὺ πῆρε τὸ θέμα (στὸν κ.Γ. Μαῦρο ἀποδίδεται μιὰ φράση ποὺ ἀκούστηκε στὴν Κοινοβουλευτικὴ Ὅμάδα: «Τὸ κόμμα ἔχει πλέον 56

βουλευτὲς) καὶ τὸ κλείσιμό του, ἴσως σταθεῖ ἀφορμὴ νὰ περάσει ἡ ΕΚΝΔ σχετικὰ ἀνώδυνα στὴ σειρὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν κομμάτων ποὺ πιστεύουν στὶς ἀρχὲς τοῦ Δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ: ὅσο κι ἂν ἡ ἱστορία αὐτὴ τῶν 5 ἀπρστατῶν ἀποδίδεται σὲ «μεμονωμένες, μᾶλλον, ἐνέργειες» καὶ ὄχι σὲ «ὀργανωμένη δουλειά» (ἓνας τουλάχιστον ἀπὸ τοὺς 5 θὰ μπορούσε ν' ἀπαλλαγεῖ «λόγω βλακείας»!) θεωρεῖται σὰν ἥττα τῶν στοιχείων ἀκριβῶς ἐκείνων ποὺ ἀντιδρῶν στὴ «στροφή πρὸς τὴ σοσιαλδημοκρατία».

Διάσπαση ἢ χωριστὴ διακήρυξη

- Ἔτσι, δὲν ἀποκλείεται, ἂν ὡς τὰ μέσα τοῦ Νοέμβρη τὸ καταστατικὸ εἶναι ἔτοιμο, τὸ «πέρασμα στὴ σοσιαλδημοκρατία» νὰ γίνεи χωρὶς οὐσιαστικὲς ἀντιδράσεις. Ἄν δὲν συμβεῖ αὐτὸ καὶ ὄχι μόνο ὑπάρξουν ἀντιδράσεις ἀλλὰ - πράγμα ὄχι πιθανὸ - ἡ πλάστιγγα γείρει πρὸς τὴ μεριὰ τῶν ἀντιτιθεμένων, τότε οἱ βουλευτὲς τῶν Νέων Δυνάμεων κι οἱ ἄλλοι ποὺ (σ' αὐτὸ τὸ θέμα) τοὺς ἀκολουθοῦν, θ' ἀντιδράσουν ἔντονα. Μερικοὶ μιλάνε γιὰ διάσπαση. Οἱ περισσότεροι συμφωνοῦν σὲ «μιὰ ἄλλη λύση»: νὰ κυκλοφορήσει μιὰ διακήρυξη ἀρχῶν ποὺ νὰ λέει ἂν οἱ βουλευτὲς ποὺ τὴν ὑπογράφουν ἀσπάζονται τὶς ἀρχὲς τοῦ Δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ - ἀνεξάρτητα μὲ τὴ θέση τοῦ Κόμματος πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα...

Ὅπωςδήποτε, οἱ ἐσωκομματικὲς ἐξελίξεις στὸ κόμμα τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης ἐνδιαφέρουν γενικότερα. Θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ θὰ παίξουν τὸν (σημαντικὸ, μᾶλλον) ρόλο τους στὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου σὲ μιὰ ἰδιαίτερα κρίσιμη περίοδο, σὰν αὐτὴ ποὺ περνᾶμε, ὅπως καὶ ἀπὸ τὴ συζήτηση στὴ Βουλὴ φάνηκε...

Κώστας Παπαϊωάννου

δέσεις

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Σειρά από εκπλήξεις και έρωτηματικά ήταν η πρόσφατη δίκη για βασανιστήρια που έγινε στη Θεσσαλονίκη. Πλανώνται ακόμα σαν σκοτεινό νέφος στον ορίζοντα και σημειώνουν ένα δυσάρεστο σταθμό. Πολλά περίεργα πράγματα άκουστηκαν μέσα και έξω από τη διαδικασία.

Η κορύφωση: μία άθωωτική απόφαση που δεν ανταποκρίνεται στο δημόσιο αίσθημα. Τα βασανιστήρια προκαλούν ρίγος φρίκης σε όλους τους Έλληνες ανεξάρτητα από πολιτικές παρατάξεις. Η άθωωση θα γινόταν αποδεκτή από την τόσο ευαίσθητη στο θέμα αυτό κοινή γνώμη μόνο αν στηριζόταν σε αποδείξεις άθωότητας των κατηγορουμένων και όχι σε ακροβατικούς, αμφίβολους νομικούς συλλογισμούς.

Οι καταγγελίες: οι μάρτυρες κατέθεσαν πρωτοφανή περιστατικά βασανισμού προηγμένης τεχνολογίας. Ήλεκτροσόκ, «χειρουργεία», τράπεζες στις οποίες δινόταν το θύμα για να εφαρμόσει τις μεθόδους του ο «ήλεκτρολόγος», που χειριζόταν τα όργανα στον κατάλληλο πίνακα.

Κλίμα: η προκλητική εμφάνιση του παρακράτους μέσα και έξω από την αίθουσα. Άπειλές, έκφοβισμοί, ατμόσφαιρα που θύμιζε ημέρες χουντικής τρομοκρατίας.

Θεωρία: η αξιοπιστία ενός μάρτυρα κρίνεται από τα πολιτικά του φρονήματα. Χωρίς αξία ή καταγγελία του θύματος ότι βασανίστηκε από την υπηρεσία της χούντας, αν είναι κομμουνιστής.

Απορίες: έγιναν ή όχι βασανισμοί; αν ναι, πώς ή μαρτυρία χάνει την αξία της; μήπως, κατά την ίδια θεωρία, καλώς βασανίστηκαν; ο βασανισμός μπορεί να θεωρηθεί συνήθης εκδήλωση πολιτικής αντίθεσης;

Μελαγχολικό συμπέρασμα: κατά τη θεωρία που επικράτησε ξαναγυρίζει ή παλιά αντίληψη που χώριζε τους Έλληνες σε πολίτες πρώτης και δεύτερης κατηγορίας. Πολιτικοποίηση του βασανισμού και επistroφή στο πνεύμα και στην πρακτική της βάρβαρης τρομοκρατικής μισαλλοδοξίας.

ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΥΨΗ

Η δίκη για τα έπεισόδια στο χώρο της Αμερικανικής Πρεσβείας και σε άλλα σημεία της Αθήνας κατά την 21 Απριλίου του '75 είναι μία κακή αρχή που τοποθετείται στο κλίμα της εντάσεως, όπως επιδιώκει να το καλλιεργεί ο κ. Γκίκας και η Κυβέρνηση. Οι τρεις κατηγορούμενοι είναι μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου του ΕΚΚΕ, που δήλωσε ότι έδρασε σ' εκείνη την αντιαμερικανική εκδήλωση. Είναι, όμως, γνωστό ότι στα έπεισόδια εκείνα συμμετείχαν και πολλά άλλα «άγνωστα» άτομα, που έδωσαν και τον τόνο στην επίθεση κατά της Πρεσβείας. Από τις πρώτες κιόλας ημέρες είχε λεχθεί ότι οργανωμένοι προβοκάτορες βρήκαν την ευκαιρία να προβούν σε ενέργειες που δεν τις είχε προ-

γραμματίσει καμιά από τις οργανώσεις της πάνδημης εκείνης πορείας. Η επίρριψη της ευθύνης σε τέσσερα άτομα περιέχει μία εξαπάτηση. Η κοινή γνώμη περίμενε ότι τα αρμόδια όργανα θα ανακοίνωναν πώς εκείνο το βράδυ έχασαν την ψυχραιμία τους και θα έβρισκαν ποιοί, πραγματικά, διέσπασαν τον κλοιό και προκάλεσαν τα έκτροπα. Θα έπρεπε επίσης να ανακοινώσει ο κ. Γκίκας ότι πολλά όργανα υπερέβαλαν σε ζήλο και αναστάτωσαν ολόκληρη την Αθήνα με τα δακρυγόνα, τις φωτιές και τα όδοφράγματα με την τόσο γνωστή ταυτότητα από παλαιότερες στιγματισμένες εκδηλώσεις. Γι' αυτά δεν βρήκαν να πούν ούτε λέξη.

ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ Ή ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ

Οι προτάσεις που υπέβαλε η ελληνική κυβέρνηση προς το συμβούλιο του ΝΑΤΟ για να ρυθμισθούν τα τεχνικά θέματα που προκύπτουν από την ελληνική απόφαση για την αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος της «συμμαχίας», είναι ένδεικτική των προθέσεων και της ευαισθησίας που την κατέχει μη δυσαρστήσει τους μεγάλους αφέντες.

Τα κύρια σημεία των προτάσεων – όπως μεταδόθηκαν από γερμανική πηγή – είναι τα ακόλουθα:

- Οι ελληνικές ένοπλες δυνάμεις θα παίξουν όπωσδήποτε ρόλο όσον αφορά την άμυνα της συμμαχίας. Η άμυνα της Ελλάδος είναι ταυτόχρονα και άμυνα της συμμαχίας.

- Σε περίοδο ειρήνης τα ελληνικά στρατεύματα υπάγονται αποκλειστικά στην ήγεσία των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων. Παρ' όλα αυτά ο ελληνικός στρατός εξακολουθεί να συνεργάζεται με το Έπιτελείο του ΝΑΤΟ.

- Σε περίοδο πολέμου οι ελληνικές δυνάμεις υπάγονται στη γενική αρχηγία του ΝΑΤΟ, αλλά μόνον όσον αφορά τη διεξαγωγή πολεμικών επιχειρήσεων.

- Η ελληνική κυβέρνηση θα αποφασίζει τη συμμετοχή ή όχι της Ελλάδος στις εκάστοτε τελούμενες ασκήσεις.

- Η χρήση του έναερίου, θαλασσίου ή χερσαίου χώρου της Ελλάδος από άλλα μέλη του ΝΑΤΟ προϋποθέτει τη χορήγηση σχετικής άδειας της ελληνικής κυβέρνησης.

- Τα συστήματα τηλεπικοινωνίας και ραντάρ έμπιπτουν στη δικαιοδοσία του ΝΑΤΟ.

- Τα πυρηνικά όπλα δύνανται να παραμείνουν επί του ελληνικού εδάφους.

Ποιες θα μπορούσε να ήταν άραγε οι προτάσεις αν η κυβέρνηση ήθελε να κρατήσει την Ελλάδα μέλος του στρατιωτικού σκέλους της συμμαχίας; Και η παραμονή των πυρηνικών όπλων είναι ένα έκκρεμς θέμα για την αποχώρηση; Οι προτάσεις θα είχαν χιούμορ αν δεν ήταν τόσο τραγικές.

...Καὶ ἡ Κ.Υ.Π. εἶχε πολλὴ δουλειά...

«Ἡ ἐξέγερσις τῶν σπουδαστῶν, εἶχεν ὡς κίνητρον καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἐλευθερίας»... Τὸ βούλευμα εἶναι σαφές: ἀπὸ τῆς μιᾶς, ὑπάρχουν οἱ φοιτητὲς μὲ τὰ προβλήματα τους καὶ τὴν ἀγάπην γιὰ τὴν ἐλευθερία. Ἀπὸ τὴν ἄλλην, ἓνα δικτατορικὸ καθεστῶς, ποὺ πνίγει στὸ αἷμα τὴ φοιτητικὴ ἐξέγερση τῶν ἀοπλῶν νέων. «Ἀστυνομικὰ ὄργανα πυροβολοῦν ἐν ψυχρῷ ἀνυπόπτους διαβάτας ἐνῶ τὰ ἐπὶ τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῆς πρωτευούσης κινούμενα ἄρματα μάχης σκορπίζουν τὸν θάνατον», λέει πάλι τὸ βούλευμα καὶ προσθέτει χαρακτηριστικά: «Οἱ ἐπ' αὐτῶν πυροβοληταὶ βάλλουν ἐπὶ κινουμένων ἀνθρωπίνων στόχων»... Αὐτὴ εἶναι ἡ μιὰ ὄψη τῆς «δίκης τῶν 33» γιὰ τὴ μεγάλη σφαγὴ τοῦ Πολυτεχνείου. Ἡ ἄλλη, εἶναι ἡ «εὐρύτητα» αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, ποὺ ξεπερνᾷ τὰ ὅρια τῆς χώρας μας.

Ἀναπάντητα ἐρωτήματα

Καὶ γιὰ τίς δύο, ὑπάρχουν ἐρωτηματικά, στὰ ὁποῖα ἡ δίκη δὲν θὰ δώσει ἀπάντηση. Θὰ φωτιστοῦν ὅμως (ἴσως ὄχι ἅπλετα) ἀρκετὰ σημεία, κι ἓνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἡ συμμετοχὴ τῆς ΚΥΠ στὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου.

Γιὰ πρώτη φορά, τόσο καθαρὰ καὶ χειροπιαστὰ ξεσκεπάζεται (ὅσο ξεσκεπάζεται) ὁ ρόλος τῆς Κρατικῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν καὶ ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῆς στὸ μὲ πολλαπλοὺς στόχους σχέδιο αἱματηρῆς κατάπνιξης τῆς φοιτητικῆς ἐξέγερσης.

Ἀλλὰ κι ἐδῶ τὰ πράγματα «στενεύουν»...

Ὁ Μιχαὴλ Ρουφογάλης, ἀρχηγὸς τῆς ΚΥΠ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, κατηγορεῖται γιὰτὶ «προκάλεσεν καὶ παρώτρυνε πλείονα πρόσωπα τελοῦντα ὑπὸ τὴν ἱεραρχικὴν του ἐξάρτησιν, πρὸς

διάπραξιν ὠρισμένων κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων καὶ δὴ ἀνέθεσεν εἰς αὐτούς, ὅπως διεισδύσουν μεταξὺ τῶν κατεχόντων τὸ ΕΜΠ φοιτητῶν καὶ καταλάβουν ἐπικαίρους θέσεις πέριξ τοῦ Ἰδρύματος τούτου, ἰδίᾳ εἰς τὰς ὁδοὺς Τοσίτσα καὶ Μπουμπουλίνας, ἵνα οὗτοι, συμορφούμενοι πρὸς τὰς περαιτέρω ὑποδείξεις του, ἐπιδιοθοῦν ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν πρόκλησιν θανατηφόρων σωματικῶν κακώσεων καὶ βαρέων σωματικῶν βλαβῶν πολιτῶν μὲ συμπαγεῖς ράβδους καὶ ἄλλα πρόσφορα μέσα, ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν καταστροφὴν κινήτων πραγμάτων τοῦ Πολυτεχνείου χρησιμευόντων εἰς κοινὸν ὄφελος καὶ ἐκ τρίτου εἰς ἀθρόας περιϋβρίσεις ἀρχῆς, ἐμπεριεχομένας εἰς ἐντυπα ἅτινα διοχετεύοντο λάθρα μεταξὺ τῶν φοιτητῶν ἢ τὰ ἀναρχικὰ συνθήματα ἅτινα ἀνεγράφοντο ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων».

Ἐπισημαίνεται, δηλαδή, ἐδῶ ἡ καλοστημένη «μεγάλῃ προβοκάτσια» σὲ βάρος τῶν φοιτητῶν.

Ἀλλὰ, ἔξω ἀπὸ τὸν Πίμπα (ποὺ ἡ περίπτωσή του παρουσιάζει γενικότερο ἐνδιαφέρον) τί ἀπέγιναν οἱ ἄλλοι πράκτορες; Πόσοι ἀπ' αὐτοὺς παραμένουν στὴ θέση τους;

Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, ἄλλωστε, ὅτι ἡ Ἰωαννινδικὴ ΕΣΑ ἀνέλαβε, μὲ ἐντολὴ τοῦ Παπαδόπουλου, νὰ ἐρευνήσῃ τὴν «ὑπόθεση Πολυτεχνείου»!...

Σ' ἄλλο σημεῖο τὸ Βούλευμα ἀναφέρει:

Ἀγνωστοὶ δολοφόνοι

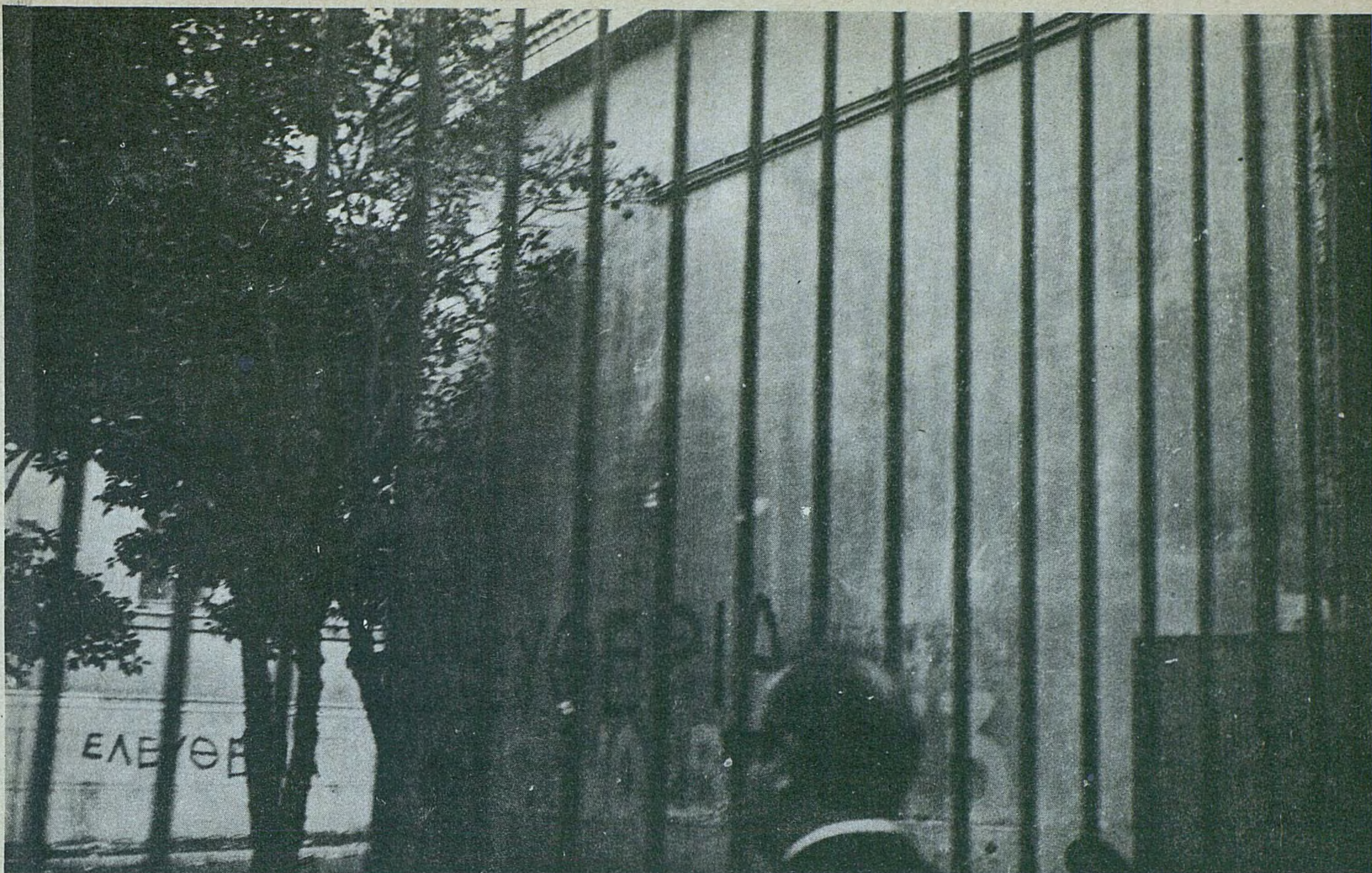
«Ἐντρομοὶ οἱ φοιτηταὶ ἐξέρχονται τοῦ Πολυτεχνείου κατὰ μάζας. Νέα ὅμως μαρτύρια ἐπακολουθοῦν εἰς βάρος των. Ὑβρίζονται καὶ κακοποιοῦνται. Ἀπὸ παντοῦ τοὺς καταδιώκουν καὶ τοὺς κτυποῦν. Εἰς τὴν γωνίαν τῶν ὁδῶν Τοσίτσα καὶ Μπουμπουλίνας ἄνδρες τῆς ΚΥΠ ἐν πολιτικῇ περιβολῇ τοὺς κτυποῦν ἀνηλεῶς καὶ πυροβολοῦν κατ' αὐτῶν, ἐνῶ εἰς τὸ ἀνδρὸν (ταράτσα) ἐνὸς τῶν αὐτόθι κτιρίων ἔχουν ἐγκαταστήσει πυροβόλον».

Κι ὅμως τὸ βούλευμα τίς δολοφονικὰς αὐτὰς πράξεις δὲν τίς καταλογίζει στὸν Μ. Ρουφογάλη, ἀλλὰ οὔτε σὲ κανέναν ἄλλον!...

Δὲν εἶναι ἄγνωστος μόνον ὁ ἀριθμὸς τῶν νεκρῶν. Εἶναι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν δολοφόνων...

ΕΝΑ ΟΝΟΜΑ

Ἀπὸ τοὺς δικαζόμενους, σημειώστε ἓνα ὄνομα: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ, ταγματάρχης Χωροφυλακῆς. Τούτῃ τῇ φορᾷ τὸν ἐπίασε ἡ τσιμπίδα τοῦ Νόμου. Παλαιότερα, εἶχε ἰδιαίτερα ἀναφερθεῖ τὸ ὄνομά του στὴν «ὑπόθεση Λαμπράκη». Δὲν ἦταν κατηγορούμενος. Τώρα, ὁ Δ. Πίμπας, ποὺ «ἦτο καὶ πληροφοριοδότης του», μίλησε καὶ περιέγραψε πῶς ἔδρασε μὲ δική του ἐντολὴ μαζί μὲ «ἄλλα ἄτομα τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Κατσούλη», στὸ Πολυτεχνεῖο.

Εισβολή, ημέρα πρώτη. Ή «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» υπάρχει τώρα μόνο στους τοίχους...

ΤΑ ΤΑΝΚΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΔΙΚΤΑΤΟΡΕΣ

Βέβαια, καθώς προαναφέρθηκε, άλλα σημεία θα φωτισθούν περισσότερο – ή ήδη φωτίστηκαν. Π.χ. ένα από τα λεπτά σημεία, που θα οδηγήσει, ίσως, σε αντιδικία τις δύο χούντες είναι η περίφημη έντολη προς τα στρατιωτικά τμήματα, και μάλιστα αυτά των τεθωρακισμένων, που σκόρπισαν τόν θάνατο και τὸ βράδυ τοῦ Πολυτεχνείου κατὰ τὴν κάθοδό τους ἀπὸ τὴ Λεωφόρο Ἀλεξάνδρας καὶ τὴν ἐπομένη μέσα στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας.

Τὸ βούλευμα καταλογίζει, μὲ ἓνα διπλὸ τρόπο, εὐθύνες καὶ στοὺς δύο δικτάτορες. Ὁ ἓνας, ὁ ἐμφανὴς τῆς ἐποχῆς, ὅτι «ἐκ προθέσεως, προυκάλεσε παρ' ἄλλοις τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἐκτέ-

λεσιν τῶν ὑπὸ τούτων διαπραχθέντων κακουργημάτων...».

«Οὗτος (συνεχίζει σὲ ἄλλο σημεῖο τὸ βούλευμα) ἐκ προθέσεως διέταξε ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἀναλαβόντος τότε τὴν ἀρμοδιότητα νὰ ἀποφασίζῃ ἐπὶ θεμάτων Ἐθνικῆς Ἀμύνης καὶ Δημοσίας Τάξεως, τὴν ἐπέμβασιν τῶν ὑπερθεν στρατιωτικῶν μονάδων καὶ τὴν ὑπὸ στρατιωτῶν χρῆσιν πυροβόλων ὅπλων ἐναντίον ἀόπλων διαδηλωτῶν, ἵνα προκαλέσουν ταῦτα τὸν θάνατόν των». Ὁ ἄλλος, ὁ «ἀδιόρατος καὶ καραδοκῶν», ὅτι «ἐκ προθέσεως ὑπέδειξε πρὸς αὐτούς, χωρὶς νὰ τελοῦν οὗτοι ὑπὸ τὴν ἱεραρχικὴν του ἐξάρτησιν, ὅπως πυροβολοῦν κατὰ τοῦ πλήθους τῶν ἀόπλων διαδηλωτῶν, ἵνα προκαλέσουν τὸν θάνατον τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐξασφαλίσῃ οὕτω τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὅπερ ἐσχεδίαζε στρατιωτικοῦ πραξικοπήματος».

Καὶ οἱ δύο, ὅμως, ἔχουν σήμερα (καὶ χάρι στὴν κυβερνητικὴ πρωτοβουλία) ἐξασφαλίσῃ «τὰ κεφάλια τους». Ἔτσι, «ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς» θὰ ποῦν ὅ,τι θέλουν, ὅπως θέλουν...

Εἶναι κι αὐτὸς ἓνας παράγοντας πού «στενεύει τὰ πλαίσια» καὶ πού δὲν ἀφήνει πολλὰς ἐλπίδες γιὰ ἀποκαλύψεις «σὲ βάθος»: οἱ νεκροί, οἱ τραυματίες, ἡ κόλαση ἐκείνης τῆς νύχτας – νὰ μιὰ ἐφιαλτικὴ εἰκόνα πού ξαναζωντανεύει μπροστὰ μας.

Καὶ μετὰ;

Θὰ μᾶς ἀφήσει καὶ ἡ δίκη αὐτὴ τὴν ἴδια γεύση πού μᾶς ἄφησε ἡ «Δίκη τῶν πρωταιτίων»;

Δ. Π.

ΜΑΡΚΕΖΙΝΗΣ: ἀμερικάνικο τὸ σχέδιο

Ὁ «Πρωθυπουργὸς» τῶν ἡμερῶν τοῦ Πολυτεχνείου Σπ. Μαρκεζίνης, σὲ βιβλίον πού πρόκειται νὰ κυκλοφορήσῃ τοῦτες τὲς μέρες, ὑποστηρίζει ὅτι τὰ γεγονότα ἔγιναν μὲ βάση ἀμερικάνικο σχέδιο πού ἀπέβλεπε:

1. Στὴν ἀνατροπὴ τοῦ Γ. Παπαδόπουλου καὶ στὴ δικτατορία Ἰωαννίδη.
2. Στὸ πραξικόπημα ἐναντίον τοῦ Μακαρίου καὶ τὴν τούρκικη εἰσβολή.

Οἱ βάσεις τῆς Κρήτης καὶ τὰ πετρέλαια τοῦ Αἰγαίου, δὲν εἶναι ἄσχετα μ' αὐτὸ τὸ σχέδιο τῶν Ἀμερικανῶν, κατὰ τὸν Μαρκεζίνη, πάντοτε.

(Φωτογραφία ἀποκλειστικὴ γιὰ τὸ ANTI)

‘Εξήντα χρόνια μᾶς φακελώνουν

ΜΕΤΑΞΑΣ, ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ, ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ... «ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΦΑΚΕΛΩΜΑΤΟΣ».

“Αρχισε με γρήγορο ρυθμό η έκκαθάριση των «φακέλων» που βρίσκονται στα χέρια των υπηρεσιών ασφαλείας και έχουν σχέση με τα πολιτικά φρονήματα των πολιτών. Αφορμή για το ξεκαθάρισμα εκατομμυρίων φακέλων –όπως δημοσιεύτηκε πρόσφατα στις εφημερίδες– στάθηκε το γεγονός ότι αρκετοί από αυτούς, μετά τη δοκιμασία της επταετίας, έπαυσαν να έχουν σημαντική ισχύ και βρίσκονται σε «υπηρεσιακή αδράνεια» στα αρχεία της ΥΠΕΑ, όπως και των άλλων υπηρεσιών ασφαλείας.

Υπολογίζεται ότι θα απαιτηθεί περίπου ένας χρόνος μέχρι την τελική επιλογή τους. Ίσως και περισσότερο. Τα πεπραγμένα από την πλευρά των συνταγματαρχών δεν είναι καθόλου φτωχά. Τόσα χρόνια ενεργοποιούνταν άκρατα – και το κατόρθωσαν – με μία φιλοδοξία: να μᾶς φακελώσουν όλους. Αυτά για χθές και για σήμερα που είναι άγνωστα τα κριτήρια που θα ισχύσουν στην επιλογή τους, όπου και το πρόβλημα. Ποιά θα είναι και γιατί τα κριτήρια δεν καθορίστηκε βάσει νόμου που θα εισαγόταν από τον αρμόδιο υπουργό στη Βουλή και πάνω στις διατάξεις του θα γίνονταν συζητήσεις από εκπροσώπους όλων των κομμάτων. Ποιά θα είναι ή σύνθεση της επιτροπής; Και γιατί για όλα αυτά είχαμε μία ανώνυμη κυβερνητική ανακοίνωση, χωρίς τίποτα περισσότερο; Παρά τις όποιες άγαθες προθέσεις, όσο δεν γνωρίζουμε, οί ανησυχίες διοχετεύουν τη βοή τους σ’ άλλο κανάλι.

‘Η «γένεσις» των φακέλων

Βασικά, οί φάκελοι που έχουν πολιτικό χαρακτήρα υπήρχαν και παλαιότερα. Ποτέ δεν έπερνούσαν αδιάφορες οί αντικαθεστωτικές ενέργειες των πολιτών, έσημειώνονταν πάντα. Άλλα το φρόνημα άρχισε να αποτελεί άδικημα και οί φάκελοι να παίρνουν τη μορφή που ξέρουμε, μετά το 1918, που ιδρύθηκε το Σοσιαλιστικό Έργατικό Κόμμα, που μετονομάστηκε ύστερα σε Κομμουνιστικό. Κορυφώθηκαν σε διαδοχικές περιόδους:

Τὰ ταραχώδη χρόνια 1923 έως 1925,

που οί κυβερνήσεις εναλλάσσοντο με ταχύτητα, και ύστερα από τον ανατραπέντα Άν. Μιχαλακόπουλο κυβέρνησε δικτατορικά ο στρατηγός Θεόδωρος Πάγκαλος. Στη γεμάτη έκπληξες και άλλοπρόσαλλα διακυβέρνησή του, οί αντιδράσεις κατά του καθεστώτος άρχισαν σχεδόν ταυτόχρονα με τη διάλυση της Βουλής. Ένώ στην προκήρυξή του προς τον ελληνικό λαό, στις 25 Ιουνίου του 1925, παρουσιάστηκε σαν εφαρμοστής μιᾶς νέας τάξης πραγμάτων με βάση την ίσοπολιτεία και το ξερίζωμα των καταχραστών, αργότερα, στο 1930 συγκεκριμένα, ανακάλυψε

έκ των ύσέρων και αυτός τον κομμουνιστικό κίνδυνο, για να δικαιολογήσει τη δικτατορία του.

«Πρὸ τῆς ἀναλήψεως παρ’ ἐμοῦ τῆς Ἀρχῆς, ὁ κλονισμὸς τῆς δημοσίας τάξεως εἶχεν ἐνθαρρύνει τὰς γνωστὰς προπαγάνδας, αἵτινες ἐκμεταλλεύονται τὴν ἐργατικὴν δυσφορίαν. Θὰ ἐνθυμοῦνται πάντες τὰς συνεχεῖς ἀπεργίας καὶ τὰς ἀναρχικὰς ἐκδηλώσεις, αἵτινες προῦκάλεσαν πλείστας αἱματηρὰς συγκρούσεις, ὡς τὰς τῆς Καβάλας, Θεσσαλονίκης, Πειραιῶς κλπ. Ἡ κομμουνιστικὴ προπαγάνδα εἶχεν ἐγείρει θρασεῖαν τὴν κεφαλὴν, μόλις δὲ ἀνέλα-

Πώς φακέλωνε ὁ Γ. Παπανδρέου

Εμπιστευτικόν

Εν Ἀθήναις τῇ 11 Μαρτίου 1965

ΠΡΟΣ

Τοὺς Γενικοὺς Ἐπιθεωρητὰς
Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Πανταχόθεν καταγγέλλεται, ὅτι ἡ Κομμουνιστικὴ Νεολαία Λαμπράκη καταβάλλει μεγάλας προσπάθειάς προσεταιρισμοῦ Μαθητῶν τῶν Γυμνασίων.

Βεβαίως, ἐφ' ὅσον διεπιστώθη ποσοστὸν 12% ὁπαδῶν τῆς Ε.Δ.Α. κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογάς, εὐνόητον εἶναι ὅτι θὰ ὑπάρχουν καὶ μαθηταὶ ἐμποτισμένοι ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας τῶν με' ἀριστερὰν ιδεολογίαν.

Καὶ αὐτοὺς, βεβαίως, κατὰ πρῶτον λόγον, θὰ χρησιμοποιῇ ἡ Κομμουνιστικὴ προπαγάνδα πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν Νέων.

Ἐφιστῶ διὰ τοῦτο καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν ὅλων τῶν Καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων καὶ τοὺς καθιστῶ ὑπευθύνους διὰ πᾶσαν σχετικὴν δραστηριότητα τῆς Νεολαίας Λαμπράκη. *Ὁ Κομμουνισμὸς εἶναι ἐχθρὸς καὶ τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Δημοκρατίας.* Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ καταστή συνείδησις τῆς Νέας Γενεᾶς.

Ὁ Ἐθνικὸς φρονηματισμὸς, καθὼς καὶ ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ἀγωγή τῶν μαθητῶν εἶναι ἡ πρώτη ἀποστολὴ τοῦ Διδασκάλου. Καὶ εἰς αὐτὴν ὀφείλουν νὰ ἐπιδοθοῦν.

Τὰ ἰδικὰ μας ἰδανικά εἶναι τὰ ἰδανικά τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ:

Ἐλευθερία (Ἐθνικὴ καὶ Πολιτικὴ) καὶ Δικαιοσύνη. Ἀγάπη καὶ θυσία. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἰδεώδη μας καὶ με' αὐτὰ πρέπει νὰ ἐμποτισθῇ ἡ Νέα Γενεά. *Ἑλλάς καὶ Δημοκρατία.* Ἀληθὴς Δημοκρατία.

Πᾶσα ἐκτροπὴ πρέπει νὰ κολάζεται αὐστηρότατα. Καὶ ἂν συμβῇ νὰ ὑπάρξουν διδάσκαλοι, ὅχι ἀνήκοντες, ἀλλὰ καὶ ἀπλῶς συμπαθοῦντες, ἢ ἀνεχόμενοι τὴν κομμουνιστικὴν προπαγάνδαν, δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν.

Ὅσοι πιστεύουν εἰς τὰ ἰδεώδη τῶν, τὰ ὑπερασπίζονται. Καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἰδανικῶν μας καὶ τὴν ἐμπνευσιν τῆς Νέας Γενεᾶς ἔχει ἀναθέσει ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία εἰς τὸν Ἐκπαιδευτικὸν κόσμον.

Γνωρίζω, ὅτι ἔχουν μέχρι τοῦδε ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας πολλαὶ σχετικαὶ ἐγκύκλιοι. Ἀλλὰ ἐπεθύμουν, λόγῳ τῆς μεγάλης σοβαρότητος τοῦ θέματος, νὰ ἐπικοινωνήσω καὶ ἐγὼ προσωπικῶς μεθ' ὑμῶν.

Παρακαλῶ, ὅπως εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὑποβάλλητε (Ὑπουργεῖον Παιδείας, Γραφεῖον Ὑπουργοῦ - Εμπιστευτικῶς) σχετικὴν ἐκθεσιν, δεχθῆτε καὶ διαβιβάσατε πρὸς ἅπαντας, διδάσκοντας καὶ διδασκόμενους, τοὺς ἐγκαρδίους χαιρετισμούς μου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

βον τὴν ἀρχὴν, περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν ὀργάνων τῆς Ἀσφαλείας ἐμπιστευτικὰ ἔγγραφα, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεδεικνύετο σαφῶς ὅτι ἡ Γ' Διεθνὴς εἶχεν ἀποφασίσει καὶ αὐτὴν τὴν ἐγκατάστασιν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος τῆς ἑδρας τοῦ ἐν Βιέννῃ Κέντρου τῆς. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ἅτινα καὶ μόνον δύνανται νὰ παράσχῃ τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως, εὐρίσκονται εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἰδρυθείσης τότε Γενικῆς Ἀσφαλείας τῆς χώρας, τὴν ὁποίαν εἶχα θέσει ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ συνταγματάρχου κ. Φεσπούλου.

Ὁ κομμουνιστικὸς κίνδυνος ὅστις ἠπείλει τὴν διασάλευσιν τῶν θεμελίων τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ καθεστώτος με' ἠνάγκασε νὰ ἰδρύσω τὴν εἰδικὴν ταύτην ὑπηρεσίαν, ἥτις ἐλειτούργησε, κατὰ τὸν σχετικὸν νόμον, ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ ἀπ' εὐθείας ἐξάρτησίν τῆς παρ' ἐμοῦ.

Ἰδιαίτερα σκληρὰ μέτρα παίρνει κατὰ τῶν κομμουνιστῶν, με' τὸ κλείσιμο τοῦ «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ» καὶ τὴν παραπομπή σὲ δίκη τῶν: Σεραφεῖμ Μάξιμου, Γ. Πουλιόπουλου καὶ Τάκη Φίτσιου.

Παρὰ τὴν ἀνατροπὴν, ἀργότερα, τῆς δικτατορίας τοῦ Πάγκαλου καὶ τὴν κατοπινὴν μετάβαση σὲ κοινοβουλευτισμὸν, καὶ τὴν ἐκπροσώπηση στὴ Βουλὴ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στὰ 1926 με' ἐκπρόσωπο τὸν Σεραφεῖμ Μάξιμο, ἡ ἀντικομμουνιστικὴ ψύχωση ἦταν γεγονός. Ἡ ὑπηρεσία τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας τοῦ Πάγκαλου - γέννημά του - διατηρήθηκε καὶ ἀνδρώθηκε. Φακέλωνε κατὰ περίστασιν Βενιζελικούς ἢ Ἀντιβενιζελικούς ποὺ κυβερνοῦσαν, ἀλλὰ μονίμως ἐμπλοῦτιζε τοὺς χαρακτηρισμένους κομμουνιστὰς καὶ φακέλωνε «ὑπόπτους».

Ἰδιώνυμο καὶ δημοκρατικὰ ἐπακόλουθα

Χαρακτηριστικὸ δείγμα τοῦ πόσο ἡ πολιτικὴ ἡγεσία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀντιμετώπιζε τὸν κομμουνισμὸ σὰν ιδεολογία, εἶναι τὸ περίφημο «ιδιώνυμο», ποὺ δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν πιὸ προοδευτικὴ τότε μερίδα τῆς, τὴν παράταξιν τῶν Φιλελευθέρων ὑπὸ τὴν πρωθυπουργία τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

Πρόκειται γιὰ τὸ νόμο 4229 τῆς 24/25ης Ἰουλίου τοῦ 1929 «περὶ τῶν μέτρων ἀσφαλείας τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος καὶ προστασίας τῶν ἐλευθεριῶν τῶν πολιτῶν». Ἡ εἰσηγητικὴ ἐκθεση πρὸς τὴ Βουλὴ τοῦ ὑπουργοῦ Κωνστ. Ζαβιτσιάνου, ἀνέλυε χαρακτηριστικὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, σύμφωνα με' τὴν πολιτικὴ ἀντίληψιν τῆς κυβερνήσεως:

«Ἀπὸ πολλοῦ μία μειονότης, ἐπιδιώκουσα βιαίας ἀνατροπᾶς τοῦ κρατοῦντος κοινωνικοῦ καθεστώτος, τίθησι, διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἀρχῶν αὐτῆς καὶ τῆς προσελκύσεως ὁπαδῶν, πολλάκις δι' ἐκθέσεων καὶ δολίων μέ-

«Ὁ πατὴρ του ἦτο κομμουνιστής...»

ΚΟΙΝ: ΕΘΝ. ΚΑΙ ΚΑΠ. ΠΑΝ. ΑΘΗΝΩΝ
Συμβούλιον Νομ/νῆς

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 2/153948/144966

Ἀθῆναι τῇ 25 Ἰουνίου 1969

Συνημ.:

ΘΕΜΑ: τοῦ καὶ τῆς γεν.
τῶ εἰς Ἰωαννίνων, κατ. Ἀθηνῶν.
Σχετ.:

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι ὁ ἐν θέματι ἠτήσατο ὅπως γνωσθῶσιν ὑμῖν τὰ κοινωνικὰ Φρονήματα αὐτοῦ, προκειμένου νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν διορισμὸν του ὡς βοηθοῦ Καθηγητοῦ εἰς τὴν Φυσικομαθηματικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐκ τῆς γενομένης ἐρεῦνης διεπιστώθησαν τὰ κάτωθι.

Περὶ τοῦ Αἰτοῦντος

Δὲν παρέσχεν ἀφορμὰς ἀπὸ ἐθνικῆς ἢ ἐτέρας ἀπόψεως διάγων φιλησυχῶς καὶ νομοταγῶς.

Περὶ τῶν Μελῶν τῆς Οἰκογενείας του

Ὁ Πατὴρ του κομ/στῆς ἀπὸ τῆς προπολεμικῆς περιόδου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς διετέλεσεν ὁργανωτῆς τοῦ ΕΑΜ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μετσόβου, ἐνθα ὑπῆρτε ὡς Γεωπόνος καὶ ἀκολούθως ἐνετάγη εἰς τὸν ΕΛΑΣ δράσας ἐγκληματικῶς διὰ δολοφονιῶν καὶ ἀρπαγῶν περιουσιῶν ἐθνικοφρόνων πολιτῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑαμοκρατίας διετέλεσε Λαϊκὸς Δικαστὴς Μετσόβου.

Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν νομίμων ἀρχῶν τοῦ Κράτους συλληφθεὶς διὰ τὴν ἀνωτέρω δράσιν του, ἀφέθη ἐλεύθερος διὰ βουλεύματος τοῦ Συμβουλίου Πλημ/κῶν Ἰωαννίνων.

Τὸ ἔτος 1947 ἀπελύθη τῆς θέσεώς του ὡς μὴ νομιμόφρων.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερον δὲν παρέσχεν ἀφορμὰς πλὴν κατὰ πληροφορίας εἰς τὰς ἐκάστοτε ἐκλογάς μέχρι τοῦ ἔτους 1961 ὑπεστήριξε διὰ τῆς ψήφου του κομ/στὰς ὑποψηφίους.

Ἡ μήτηρ του κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἀνεμίχθη εἰς τὸ ΕΑΜ καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ κομ/σμοῦ.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερον οὐδὲν εἰς βάρος τῆς διεπιστώθη.

Κληθεὶς ἀρμοδίως ὁ αἰτῶν ἐδήλωσεν ὅτι οἱ γονεῖς του ἀπὸ μακροῦ χρόνου διέκοψαν τοὺς δεσμούς του με' τὸν κομ/σμὸν καὶ διάγονσι νομιμοφρόνως.

Ἐλαβε σαφὴ θέσιν κατὰ τοῦ κομ/σμοῦ.

Τὸ παρὸν κοινοποιεῖται εἰς Δ/νσιν Ἰδιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἰδίου Ὑπουργείου, ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ ἐν θέματι, προκειμένου νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀπόκτησιν ἀδείας διδασκαλίας εἰς τὸ Ἀττικὸν Φροντιστήριον.

ΕΝΤΟΛΗ ΓΕΝ. Δ/ΝΤΟΥ

Ο Β. Α. / Γ Δ Ε Α

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΣ

ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ - ΧΩΡ/ΚΗΣ

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν

Ἀθῆναι αὐθημερὸν

Ἡ Γεν. Δ.Ε. Ἀσφαλείας

«... Έξ οικογενείας ρευστής εθνικής συνειδήσεως...»

ΠΡΟΣ: Πανεπιστήμιον Θεσ/νίκης
Συμβούλιον Νομιμοφροσύνης

ΚΟΙΝ: Δ/νοιν
Κ.Υ.Π./Γ/IV
Υ.Ε.Α. Θεσ/νίκης

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 9/20041/38138
Αθήναι τη 20 Φεβρουαρίου 1970
Συνημ:

ΘΕΜΑ: Κοινωνικά φρονήματα... Σωτη-
ρίου του... και της... γεν. τῷ 192... εἰς Ἀγ.
Παντελεήμονα..., κατοίκου Θεσ/νίκης,
Ἰατροῦ, Ἐπιμελητοῦ Ἱατρικῆς Σχολῆς
Πανεπιστημίου.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι
ὁ ἐν τῇ περιλήψει ὑπέβαλεν αἰτήσιν τῇ ἀρ-
μοδίᾳ Ἀστυνομικῇ Ἀρχῇ ἵνα γνωσθῶσι τὰ
κοινωνικά φρονήματα τούτου ὑμῖν διὰ τὴν
ἀνανέωσιν τῆς θητείας του ὡς Ἐπιμελητοῦ
τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς. Ἐκ τῆς γενομένης
ἐρεῦνης διεπιστώθησαν τὰ κάτωθι:

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ:

Οὗτος κατάγεται ἐκ διγλωσσίου οικογε-
νείας ρευστῆς Ἑθνικῆς συνειδήσεως.

Κατὰ τὴν κατοχὴν ὠργανώθη εἰς τὴν
ΕΠΟΝ, ἄνευ ἰδιαιτέρας δράσεως. Μετὰ
τὴν συμφωνίαν τῆς Βαρκίζης καὶ ἐντεῦθεν
δὲν μᾶς ἀπησχόλησεν ἀντεθνικῶς.

Ὑπηρετήσας εἰς τὸ στράτευμα ἐπεδείξατο
καλὴν διαγωγὴν.

Ἐν ἔτει 1955 ἀποκατεστάθη ἀπὸ πλευρᾶς
κοινωνικῶν φρονημάτων.

Κατὰ τὰς Βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῶν τελευ-
ταίων ἐτῶν ἐξεδηλώθη ἔθνικῶς.

Εἰς τὸν κύκλον τῆς ἐργασίας του ἐκδηλοῦ-
ται ἔθνοπρεπῶς.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥΣ

Ἡ σύζυγός του ἐμφορεῖται ὑπὸ ὑγιῶν κοι-
νωνικῶν φρονημάτων.

Ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης διὰ κατοχικὴν
ἀνάμιξιν του εἰς τὴν ΕΠΟΝ ἀποκατεστάθη
ἀπὸ πλευρᾶς κοινωνικῶν φρονημάτων.

Τὰ λοιπὰ μέλη τῆς πατρικῆς του οικογε-
νείας δὲν μᾶς ἀπησχόλησαν ἀντεθνικῶς,
διάγοντα φιλησυχῶς καὶ νομιμοφρόνως.

ΕΝΤΟΛΗ ΓΕΝ. Δ/ΝΤΟΥ
Ο Α' ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ
ΑΝΤ/ΡΧΗΣ

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν
Ἀθῆναι 23-2-70
Τὸ Α/ΠΠ/Ιον Γραφεῖον

σων, ἐν κινδύνῳ τὴν ἀσφάλειαν τῆς
κοινωνίας.

Ἡ προστασία τῆς κοινωνίας ἀπὸ
τῶν ἐνεργειῶν καὶ μεθόδων αὐτῆς εἶναι
ἐπιβεβλημένη. Δὲν πρόκειται περὶ
καταδιώξεως ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν κοινω-
νιολογικῶν, φιλοσοφικῶν, ἢ οἰκονομι-
κῶν, διότι τοῦτο θὰ ἀντέκειτο εἰς αὐ-
τὰς τὰς βάσεις τοῦ δημοκρατικοῦ πο-
λιτεύματος, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδεῶν ἐκεί-
νων αἵτινες, βάσιν ἔχουσαι τὴν βιαίαν
ἀνατροπὴν καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἐπιβολὴν
τῆς μειονότητος πρὸς μεταβολὴν τοῦ
κοινωνικοῦ συστήματος, ἀποτελοῦσι
κίνδυνον διὰ τὴν ἡσυχίαν τῶν πολιτῶν.
Προσετέθη δὲ παρ' ἡμῖν καὶ ἑτέρα ἐπι-
κίνδυνος τάξις ἀνθρώπων, οἵτινες,
ἔξωθεν προφανῶς ὠθούμενοι, ὑπο-
στηρίζουσιν ἰδέας αὐτονομήσεως τμή-
ματος τοῦ Κράτους, ὑπὸ δικαιολογίας
συγγενεῖς πρὸς τὰς τῆς ἀνατροπῆς τοῦ
κοινωνικοῦ καθεστώτος. Ἐκεῖνο τὸ
ὅποῖον ἐλλείπει ἐκ τῆς νομοθεσίας
ἡμῶν εἶναι ἡ προληπτικὴ δίωξις τῆς
προπαρασκευῆς τῶν τοιούτων ἀνα-
τροπῶν, ἡτις διακινδυνεύει καθ' ἑκά-
στην τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ὁμόνοιαν τῶν
πολιτῶν».

Μὲ βάση τὰ αὐστηρὰ μέτρα ποὺ
προέβλεπε ὁ νόμος αὐτός, ὁ ἀντικομ-
μουνισμός ἐγίνε πλέον μόνιμη πολιτικὴ
τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Περιορίσθηκαν
σὲ σημαντικὸ ἀριθμὸ συνταγματικὰ δι-
καιώματα, δημιουργήθηκαν οἱ «φόρ-
μουλες» γιὰ ἀπαγγελίες κατηγοριῶν
ἐναντίον κάθε ἀντικυβερνητικῆς ἐκδή-
λωσης (ἀπεργίαι, συγκεντρώσεις κ.ἄ.),
δόθηκαν τὰ νομικὰ προσχήματα γιὰ
δίωξεις, ἐκτοπίσεις, ἀπολύσεις χιλιά-
δων «μὴ νομιμοφρόνων». Τὸ ἀστικὸ
καθεστὼς στήν Ἑλλάδα χάλκευε γιὰ
μιὰ ἀκόμη φορὰ τὰ δεσμά του καὶ τὴ
δικτατορίαν.

Ὁ Μεταξᾶς καὶ ὁ Μανιαδάκης θὰ
βροῦν στὸ στρατό, στὴ διοίκηση, τὴν
ἀστυνομία, ἑτοιμοὺς θεσμοὺς καὶ ἑτοι-
μοὺς φακέλους. Τὸ 1935 ἡ κυβέρνησις Π.
Τσαλδάρη ὑπογράφει τέσσερις
Συντακτικὰς πράξεις γιὰ τὴ διάλυση
τῆς Βουλῆς, κατάργησις τῆς Γερουσίας
(ἐνῷ προκηρύσσονται ἐκλογαὶ ἐθνοσυ-
νελεύσεως), ἄρση ἰσοβιότητος δικαστι-
κῶν, καὶ μονιμότητος δημοσίων ὑπαλ-
λήλων, μὲ σκοπὸ τὴν «ἐκκαθάριση» σ'
ὅλους τοὺς ὀργανισμοὺς Δημοσίου Δι-
καίου. Παράλληλα, τὰ στρατοδικεῖα,
ποὺ δούλευαν ἐντατικὰ γιὰ τὸ κίνημα
τοῦ 1935, δικάζουν Βενιζελικοὺς ἀξι-
ωματικούς καὶ πολιτικούς καὶ δίνονται
τὰ προσχήματα στοὺς Λαϊκοὺς νὰ γίνῃ
εὐρεῖα ἐκκαθάρισις τοῦ στρατοῦ. Ἔτσι,
σὲ λίγο, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Γεωρ-
γίου, (ὁ στρατὸς) θὰ ἀποτελεῖ, μέχρι τὸ
1967, τὸ κύριο στήριγμα τῆς δυνα-
στείας καὶ τῆς ἐπίσημης ἀντικομμουνι-
στικῆς ἰδεολογίας.

Ταυτόχρονα μὲ τὶς περιστασιακὰς
δίωξεις τῶν «Βενιζελικῶν» συλλαμβά-
νονται καὶ ἐκτοπίζονται ἄρκετοὶ κομ-
μουνιστὲς σὰν «μόνιμοι κίνδυνοι» γιὰ τὸ
ἔθνος. Τὸ ἀστυνομικὸ κράτος τὴν περί-

οδο αὐτὴ εἶναι γεγονὸς καὶ οἱ βασανι-
στὲς ὅχι μόνον θὰ μείνουν ἀτιμώρητοι
ἀλλὰ καὶ θὰ συνδράμουν ἀποφασι-
στικὰ τὸ καθεστὼς τοῦ Γερμανόφιλου
Μεταξᾶ.

Ὁ Γ' ἑλληνικὸς πολιτισμὸς

Τὸ οἰκοδόμημα εἶναι πλέον ἔτοιμο γιὰ
μιὰ δικτατορίαν. Τὸ μόνον ποὺ μένει εἶναι
νὰ βρεθοῦν τὰ προσχήματα. Δὲν λεί-
πουν. Ἔτσι «ἡ φαυλότης τῶν κομμά-
των», ὁ «κομμουνιστικὸς κίνδυνος» καὶ
ἡ «ἠθικὴ ἀνάπλαση» ἀναγορεύουν, μὲ
τὶς εὐλογίαις τοῦ Γεωργίου, δικτάτορα
τὸ Μεταξᾶ. Στὸ διάγγελμα ποὺ ἀπεύ-
θυνε σὰν κυβερνήτης στὸ λαὸ γιὰ τὴ
μεταβολὴ τῆς 4ης Αὐγούστου, ἀνέφερε
σ' ἓνα σημεῖο, ὅτι ἡ ἐκλεγείσα τὸν
Ἰανουάριον τοῦ 1936 Βουλὴ φάνηκε ἀνί-
κανη στὸ νὰ δώσει Κυβέρνησις στὴ χώ-
ρα – καὶ αὐτὴ ἡ ἀνικανότητά της ἀπο-
δείχτηκε – «ἐνεκα τῶν ἀθεραπεύτων
κομματικῶν ἀντιθέσεων καὶ προσωπι-
κῶν ἐρίδων, αἵτινες ἐλάχιστα ἐνδιέφε-
ρον τὴν μεγίστην μᾶζαν τοῦ ἐργαζομέ-
νου λαοῦ. Ὁ κομμουνισμὸς ἐπωφελοῦ-
μενος καὶ τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ
τῆς πρὸς αὐτὸν δοθείσης ὑποστηρί-
ξεως διαφόρων πολιτικῶν μερίδων ἡ-
γειρε θρασυτάτην τὴν κεφαλὴν του, ἀ-
πειλῶν σοβαρώτατα τὸ κοινωνικὸν κα-
θεστὼς τῆς Ἑλλάδος».

Καὶ συνεχίζει ἀναφερόμενος σὲ «κομ-
μουνιστικὰς ἐνεργείας» ποὺ «κατε-
πλημύριζον τοὺς στρατῶνας διὰ
πρακτόρων καὶ ἐντύπων προκηρύξε-
ων, μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς καλέσῃ εἰς κοι-
νωνικὴν ἐπανάστασιν», διέφθειρε τοὺς
ἐκπαιδευτικούς, «ἐξήγειρε συστηματι-
κῶς καὶ τὰς πενεστέρας τάξεις κατὰ
τοῦ ἀστικοῦ κράτους». Κατέληγε μὲ τὴν
προειδοποίησιν ὅτι κάθε ἀντίδρασις,
μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ στρατιωτικοῦ νό-
μου, καὶ μὲ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Βασιλέως,
σ' ὁλόκληρῃ τῇ χώρᾳ, θὰ τὴν ἐξουδε-
τέρωνε – πράγμα ποὺ ἔκανε – μὲ τὸν
τραχύτερον τρόπο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀντι-
κομμουνισμὸς ἀποτελέσσει τὴν ἐπίσημη
πολιτικὴν τοῦ καθεστώτος ποὺ ἔφτασε
μέχρι τὶς ἀκρότητες τῆς ΕΟΝ καὶ τοὺς
δραματισμοὺς μιᾶς νέας τάξεως πρα-
γμάτων.

Χαρακτηριστικότερα γιὰ τὴν εἰκόνα
τοῦ καθεστώτος ποὺ ἔχουν τόσα γρα-
φεῖ καὶ εἶναι γνωστά, δὲν δίνει τίποτα
ἄλλο ἀπὸ ἓνα ἄγνωστο κείμενο τοῦ δι-
κτάτορα Θ. Πάγκαλου γιὰ τὸν ὁμοϊδε-
άτη του Μεταξᾶ, ποὺ εἶναι ἀλήθεια
ὑπῆρξε πολὺ τυραννικότερος ἐκείνου.
Τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι διάγγελμα στὶς 23
Ἰουλίου 1943 τοῦ μετανιωμένου Θ.
Πάγκαλου, ὅπου ἐπισκοπεῖ τὴν πολι-
τικὴν κατάστασιν ἀπὸ τὸ 1936 ἕως τότε.

«Δὲν πέρασαν τέσσαρα χρόνια καὶ
λησμονήθηκε ἡ περίφημη τετραετία.
Συνταγματικὸς Βασιλεὺς ὁ Γεώργιος
παρέβη τὸν ὄρκο ποὺ ἔδωσε στὸ λαό,
ἐπάτησε ἀπάνω στοὺς θεσμοὺς καὶ ξέ-
σχιζε τὸ Σύνταγμα ποὺ ὠρκίσθηκε νὰ
φυλάξῃ, μὲ μοναδικὸ πρόσχημα τὸν κίν-
δυνο τοῦ κομμουνισμοῦ. Μὲ τὸ πρό-

σχημα του κομμουνιστικού κινδύνου έβρηκε ένα χυδαίο τραμπούκο με έκκρεμες κατηγορίες για κλεψιές και πλαστογραφίες, τὸ διαβόητο Μανιαδάκη, καὶ τοῦ εἶπε ἄλλαξε τὸν ἀδόξατο ὄχι μόνο τῶν κομμουνιστῶν, ἀλλὰ ὅλων τῶν βρωμορωμῶν ποὺ εἶχαν τὴν ἀναίδεια νὰ μὲ διώξουν ὅπως μὲ ἔδιωξαν. Καὶ ὁ Μανιαδάκης φάνηκε πιστὸς ὑπηρετῆς καὶ ἀντάξιος τοῦ ἀφέντου του.

Ἡ τυραννία τῶν τριάκοντα, ποὺ ἀποτελεῖ ἓνα στίγμα στὴν ἱστορία τῶν φιλελευθέρων Ἑλλήνων, καὶ ἡ τρομοκρατία τοῦ Ροβεσπιέρου δὲν παραβάλλονται μὲ τὴν τετραετία τοῦ Γεωργίου Β'. Χωρὶς καμμιὰ, ἀπόλυτα καμμιὰ ἀφορμή, ἐφυλακίστησαν, ἐδάρθηκαν, ἐξευτελίστηκαν, ἐξορίστηκαν καὶ ἐδολοφονήθηκαν ἄνθρωποι ποὺ προσέφεραν πολὺτιμες ὑπηρεσίες στὸν τόπο ὡς πολιτικοί, δημοσιογράφοι, ἐπιστήμονες ἢ στρατιῶτες στὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Ὁ Μιχαλακόπουλος, ὁ Καραπάνος, ὁ ἥρωϊκὸς στρατηγὸς Τσαγγαρίδης καὶ τόσο ἄλλοι ἔντιμοι πολῖται ἐδολοφονήθηκαν ἀπάνθρωπα ἀποσπασθέντες ἄρρωστοι ἀπὸ τὰ κρεβάτια τους καὶ μεταφερθέντες δέσμιοι στὰ ἐρημονήσια ὅπου ἀπέθαναν σὰν σκύλοι χωρὶς γιὰ τρὸ καὶ περίθαλψιν. Ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ ξέσπασε μὲ μεγαλύτερη μανία ἢ λύσσα τοῦ Μοσκίου Βασιλῆα εἶναι οἱ λαϊκές καὶ τὶς ἐργαζόμενες τάξεις. Τὸ περίφημο γραφεῖο τοῦ Μανιαδάκη εἶχε μεταβληθῇ σὲ παράρτημα τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου τοῦ Κράτους ἀπὸ τὸ ὅποιον κρουνηδὸν διεσπείρετο τὸ δημόσιο χρήμα εἰς τοὺς ἐπιστρατευθέντας δέκα χιλιάδες χαφιέδες μὲ τὰ γκρίρουχα, τὸ κομπολόι καὶ τὴ γνωστὴ καπαρντίνα.

Σμῆνη ἀπὸ αὐτοὺς εἶχαν κατακλύσει τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ λαϊκὰ κέντρα καὶ ὠδηγοῦσαν ἀγεληδὸν εἰς τὰς φυλακὰς ἢ τὴν ἐξορίαν τοὺς δῆθεν ἐπικινδύνους διὰ τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἄνευ δίκης, ἄνευ κανὼν ἀνακρίσεως, ἐσάπισαν εἰς τὸ

Παλαμῆδι καὶ ἄλλα μπουδρούμια φυλακῶν χιλιάδες ἄνθρωποι εἰς οὐδὲν πταίσαντες. Εἶδα μὲ τὰ μάτια μου χιλιάδες ἐργατῶν νὰ ὀδηγοῦνται ὅπως Νέγροι τὴν ἐποχὴν τῆς δουλεμπορίας ὑπὸ τὴν μάστιγα τῶν ἀπανθρώπων ἐπιστατῶν τους διὰ νὰ ζητωκραυγᾶσιν τὴν 4ην Αὐγούστου καὶ τὸν μέγαν κυβερνήτην της.

Σωματικὰ βασανιστήρια, βελόνες, ἐξορύξεις ὀνύχων, ἀλύπητος δαρμός, κάθισμα ἐπὶ πάγου ἡμιγύμων γυναικῶν καὶ πότισμα μὲ ρετσίνολαδο, ἦσαν αἱ στοιχειωδέστεραι ἐφευρέσεις τοῦ διαβόητου κακοποιοῦ τῆς τυραννίας τῆς 4ης Αὐγούστου, πρὸ τῆς ὁποίας ὡχρῖα ἡ μαύρη ἐποχὴ τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως.

Οἱ πολώσεις τοῦ ἐμφυλίου

Τὸ μεγάλο ἱστορικὸ καὶ πολιτικὸ πρόβλημα τῆς περιόδου μέχρι τὸ 1945 εἶναι ἡ ἀνατροπὴ τῶν δεδομένων τῆς δημοκρατικῆς παράταξης ποὺ κυριαρχοῦσε σ' ὅλοκληρὴ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς καὶ ἡ ἐγκατάσταση μιᾶς σειρᾶς κυβερνήσεων ποὺ ὄχι μόνο καρπώθηκαν τὴν ἐθνικὴ ἀντίσταση, ἀλλὰ παγίωσαν σταδιακὰ τὸ ἀντικομμουνιστικὸ κράτος σὲ τέτοια ἔκταση ὥστε νὰ ἔλθῃ ἀναπόφευκτος ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τοῦ 1946 - 1949.

Ἡ γενικὴ ἀμνηστία ποὺ θὰ δοθεῖ μετὰ τὴ Συμφωνία τῆς Βάρκιζας, θὰ εἶναι μία συμπαιγνία. Ἐπειδὴ στὸ ἄρθρο 3 ἀναφέρεται «Ἀμνηστεύονται τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα τὰ τελεσθέντα ἀπὸ τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1944 μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ παρόντος», δεκάδες χιλιάδες ἄνθρωποι, ἀκόμα καὶ γιὰ τὰ ἀδικήματα τῆς κατοχῆς, θὰ πληρώσουν μὲ ἐπακόλουθα ποὺ δὲν εἶναι ἀπλῶς «φακέλωμα» τῇ «συμφωνία - ξεγέλασμα». Περίπου 100.000 ὁπαδοὶ τοῦ ΕΑΜ κατηγορήθηκαν ὡς «ἠθικοὶ αὐτουργοὶ» ἐγκλημάτων, 20.000 περίπου φυλακίστηκαν, ἄλλοι ἐξορίστηκαν, ἀκόμα περισσότεροι πέρασαν στὴν παρανομία. Μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μία σειρὰ ἀπὸ θεσμικὰ μέτρα θὰ νομιμοποιεῖ κάθε εἶδους αὐθαιρεσία ἐναντίον τῶν ἀριστερῶν. Χιλιάδες προληπτικῶν ἐκτοπίσεων, συλλήψεις χωρὶς τὴν παραμικρὴ νομότυπη διαδικασία, ὁμαδικές ἀπολύσεις, «φακέλωμα» μὲ τὴν πρώτη καταγγελία. Συμμετοχὴ, ὑπόθαλψη ἢ ἀνοχὴ ἀπέναντι στοὺς «κομμουνιστοσυμμορίτες», τὸ εὔρημα τῆς ἀποχῆς ἀπὸ τὶς ἐκλογές τοῦ 1946, θὰ αὐξήσουν σὲ ἑκατομμύρια τὸν ἀριθμὸ τῶν φακέλων καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν σωμάτων ἀσφαλείας σὲ χιλιάδες πραιτωριανούς.

Μὲ τὸ κλείσιμο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δὲν θὰ τελειώσουν τὰ ἔκτακτα μέτρα ποὺ δημιουργήθηκαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ρυθμίζουν οὐσιαστικὰ τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ τὴν τύχη τῶν πολιτῶν μέχρι τὸ 1974. Ἀπὸ τὰ κυριότερα, τὸ Γ'

«...Παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς ἐποχῆς...»

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ

ΠΡΟΣ: Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον
Συμβ. Νομικ/σύνης
εἰς Θεσσαλονίκην

ΚΟΙΝ.: Δ/νσιν
ΚΥΠ/Γ/IV
Υ.Ε.Α. Θεσ/νίκης

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 2/87329/109593

Ἀθῆναι τῇ 12 Μαΐου 1970

Συνημ.:

ΘΕΜΑ: Κοινωνικὰ φρονήματα... τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς Μαργαρίτας, γεν. τῷ 19... εἰς Τρίκαλα Θεσσαλίας, κατοίκου Θεσ/νίκης, Μοναστηρίου..., Κτηνιάτρου - Ἐπιμελητοῦ Παθολογικῆς κλινικῆς τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς.

Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι ὁ ἐν τῇ περιλήψει ὑπέβαλεν αἴτησιν τῇ ἀρμοδίᾳ Ἀστυνομικῇ Ἀρχῇ, ἵνα γνωσθῶσι τὰ κοινωνικὰ φρονήματα τοῦτου ὑμῖν διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς θητείας του ὡς Ἐπιμελητοῦ τῆς ὑπερθεν κλινικῆς.

Ἐκ τῆς γενομένης ἐρεῦνης προέκυψαν τὰ κάτωθι:

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ

Δὲν ἀπασχόλησεν ἡμᾶς ἀπὸ ἐθνικῆς πλευρᾶς καὶ διάγει φιλησύχως καὶ νομιμοφρόνως.

Πρὸ τῆς 21-4-67 εἰς συζητήσεις του, ἐξεδηλοῦτο ὑπὲρ τῆς Κ/Α καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τοῦ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ. Μετὰ τὴν 21-4-67 ἐπραγματοποίησεν ὁμιλίαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῶν σκοπῶν της. Κληθεὶς ἀρμοδίως παρεδέχθη ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπεστήριζε τὴν Ε.Κ. καὶ πιθανῶς εἰς συζήτησιν νὰ ἐξεφράσθῃ ὑπὲρ τοῦ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ ρεύματος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πλὴν ἀπέκλεισεν οἰανδήποτε σχέσιν του μὲ τὴν ἀριστεράν, ἔλαβε σαφῆ θέσιν κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ, ἐπέκρινε δορυμνὰ τὸν Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ καὶ ἐξεφράσθη μὲ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἥς, ὡς ἐδήλωσεν, ἀσπάζεται τὰς ἀρχάς.

Ἐμορφώθη ἡ γνώμη ὅτι πρόκειται περὶ ἀτόμου ἐμφορουμένου ὑπὸ ὑγιῶν κοινωνικῶν φρονημάτων.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΙΚΕΙΩΝ ΤΟΥ

Τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του διάγουσι νομιμοφρόνως.

ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ

Ψήφισμα της 18ης 'Ιουνίου του 1946 «περί εκτάκτων μέτρων ἀφορώντων τὴν Δημοσίαν Τάξιν καὶ Ἀσφάλειαν». Ἡ τρομοκρατία καὶ οἱ διώξεις στὴν Ἑλλάδα δυναμώνουν μ' ἓνα ἀκόμη νομικὸ ἔρεισμα. Τὸ Ἰδιώνυμο τοῦ Βενιζέλου σὲ νέα ἔκδοση «ἐπηξημένη καὶ βελτιωμένη». Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρει:

«Ὅστις θέλων νὰ ἀποσπάσῃ ἐν μέρος ἐκ τοῦ ὅλου τῆς Ἐπικρατείας ἢ νὰ εὐκολύνῃ τὰ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος τείνοντα σχέδια, ἢ διήγειρε στάσιν, ἢ συνεννοήθῃ μὲ ξένους, ἢ κατήρτισεν ἐνόπλους ομάδας ἢ ἔλαβε μετοχὴν εἰς τοιαύτας προδοτικὰς ἐνώσεις τιμωρεῖται μὲ θάνατον». Καὶ ἄλλοι: «Κατὰ τὴν διάρκειαν ἰσχύος τοῦ παρόντος δύναται ἡ Ἀστυνομικὴ Ἀρχή: α) Νὰ ἐνεργῇ κατ' οἶκον ἐρεύνας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, πρὸς ἀνακάλυψιν ὄπλων, πυρομαχικῶν, ἢ οἰουδήποτε πολεμικοῦ ὑλικοῦ, ἢ πρὸς σύλληψιν διωκομένων καὶ β) νὰ ἀπαγορεύσῃ καθ' ὠρισμένας τῆς νυκτός ὥρας τὴν ἄνευ ἀδείας τῆς κυκλοφορίας τῶν πολιτῶν...»

Ἀργότερα ἔρχεται ὁ περιβόητος νόμος 509 τῆς 27ης Δεκεμβρίου 1947 «περί μέτρων ἀσφαλείας τοῦ πολιτεύματος, τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος καὶ προστασίας τῶν ἐλευθεριῶν τῶν πολιτῶν». Μὲ αὐτὸν θὰ γίνουν σειρὰ καταδικῶν καὶ κατηγοριῶν ἀπὸ τὸ Μπελογιάννη μέχρι τοὺς φοιτητὲς τοῦ Πολυτεχνείου.

Στὸ ἄρθρο 1 ἀναφέρεται: «Τὸ Κομμουνιστικὸν Κόμμα Ἑλλάδος, τὸ Ἐθνικὸν Ἀπελευθερωτικὸν Μέτωπον (ΕΑΜ) καὶ ἡ Ἐθνικὴ Ἀλληλεγγύη, προπαρασκευάσαντα καὶ ἐνεργοῦντα τὴν κατὰ τῆς ἀκεραιότητος τῆς χώρας προδοτικὴν ἀνταρσίαν, διαλύονται. Ἐπίσης διαλύεται καὶ πᾶν ἄλλο πολιτικὸν κόμμα, σωματεῖον ἢ ὀργάνωσις, ἥτις ἤθελε θεωρηθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ἐπομένης παραγράφου, ὡς συνεργαζομένη μετ' αὐτῶν ἢ ἐπιδιώκουσα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως τὴν ἐφαρμογὴν ἰδεῶν ἐχουσῶν ὡς σκοπὸν τὴν διὰ βιαίων μέσων ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος, τοῦ κρατοῦντος κοινωνικοῦ συστήματος ἢ τὴν ἀπόσπασιν μέρους ἐκ τοῦ ὅλου τῆς Ἐπικρατείας».

«Ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐνέργεια ἀνασυστάσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καὶ τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἁρθροῦ διαλυομένων ὀργανώσεων, πᾶσα ἐνέργεια πρὸς ἐπικράτησιν αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἐπὶ τῷ ἐκδήλω σκοπῷ προβολῆς καὶ ἐνισχύσεως τούτων καθ' οἷονδήποτε τρόπον διάδοσις τῶν συνθημάτων ἢ τῶν ἀποφάσεων ἢ τῆς ἐκνόμου δράσεως αὐτῶν. Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται διὰ φυλακίσεως ἐξ τούλάχιστον μηνῶν, ἐπιφυλασσομένων τῶν βαρυτέρων περιπτώσεων τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Νόμου καὶ τῶν ἁρθρῶν 134 - 145 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος».

Στὸ ἄρθρο 2: «Ὅστις ἐπιδιώκει τὴν ἐφαρμογὴν ἰδεῶν ἐχουσῶν ὡς ἐκδηλον σκοπὸν τὴν διὰ βιαίων μέσων ἀνατρο-

πὴν τοῦ Πολιτεύματος, τοῦ κρατοῦντος κοινωνικοῦ συστήματος ἢ τὴν ἀπόσπασιν μέρους ἐκ τοῦ ὅλου τῆς Ἐπικρατείας, ἢ ἐνεργεῖ ὑπὲρ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν προσηλυτισμὸν, τιμωρεῖται ἐὰν μὲν εἶναι ἀρχηγὸς ἢ ὁδηγὸς διὰ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν, εἰς ἰδίως δὲ βαρείας περιπτώσεις διὰ τῆς ποινῆς τῶν ἰσοβίων δεσμῶν ἢ τοῦ θανάτου, ἐὰν δὲ εἶναι ἀπλοῦς συστασιώτης διὰ τῆς ποινῆς τῆς εἰρκτῆς ἢ τῶν προσκαίρων δεσμῶν».

Οἱ περιοριστικὲς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 509 εἶχαν τὶς συνέπειές τους σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς μεταπολεμικῆς ζωῆς: τὰ δημοσιεύματα τοῦ τύπου, τὶς συγκεντρώσεις, τὶς ἀπεργίες, τὶς ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας, τὴ σύσταση ἀριστερῶν ὀργανώσεων, τὴν ἄσκηση φοβίας στὴν ὑπαιθρο, τὴν ὑπογραφή δηλώσεων, ἀποκηρύξεων, τὶς παρακολουθήσεις, τὸ σχηματισμὸ νέων φακέλων καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸ τους μὲ νέα στοιχεῖα.

Ἡ παντοδυναμία τῆς δεξιᾶς, ὑπόβαθρο τῆς 7ετίας

Ἡ ὀλόκληρη ἡ μεταπολεμικὴ περίοδος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν παγίωση καὶ τὴν κυριαρχία τοῦ κράτους τῆς δεξιᾶς, ἐνῶ τὰ διαλείμματα τῶν λεγόμενων δημοκρατικῶν κυβερνήσεων δὲν μπόρεσαν ὄχι μόνο νὰ πραγματοποιήσουν θεσμικὲς ἀλλαγές, ἀλλὰ συχνὰ ἦταν κοντὰ στὸ κλίμα ποὺ εἶχε ἐπιβληθεῖ τὶς δεκαετηρίδες αὐτές. Οἱ κάποιες καλὲς προθέσεις, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὴν Παιδεία, γινόντουσαν χωρὶς ὀλοκληρωμένο ὑπόβαθρο, ὅπως ἀποκαλύπτει μία ἐγκύκλιος τοῦ Γ. Παπανδρέου ποὺ δημοσιεύουμε.

Τὸ χαρτὶ κοινωνικῶν φρονημάτων θ' ἀποτελέσει μόνιμο παράγοντα τῆς ζωῆς κάθε Ἑλλήνα καὶ ἔτσι ὀκτῶ ἐκατομύρια Ἕλληνες θὰ ἀποκτήσουν καὶ τὸ φάκελό τους. Κί αὐτὸ γιὰτί ὅλοι στὴ ζωὴ τους θὰ χρειάστηκε κάποτε νὰ ταξιδέψουν, νὰ διορισθοῦν, νὰ βγάλουν δίπλωμα ὁδηγοῦ ἢ κυνηγετικῆς ἄδεια,

μερικοὶ νὰ μεταναστεύσουν. Οἱ 4 ὑπηρεσίες Ἀσφαλείας ποὺ ἀνδρώθηκαν ὀλόκληρη τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο – ἡ ΓΔΕΑ (σήμερα ΥΠΕΑ), ἡ ΚΥΠ, ἡ Γενικὴ Ἀσφάλεια καὶ τὰ δεύτερα γραφεῖα τοῦ Στρατοῦ, τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας – ἔγιναν τυραννικὰ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπτάχρονης δικτατορίας.

Τὸ ἀστυνομικὸ κράτος ποὺ δημιουργεῖται καὶ ποὺ ἐλέγχει ὀλόκληρη τὴ χώρα, δημιουργεῖ κλίμα φοβίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐπαρχία, ὁδηγεῖ στὸν πολιτικὸ συντηρητισμὸ καὶ στὴν ἐφαρμογὴ ἐκλογῶν βίας καὶ νοθείας, ὅπως τὸ 1961 μὲ τὸ σχέδιο «Περικλῆς». Ὁ Ἀντρέας Παπαντρέου στὸ βιβλίο του «Ἡ Δημοκρατία στὸ ἀπόσπασμα» γράφει χαρακτηριστικὰ γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη: «Ἡ Ἐθνικὴ Ριζοσπαστικὴ Ἐνωση (ΕΡΕ), μετὰ ἀπὸ μιὰ δεκαετία στὴν ἀρχή, εἶχε ταυτισθεῖ ὄχι μόνο μὲ τὴν κυβέρνησιν μὰ μὲ τὸ ἴδιο τὸ κράτος. Αὐτὸ τὸ κόμμα – ἀπὸ παράδοση ἢ ἐπέκταση τοῦ Παλατιοῦ στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας – ἀναγνώριζε τὸ Βασιλιὰ σὰν τὴν ὑπατὴ πηγὴ ἐξουσίας σὲ ὅλα τὰ δημόσια ζητήματα – ἀκριβέστερα, τὸ Βασιλιὰ καὶ τοὺς Ἀμερικανούς, τὸν «ξένο παράγοντα», ὅπως ὀνομάζουν οἱ Ἕλληνες τὴν προστατὶδα δύναμη ποὺ ἐπιβλέπει τὴν πολιτικὴ τους ζωὴ. Χέρι - χέρι μὲ τὴ συντηρητικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδας βάδιζε καὶ τὸ ἀστυνομικὸ κράτος ποὺ ἦταν συνέπεια τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Μετὰ τὴν ἐκκαθάριση τοῦ στρατοῦ, τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἀπὸ ὅποιοδήποτε στοιχεῖο ὑποπτο ἀριστερῶν τάσεων, ἓνας μυστικὸς παρακρατικὸς μηχανισμὸς, ἀποτελούμενος κυρίως ἀπὸ στρατιωτικὲς κλίκες, εἶχε κατορθώσει νὰ ἀσκεῖ σταθερὸ ἔλεγχον πᾶνω στὴν κρατικὴ ἐξουσία. Εἰδικὴ νομοθεσία εἶχε κυριολεκτικὰ ἐξουδετερώσει τὶς βασικὲς ἀρχές τοῦ συντάγματος ποὺ ἐγγυοῦνταν τὶς προσωπικὲς ἐλευθερίες καὶ τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα».

Ὅλες αὐτές οἱ ψυχώσεις γιὰ «ἀντεθνικῶς δρώντες» καὶ «κομμουνιστικοὺς κινδύνους», γιὰ στεγανοποίηση τοῦ «ἐθνικοῦ Στρατοῦ» καὶ τῶν «Σωμάτων Ἀσφαλείας», ἡ διατήρηση τῶν ἐκτάκτων μέτρων τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐμφυλίου, ἡ μανιακὴ ἐπιδίωξη τῆς ἐθνικοφροσύνης, ἡ παντοδυναμία τῶν φακέλων καὶ τῶν πιστοποιητικῶν κοινωνικῶν φρονημάτων, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ συμμαχικὰ συμφέροντα καὶ τοὺς «προστάτες» μας τοῦ ἐλεύθερου δυτικοῦ κόσμου, θὰ βοηθήσουν σὲ μεγάλο βαθμὸ στὸ ξερίζωμα τῶν «κακοφορμισμῶν» καὶ τὴν ἐπιτυχία τῆς Ἀπριλιανῆς δικτατορίας. Γιὰ τὸ ἀποκαλυπτικὸ πορτραῖτο τοῦ καθεστώτος τῶν συνταγματαρχῶν σὲ σχέση μὲ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ ἤλεγχαν τὸ φρόνημα τῶν πολιτῶν, τὸ καθεστῶς τῶν φακέλων καὶ τὶς διαδικασίες ποὺ ἀκολουθοῦνται γιὰ τὸ συμπλήρωμά τους, θὰ γράψουμε τὴν ἐπόμενη φορὰ.

Ν. Μ.

Η ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ

του Βασίλη Βασιλικού

Σκέψεις πάνω σε μιὰ εκδήλωση, θά 'θελα νὰ χαρακτηρίσω τὸ ἄρθρο μου αὐτό. Πρόκειται γιὰ τὴ διαδήλωση ἐνάντια στὸν Φράνκο ποὺ ἔγινε στὶς 3.10.75, μιὰ Παρασκευή. Ὑποδειγματικὰ ὁργανωμένη, σήμανε καὶ τὴ λήξη τῶν διακοπῶν τοῦ φοιτητικοεργατικοῦ κινήματος.

Ἐβλεπες λοιπὸν συστοιχισμένες πάνω στὶς φαρδιὲς λεωφόρους τὶς νεολαίες τῶν κομμάτων, ποὺ κρατοῦσαν τὶς ἀποστάσεις μεταξύ τους, σὰν καλοὶ ὁδηγοὶ καμιονῶν. Αὐτοπροστατευμένες ἀπὸ προβοκάτορες μὲ τὴν ἀλυσιδωτὴ χεροδεσία, προχωροῦσαν, σταματοῦσαν, φρενάριζαν, κορνάριζαν τὰ συνθήματα, σὲ ἔννομο καὶ λογικὸ διάστημα.

Πρῶτο στοιχεῖο γιὰ σκέψη εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπ' ὅπου ἡ ἀστυνομία ἀπουσιάζει πανηγυρικά, κανένα ἔκτροπο, καμιά ταραχὴ δὲν γίνεται. Ἡ ἀστυνομία, οἱ αὐρὲς της, καὶ καλὲς προθέσεις ἀκόμα νὰ ἔχουν λειτουργοῦν σὰν τὸ νερὸ στὸ οὔζο: τὸ κάνουν ἄσπρο. Καλὸ ἢ κακό, ὑπάρχουν κι αὐτοὶ ποὺ τὸ προτιμοῦν στὸ φυσικὸ τοῦ χρώμα.

Βλέπουμε, ἄρα, ὅτι ὅπου ἡ σωστὴ ἀπόφαση παίρνεται, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπίσης σωστό.

Γεγονὸς ποὺ μᾶς μπάζει στὴ δευτέρη σκέψη: ὅτι ἐκεῖνο ποὺ ἔκανε τὸ κράτος τοῦ νόμου (τὴν ἀστυνομία) νὰ ἀπέχει ἦταν ὅ,τι ἔνωσε καὶ τὶς ἀντίθετες ἀριστερὲς ομάδες. Δηλαδή ὁ λόγος τῆς διαδήλωσης ἦταν ἐξωτερικὸς. Ὁ Φράνκο. Τρέχα γύρευε. Ὁ κόσμος δὲν καλοῦνταν νὰ φωνάξει γιὰ κάτι γηγενές, ἐντόπιο. Ἄρα (σκέφτηκαν τὰ ὄργανα τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου), ἀφοῦ ὁλος ὁ κόσμος φωνάζει ἐνάντια στὸν ἰσπανικὸ φασισμό, δὲν μπορούμε οὔτε ἡμεῖς νὰ τὸν ἐμποδίσουμε (τὸν δικὸ μας κόσμο νὰ φωνάξει ἐνάντια).

Ὁ στόχος, ὄντας μὴ ἐντόπιος, μὴ γηγενής, δὲν διαιροῦσε. Ἀντίθετα λειτουργοῦσε ἐνωτικά.

Τὸ ἴδιο δηλαδή ποὺ γινόταν ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὅταν νεολαίες δυτικοευρωπαϊκὲς διαμετρικὰ ἀντίθετες στὶς πολιτικὲς τους ἐκτιμήσεις, ξεδιπλώναν τὶς παντιέρες τους γιὰ νὰ συμμετάσχουν σὲ μιὰ κοινὴ ἐκδήλωση ἐνάντια στὴν «Ἑλλάδα τῶν συνταγματαρχῶν».

Τὸ συμπέρασμα εἶναι θετικὸ ὡς πρὸς τοῦτο: τὸ μακρινὸ τοῦ στόχου, τοῦ αἵτουμένου, θά 'ταν καλύτερα νὰ λέγαμε, βασιλεύει χωρὶς νὰ διαιρεῖ. Ἄν ὅμως, ὑποτεθήσθω, καλοῦνταν μιὰ κοινὴ ἐκδήλωση συμπαρατάσεως γιὰ δυὸ Τσέχους - Βάσκους ἢ γιὰ δυὸ

Γάλλους - Κὸν Μπεντίτ, σὲ ποιὲς κοινὲς πλατφόρμες θά γινόταν ἡ ἔνωση; Μπαίνοντας σὲ χώρους πρὶν «δικούς» μας, δηλαδή λιγότερο ξεκάθαρους κι ἀπομακρυσμένους, ἡ διαφορετικὴ ἰδεολογία θά λειτουργοῦσε ἀνασταλτικά. Ρεβιζιόνες ἢ νεορεβιζιόνες γιὰ τοὺς μὲν, προβοκάτορες, γόνους καλῶν ἢ ἀριστερῶν οἰκογενειῶν γιὰ τοὺς δέ. Καὶ δὲν συμμαζεῦται.

Ἄρα, χρέος κάθε νέου συνειδητοῦ ἐπαναστάτη, ἢ ἐκείνου ποὺ δὲν θέλει, τελοσπάντων, νὰ συγκαταλέγεται στοὺς συντηρητικοὺς (οἱ ἐπαναστάτες σὲ τοῦτο διαφέρουν ἀπ' τοὺς δηλωσίεις: ὅτι ὅ,τι κι ἂν ποῦν δὲν μετράει μέχρι νὰ τὸ πράξουν), χρέος λοιπὸν κάθε νέου ποὺ συμμετέχει στὰ κοινὰ (κι εἶναι, εἰκάζω, τέτοιοι ὅλοι οἱ ἀναγνώστες τοῦ ANTI) εἶναι νὰ βλέπει μακριὰ καὶ πέρα ἀπ' τὶς ἐποχιακὲς αἰρέσεις καὶ τὶς φανατικὲς διαφωνίες, νὰ βλέπει τὸ ἀπώτερο μέλλον, τὸν κοινὸ στόχο, ποὺ εἶναι ἡ μαύρη, ματοβαμμένη ἀντίδραση (σήμερα ὁ Φράνκο κι ὁ Πινοσέτ, αὐριο ἕνας ἄλλος). Νὰ μὴν ξεχνᾷ δηλαδή μὲς τὸν «μικρόκοσμο» τῆς καθημερινῆς του πάλης τὸν «μακρόκοσμο» τῆς ἰδέας.

Γιατί (κι ἐδῶ φτάνω στὴν τρίτη σκέψη) τὴν ἴδια στιγμὴ ποὺ γίνονταν ἡ ἐπιβλητικὴ αὐτὴ διαδήλωση, ἄλλοι δυσφοροῦσαν. «Ἡ ἀστυνομία κύριε εἶναι πολιτισμός», μοῦ ἔλεγε ὁ ταξιτζῆς ποὺ ἔπρεπε νὰ κάνει τὴν παρακαμπτήριον, λόγω ἀκριβῶς τῆς διαδήλωσης αὐτῆς. «Ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπάρχει ἀστυνομία, ὑπάρχει ἡ ζούγκλα». Αὐτὸς εἶναι ὁ ἐχθρός. Ἄλλοι, πρὶν πονηρά, χωρὶς νὰ τὸ λέν, σκέφτονται τὸ ἴδιο παρακαλώντας νὰ γίνουν ἔκτροπα, νὰ πέσουν δακρυγόνα, νὰ ἐξυπηρετηθοῦν, ὅπως καὶ μὲ τοὺς οἰκοδόμους τὸν Ἰούλιο, τὰ ἄνομα σχέδια

τῆς ἐπιστροφῆς τους.

Ἀρχὴ μου στάθηκε πάντα ἡ διαδικασία τῶν βαφτισμῶν (καὶ κάθε νέος ποὺ μπαίνει στὸ Κίνημα, παίρνει, ὅπως καὶ στὸ στρατό, τὸ βάπτισμα τῆς ἰδέας ποὺ ἐκεῖ, στὸ στρατό, λέγεται βάπτισμα πυρός): ἀπεταξάμην τὸν Σατανά, ρωτᾷ ὁ ἱερέας μυσταγωγὸς (διαφωτιστὴς γιὰ τὴν περίπτωσιν) τὸν νουνό. «Ἀπεταξάμην», ἀποκρίνεται ὁ νουνός. Σατανὰς εἶναι ἡ ἀδίστακτη ματοβαμμένη Δεξιά. Κι αὐτὴν πρέπει ν' ἀποτάξουμε, πρὶν ἀρχίσουμε νὰ ἀλληλοαποτασσόμεθα μεταξύ μας.

Ἀφοῦ χαράξουμε ἔτσι τὰ ὄρια, ἀνάμεσα στοὺς δεξιούς ποὺ δὲν τοὺς ἀρέσουν οἱ ἐκτελεσμένοι καὶ σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν τοὺς ἀρέσουν οἱ ἐκτελεστές, ἂς δοῦμε πιά, μὲς τὸ δικὸ μας χῶρο, τί κάνει τὸ μεγαλεῖο καὶ τί τὴ μιζέρια μας.

Στὰ χέρια μου ἔχω τοὺς «Λαϊκοὺς Ἀγῶνες», τὸ δημοσιογραφικὸ ὄργανο τοῦ ΕΚΚΕ, ποὺ γλωσσὰ καὶ συμπαθητικὰ κορίτσια τὸ πουλοῦσαν στὰ περιθώρια τῆς διαδήλωσης, στὸ πεζοδρόμιο, ἐκεῖ ὅπου γράφονται οἱ ὑποσημειώσεις στὰ κείμενα. Καὶ ποὺ ἀφοροῦν τοὺς εἰδικούς.

Μιλοῦνε καὶ κατηγοροῦνε τὴν ΚΝΕ γιὰ «συνδιοίκηση» στὸ φοιτητικὸ κίνημα. Πῶς ὅμως πέφτει ἕνα κάστρο; Μόνο ἀπὸ μέσα. Ἡ συνδιοίκηση δὲν ἀποσκοπεῖ στὴ συνεργασία. Ἀποσκοπεῖ στὴν ἐκ τῶν ἔνδον φθορὰ τοῦ ἐχθροῦ. (Ὁ πάνσοφος λαὸς, γνωρίζοντας τὴν ἄλληλπτῶση τοῦ κάστρου, ἔχει τὴν παροιμία: χωρὶς ρουφιάνο κάστρο δὲν πέφτει). Ἄρα, λοιπὸν, τί κακὸ ὑπάρχει στὴ συνδιοίκηση γιὰ τὴ φθορὰ τοῦ καταστημένου ἀπὸ μέσα;

Ἐλεῖτα, στὴν ἴδια ἐφημερίδα, γίνεται ἡ γνωστὴ ἐπίθεση ἐναντίον τῶν δύο ὑπερδυνάμεων (Ρωσίας, Ἀμερικῆς). Ἀλλὰ σὲ μιὰ σελίδα εἰδικὰ ἀφιερωμένη στὰ 26 χρόνια τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Κίνας («φωτεινὸ φάρο γιὰ τοὺς λαοὺς τοῦ κόσμου») διαβάσαμε ὅτι «προχτὲς βράδυ στὴν κινεζικὴ πρεσβεία εἶχαν προσκληθεῖ ἀπὸ τοὺς συντρόφους Κινέζους καὶ ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Κεντρικοῦ Ὁργάνου τοῦ ΕΚΚΕ, τῶν ΛΑΪΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ, σύντροφος τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΕΚΚΕ Πέτρος Στάγκος, καθὼς καὶ ἡ συντρόφισσα Ἄννα Μιχαλιτσιάνου-Στάγκου». Πολὺ

ώρα. Ὅμως κανεὶς δὲν ἀμφιβάλλει σήμερα ὅτι ἡ Κίνα εἶναι ἡ τρίτη ὑπερδύναμη καὶ πληθυσμιακὰ ἡ πρώτη. Ἄρα πῶς κατηγοροῦμε τότε τὶς δυὸ ὑπερδυνάμεις ὅταν ἡμεῖς (αὐτοὶ δηλαδή) ταυτίζονται μὲ μιὰ τρίτη;

Ἔτσι οἱ ΕΚΚΕτζήδες ποὺ ἀποκαλοῦν ἄλλους ρεβιζιόνες καὶ νεορεβιζιόνες, θά ἀποκαλεστοῦν μὲ τὴ σειρά τους ἀπὸ νεώτερος νεο-νεορεβιζιονιστὲς κ.ο.κ., γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει τίποτα ποὺ νὰ σταματᾷ τὸ ἀριστερότερον τῆς ἀριστερᾶς. (Κι ἀνήκω προσωπικὰ σ' αὐτοὺς ποὺ ὑπογράψαν στὸν Πανιώνιο τὴ συμπαρατάσασί μου γιὰ τοὺς δικασμένους ἀρχηγέτες τοῦ ΕΚΚΕ).

Αὐτὰ σὰν μεζές.

Ἡ διαδήλωση διαλύθηκε ἡσυχα. Οἱ μικρὲς ομάδες, διπλώνοντας τὶς παντιέρες τους, σκορπίστηκαν σὰν τὰ σύννεφα μετὰ ἀπὸ ἕνα ὥραϊο ἡλιοβασίλεμα. Ἄλλο αἶμα δὲν ἔτρεξε παρὰ αὐτὸ ποὺ τὸ φῶς ἔκανε νὰ μοιάζει σὰν αἶμα. Σὲ ἄλλες χώρες, σὲ ἄλλες ἐποχές, θά 'χαν σπάσει καὶ μερικὲς βιτρίνες. Σὲ μᾶς, ἀκόμα καὶ διασχίζοντας τὸ προκλητικὸ Κολωνάκι, στάθηκαν στὸ ὕψος τοῦ συνειδητοῦ μαχητῆ. Καμιά ζημιὰ σὲ ἰδιώτες.

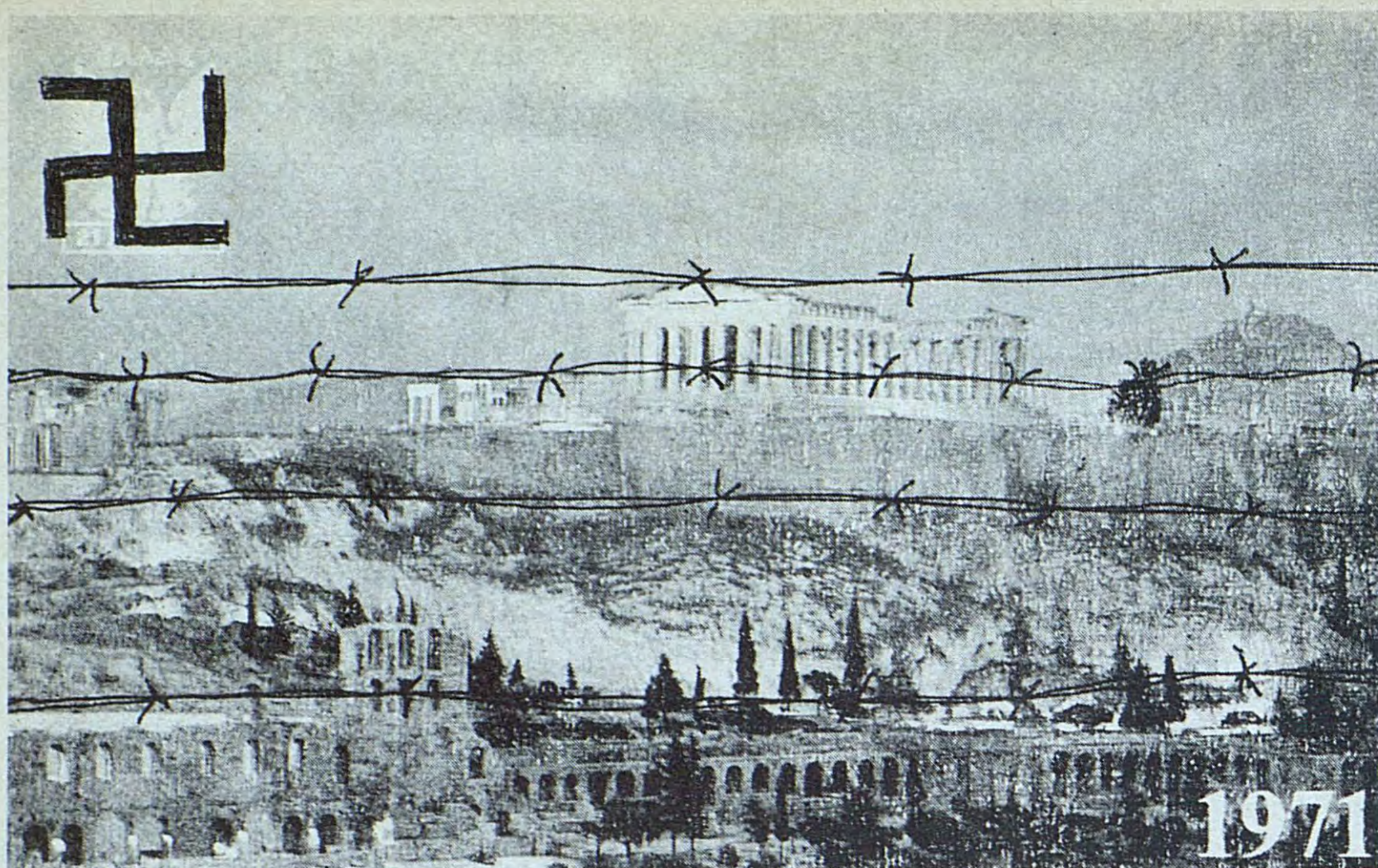
Οἱ ἔξ ἐπαγγέλματος προβοκάτορες μέιναν μὲ τὴν ὁρμη. Κι οἱ ἄλλοι ἔμειναν μὲ τὴν πείνα τους ἀχόρταστοι. Γιατί τέτοιες συγκλονιστικὲς ἐνωτικὲς πρωτοβουλίες νὰ μᾶς τὶς ὑπαγορεύουν μόνο στόχοι μακρινοὶ κι ὄχι δικοὶ μας, κοντινοί, ὑπάρχοντες;

Σὰν τοὺς ψαράδες ποὺ νομίζουν ὅτι θά πιάσουν μεγάλα ψάρια σ' ὅσο βαθύτερα πᾶν νερά, ἐνῶ οἱ γιγάντιοι ροφοὶ καὶ τὰ τρισμαγέθη λαυράκια εἶναι σὲ λίγες ὀργυιὲς βάθος, ἔτσι κι ἡμεῖς πρέπει νὰ δοῦμε σ' αὐτὸ «τὸν κόσμον τὸν μικρὸν, τὸν μέγαν» τὶς δυνατότητες τῆς ἔνωσης κι ὄχι στὶς ἀπώτερες Ἰσπανο-Χιλῆς.

Ἡ διαδήλωση τῆς προπερασμένης Παρασκευῆς ἂς κάνει κάθε μέλος, ποὺ δὲν θά 'χει τὶς ἰδιωτικὲς ἀναστολὲς τῆς ἡγεσίας του, νὰ σκεφτεῖ τὴν πιθανότητα τῆς διεξόδου πέρα ἀπ' τὸ ἀλληλοβόρειο σιμο καὶ τὸ ἀλληλοξέσκισμα, ἀφοῦ σὲ ἐπίπεδο ΕΣΑ ὅλοι καὶ ὅλες εἶναι τὸ ἴδιο, κομμουνιστὲς, ἀνθῆλληνες, σκώληκες τῆς ἐξαφάνισις τοῦ γένους.

Βασίλης Βασιλικός

στὶς ἐπάλξεις τῆς Δημοκρατίας
ἢ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ἢ ἀπογευματινὴ σου ἐφημερίδα

Αυτή η κάρτα, έφτασε στα χέρια όχι μόνο αντιφασίστα, αλλά και καλλιτέχνη!
Το αποτέλεσμα φαίνεται: 'Η Ακρόπολη με
συρματοπλέγματα και το «πουλί» της χούντας με σβάστικα!...

‘Η χούντα,

οί αγρότες,

τò 1821,

ò κ. ‘Αποστολάτος

και οί ξένοι

‘Επιχείρηση:

‘Από ένα 10άρικο!

ΗΤΑΝ μιὰ από τις πολλές (και καλές) «δουλειές με ...χοῦντες» που έγιναν στην έπταετία. Την αποκαλύπτουμε σήμερα και γιατί παρουσιάζει ποικίλο ενδιαφέρον και γιατί έχει προεκτάσεις μέχρι τις μέρες μας... Τò 1971, στα πλαίσια του έορτασμού της 150 χρόνων από την Έπανάσταση του '21, ή χούντα αποφάσισε να στείλει 800.000 κάρτες - μηνύματα σε προσωπικότητες της Εὐρώπης, για να... προβληθεί γενικότερα ή χώρα. ‘Η ιδέα φαίνεται ότι ήταν αυτοννοῦ που την ὑλοποίησε: του κ. Γεράσιμου Κ. ‘Αποστολάτου, υπέθυνου γνωστού ‘Οργανισμού Δημοσίων Σχέσεων και βουλευτή ‘Αθηνών σήμερα, της «Νέας Δημοκρατίας»... Μια μικρολεπτομέρεια που ὑπῆρχε (ποιός θά ‘βαζε τò παραδάκι), τακτοποιήθηκε γρήγορα: τὴ νύφη θὰ τὴν πλήρωσαν... «οἰκειοθελῶς» οί αγρότες! Γιατί οί αγρότες, δὲν καταλάβαμε. Ίσως γιατί... «ή επανάστασις της 21ης ‘Απριλίου 1967 έγινε διὰ τοὺς αγρότας» (Γ. Παπαδόπουλος), και ἔπρεπε νά... τὴν πληρώσουν! Και τὴν πλήρωσαν φτηνά, ἐδῶ που τὰ λέμε: μόνο δέκα δραχμές τò άτομο...

Βέβαια, στην εξέλιξή της ή ιστορία αὐτή επεφύλασσε μερικὲς μικρὲς δυσάρεστες ἐκπλήξεις για τοὺς δικτάτορες: λίγο μετὰ τὴν ἀποστολὴ καρτῶν ἄρχισαν οί... ἐπιστροφές! Πολλοί εὐρωπαῖοι, ἀγανακτισμένοι ἀπὸ τὸ θράσος τῶν χουντικῶν, δὲν ἀρκέσθηκαν σὸ σκίσιμο τῆς κάρτας, ἀλλὰ τὴν ἐπέστρεψαν σὸν ἀποστολέα της – με βρισιές ή σχόλια κάθε ἄλλο παρὰ εὐμενῇ για τὴ χούντα...

«Μηνύματα ἀπὸ τὴν ‘Ελλάδα»

‘Ολα ἄρχισαν ὅταν ὁ κ. Γ. ‘Αποστολάτος πρότεινε σὴν Κεντρικὴ ‘Επιτροπὴ Έορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδας τὴν ἀποστολὴ τῶν καρτῶν αὐτῶν με τὸ γενικὸ σύνθημα: «Μηνύματα ἀπὸ τὴν ‘Ελλάδα»! ‘Η ‘Επιτροπὴ δέχτηκε και ὄρισε με τὸ ὑπ’ ἀριθμ. 97/2/71 ἔγγραφὸ της σὰν «φορέα ὑλοποιήσεως τῆς ἐκδηλώσεως» τὸ ‘Υπουργεῖο Γεωργίας.

Λεπτομέρεια: πρόεδρος τῆς ‘Επιτροπῆς αὐτῆς ἦταν ὁ Παττακός. Καὶ τὴν ἀνάληψη τῆς δουλειᾶς ἀπὸ τὸν κ. ‘Αποστολάτο γνωστοποίησε σὸ ‘Υπ. Γεωργίας με τὸ ὑπ’ ἀριθμ. Α305/20-5-71 ἔγγραφο, ὁ τότε διευθυντὴς τοῦ... ἰδιαίτερου γραφείου τοῦ Παττακοῦ ταξίαρχος Μυτούσης!...

Τὸ ‘Υπουργεῖο Γεωργίας ἔστειλε τὸ ὑπ’ ἀριθμ. 296845/683/5-3-1971 ἔγγραφο σὴν ‘Αγροτικὴ Τράπεζα καθορίζοντας τὸν τρόπο τῆς «ἐθελοντικῆς εἰσφορᾶς τῶν

ἀγροτῶν» και εἰδοποίησε τὴν ΠΑΣΕΓΕΣ «διὰ τὰ περαιτέρω». ‘Αμέσως, ἄρχισε ή κινητοποίηση:

1. ‘Η ΠΑΣΕΓΕΣ, ἔβγαλε τὴν ὑπ’ ἀριθμ. 18/29/3/71 ἐγκύκλιο και τὴν ἔστειλε σὺς ‘Ενώσεις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν.

Σ’ αὐτὴν, ἀφοῦ ἀναφέρεται τὸ θέμα, ἐπιχειρεῖται μιὰ ἐξήγηση σὴν εὐλογη ἀπορία τοῦ κάθε αγρότη: γιατί νὰ πληρώσω ἐγὼ τὴ διαφήμιση τῆς χούντας;

«‘Εκρίθη σκόπιμον ὅπως ὁ ‘Αγροτικὸς κόσμος τῆς ‘Ελλάδος – λέει – ὁ ὁποῖος ἔφερεν τὸ μεγαλύτερον βάρος τῶν θυσιῶν και προσεφέρθη ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος, εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ὑπομνήση και θὰ διακηρύξη πρὸς τὸν Εὐρωπαϊκὸν χῶρον τὴν νεωτέραν προσφορὰν τοῦ ὑποδούλου τότε ‘Ελληνικοῦ ‘Εθνους πρὸς τὴν ἐλευθερίαν και τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν».

Κι ἀφοῦ μιλάει για «ἐκατοντάδες χιλιάδων μηνυμάτων ὑπὸ μορφὴν πολυτελῶν καρτῶν, που θὰ σταλοῦν εἰς ἀντιστοίχους διευθύνσεις ἐπιλέκτων οἰκογενειῶν Εὐρωπαϊῶν ἀγροτῶν, ἐπιστημόνων, βιομηχάνων, κρατικῶν λειτουργῶν και ἄλλων διακεκριμένων προσωπικοτήτων», προσθέτει:

«Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς πρωτοτύπου αὐτῆς διαφωτιστικῆς ἐκστρατείας, ή ὁποία θὰ εἶναι και ή μοναδική ἐκτὸς τῆς ‘Ελλάδος τοιαύτη ἐπ’ εὐκαιρία τῶν ἑορτῶν τῆς 150ετηρίδος τῆς ‘Εθνικῆς Παιγγενεσίας, καλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως κινητοποιήσετε ἅπαντας τοὺς αγρότας τῆς περιφερείας σας, ἵνα μέσω τῶν ‘Υποκαταστημάτων τῆς ‘Αγροτικῆς Τράπεζῆς τῆς ‘Ελλάδος προσφέρουν ἐθελοντικῶς, ὡς συμβολήν των εἰς ἀναληφθησομένην ἐξόρμησιν, δέκα (10) δραχμ. ἕκαστος.

Τὰ ‘Υποκαταστήματα τῆς ΑΤΕ ἔχουν ἤδη ὁδηγίαι διὰ τὴν συγκέντρωσιν τῆς ἐν προκειμένῳ εἰσφορᾶς.

Πρὸς τούτοις εἰδικῶς συσταθησομένη ‘Επιτροπὴ ἐξ ἐκπροσώπων τοῦ ‘Υπουργείου Γεωργίας, τῆς ΑΤΕ και τῆς Πανελληνίου Συνομοσπονδίας, θὰ ἐπιμεληθῇ τοῦ τρόπου συλλογῆς τῶν ἀπαιτουμένων εὐρωπαϊκῶν διευθύνσεων, τῆς ἐκτυπώσεως τῶν πολυτελῶν καρτῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ φέρουν ἐγχρωμα ἐντυπωσιακά θέματα ἐξωτερικῶς και θερμὰ μηνύματα τῶν ἀγροτῶν τῆς Χώρας ἐσωτερικῶς, και τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν εἰς τὴν Εὐρώπην».

Και καταλήγει:

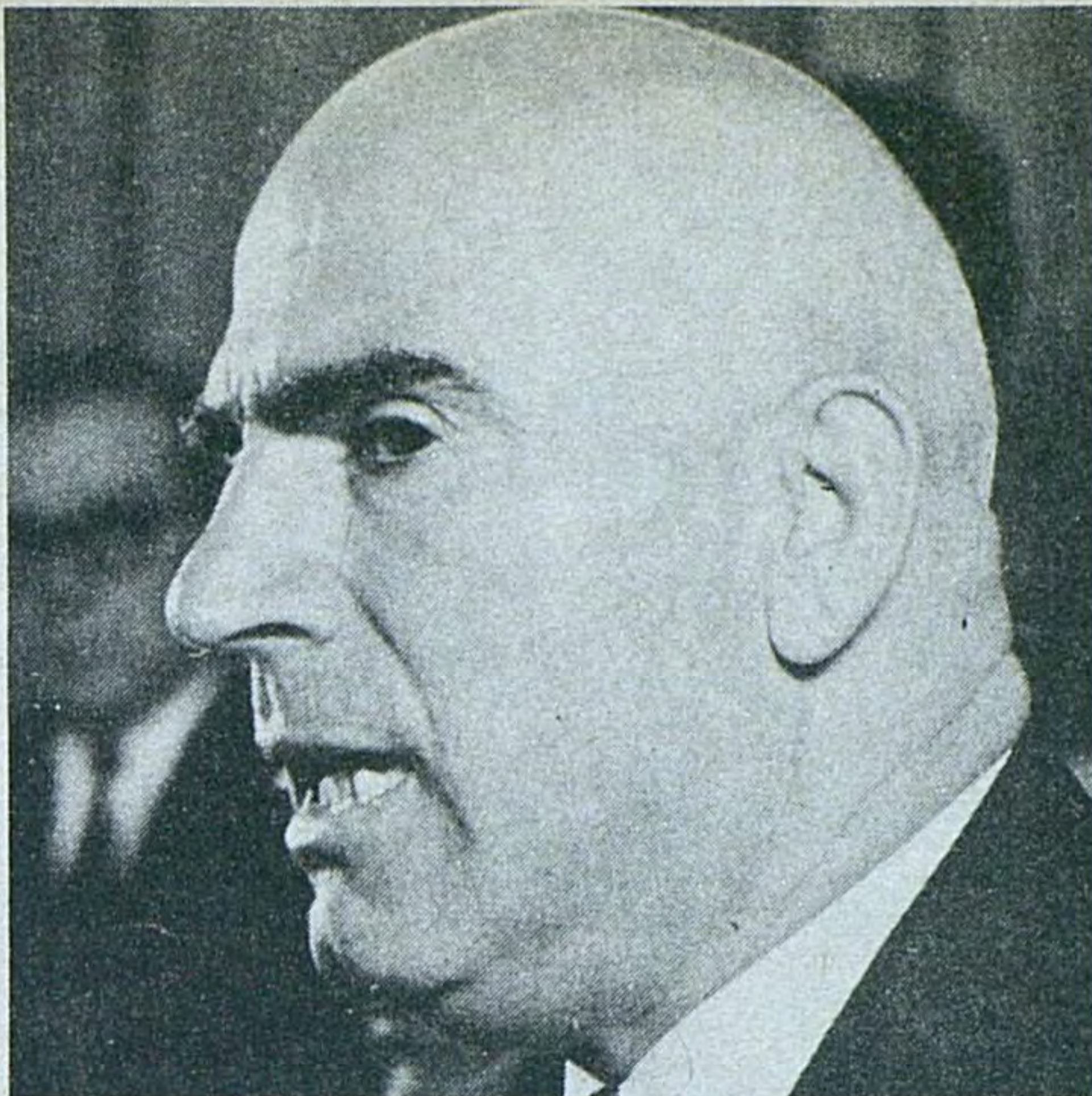
«Εἴμεθα βέβαιοι, κατόπιν τούτων, ὅτι και ή ὑμετέρα ‘Ενωσις θὰ σπεύσῃ ὅπως κινητοποιήσῃ καταλλήλως τοὺς Συνεταιρισμοὺς τῆς περιφερείας της και διὰ τούτων τοὺς αγρότας αὐτῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ στεφθῇ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας ή ἀναλαμβανομένη προσπάθεια ὅπως οί ‘Ελληνες αγρόται ὑπομνήσουν διὰ μίαν ἀκόμη

φοράν εἰς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη τὴν Πρωτοπορείαν τῆς Πατρίδος μας εἰς τοὺς ἀγῶνας των διὰ τὰ ἰδεώδη τῆς Ἐλευθερίας».

Εἶδατε... πατριωτισμό; Ἄν δὲν ἦταν ἡ ΠΑΣΕΓΕΣ, θὰ ἔλεγε κανένας ὅτι τὸ κείμενο εἶναι... ἀντιχουντικό - κυρίως ἀπὸ τὴν τελευταία παράγραφο.

Ἡ ΑΤΕ κινητοποιεῖται

2. Ἡ ΑΤΕ ἔστειλε (17-4-71) τὴν ὑπ. ἀριθ. 112 ἐπείγουσα ἐγκύκλιο διαταγὴ «πρὸς ἀπάσας τὰς ὑπηρεσίας της», στὴν ὁποία ἀναφέρει ὅτι ἡ ΠΑΣΕΓΕΣ «ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν (Σ.Σ.: κατόπιν...διαταγῆς!) τῆς ἀποστολῆς μεγάλου ἀριθμοῦ μηνυμάτων ὑπὸ μορφὴν πολυτελῶν καρτῶν εἰς ἐπιλεγχομένας ἐπιλέκτους οἰκογενείας εὐρωπαϊνῶν ἀγροτῶν, ἐπιστημόνων, βιομηχάνων καὶ γενικῶς δια-

ΣΤ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ: Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν Ἑορτασμό.

Γ. ΠΑΠΑΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ: «Υπουργὸς» Γεωργίας.

«Μηνύματα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα»

κεκριμένων προσωπικοτήτων (σίκ), προκειμένου νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν χώραν μας ἐπ' εὐκαιρία καὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ἐπετείου τῆς 150ετηρίδος ἀπὸ τῆς Ἑθνικῆς μας Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821».

Γιὰ πρώτη φορὰ γίνεται μνεῖα γιὰ... πρόσκληση. Τελικά, περιλήφθηκε καὶ αὐτὸ στὶς κάρτες. Καὶ ἡ διαταγὴ συνεχίζει, μπαίνοντας στὸ ψητό:

«Πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς ἀνωτέρω προσπάθειας, κάλυψιν τῆς συναφοῦς δαπάνης καὶ ἀξιοποίησιν τῆς ἀναληφθείσης πρωτοβουλίας ἐκ μέρους τῆς ΠΑΣΕΓΕΣ, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖα ἡ ἐθελοντικὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν ἀγροτῶν διὰ τῆς καταβολῆς παρ' ἐκάστου ἐξ αὐτῶν τῆς ἐλαχίστης εἰσφορᾶς τῶν δρχ. 10 πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν ἐκτύπωσεως καὶ ἀποστολῆς τῶν ἐν λόγω καρτῶν - μηνυμάτων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ Ἐπιτροπὴ Πιστώσεων τῆς ΑΤΕ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 6-4-71 ΕΝΕΚΡΙΝΕ ὅπως προβαίνει, διὰ ταμειακοῦ συμψηφισμοῦ, εἰς χρέωσιν τοῦ λογ/σμοῦ «Καλλιεργητικὰ δάνεια» Κ.Α. 1211 καὶ εἰς τὰς ἀτομικὰς ἐν ἐνεργείᾳ μερίδας ὅλων τῶν παραγωγῶν, συνεταιρισμένων καὶ μεμονωμένων, μὲ τὸ ἄνω ποσὸν (δρ. 10 κατὰ παραγωγὸν) ὑπὸ σκοπὸν «Τόκοι ἀσφάλιστρα κ.λπ. ἐπιβαρύνσεις» Κ.Α. 900,

πιστώσει τοῦ λογ/σμοῦ Κεντρικοῦ Κατ/τος «-Προσωρινοὶ πιστωτικοὶ λογ/σμοὶ» Α.Κ. 4265 καὶ εἰς τὴν ὑπομερίδα «10/χμος εἰσφορὰ ἀγροτῶν ἑορτασμοῦ 150/ετηρίδος» Κ.Α. 23043.

Ἡ ἐν λόγω ὑπομερίς θὰ εἶναι ἀτοκος. Ἡ ἀνωτέρω εἰσφορὰ δὲν θὰ εἶναι ὑποχρεωτική, θὰ ἀφορᾷ δὲ ἅπαντας τοὺς συναλλασσομένους τοὺς ἔχοντας ἐν ἐνεργείᾳ μερίδας.»

Αὐτά, γιὰ ὅποιον δὲν κατάλαβε. Ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ οἱ μεμονωμένοι παραγωγοί. Μ' αὐτοὺς τί γίνεται;

«Διὰ τοὺς μεμονωμένους παραγωγούς - λέει ἡ διαταγὴ - θὰ ἐνεργήσητε ἀπὸ τοῦδε τὴν σχετικὴν δεκάδραχμον χρέωσιν τῶν λογαριασμῶν των, εἰς ἣν δὲ περίπτωσιν ἤθελον ἀρνηθῆ τὴν ἀποδοχὴν ταύτης ἢ τὴν πληρωμὴν, δὲν θὰ ἐπιμείνητε (Σ.Σ.: ἡ ΑΤΕ κάνει, προφανῶς, χιούμορ...) Περὶ τῶν τελευταίων τούτων τυχόν ποσῶν θὰ ἀναφερῆτε ἡμῖν εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἐ.ε. ἵνα σᾶς ὁδηγήσωμεν» (Σ.Σ.: δὲν πρέπει βλέπετε νὰ ξεφύγει κανένας...)

Καὶ τελειώνει, μὲ τὴν παρακλήσιν ὅλα νὰ εἶναι ἔτοιμα μέχρι τὸν Ἀπρίλη.

Τὸ συμφωνητικό

Ἐν τῷ μεταξύ, γιὰ τὴν δουλειὰ αὐτὴ ὁ πρόεδρος τῆς ΠΑΣΕΓΕΣ κ. Βοσνιάκος καὶ ὁ κ. Ἀποστολάτος ὑπέγραψαν ἕνα «ἰδιωτικὸ συμφωνητικό», μὲ τὸ ὁποῖο προβλέπεται «ἡ ἐκτύπωσις (ὑπὸ τοῦ δευτέρου) καὶ ἀποστολὴ 800.000 καρτῶν - μηνυμάτων εἰκονογραφημένων κ.λπ.» μέχρι 31-5-72, μὲ «ἐργολαβικὸν ἀντάλλαγμα» τὸ ποσὸ τῶν 7,5 δρχ. κατὰ κάρτα.

Κι ἐπειδὴ, ὅπως εἶπαμε, ὅλοι (πλὴν φυσικὰ τῶν... παραληπτῶν)... ἐπείγονταν, ἡ σύμβαση προέβλεπε τὴν καταβολὴν στὸν κ. Ἀποστολάτο προκαταβολῆς ἀπὸ τὸν εἰδικὸ λογαριασμὸ τῆς ΑΤΕ, «μὴ δυ-

ναμένης, ὅμως, νὰ ὑπερβῇ τὸ 20% τοῦ παρὰ τὴν ΑΤΕ συγκεντρωθέντος ποσοῦ, κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταβολῆς της». Προέβλεπε καὶ κάτι ἄλλο χαρακτηριστικὸ τοῦ πνεύματος μὲ τὸ ὁποῖο ἔβλεπε ἡ ΠΑΣΕΓΕΣ αὐτὴ τὴ δουλειὰ - πνεύματος ποὺ εἶναι διάχυτο σ' ὁλόκληρο τὸ πολυσέλιδο συμφωνητικό:

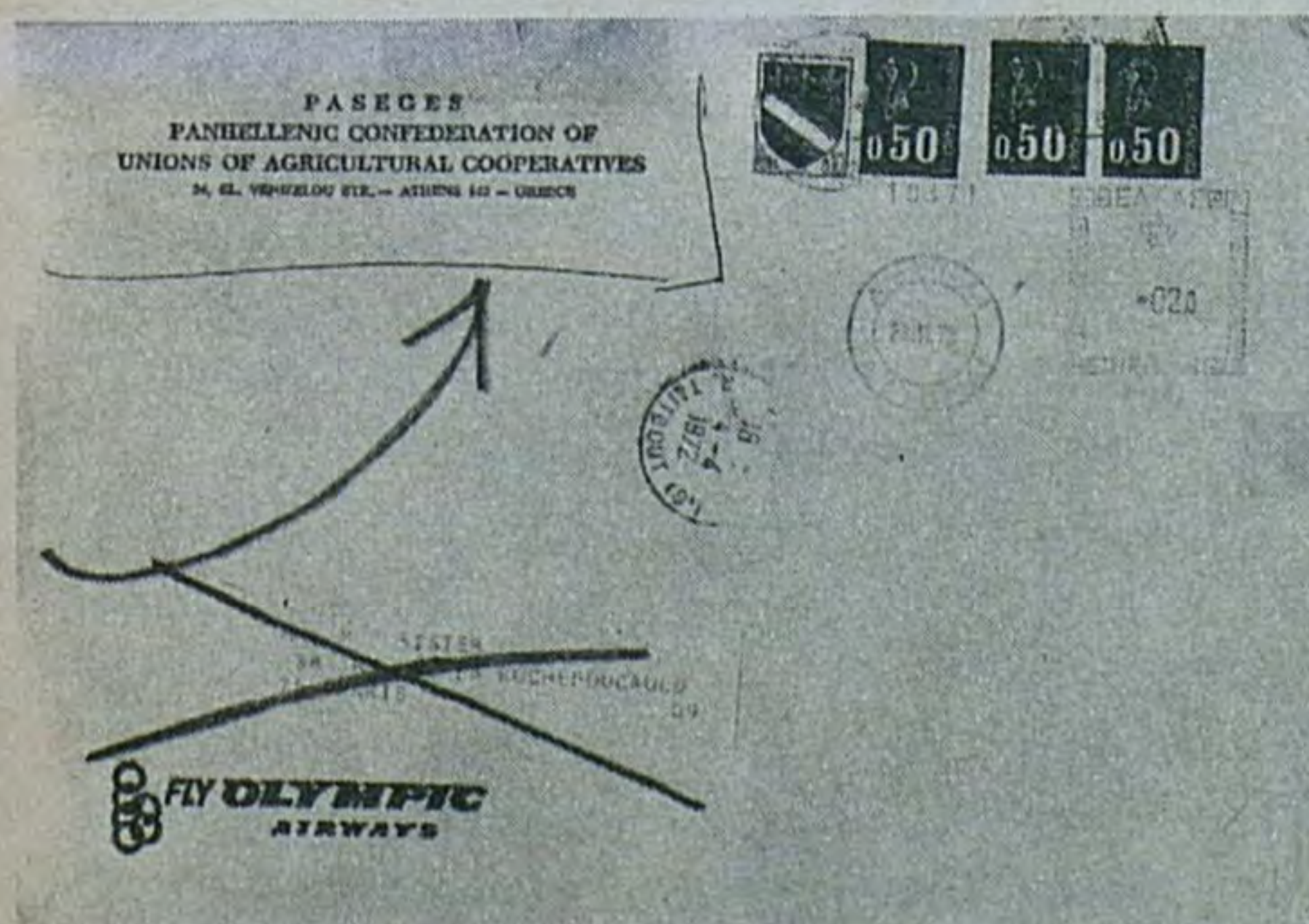
«Πρὸς ἀσφάλειαν τῆς καταβληθησομένης προκαταβολῆς, ὁ δεύτερος τῶν συμβαλλομένων (Ἀποστολάτος) ὑποχρεοῦται ὅπως καταθέσῃ εἰς τὴν ΑΤΕ ἰσόποσον ἐγγυητικὴν ἐπιστολὴν ἀνεγνωρισμένην ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῆς, ἰσχύουσα δι' ὁλόκληρον τὸν χρόνον τῆς συμβάσεως.»

Κάρτες μέ... περιεχόμενο!

Ἐγιναν, λοιπόν, οἱ κάρτες κι ἄρχισε ἡ ἀποστολὴ τους, ποὺ κράτησε κι ὡς τὴν ἄλλη χρονιά, παρὰ τὸν ρητὸ ὅρο τῆς σύμβασης ὅτι πρέπει νὰ τελειώσῃ μέχρι τὸ Μάιο, ἢ (ἂν παραταθεῖ) ἡ παράτασις δὲν

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΣ: Εἶχε τὴν ἰδέα. Καὶ τὴν ἀξιοποίησε κατάλληλα...

Φάκελος κάρτας ποὺ στάλθηκε στὸ Παρίσι καὶ ἐπεστράφη. Ἐπάνω ὑπάρχει ἡ φίρμα τῆς ΠΑΣΕΓΕΣ καὶ κάτω τῆς... «Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας»!

Εύλογη απάντηση αγανακτισμένου Ευρωπαίου (συμπατριώτη, ίσως, του... Καμπρόν!) σε κάρτα της 'Ενώσεως Γεωργικών Συνεταιρισμών Χαλκίδος.

πρέπει να είναι μεγαλύτερη των τριών μηνών...

Οι κάρτες (4 σελίδες, 0,20 x 0,14 ή κάθε μία) έδειχναν το μνημείο της 'Ακρόπολης, όπως ήταν το 1821 κι όπως είναι σήμερα. Κι έγραφαν:

«1821-1971: 150 χρόνια αγώνων για την ελευθερία. Οι Γεωργικοί Συνεταιρισμοί της Ελλάδος απευθύνουν θερμό φιλικό χαιρετισμό προς τους Ευρωπαίους φίλους της χώρας, με την ευκαιρία της 150ής επετείου της 'Εθνικής 'Ανεξαρτησίας (1821-1971), όταν η 'Ελλάς βρισκόταν στις πρώτες γραμμές των αγώνων όλων των Ευρωπαϊκών 'Εθνών, υπερασπιζόμενη την 'Ελευθερία και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Σας προσκαλούμε να επισκεφθείτε την 'Ελλάδα, λίκνο του δυτικού πολιτισμού και

των υψηλών ανθρωπίνων ιδανικών. Θα απολαύσετε το τοπίο, τη θάλασσα, τις άκτες, τα θαυμάσια γεωργικά προϊόντα της. 'Αλλά, κυρίως, θα απολαύσετε τη θερμή φιλοξενία των κατοίκων της και την ατμόσφαιρα ενός φιλικού περιβάλλοντος. Μια χώρα με τεράστιες οικονομικές δυνατότητες και ευκαιρίες, περιμένει τους φίλους της από όλη την Εύρωπη.

'Ενωσις Γεωργικών Συνεταιρισμών... (Σ.Σ.: στη θέση αυτή έμπαινε το όνομα του νομού του κάθε Συνεταιρισμού ή άλλου οργανισμού που έστελνε την κάρτα, όπως π.χ. η Κέντρική 'Υπηρεσία Διαχείρισεως 'Εντοπίων Προϊόντων, κ.ά.). Για περισσότερες πληροφορίες ή για την οργάνωση ταξιδιών την ερχόμενη σαιζόν αποτανητέ: ΠΑΣΕΓΕΣ, 'Ελ. Βενιζέλου 56, 'Αθήναι, 142».

Και οι απαντήσεις ήρθαν... πληρωμένες!

'Εφυγαν, λοιπόν, οι κάρτες, αλλά αντί να 'ρθουν ξένοι, άρχισαν να καταφθάνουν οί... ίδιες οί κάρτες: πολλοί ευρωπαίοι επέστρεψαν στη χούντα της 'Αθήνας την «πρόσκληση» - πρόσκληση και τη σχολίασαν ανάλογα. Να μερικά παραδείγματα:

● 'Ο Κ. R. EWALENCO, διευθυντής της 'Εθνικής Τράπεζας Βελγίου, με την από 24-1-72 επιστολή του, λέει στην ΠΑΣΕΓΕΣ τα εξής: «'Ελαβα το διαφημιστικό έντυπό σας δια του οποίου με προσκαλείτε να επισκεφθώ την 'Ελλάδα, λίκνο του δυτικού πολιτισμού, με την ευκαιρία της 150ής επετείου του αγώνος δια την ανεξαρτησίαν. Σας επιστρέφω αυτό το διαφημιστικόν έντυπον. Δεν πρόκειται ποτέ να επισκεφθώ την 'Ελλάδα όσο θα βρίσκεται υπό το καθεστώς των συνταγματαρχών. Πρόκειται, έξ άλλου, περί έμπαιγμού το να κάνετε προπαγάνδα με σύνθημα «150 χρόνια αγώνων για την ελευθερία», όταν σκέφτεται κανείς ότι το καθεστώς σας έχει στην πραγματικότητα καταπνίξει τις δημοκρατικές ελευθερίες».

● Σε κάρτα που γύρισε στην 'Ενωση Γ.Σ. 'Ηλείας, διαβάζουμε την εξής παρατήρηση του παραλήπτη: «Τίποτα δε μπορεί να με πείσει να έρθω στη χώρα σας, όπου τόσα απάνθρωπα, κτηνώδη συμβαίνουν στις φυλακές σας και στους πολιτικούς κρατούμενους. Πού υπάρχει ανθρώπινη αξιοπρέπεια σε όλα αυτά;»

● Σε κάρτα που έφτασε στην ΚΥΔΕΠ, κάτω από τον τίτλο «150 χρόνια αγώνων για την ελευθερία» γράφει: «Οί αγώνες συνεχίζονται και τα συναισθήματα φιλίας για το δράμα της 'Ελλάδας. Δεν θα έρθω στην 'Ελλάδα, παρά μόνο όταν ξαναγυρίσει η 'Ελευθερία στο λίκνο του πολιτισμού». Και δίπλα στο «χώρα της χαράς και της γαλήνης», έχει προστεθεί: «καί... των βασανιστηρίων.»

'Απορίες

Αυτά, τότε με τους ξένους... Σήμερα, με μās τί γίνεται;

Το θέμα, δεν αφορά βέβαια μόνο τον κ. 'Αποστολάτο και το Κόμμα του - αν φυσικά θεωρούν ότι αυτή η ιστορία δημιουργεί κάποιο πρόβλημα. Κι οί απορίες που έχουμε δεν απευθύνονται μόνο «εις τα δύο συμβαλλόμενα μέρη» του συμφωνητικού...

Μερικές από αυτές:

- Πόσα χρήματα συγκεντρώθηκαν τελικά;
- Πόσες κάρτες στάλθηκαν και πόσες γύρισαν;
- Από ποῦ προμηθεύτηκε ο κ. 'Αποστολάτος τους καταλόγους των διευθύνσεων των παραληπτών;
- Γιατί χρησιμοποιήθηκαν φάκελοι με τη φίρμα της «'Ολυμπιακής»;
- Ποιά προκαταβολή δόθηκε στον κ. 'Αποστολάτο; Τηρήθηκε ο σχετικός όρος της συμβάσεως;
- Τί κέρδη δήλωσε από αυτή τη δουλειά στην 'Εφορία ο κ. 'Αποστολάτος, σύμφωνα με τον σχετικό όρο της συμβάσεως;

'Υπάρχουν κι άλλες. Θα επανέλθουμε - λάβουμε δεν λάβουμε απαντήσεις...

Ο ΡΕΠΟΡΤΕΡ

LUTTES POUR LA LIBERTE

Prison Averoff - Ile de Lerou - Penitenciers d'Ornos - Rue Beauboulin - Croiseur Elli - Camp de Dionysos - Halikarnassos - Yaros - Makronissos - etc...

NOUS VOUS INVITONS A VISITER LA GRECE

(Il en est bénéficiaire...)

berceau de la Civilisation Occidentale et des idéaux humains supérieurs. Vous jouirez de la nature, du paysage, de la mer, de ses rivages et de ses excellents produits agricoles mais plus encore, de la chaude hospitalité de ses habitants et de l'atmosphère d'un entourage amical. Pays de la joie et de la quiétude.

Pays des grandes occasions et possibilités financières, la Grèce attend ses amis de toute l'Europe pour un voyage de connaissance et de contact personnel.

ELAIOURGIKI UNION COOPERATIVE CENTRALE DES PRODUCTEURS D'HUILE D'OLIVE DE GRECE

Sous falange pour les visiteurs?

Celle de Babalis? de Karapanagotis? de Kourpis? de Basil Lambrou? de Mallios? de Spanos?

lisement d'un programme de votre voyage
ison veuillez écrire à :
izelou, ATHENES (142)

DE QUI VOUS MOQUEZ-VOUS?

L'Acropole aujourd'hui, illuminée la nuit.
A gauche: L'emblème de la Révolution du 21 Avril 1967.

1971

Το έσωτερικό μιας κάρτας που γύρισε (ειδικά σχολιασμένη) στην 'Ενωση Συνεταιρισμών 'Ελαιοπαραγωγών 'Ελλάδος «'Ελαιουργική». Δίπλα στη λέξη ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ γράφει: «Φυλακές 'Αβέρωφ, Λέρος, Φυλακές 'Ωρωπού, 'Οδός Μπουμπουλίνας, Στρατόπεδο Διονύσου, 'Αλικαρνασσός, Γυάρος, Μακρόνησος» κλπ. Δίπλα στα «ύψηλα ανθρώπινα ιδανικά» γράφει: «από τα όποια «ώφελήθηκαν» οί Μανδηλαράς, Λαμπράκης, Τσαρουχάς, Καλαβρού, Παναγιώτης 'Ελης, και τόσοι άλλοι». Για τη «θερμή φιλοξενία, ο άγνωστος Ευρωπαίος ρωτά: «ποιά φιλοξενία; του Μπάμπη, του Καραπαναγιώτη, του Κιούπη, του Λάμπρου, του Μάλλιου, του Σπανού»; 'Αλλη μία άπορία δίπλα στο «χώρα της χαράς και της γαλήνης»: «χωρίς "φάλαγγα" για τους επισκέπτες»; Καί, τέλος, μέσα σε πλαίσιο, με κεφαλαία: «ΠΟΙΟΝ ΚΟΡΟΪΔΕΥΕΤΕ»;

Οί φόροι τῶν πολλῶν στήν ὑπηρεσία τῶν λίγων

(...Ἡ ΠΩΣ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ
ΠΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΕΙΤΑΙ ΦΘΑΝΕΙ ΤΙΣ 200.000 ΔΡΧ.
ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ ΤΙΣ...100.000!!)

τοῦ Κ. Κίτσου

Σύμφωνα με τὰ ἐπίσημα στοιχεία τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν οἱ Ἕλληνες μισθωτοὶ εἶναι οἱ εὐνοούμενοι τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἄν ὑπάρχει πρόβλημα δικαιότερης κατανομῆς τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, τὸ πρόβλημα δὲν ἀνακύπτει ἀπὸ ἀδικίες σὲ βάρος τῶν μισθωτῶν, ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων, ἀλλὰ τῶν ἐμποροβιομηχάνων. Οἱ ὅποιοι, γιὰ τὸ οἰκονομικὸ ἔτος 1974, ἐδήλωσαν συνολικὸ οἰκογενειακὸ εἰσόδημα 35,5 δισεκατομμύρια δραχμές. Ἐνῶ οἱ μισθωτοί, 325.053, σύμφωνα με τὸν ἀριθμὸ τῶν φορολογικῶν δηλώσεων ποὺ ὑποβλήθηκαν, ἔναντι 355.657 ἐμποροβιομηχάνων, ἐδήλωσαν οἰκογενειακὸ εἰσόδημα 61,1 δισεκατομμύρια! Δηλαδή, 9% λιγότεροι φορολογούμενοι ἐδήλωσαν εἰσόδημα κατὰ 70% μεγαλύτερο.

Αὐτὰ τὰ νούμερά καὶ τὰ ποσοστὰ σημαίνουν με ἀπλοὺς ἀριθμοὺς ὅτι τὸ μέσο εἰσόδημα τῶν μισθωτῶν ποὺ ὑποχρεώνονται στήν ὑποβολὴ φορολογικῆς δηλώσεως ἀνῆλθε τὸ 1973 σὲ 200.000 δραχμές, ἐνῶ τῶν ἐμποροβιομηχάνων σὲ 100.000!

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ διαψεύσει τὸ γεγονός ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ βιοτέχνες, ἔμποροι, ἐπαγγελματίες ποὺ με δυσκολία συγκεντρώνουν κάποιο εἰσόδημα ποὺ

τοὺς ἐπιτρέπει νὰ ἐγγραφοῦν καὶ αὐτοὶ στὸν τιμητικὸ κατάλογο ὧν ὑποχρεώνονται νὰ πληρώσουν καὶ ἄμεσους φόρους, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς βαρύντατους ἔμμεσους. Εἶναι περίεργο, ἐντούτοις, πῶς συμβαίνει ὥστε ἀπὸ τοὺς φορολογούμενους μισθωτοὺς, ποσοστὸ 6% μόνον ἔχει εἰσόδημα κάτω τῶν 50.000 δραχμῶν τὸ χρόνο, ἐνῶ τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ, γιὰ κείνους ποὺ ἀντλοῦν τὸ εἰσόδημά τους ἀπὸ ἐμπορικὲς καὶ βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις, φτάνει στὰ 14%. Εἶναι, ἄρα, ὑπερδιπλάσιο τὸ ποσοστὸ τῶν ἐμποροβιομηχάνων, ἔναντι τῶν μισθωτῶν, ποὺ ἔχουν εἰσόδημα 4.000 δραχμῆς τὸ μήνα. Ἐπίσης —σύμφωνα με τὰ στοιχεία τῆς ἴδιας πάντα ἐπίσημης πηγῆς— τὸ ποσοστὸ τῶν ἐμποροβιομηχάνων ποὺ τὸ εἰσόδημά τους κυμαίνεται μεταξύ 100.000 καὶ 1.000.000 δραχμῶν τὸν χρόνο, εἶναι 55%, ἐνῶ τῶν μισθωτῶν εἶναι 72,5%, στοὺς ἀντίστοιχους συνολικοὺς ἀριθμούς.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι 1.644 φορολογούμενοι ἐμποροβιομηχάνοι δήλωσαν εἰσόδημα μεγαλύτερο τοῦ ἐνὸς ἐκατομμυρίου δραχμῶν τὸν χρόνο, ἐνῶ ἀντίστοιχη δήλωση ἔκαναν μόνο 128 μισθωτοί. Θὰ διατυπωθεῖ, ἐνδεχομένως, ἡ ἀπορία ἂν ὑπάρχουν μισθωτοὶ με εἰσόδημα μεγαλύτερο ἀπὸ

ἐκατὸ χιλιάδες δραχμῆς τὸ μήνα. Δυστυχῶς γιὰ τὰ μισθολογικά μας πράγματα, ἡ ἀπορία θὰ ἔπρεπε νὰ διατυπωθεῖ κατὰ ἀντίστροφο τρόπο: Μόνο 128 εἶναι οἱ μισθωτοὶ με εἰσόδημα ἐνὸς ἐκατομμυρίου τὸν χρόνο;

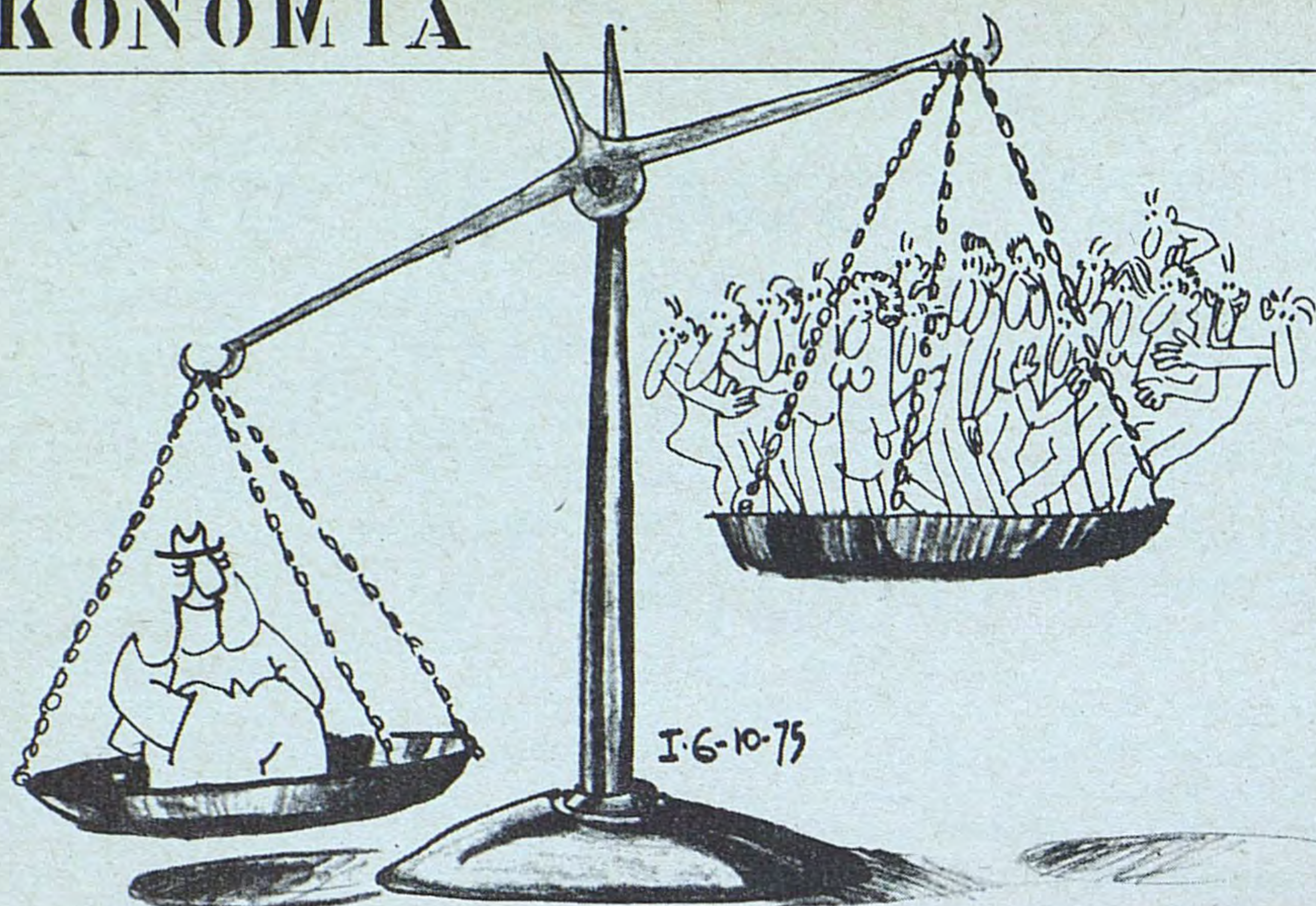
Φαίνεται, ὅμως, ὅτι δὲν εἶναι μόνον οἱ πλούσιοι ἀπὸ ἐμποροβιομηχανικὲς δραστηριότητες, ἀλλὰ ἀπὸ κάθε δραστηριότητα, ποὺ μποροῦν νὰ ἀποκρύπτουν εἰσοδήματα. Ἀρκεῖ νὰ εἶναι πλούσιοι. Γιατὶ οἱ μικροὶ καὶ μεσαῖοι εἰσοδηματίες, σὲ ὅποιανδήποτε κατηγορία καὶ ἂν ἀνήκουν, δὲν καταφέρνουν νὰ τοὺς μιμηθοῦν. Ἡ φορολογικὴ τσιμπίδα τοὺς συλλαμβάνει ἀδυσώπητα. Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, ὅτι δηλαδή οἱ μισθωτοὶ δηλώνουν εἰσόδημα μεγαλύτερο ἀπὸ τῶν ἐμποροβιομηχάνων, δίνει κατὰ πολὺ ἐναργὴ τρόπο τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς τρομερῆς ἀδικίας στήν κατανομή τοῦ εἰσοδήματος καὶ κονιορτοποιεῖ τὸν μύθο ὅτι τὸ κράτος, με τὰ δημόσια οἰκονομικά, τὸν προϋπολογισμό δηλαδή, ἀνακατανέμει τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα μέσω τῆς φορολογίας. Φορολογοῦνται, λέει ὁ μύθος, οἱ πλούσιοι καὶ ἔτσι βρίσκονται τὰ κεφάλαια ποὺ ἐκτελοῦνται ἔργα κοινωνικῆς πρόνοιας ὑπὲρ τῶν φτωχῶν!

Προκύπτει, ἀπὸ ἐπίσημα, ἐπίσης, στοιχεία τῆς Ἑθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρε-

Φορολογούμενοι, εἰσόδημα ποὺ δηλώθηκε καὶ φορολογία του.

Σὲ ἐκατομμύρια δραχμῶν

	1969	1970	1971	1972	1973	1974
1. Ἀριθμὸς φορολογουμένων	492.537	601.677	658.016	740.839	804.690	904.547
2. Συνολικὸ οἰκογενειακὸ εἰσόδημα ποὺ προέρχεται ἀπὸ:	49.240,0	58.172,3	66.869,8	79.176,1	91.652,9	118.390,1
οἰκοδομὲς	6.868,6	7.671,8	8.573,9	9.549,1	10.688,9	12.265,6
κινητὲς ἀξίες	866,9	847,1	916,2	450,4	560,8	711,6
ἐμπορικὲς καὶ βιομηχανικὲς ἐπι- χειρήσεις	15.650,7	18.557,5	20.932,4	24.456,6	28.061,6	38.570,3
μισθωτὲς ὑπηρεσίες	23.155,8	27.915,6	32.957,0	40.762,9	47.642,9	61.117,9
ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα	2.620,0	3.089,2	3.379,9	3.817,1	4.519,7	5.487,4
ἄλλες πηγές	78,0	91,1	110,4	140,1	179,0	237,3
3. Σύνολο ἀπαλλαγῶν καὶ ἐκπτώσεων	19.820,6	24.752,3	27.465,9	37.817,0	44.019,1	49.987,8
4. Φορολογητέο εἰσόδημα	29.503,5	34.502,9	40.445,9	43.930,9	50.402,3	70.161,3
5. Σύνολο φόρου	3.379,8	4.052,8	4.806,2	4.866,6	5.822,4	8.965,6

σίας ότι το νέο εισόδημα που παράγεται κάθε χρόνο από βιομηχανικές και γενικά μεταποιητικές δραστηριότητες κατανέμεται κατά 65% περίπου υπέρ των επιχειρηματιών και κατά 35% μόνον υπέρ των εργαζομένων. Αυτή είναι η πρώτη διανομή του εισοδήματος που προέρχεται απ' αυτόν τον τομέα. Και αποκαλύπτει κατάφωρα πόσο άδικη είναι. Αφού οι αριθμητικά λιγότεροι —οι επιχειρηματίες— καρπώνονται το μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματος.

Η φορολογία —ή διαδικασία για την ανακατανομή του εισοδήματος— επιτείνει την αρχική άδικια. Αφού, όπως προκύπτει από τους αριθμούς του Υπουργείου Οικονομικών, οι επιχειρηματίες εξακολουθούν να συμμετέχουν στον σχηματισμό των φορολογικών εσόδων του κράτους κατά μικρότερο ποσοστό από αυτό των μισθωτών. Τοῦτο σημαίνει ότι η έμμεση ενίσχυση του εισοδήματος των

ασθενεστερων οικονομικά εργαζομένων, που συντελείται μέσω του κράτους, χρηματοδοτείται κυρίως από τους εργαζόμενους πάλι και όχι από τους εργοδότες. Η πιο έντυπωσιακή ανακολουθία του κράτους στην εκπλήρωση της κοινωνικής του αυτής αποστολής, γίνεται με τη λεγόμενη δωρεάν παιδεία.

Υποτίθεται ότι η δωρεάν χορήγηση βιβλίων και η μη πληρωμή σπουδάσטרων, γίνεται ακριβώς για να μπορούν τα παιδιά των εργαζομένων να έχουν ίσες ευκαιρίες για μόρφωση με τα παιδιά των πλούσιων πολιτών, άρα να έχουν και τα πρώτα ίσες ευκαιρίες αναδείξεως στον επαγγελματικό ή τον επιστημονικό βίο με τα δεύτερα. Αλλά πώς μπορεί να θεμελιωθεί ο ισχυρισμός περί δωρεάν παιδείας, όταν τα κρατικά έσοδα τα όποια χρηματοδοτούν τις σχολικές δαπάνες σχηματίζονται κατά πρώτο λόγο από τους έμμεσους φόρους, που βαρύνουν, αναλογικά,

τά μικρότερα εισοδήματα, και κατά δεύτερο λόγο από την άμεση φορολογία του εισοδήματος των εργαζομένων; Όταν, δηλαδή, από το τμήμα του εισοδήματος των εργαζομένων που τους αφαιρεί η φορολογία, πληρώνονται οι δαπάνες για την παιδεία; Δαπάνες που θα μπορούσαν να τις πληρώνουν απ' ευθείας οι εργαζόμενοι αν δεν τους φορολογούσε το κράτος; Ας αφήσουμε ότι η κραυγαλέα ανεπάρκεια του δημοσίου να εξασφαλίσει ικανοποιητική εκπαίδευση σε όλο τον σχολική ηλικίας πληθυσμό της χώρας, έχει σαν φυσικό επακόλουθο την ίδρυση ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, που απορροφούν το μισό περίπου των μαθητών της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, και όχι, φυσικά, δωρεάν. Οι εργαζόμενοι, επομένως, ενώ φορολογούνται για να εξασφαλίζει το κράτος στα παιδιά τους δωρεάν εκπαίδευση και βιβλία, υποχρεώνονται να πληρώνουν και για την εκπαίδευση και για τα βιβλία.

Όταν το πενταετές πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης που εξήγγειλε ο κ. Πρωθυπουργός στην όμιλία του στην Έκθεση της Θεσσαλονίκης τάσσει σαν ένα από τους κύριους στόχους του την αποκατάσταση δίκαιης κατανομής του εθνικού εισοδήματος, ή μεταβολή του σημερινού φορολογικού καθεστώτος συνιστά προϋπόθεση «εκ τωνών ουκ άνευ» για την επιτυχία της επιδιώξεως αυτής. Γιατί, αν το κράτος δεν αποκαταστήσει καθεστώς δικαιοσύνης σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή των πλουσιότερων εισοδηματιών στη συγκέντρωση των εισπράξεων του προϋπολογισμού, θα αποδείξει ότι είναι παράγοντας έντελως ανίσχυρος να επιβάλει, μέσω της άμοιβης της εργασίας, τη δίκαιη διανομή του εθνικού εισοδήματος.

Κ. Κίτσος

Περιφερειακή ανάπτυξη

Τα μέτρα για τις παραμεθόριες περιοχές

Του Μ. Νικολινάκου

Στα τέλη του περασμένου μήνα η κυβέρνηση εξάγγειλε μέτρα ενίσχυσης της οικονομικής ανάπτυξης των νομών Έβρου, Ροδόπης, Ξάνθης, Χίου, Μυτιλήνης, Σάμου και Δωδεκανήσου. Δεν ξέρω τί σκέπτεται η κυβέρνηση για την περιφερειακή ανάπτυξη γενικότερα. Ίσως τοῦτο είναι θέμα που θα πρέπει να περιμένει κανείς το πρόγραμμα που έχει αναγγελθεί για να το δει στο σύνολό του.

Δεν ξέρω επίσης τί κριτήρια χρησιμοποιήθηκαν για την επιλογή των περιοχών αυτών, ούτε αν υπάρχουν σχέδια με βάση μια προτεραιότητα. Με οικονομικά κριτήρια, δεν ξέρω αν οι περιοχές αυτές είναι εκείνες που έχουν προτεραιότητα. Το κριτήριο που έχει χρησιμοποιηθεί για την επιλογή των περιοχών αυτών είναι καθαρά πολιτικό. Πρόκειται για περιοχές που συνορεύουν με την Τουρκία ή έχουν και πληθυσμό τουρκικής εθνικότητας. Τοῦτο έχει σημασία για την εκτίμηση των μέτρων που αναγγέλλθηκαν. Δεν πρόκειται δηλαδή για πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης, αλλά για πρόγραμμα που αποβλέπει σε στόχους εξωοικονομικούς. Δεν κρίνω τους στόχους. Οι στόχοι είναι σωστοί. Απλώς τους διαπιστώνω. Εκείνο που θέλω να υπογραμμίσω με το σημείωμα αυτό είναι όρισμένα προβλήματα που μπαίνουν από τον μηχανισμό καπιταλιστικής σώρευσης στην Ελλάδα καθώς και τις αντιφάσεις που παρατηρούνται. Δυο παρατηρήσεις έχουν σημασία στο πλαίσιο αυτό.

Ἡ μία εἶναι γενικῆς φύσης. Ἡ καπιταλιστικὴ ἀνάπτυξη ἔχει τοὺς δικoὺς της νόμους. Τὸ κεφάλαιο ἐπενδύεται ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀξιοποίησή του εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ ἡ πιὸ ἀσφαλῆς. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ κεφάλαιο ἐπενδύεται ἐκεῖ πού τὸ κράτος ἔχει δημιουργήσει τὴ σωστὴ ὑποδομὴ γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τοῦ κεφαλαίου. Σημαίνει ἐπίσης ὅτι τὸ κεφάλαιο ἐπενδύεται ἐκεῖ πού ἡ ἀγορὰ δίνει δυνατότητες γιὰ τὴν πραγματοποίηση κερδῶν, καὶ μάλιστα στὸ πιὸ ψηλὸ ποσοστὸ πού εἶναι δυνατό. Ἄν παρακολουθήσει κανεῖς τὴν Κοινὴ Ἀγορὰ στὸ σύνολό της, θὰ δεῖ πὼς ἡ ἀνάπτυξη ἔχει γίνει πάνω στὸ ἄξονα τῶν ποταμῶν Ρήνου-Ρόν, πού κινεῖται ἀπὸ τὸ Βορρᾶ, τὴν Ὁλλανδία, πρὸς τὰ νοτιοανατολικά, τὴ βόρειο Ἰταλία. Κι ἀπὸ τίς δυὸ πλευρὲς τοῦ ἄξονα αὐτοῦ βρίσκονται οἱ καθυστερημένες περιοχές, στὴ Γαλλία τὸ λεγόμενο μασίφ σαντρᾶλ καὶ τὸ νοτιο-δυτικὸ τμήμα τῆς χώρας, στὴ Γερμανία οἱ περιοχές πού συνορεύουν μὲ τὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία, στὴν Ἰταλία, ἡ Σαρδηνία, καὶ ὁ Νότος, τὸ πιὸ κλασικὸ παράδειγμα. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀνισόμερης ἀνάπτυξης εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ σπουδαῖα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Κοινὴ Ἀγορὰ. Παρὰ τὰ μέτρα πού ἔχουν ληφθεῖ κατὰ καιροὺς ἀπὸ τίς διάφορες κυβερνήσεις δὲν ἔχει γίνει δυνατὴ ἡ ἀνάπτυξη τῶν περιοχῶν αὐτῶν. Γιὰ τὸ θέμα μας ἔχει ἰδιαίτερη σημασία ἡ περίπτωση τῆς Δυτ. Γερμανίας, ὅπου ἔγινε προσπάθεια ἀνάπτυξης τῶν ἀνατολικῶν περιοχῶν πού συνορεύουν μὲ τὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία ἀπὸ καθαρὰ πολιτικούς λόγους. Χωρὶς ἐπιτυχία. Μποροῦμε νὰ βγάλουμε ἓνα συμπέρασμα ἐδῶ, πού, λόγω τοῦ μικροῦ χώρου πού ἔχουμε στὴ διάθεσή μας, φαίνεται κάπως ἀξιοματικό, ἀνταποκρίνεται ὅμως στὴν πραγματικότητα: Ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξη δὲν ἔχει ὑπάρξει ποτὲ μέχρι τώρα στόχος τοῦ κεφαλαίου, οὔτε συνδέεται ἄμεσα μὲ τὰ συμφέροντά του. Τὸ κεφάλαιο ἐπενδύεται, ἀξιοποιεῖται, ἐκεῖ πού οἱ συνθήκες σῶρευσης εἶναι εὐνοϊκές, ὅπως ἀναφέρθηκε πιὸ πάνω. Κινεῖται πρὸς ἄλλους γεωγραφικούς χώρους, μόνον ὅταν ἀκριβῶς οἱ συνθήκες ἀξιοποίησής του εἶναι εὐνοϊκές, ἢ ὅταν χειροτερεύσουν στὰ κέντρα τῆς μέχρι τώρα ἀξιοποίησής του. Αὐτὸς εἶναι βασικά ὁ νόμος τῆς ἀνισόμερης ἀνάπτυξης στὸ χώρο. Ἐνδιαφέρον γιὰ μιὰ ἰσορροπὴ περιφερειακὴ ἀνάπτυξη ἔχουν μόνον οἱ ἀγροτικές μάζες καὶ οἱ ἐργαζόμενοι μιᾶς περιοχῆς, πάρα πέρα οἱ μικροβιοτέχνες. Τοῦτο ἔχει σημασία μεγάλη, γιὰτὶ μᾶς δίνει τὴ βάση ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινάει μιὰ περιφερειακὴ πολιτικὴ οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, τὴν πολιτικὴ βάση, καὶ μετὰ γιὰτὶ μᾶς δίνει καὶ τὸ λόγο ἢ τὰ ὄρια ἀποτυχίας ἢ ἐπιτυχίας μιᾶς τέτοιας πολιτικῆς. Τὸ πιὸ κλασικὸ παράδειγμα γιὰ ὅλα αὐτὰ ὁ ἰταλικὸς Νότος.

Ἡ δεύτερη παρατήρηση ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ νόμος τῆς ἀνισόμερης ἀνάπτυξης στὸ χώρο ἔχει λειτουργήσει μέχρι τώρα ἄτεγκτα, μὲ συγκέντρωση τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος στὸ λεκανοπέ-

διο τῆς Ἀττικῆς βασικά. Εἶναι χαρακτηριστικὸ πὼς καὶ αὐτὲς οἱ μεγάλες ἐπενδύσεις πού γίνανε – ὅσες γίνανε – ἀπὸ τὴ χούντα, γίνανε κοντὰ στὴν Ἀθήνα. Τὸ μεταπολεμικὸ γνωστὸ φαινόμενο τοῦ «ὕδροκεφαλίου τῆς Ἀθήνας» πού συνεχίζεται. Δημιουργήθηκαν στὸ μετὰ καὶ μερικοὶ ἄλλοι πόλοι, βασικά στὴ Θεσσαλονίκη, καὶ μερικὰ στὴν Πάτρα, ἴσως, μείναμε ὅμως πόλοι μέσα σὲ ἐρημιὰ. Τώρα ἴσως δημιουργεῖται καὶ ἄλλος ἓνας πόλος στὴν Καβάλα, κατὰ τὴν ἔκταση πού θὰ λειτουργήσει ἡ βιομηχανία τοῦ πετρελαίου.

Δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἐξηγήσουμε ἐδῶ τοὺς λόγους γι' αὐτὴ τὴν ἀνισομέρεια τῆς ἀνάπτυξης στὴν Ἑλλάδα. Γενικὰ ἐφαρμόζεται καὶ ἐδῶ ἡ διατύπωση τοῦ νόμου πού ἔγινε πιὸ πάνω, ὅτι ἡ καπιταλιστικὴ σῶρευση στὴν Ἑλλάδα ἀκολούθησε τὴ νομοτέλειά της, τὰ συμφέροντα τοῦ κεφαλαίου, ἐνῶ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ὁμάδων τοῦ πληθυσμοῦ δὲν ἐπιβλήθηκαν, δὲν μπόρεσαν νὰ ἐπιβληθοῦν πολιτικά. Ἔτσι δὲν εἶναι περίεργο ὅτι στὴν οὐσία δὲν ἔχει ὑπάρξει μέχρι τώρα συνεπὴς περιφερειακὴ ἀναπτυξιακὴ πολιτικὴ, ἂν ἐξαίρεσει κανεῖς τὰ ἀντίστοιχα κεφάλαια πού φέρουν ἀνάλογη ἐπιγραφή στὰ προγράμματα πού ἔχουν δημοσιευθεῖ ἀπὸ τίς διάφορες κυβερνήσεις κατὰ καιροὺς. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι στὴ φάση αὐτὴ τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης τῆς χώρας μας παρατηρεῖται μιὰ τάση ἐπέκτασης τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ σὲ ἄλλες περιοχές ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ὀφείλεται στὴ γενικὴ διεύρυνση τῆς ὑποδομῆς πού ἔχει γίνει στὰ τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια καὶ σὲ μιὰ τάση ἐνοποίησης, καὶ ἄρα διεύρυνσης καὶ τῆς ντόπιας ἀγορᾶς καὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἐξωτερικοῦ, τάση πού ἐκφράζεται στὶς ἐξαγωγές. Ἡ διάχυση τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος στὸν ἐλληνικὸν χώρο, πού παρατηρεῖται σὰν τάση στὴ φάση αὐτή, δὲν ἦταν ἐπομένως τὸ συγκεκριμένο ἀποτέλεσμα μιᾶς συγκεκριμένης περιφερειακῆς πολιτικῆς.

Σχετικὰ τώρα μὲ τὰ μέτρα γιὰ τίς παραμεθόριες περιοχές, πρέπει νὰ παρατηρηθεῖ τὸ ἑξῆς: ὅτι παρέχονται κίνητρα πρωτοφανῆ στὸ ἰδιωτικὸ κεφάλαιο γιὰ τὴ διενέργεια ἐπενδύσεων, θεσπίζονται φορολογικὲς ἀπαλλαγές, καταργοῦνται γραφειοκρατικὲς διατυπώσεις, παρέχον-

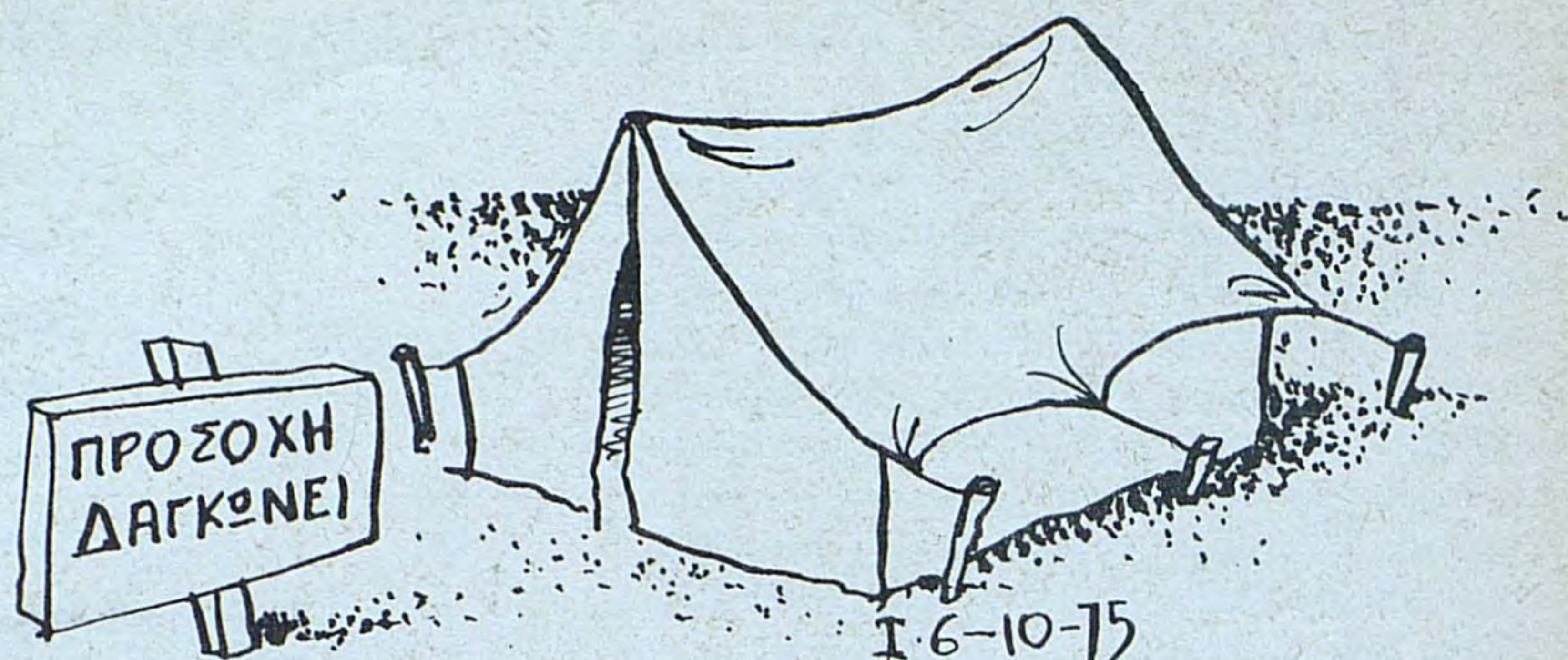
ται ἀκόμα καὶ στεγαστικὰ δάνεια μὲ εὐνοϊκοὺς ὅρους. Πάρα πέρα ἀνακοινώθηκε ἡ δημιουργία νέων κεντρικῶν καὶ περιφερειακῶν ὑπηρεσιῶν πού θὰ ἀναλάβουν τὴν ἐκτέλεση καὶ ἐπίβλεψη τῶν μέτρων αὐτῶν. Τὸ βασικὸ πού λείπει στὶς κυβερνητικὲς δηλώσεις εἶναι ποιά θὰ εἶναι ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑποδομὴ, ποιὸ τὸ ὕψος καὶ τὸ χρονικὸ πλαίσιο τῶν δημόσιων ἐπενδύσεων στὶς περιοχές αὐτές. Δρόμοι, τηλεπικοινωνίες, σύνδεση μὲ τὸ κέντρο, διεύρυνση τῆς ντόπιας ἀγορᾶς, κατοικίες, σχολικὴ ὑποδομὴ, ἀκόμη καὶ πολιτιστικὴ δομὴ, δομὴ κουλτούρας γενικότερα, αὐτὲς εἶναι οἱ βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπιτυχία μιᾶς περιφερειακῆς πολιτικῆς. Τὸ σπάσιμο τῆς ἀπομόνωσης, τοπικῆς καὶ χρονικῆς. Πάρα πέρα ἡ ἐνίσχυση ἐκείνων τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων πού συνδέουν τὴν περιοχὴ μὲ τὸν ὑπόλοιπο κορμὸ τῆς οἰκονομίας, ὑπὸ τὴν ἐννοια ὅτι οἱ περιοχές αὐτὲς γίνονται προμηθευτὲς ὀρισμένων προϊόντων στὴν ὑπόλοιπη οἰκονομία, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα γι' αὐτὴ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ πάρει ἀπὸ ἄλλου.

Λεῖπει ἔτσι τὸ πλάνο τῆς κρατικῆς δραστηριότητος στὶς περιοχές αὐτές. Τουλάχιστον ἀπὸ τίς ἀνακοινώσεις πού δημοσιεύθηκαν στὶς ἐφημερίδες. Τὸ θέμα ἔτσι εἶναι κατὰ πόσον ὑπάρχει κίνδυνος – καὶ στὴν Ἑλλάδα ἓνας τέτοιος κίνδυνος δὲν εἶναι καθόλου φανταστικός – ἀπὸ τὰ προνόμια – κίνητρα πού θεσπίζονται νὰ ἐπωφεληθοῦν μερικοὶ ἰδιῶτες πάλι, χωρὶς νὰ ἐπωφεληθοῦν οἱ περιοχές. Παραδείγματα ἄπειρα ὑπάρχουν ἀπὸ ἀνάλογη πολιτικὴ τῆς χούντας στὸν τουριστικὸ τομέα. Κι ἂς μὴ βιαστεῖ κανεῖς νὰ πεῖ πὼς αὐτὰ δὲν γίνονται σὲ Δημοκρατία. Τέτοιες ἐπιπολαιότητες δὲν ἐπιτρέπονται. Πάρα πέρα θὰ πρέπει νὰ τεθεῖ βασικά τὸ ἐρώτημα, κατὰ πόσον ἡ οἰκονομικὴ βάση τῶν περιοχῶν αὐτῶν δίνει τὴ βεβαιότητα γιὰ μιὰν ἀνάπτυξη σύμφωνη μὲ τίς προθέσεις τῶν ἐμπνευστῶν τῶν ἀναγγελλέντων μέτρων, ὑπὸ τὴν ἐννοια τοῦ κατὰ πόσον θὰ ἀντιδράσει θετικὰ τὸ κεφάλαιο, ὥστε νὰ κινηθεῖ μιὰ αὐτόνομη διαδικασία σῶρευσης, ἢ, ἀφοῦ εἶναι δοσμένη ἡ ἐξωοικονομικὴ στόχευση τοῦ προγράμματος στὶς συγκεκριμένες περιοχές, θὰ εἶναι ἀναγκασμένο τὸ κράτος τὸ ἴδιο νὰ ἀναλάβει τίς πρωτοβουλίες. Περιφερειακὴ ἀνάπτυξη μὲ βάση τοὺς κανόνες τῆς καπιταλιστικῆς σῶρευσης δὲν εἶναι ἱστορικὰ γνωστὴ. Σὲ τελευταῖα ἀνάλυση ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξη εἶναι δουλειὰ τοῦ κράτους. Τὸ θέμα εἶναι πόσο «κράτος» εἶναι ἀπαραίτητο καὶ ἂν ὑπάρχει ἡ πολιτικὴ θέληση γι' αὐτό. Καὶ στὶς παραμεθόριες περιοχές, ἰδιαίτερα μὲ τὴ στόχευση ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινάει τὸ πρόγραμμα πού ἀναγγέλθηκε, χρειάζεται πολὺ «κράτος». Τοῦτο ὅμως δὲν φαίνεται νὰ ἔχει προβλεφθεῖ, γιὰτὶ δὲν ἔχει κατανοηθεῖ. Καὶ ἡ ἀντίφαση αὐτὴ θὰ γίνει ἐντονὴ ἀπὸ τὴν ὥρα πού θὰ ἀρχίσει ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος.

Μάριος Νικολινάκος

ΤΟ «ΝΕΟ» ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟΥ ΚΙΣΣΙΝΓΚΕΡ ΠΙΣΤΗ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ

του Γ. Νησιώτη

Αίγαιϊκό - Κυπριακό

Και πάλι στο Μετερνίχο επιτράπηκε ν' αρπάξει τη σκντάλη, στόν τελευταίο, όπως ελπίζει, γύρο. Τήν επομένη τών κρυσταλλικών θέσεων του Γάλλου προέδρου, που χαράσσαν τη γραμμή πλεύσεως για την ελληνική και κυπριακή ήγεσία, παρενέβηκε κεραυνοβόλα ο Δρ Κίσσινγκερ. Ανέβηκε, πρώτος, στο βήμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, παραθέτοντας τούς πέντε όρους του, με απαίτηση έλαφρών υποχωρήσεων εκ μέρους της διεθνώς απομονωμένης "Αγκυρας και επίδειξη «ευσπλαχνίας» προς τούς Κύπριους πρόσφυγες. Μακάριος και Μπίτσιος, δυστυχώς, αϊφνιδιάστηκαν και απερίσκεπτα παραδέχτηκαν τὰ θετικά σημεία, παραγνωρίζοντας τὰ αρνητικά, ενώ οί διεθνείς κύκλοι του ΟΗΕ προειδοποιούσαν για τις άοριστολογίες τών πέντε σημείων.

Εύκολα, με την έκφραση της ικανοποίησης της ελληνικής και κυπριακής αντιπροσωπείας από τη «μεταστροφή» της αμερικανικής διπλωματίας, εξασφαλίστηκε και η μεταστροφή του Κογκρέσσου για επανάληψη (έστω μερική) της βοήθειας προς την Τουρκία, ενώ στην "Αγκυρα είχε δοθεί η έντολη να κρατά ανοιχτή την απειλή για την ανακήρυξη του ανεξάρτητου τουρκοκυπριακού Κράτους και να προβάλλει το άτού της για το Αιγαίο. Με έκδηλώσεις, από τη μία καλής θέλησης, και τρόμου από την άλλη, έπρεπε να δημιουργηθεί κατάσταση άμηχανίας τόσο στην ελληνική, όσο και στην έλληνοκυπριακή ήγεσία, ενώ σ' όλο τόν άλλο κόσμο τών Ένωμένων Έθνών να διαπλυνθεί η πεποίθηση ότι μόνο η Βάσιγκτον είναι ικανή να οδηγήσει από ειρηνικό δρόμο τὰ προβλήματα προς τη λύση τους.

Τήν ίδια μέθοδο, απομονώνοντας την άλλη υπερδύναμη, είχε αρχίσει να εφαρμόζει στο μεσανατολικό, ο πανούργος υπερδιπλωμάτης, μεταστρέφοντας το Σαντάντ προς τὰ δίχτυα της Βάσιγκτον και μετατρέποντας τις Άραβο - ισραηλτικές αντιθέσεις σε ένδοαραβικές αντιθέσεις.

Φανερή η παγίδα. Και ο έκφοβισμός.

Και όσον άφορά τὸ αίγαιϊκό είναι εύχάριστο τὸ γεγονός ότι η Έλληνική Κυβέρνηση, μέσα σε μιὰ νότα που διακρίνεται από διαλλαχτικό και ειρηνικό πνεύμα, αποκαλύπτει με ισχυρά επιχειρήματα τὸ άλλοπρόσαλλο και τὴ στρεψοδικία της τουρκικής διπλωματίας, υποδεικνύοντάς της ότι η πόρτα (παραδεχτή με προηγούμενη συμφωνία και από τις δυὸ πλευρές) τοῦ δικαστηρίου της Χάγης παραμένει ανοιχτή αναμένοντας τούς αντιδίκους. Όμως, όσον άφορά τὸ Κυπριακό, είναι

θλιβερό να βλέπει κανείς ότι τὸ τέχνασμα τοῦ Κίσσινγκερ έχει διευκολυνθεί τόσο από τὸν πρόεδρο Μακάριο όσο και από τὸν Έλληνα ύπουργὸ τών έξωτερικῶν.

Η προσπάθεια της αμερικανικής διπλωματίας, με μόνο σκοπὸ νὰ λησμονηθοῦν οί θέσεις τοῦ Βαλερὺ Ζισκάρ Ντ' Εσταίν νὰ βγει τὸ Κυπριακό έξω από τὰ πλαίσια τοῦ ΟΗΕ και νὰ παραμένουν στὰ χέρια της Βάσιγκτον όλες οί πρωτοβουλίες και διεργασίες, πρέπει νὰ θέσει σε συναγεμὸ δλόκληρο τόν έλληνισμό. Τὰ προαναγγελθέντα πήγαινε - έλα (Λευκωσία - "Αγκυρα - Αθήνα) τοῦ Δρος Κίσσινγκερ, με προπομπὸ τόν Σίσκο, με όργη ἄς άπωθηθοῦν. Για κάθε Έλληνα είναι τόσο γνωστά από τὴ φρίκη που δημιουργήσαν στις παραμονές της τουρκικής εισβολής. Αυτό τὸ αμερικανικό πήγαινε - έλα είναι που προκάλεσε τὴν κατάρρευση της ανεξάρτητης, άκέραιας και άδέσμευτης Κυπριακής Δημοκρατίας.

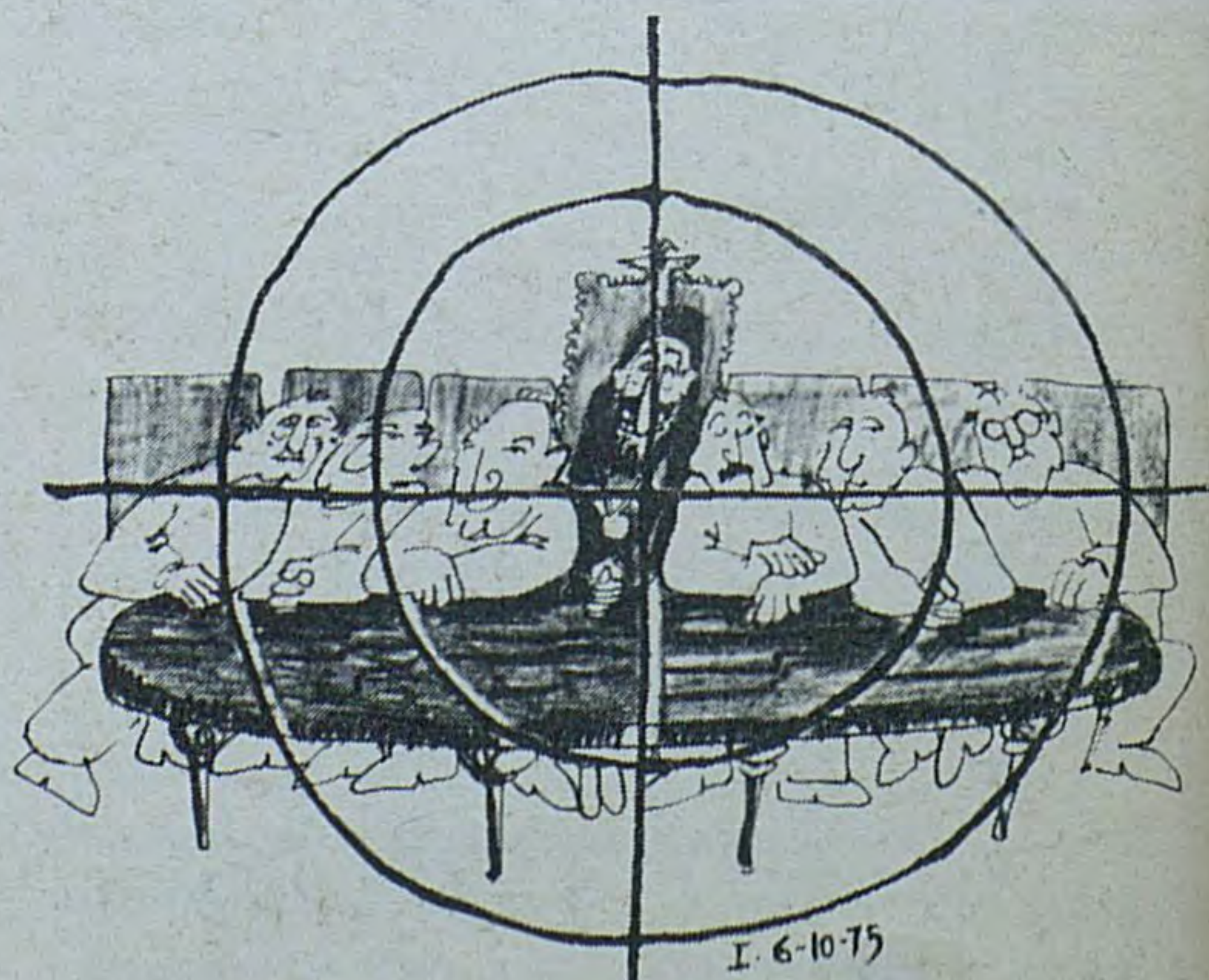
Η όμιλία τοῦ προέδρου Μακαρίου, κατὰ τὴν Τρίτη, 7 τοῦ Οκτώβρη παρουσιάζει, εύτυχώς, μιὰ απαγκίστρωση από τὴν πλεκτάνη τοῦ Μετερνίχου. Έντονα κατάγγειλε τὴν προσφιλή, για τούς νατοϊκούς, διζωνική, που ασφαλέστατα οδηγεί προς τὸ διαμελισμό, με παρατέρα κάθοδο τοῦ Αττίλα προς δλόκληρη τὴν Κύπρο και τὰ ανατολικά νησιά τοῦ Αιγαίου. Παρουσίασε, άκόμη, έμμونه στη διεθνοποίηση τοῦ προβλήματος και ζήτησε νὰ ληφθοῦν επείγοντα και άποτελεσματικά μέτρα για τὴν έδαφική άκεραιότητα και ανεξαρτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας, με πλήρεις διεθνείς έγγυήσεις.

Είναι αὐτὴ η μόνη γραμμή για τὴν όρθή λύση. Πάνω σ' αὐτή, πεισματικά και με ρωμαλεότητα, ἄς έμμένει όλος ὁ Έλληνι-

σμός, όσο πολλοί κι αν θά 'ναι οί νέοι σκόπελοι, κι όσο μακρόχρονα κι αν χρειαστεί νὰ συνεχιστεί ὁ άγώνας, που πρέπει όπωσδήποτε νὰ οδηγήσει στην άπώθηση τοῦ Αττίλα, στην άποκατάσταση της έλευθερίας και τὴν εξασφάλιση τών δικαιῶν τοῦ καταπονεμένου Κυπριακοῦ λαοῦ.

Κι αν τότε η αμερικανική διπλωματία, με σύμμαχό της τὴ χούντα και με τὴν άτολμία τοῦ Κρεμλίνου, είχε όλη τὴν εύχέρεια νὰ δημιουργήσει τὴ συμφορά, σήμερα τὸ σκληνικό μέσα στο όποιο μπορεί νὰ κινηθεί η ελληνική και η έλληνοκυπριακή διπλωματία είναι έντελῶς διαφορετικό. Έχει άξιόλογες πλάτες νὰ στηριχτεί και πολλούς συμπαραστάτες στόν εύρωπαϊκό, στο βαλκανικό και τόν άδέσμευτο χῶρο, έστω και αν παραμένει άνεκδήλωτη η στάση της άλλης υπερδύναμης μέσα στις έπαμφοτερίζουσες θέσεις της. Άλλωστε τὰ φοβερά παθήματα τοῦ παρελθόντος πρέπει νὰ γίνουν σοφά διδάγματα τοῦ παρόντος.

Γ. Νησιώτης

φροντιστηριακός οργανισμός

ΤΟΜΗ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, ΤΗ ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ,
ΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΥΚΛΟ

μια βαθειά τομή στο φροντιστηριακό χώρο για τούς αύριανούς φοιτητές-πολίτες.

Εμείς οί καθηγητές που έχουμε την ευθύνη της πορείας του φροντιστηριακού οργανισμού «ΤΟΜΗ» ξεκινάμε μια προσπάθεια για την ανανέωση των φροντιστηριακών δομών και απευθυνόμενοι στη μαθητική νεολαία γνωστοποιούμε τους κανόνες που θεσπίσαμε για την παραπέρα λειτουργία του φροντιστηρίου και που πιστεύουμε ότι δίνουν στον παραπάνω όρο «ανανέωση» ένα ουσιαστικό περιεχόμενο.

1. Θεσμοθετούμε τη δωρεάν φροντιστηριακή εκπαίδευση για κάθε άριστοῦχο, καθώς και για κάθε ἄπορο μαθητή ἀνεξάρτητα βαθμολογίας, πιστεύοντας ότι τουλάχιστον οί δύο αὐτὲς κατηγορίες ἔχουν φυσικὸ δικαίωμα για μιὰ τέτοια ἀντιμετώπιση.
2. Υἱοθετοῦμε τὴ δημοτικὴ γλῶσσα, πιστεύοντας ότι ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ μέσο γνήσιας ἐπικοινωνίας μὲ τούς μαθητές μας.
3. Ἐπιδιώκοντας νὰ δημιουργήσουμε ἕνα οὐσιαστικὸ προθάλαμο γιὰ τὴν πανεπιστημιακὴ ἐκπαίδευση, ἐγγυόμαστε τὸν ἐλεύθερο διάλογο ἀνάμεσα σὲ μᾶς καὶ τούς μαθητές μας πάνω σὲ θέματα ἐπιστημονικοῦ ἢ ὁποιοῦδήποτε ἄλλου περιεχομένου.
4. Καθορίζουμε σὰν ἀπαράβατο ὄριο τὸν ἀριθμὸ τῶν 30 μαθητῶν σὲ κάθε τμήμα.
5. Ὄργανώνουμε δανειστικὴ βιβλιοθήκη ἐμπλουτισμένη μὲ κάθε σχολικὸ καὶ φροντιστηριακὸ βιβλίο καθώς καὶ ἐργαστήριό γιὰ πειραματικὴ διδασκαλία Χημείας, στοὺς ὑποψήφιους Ἱατρικῆς.
6. Καθιερώνουμε τὴν ἀνὰ δέμηνο συνεργασία μὲ τούς γονεῖς γιὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων τῶν μαθητῶν μας.
7. Ὑποσχόμαστε νὰ συμπαρασταθοῦμε μὲ κάθε τρόπο στὴν κρίσιμη αὐτὴ περίοδο τῶν μαθητῶν μας.
8. Δηλώνουμε ὅτι θεωροῦμε ἀπὸ τώρα τούς ἑαυτοὺς μας ἐκτεθειμένους σὲ ὁποιαδήποτε κριτικὴ, τόσο γιὰ τὴν παράβαση τῶν παραπάνω κανόνων, ὅσο καὶ γιὰ τὴ στάθμη τῆς διδακτικῆς μας προσφορᾶς.

Θέλουμε νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ ἐπαγγελματικὸ μας παρελθὸν προσφέρεται σὰν μιὰ μικρὴ ἐγγύηση γιὰ ὅλα τὰ παραπάνω.

Οἱ καθηγητές

Κ. ΑΓΓΕΛΕΤΟΣ	Σ. ΚΑΡΠΑΘΟΠΟΥΛΟΣ	Γ. ΠΑΠΑΔΙΩΤΗΣ
Γ. ΑΛΤΙΜΗΣΗΣ	Α. ΚΑΣΕΤΑΣ	Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΒΑΝΔΩΡΟΣ	Θ. ΚΙΑΟΣ	Δ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ	Π. ΚΟΚΟΡΗΣ	Ν. ΡΟΥΤΣΗΣ
Γ. ΒΥΖΙΡΓΙΑΝΑΚΗΣ	Γ. ΚΟΣΜΑΣ	Π. ΣΑΟΥΛΙΔΗΣ
Π. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ	Μ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	Α. ΣΚΟΡΔΑΣ
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	Β. ΜΠΑΓΙΑΝΑΣ	Β. ΣΠΑΝΔΑΓΟΣ
Μ. ΚΑΒΑΛΙΕΡΑΚΗΣ	Θ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ	Σ. ΣΠΗΛΙΩΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ	Κ. ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ	Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
Δ. ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ	Π. ΠΑΝΤΑΖΗΣ	Γ. ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ
Δ. ΚΑΣΑΠΙΔΗΣ	Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	

ΤΟΜΗ

γιὰ καλύτερα ἀποτελέσματα

ΣΤΑΔΙΟΥ 58 ΟΜΟΝΟΙΑ ΤΗΛ.: 3217246

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ FRAP ΣΤΟ «ANTI»

Στη συνέντευξη τύπου που πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα, 13 Οκτωβρίου, στα γραφεία της Π.Π.Σ.Π., ο εκπρόσωπος του FRAP (Επαναστατικό Αντιφασιστικό Πατριωτικό Μέτωπο) έκανε την ακόλουθη αποκλειστική δήλωση σε συντάκτη του «ANTI», σχετικά με τη θέση του FRAP στο πρόβλημα της Πορτογαλικής Επανάστασης:

Το FRAP υποστηρίζει ολόθερμα τον αγώνα του πορτογαλικού λαού για την ολοκλήρωση της επανάστασής του. Σ' αυτόν τον αγώνα το FRAP δε θέλει να ξεχωρίσει κάποιο κόμμα ή ομάδα, αλλά τον βλέπει σαν μια μονολιθική προσπάθεια του πορτογαλικού λαού.

Ο αγώνας αυτός έχει να αντιμετωπίσει τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό, αλλά και άλλες δυνάμεις που προσπαθούν να μπουν από την πίσω πόρτα.

Υποστηρίζουμε τον αγώνα των Πορτογάλων αγροτών για την αγροτική μεταρρύθμιση.

Υποστηρίζουμε τον αγώνα των Πορτογάλων εργαζομένων στις δίκαιες διεκδικήσεις τους.

Υποστηρίζουμε τον αγώνα των Πορτογάλων για την πλήρη εξάλειψη του φασισμού, ο οποίος εξακολουθεί πάντα να στέκεται στα πόδια του.

Αυτό που επιθυμούμε, τελικά, είναι να φτάσει να εγκατασταθεί στην Πορτογαλία ένα πραγματικό λαϊκό καθεστώς.

Στη σημερινή στιγμή υπάρχει μια πολύ έντονη επίθεση της μεγαλοαστικής τάξης της Πορτογαλίας και του ιμπεριαλισμού, για να ανακόψουν και να περιστείλουν τις κατακτήσεις των μαζών. Όμως από τις 25 Απρίλη '74, από την άλλη μεριά, έχουν αναπτυχθεί και οι λαϊκές μάζες και δυνάμεις που αγωνίζονται να προωθήσουν τις λαϊκές κατακτήσεις.

Τί είναι το FRAP

Το FRAP τονίζει τα ακόλουθα γύρω από τη σύνθεσή του:

«Το FRAP δεν είναι μια ομάδα. Είναι το μέτωπο που ενώνει στους κόλπους του το μεγαλύτερο μέρος των δυνάμεων, της παλιάς και της νέας γενιάς, που πολεμάνε το φασισμό και αγωνίζονται ενάντια στην αμερικάνικη κατοχή στη χώρα μας.

Στο FRAP συμμετέχουν σήμερα πολλές μαζικές οργανώσεις, όπως: η Εργατική Συνδικαλιστική Αντιπολίτευση (O.S.O.), η Ισπανική Δημοκρατική Πανεπιστημιακή Ομοσπονδία (F.U.D.E.), η Λαϊκή Ένωση της Υπαίθρου (U.P.C.), η Ομοσπονδία Δημοκρατικών Σπουδαστών της Μέσης Εκπαίδευσης (F.E.D.E.M.), η Κομμουνιστική Νεολαία Ισπανίας (μαρξιστική-λενινιστική), η Λαϊκή Ένωση Γυναικών (U.P.M.), η Λαϊκή Ένωση Καλλιτεχνών (U.P.A.), οι σύνδεσμοι του FRAP στις συνοικίες και τα χωριά, το Ένιαίο Ταμείο Αλληλοβοήθειας (F.U.S) και άλλες. Στο FRAP συμμετέχουν, επίσης, το Κομμουνιστικό Κόμμα Ισπανίας (μαρξιστικό-λενινιστικό), η Ισπανική Σοσιαλιστική Ένωση (U.S.E.), όπως επίσης και διάφορες πολιτικές ομάδες τοπικού χαρακτήρα.

Το FRAP, όπως είναι γνωστό, δε συμμετέχει ούτε στη λεγόμενη «Δημοκρατική Χούντα», ούτε στη «Σύγκλιση». Κύρια, για το λόγο ότι ούτε η μία, ούτε η άλλη αντιπροσώπευαν ποτέ καμιά αυθεντικά λαϊκή δύναμη. Πρόκειται για αντιδραστικούς συνασπισμούς αποτελούμενους από ανθρώπους του OPUS DEI, βατικάνοφασίστες και φεουδαλ-καρλιστές που βρίσκονται στην υπηρεσία της ολιγαρχίας, σοσιαλδημοκράτες της Δεξιάς και την ομάδα του κ. Καρίλιο. Τα συμφέροντα που υπερασπίζονται τόσο η «Χούντα» όσο και η «Σύγκλιση», είναι τα συμφέροντα των δύο μεγάλων δυνάμεων, των ευρωπαϊκών μονοπωλίων, κύρια των συμφερόντων του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού, συμμάχου, αφέντη και κυρίου της ισπανικής φασιστικής ολιγαρχίας».

Το πρόγραμμα του FRAP

Τα έξι σημεία του προγράμματος του FRAP είναι:

«1. Συντριβή της φασιστικής δικτατορίας και εκδίωξη του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού με την επαναστατική πάλη.

2. Εγκαθίδρυση μιᾶς Λαϊκής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας που θα εγγυάται τις δημοκρατικές ελευθερίες του λαού και τα δικαιώματα των εθνικών μειονοτήτων.

3. Εθνικοποίηση των ξένων μονοπωλιακών επιχειρήσεων και δήμευση των περιουσιών της ολιγαρχίας.

4. Αγροτική Μεταρρύθμιση σε βάθος, στη βάση της κατάσχεσης των μεγάλων λατιφουντιών.

5. Εξάλειψη των υπολειμμάτων της ισπανικής αποικιοκρατίας.

6. Ίδρυση ενός στρατού στην υπηρεσία του λαού».

ΔΥΟ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

1. Δημοσ.: Ποιά είναι η άποψη του FRAP για το Κομμ. Κόμμα Ισπανίας;

FRAP: Ποιό Κομμ. Κόμμα εννοείτε;

Δημοσ.: Ένα είναι το Κομμ. Κόμμα στην Ισπανία.

FRAP: Εγώ γνωρίζω τέσσερα. Την «ομάδα Καρίλιο», την «ομάδα του Γκαρθία», την «ομάδα του Λίστερ» και το Κομμ. Κόμμα Ισπανίας (Μαρξιστικό-Λενινιστικό).

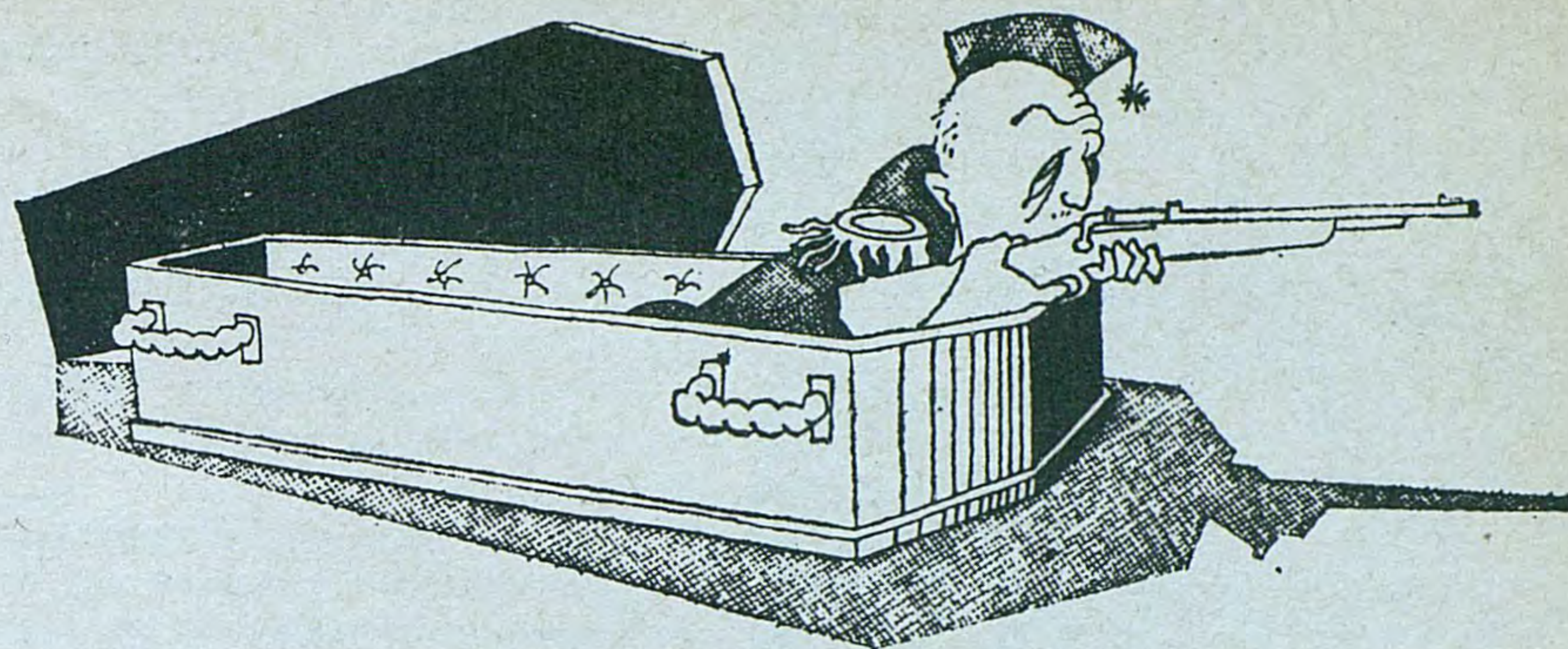
2. Δημοσ.: Δεδομένης της θεωρίας των δύο υπερδυνάμεων, που μάλιστα έχει συγκεκριμένη προέλευση (Κίνα), πώς κρίνετε σεις τη συμμετοχή του Πρέσβη της Λαϊκής Κίνας σε δεξίωση που έδωσε το καθεστώς του Φράνκο πρόσφατα;

FRAP: Πρώτον δεν πρόκειται για μια θεωρία, αλλά για μια πραγματικότητα των τάνκς που τα διαθέτουν οι Αμερικάνοι και οι Σοβιετικοί. Έν πάση περιπτώσει οι Κινέζοι δεν έχουν ούτε βάσεις στην Ισπανία, ούτε αγοράζουν τα ισπανικά πορτοκάλια... Όσο για τη συμμετοχή του Κινέζου Πρέσβη, έ, βέβαια, αυτό δεν είναι καλό...

Το FRAP και οι αγωνιστικές κινητοποιήσεις

«Από την πρώτη στιγμή της ύπαρξής του, και προπαντός στα τελευταία δύο χρόνια, το FRAP μπήκε επικεφαλής, καθοδήγησε, ή συμμετείχε ενεργά σε όλους τους μεγάλους αγώνες του ισπανικού λαού. Από τις ήρωικές διαδηλώσεις της Πρωτομαγιάς του 1973 περνάει στη Γενική Απεργία της Ναβάρρα (Ιούνης του 1973), στην απεργία των οικοδόμων της Μαδρίτης (Οκτώβρης του 1973), στη μεγάλη απεργία της Standard-I.T.T. (Γενάρης του 1974), στις απεργίες και τους αγώνες των σπουδαστών του 1974-75, μέχρι το απεργιακό κίνημα του περασμένου φθινοπώρου, στο οποίο, κάτω από τα συνθήματα του FRAP και μέσα στα πλαίσια της Γενικής Επαναστατικής Απεργίας, συμμετείχαν πάνω από 600.000 εργάτες όλων των κλάδων».

ΙΣΠΑΝΙΑ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

του Νικηφόρου Αντωνόπουλου

ΡΑΓΔΑΙΕΣ – και βαθύτατες – είναι οι εξελίξεις που συντελούνται τη στιγμή αυτή στην Ισπανία και την Πορτογαλία. Μόνο που οι εξελίξεις αυτές, σήμερα, σημαδεύουν και διαφορετικές για τις δύο χώρες κατευθύνσεις:

- Στην Ισπανία, το φασιστικό καθεστώς δίνει την τελευταία – σίγουρα – μάχη του για να κρατήσει τις θέσεις του, με τη βία πάντα και το αίμα.

- Στην Πορτογαλία, οι φασιστικές δυνάμεις ανασυντάσσονται και ισχυροποιούνται, ενισχυμένες και από τις δυνάμεις του ιμπεριαλισμού και από τις έσωτερικές αντιθέσεις στους κόλπους των δημοκρατικών δυνάμεων, για να ανακόψουν την πορεία της χώρας προς τη Δημοκρατία και την πρόοδο.

ΤΟ ΜΟΝΟ κοινό, πού, ίσως, υπάρχει και στις δύο αυτές χώρες, είναι ότι οι λύσεις θα δοθούν μέσα από τις έκπυρσοκροτήσεις των όπλων, που τώρα ήχουν σαν προμήνυμα μιας εμφύλιας σύγκρουσης που προετοιμάζεται:

- Στην Ισπανία, από την ένοπλη αστυνομία – στήριγμα του φασιστικού καθεστώτος.

- Στην Πορτογαλία, απ' τις παράνομες φασιστικές ομάδες του στρατηγού Σπίνολα, και όλου του σαλαζαρικού καθεστώτος που ανετράπη στις 25 'Απριλίου του '74.

ΑΝ, όμως, για την Ισπανία είναι βέβαιο ότι αυτή η σύγκρουση – που τώρα παίρνει τη μορφή ανταρτοπόλεμου μέσα στην ίδια τη Μαδρίτη και τις άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας – θα φέρει μια ώρα αργότερα την αποσύνθεση του καθεστώτος, στην Πορτογαλία φαίνεται ότι η σύγκρουση με την αντίδραση περνάει πρώτα μέσα από την εμφύλια σύγκρουση των δημοκρατικών και επαναστατικών δυνάμεων, που έχουν αποδυθεί σε μία τραγική προσπάθεια φθοράς και αποδυνάμωσης.

ΚΙ ΑΝ, ακόμη, στην Ισπανία το εργατικό και λαϊκό κίνημα γίνεται όλο και περισσότερο ισχυρό, δοκιμασμένο σε μία πολύχρονη ταξική σύγκρουση, έτσι που να προβάλλει σαν ο αποφασιστικός παράγοντας την κρίσιμη στιγμή, για να δοθεί το τελικό κτύπημα στη δικτατορία, στην Πορτογαλία, αντίθετα, το λαϊκό κίνημα, που ήταν αυτό που εμπέδωσε τις επαναστατικές διαδικασίες που έβαλε σε κίνηση το Κίνημα των Ενόπλων Δυνάμεων, αποδιοργανώνεται τώρα από την πόλωση της σύγκρουσης των δυνάμεων της άριστερας.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ερωτηματικό – και στις δύο χώρες – είναι τούτη τη στιγμή ο Στρατός.

- Στην Ισπανία, είναι σίγουρο πως βρισκόμαστε μπροστά σε μία σταθερή ριζοσπαστικοποίηση των αξιωματικών εναντίον ενός καθεστώτος που δεν αποτελούν το στήριγμά του και που δεν έχει την εμπιστοσύνη τους.

- Στην Πορτογαλία, αντίθετα, φαίνε-

ται ότι βρισκόμαστε σε μία εμφάνιση ισχυρών τάσεων – ακόμη και μέσα στους κόλπους του Κινήματος – για μία «συνετή πορεία προς τον σοσιαλισμό».

ΚΙ ΑΝ η ραγδαία πολιτικοποίηση των Ισπανών αξιωματικών – όπως δείχνουν οι πρόσφατες συλλήψεις, αλλά και οι αλλαγές στην ήγεςία του στρατεύματος – συναντά τις ελπίδες του ισπανικού λαού, στο βαθμό που επεξεργάζονται λύσεις προς δημοκρατικές εξελίξεις, στην Πορτογαλία, η ισχυροποίηση συντηρητικών τάσεων, ακόμη κι αν αυτές παραμένουν στα πλαίσια που έχει χαράξει το Κίνημα, συναντά τη δυσπιστία και την έχθρότητα της άριστερας.

ΕΙΝΑΙ άγνωστο ακόμη ποιές διεργασίες συντελούνται ακριβώς στους κόλπους του σώματος των Ισπανών αξιωματικών. Το μόνο γνωστό μέχρι στιγμής είναι ότι οι πολιτικές διαθέσεις των μικρών αξιωματικών δεν προχωρούν πέρα από την ανατροπή της δικτατορίας και την ανάθεση των ευθυνών στην πολιτική ήγεςία της χώρας, που έχει ήδη διαμορφώσει μια κοινή συμφωνία στα βασικά σημεία που αφορούν τη μετάβαση από τη δικτατορία σ' ένα δημοκρατικό καθεστώς.

ΚΑΙ ΓΙΑ πολλούς, αυτές οι διαθέσεις των Ισπανών αξιωματικών ανταποκρίνονται και στις προσδοκίες της πολιτικής ήγεςίας. Μιας ήγεςίας, που τουλάχιστον στη διάρκεια των τελευταίων χρόνων έχει αποδείξει στο σύνολο του ισπανικού λαού ότι έχει απόλυτη επαφή με τη σημερινή ισπανική πραγματικότητα.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ είναι αν τελικά θα υπάρξει ανοικτή επέμβαση του Στρατού για την ανατροπή της δικτατορίας του Φράνκο.

ΧΩΡΙΣ να αποκλείεται ακόμη και μία άμεση επέμβαση στρατιωτικών για την ανατροπή της φασιστικής δικτατορίας, οι άνθρωποι που μπορούν να ξέρουν περισσότερα γύρω από αυτό το θέμα, βλέπουν σαν πιο πιθανές δύο λύσεις:

- Άνοικτη άρνηση των αξιωματικών να υποστηρίξουν τη συνέχιση της σημερινής κατάστασης στη χώρα – που ούσιαστικά βρίσκεται κάτω από το καθεστώς «στρατιωτικού νόμου» που έχουν κηρύξει η «Γκούαρντια Σιβίλ» και το φασιστικό «Μοβιμέντο».

- Παρέμβαση των αξιωματικών αν σε κάποια φάση υπάρξει «κενό εξουσίας» – θάνατος του Φράνκο, μεταβίβαση των εξουσιών του ή κάποια κίνηση της «Γκούαρντια Σιβίλ» για να ανακόψει τυχόν εξελίξεις.

ΕΚΕΙΝΟ που θεωρείται σίγουρο, είναι ότι ο Στρατός – τουλάχιστον το σώμα των μεσαίων και κατωτέρων αξιωματικών – δεν θα παρέμβει για να παρεμποδίσει δημοκρατικές εξελίξεις, ανεξάρτητα από ποιές αιτίες και παράγοντες θα έχουν μπει αυτές σε κίνηση.

ΟΙ ΙΔΙΟΙ άνθρωποι που στην Ισπανία είναι σε θέση να γνωρίζουν όρισμένα θετικά πράγματα γύρω από τις εξελίξεις στους κόλπους των αξιωματικών, στηρίζουν την αισιοδοξία τους σε δύο παράγοντες:

- Στο ότι η «Δημοκρατική Ένωση Αξιωματικών» βρίσκεται σε στενή επαφή με τη «Δημοκρατική Χούντα» και τη «Δημοκρατική Πλατφόρμα» – τους δύο συνασπισμούς της αντιπολίτευσης, που ήδη επεξεργάζονται μια κοινή συμφωνία.

- Στον λαϊκό παράγοντα – κυρίως το εργατικό κίνημα – που είναι πλέον σε θέση να παρέμβει αποφασιστικά και οργανωμένα τη στιγμή που θα κρίνει κατάλληλη ή πολιτική του ήγεςία.

ΣΤΗΝ Πορτογαλία, οι τελευταίες εξελίξεις στους κόλπους του Κινήματος έδειξαν ότι το Κ.Ε.Δ. υποχωρούσε από τις ιδεολογικές θέσεις του σε μία διαπάλη παρατάξεων – που δεν εκφράστηκε μόνο στη διάρκεια των δραματικών συνεδριάσεων του περασμένου Σεπτεμβρίου, αλλά συνοδεύτηκε και από έντυπωσιακές

Διαδήλωση αγροτών στη Νότια Πορτογαλία. Έχουν κι αυτοί τα προβλήματά τους...

κινήσεις – στρατιωτικού καθαρά χαράκτῆρα – σὲ διάφορα στρατόπεδα καὶ μονάδες.

ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνελεύσεως τοῦ Κ.Ε.Δ. – πὺν ἀποτελεῖται ἀπὸ 240 ἀξιωματικούς, 120 τοῦ Στρατοῦ καὶ ἀπὸ 60 τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας – οἱ διάφορες μετατοπίσεις πὺν ἔγιναν, ὁριστικοποίησαν τὴν ὑπαρξὴ τεσσάρων τάσεων, πὺν ἐκπροσωποῦνται στὴν παρούσα κυβέρνηση μὲ τὸ νέο συσχετισμὸ πὺν διαμορφώθηκε στὸ Κ.Ε.Δ.

● Ἐνα συσχετισμὸ, πὺν ἔφερε σὲ θέσῃ μειοψηφίας τὴν ὁμάδα τοῦ Βάσκο Γκονσάλβες, πὺν ἔθεωρεῖτο ὅτι εἶχε τὴ μεγαλύτερη ἐπιρροὴ μέσα στὸ Κίνημα.

Γιὰ πολλοὺς, ἡ ἐπιρροὴ τῆς ὁμάδας αὐτῆς παραμένει πάντα ἰσχυρή, χάρη στὴν προσωπικότητα τοῦ Γκονσάλβες – ὁ ὁποῖος, παρὰ τὰ λάθη τακτικῆς στὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι παρασύρθηκε ἀπὸ τὴν ὁπορτουνιστικὴ τακτικὴ τοῦ Κ.Κ., δὲν παύει νὰ εἶναι ἕνας ἐμπνευσμένος ἡγέτης καὶ νὰ θεωρεῖται πάντα ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς Ἐπανάστασης τῆς 25ης Ἀπριλίου.

«Τὸ λάθος τοῦ Γκονσάλβες – εἶπε ἕνας Ἀγγλὸς δημοσιογράφος – εἶναι ὅτι, ὅπως κι ὁ Τρότσκι, δὲν κατάφερε νὰ μεταβάλει ἕναν ἱμπεριαλιστικὸ στρατὸ σὲ ἐπαναστατικὴ δύναμη».

Ὁ Σοάρες τὸν ἀποκάλεσε σὰν «πρωτοπαλλήκαρο» τοῦ Κ.Κ., καὶ γιὰ πολλοὺς ὑπῆρξε μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Κ.

Τὸ πιὸ πιθανό, ὅμως, εἶναι πὺς δὲν ταυτίστηκε ὁ Γκονσάλβες μὲ τὴν πολιτικὴ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, ἀλλὰ ὅτι τὸ Κ.Κ. στήριξε τὴ δική του τακτικὴ στὴν πολιτικὴ πὺν θέλησε νὰ ἐφαρμόσει ὁ Γκονσάλβες μὲ τὴν ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν ἀξιωματικῶν πὺν εἶχαν γιὰ κέντρο τους τὴν «5η Μεραρχία» – ὁμάδα πὺν εἶχε ἀναλάβει τὴν ὁργάνωση καὶ πραγματοποίηση τῆς Πολιτιστικῆς Ἐκστρατείας στὶς ἀρχὲς αὐτοῦ τοῦ χρόνου.

ΣΗΜΕΡΑ, τὴν πλειοψηφία στοὺς κόλπους τοῦ Κινήματος τὴν ἔχει ἡ «ὁμάδα συνδιαλλαγῆς» – ὅπως ἀποκαλεῖται ἡ «ὁμάδα τῶν 9» τοῦ ταγματάρχη Μέλῳ Ἀντοῦνες, πὺν θεωρεῖται καὶ σὰν ὁ πιὸ μαρξιστικὰ καταρτισμένος ἀπὸ τοὺς ρι-

ζοσπάστες ἀξιωματικούς.

Τὸ πρόγραμμα τῆς ὁμάδας τοῦ Ἀντοῦνες ἀσκεῖ ὀξύτατη κριτικὴ στὴν πολιτικὴ πὺν θέλησε νὰ ἀκολουθήσει ὁ Γκονσάλβες, τὸν ὁποῖον κατηγορεῖ ὅτι θέλησε νὰ ὀδηγήσει τὴ χώρα πρὸς ἕνα σοσιαλισμὸ στὸ στυλ τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Συγχρόνως, ὁ ὁμάδα τοῦ Ἀντοῦνες δὲν παύει νὰ κατηγορεῖ τὸν Σοάρες σὰν πολὺ δεξιό.

Ὁ ἴδιος Ἀντοῦνες, ἀπορρίπτει τὴν κατηγορία τοῦ συντηρητικοῦ καὶ τοῦ «σοσιαλδημοκράτη» πὺν τοῦ προσάπτουν οἱ κομμουνιστὲς καὶ τονίζει ὅτι τὸ πρόγραμμά του ἀποβλέπει στὴν ἐξισορρόπηση τῶν τάσεων πὺν ἐνυπάρχουν στὸ Κίνημα. Μία ἐξισορρόπηση, πὺν πιστεύει ὅτι θὰ ἐξασφαλίζει πολὺ περισσότερο τὴν πορεία πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ, ἀπ' ὅ, τι μιὰ μονολιθικότητα πὺν θὰ γεννοῦσε συγκρούσεις καὶ ἐπικίνδυνα πισωγυρίσματα.

Μιλώντας γιὰ τὸν Ἀντοῦνες, θὰ πρέπει νὰ ἀναφερθεῖ, ὅτι εἶναι ὁ ἄνθρωπος πὺν πολὺ καιρὸ πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τῆς 25ης Ἀπριλίου, σχεδίασε τὶς βάσεις τῆς πολιτικῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς χώρας, ὅπως εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος πὺν ἀνέλαβε τὴ δραστηριότητα γιὰ τὴν πλήρη ἀποδέσμευση τῆς Πορτογαλίας ἀπὸ τὶς ἀποικίες.

ΣΤΟ ΠΙΟ ἀριστερὸ ἄκρο τοῦ Κινήματος βρίσκεται ὁ ὁμάδα τοῦ ταξίαρχου Ὁτέλο Καρβάλιο, τοῦ ἀνθρώπου πὺν ἔπαιξε τὸν πιὸ σημαντικὸ ρόλο στὴν Ἐπανάσταση τῆς 25ης Ἀπριλίου καὶ στὴν ἀποπομπὴ τοῦ Σπίνολα.

Μέχρι τὸν φετινὸ Αὐγούστο, μοιραζόταν τὴν ἐξουσία μαζί μὲ τὸν πρόεδρο Κόστα Γκομὲς καὶ τὸν πρῶθυπουργὸ Βάσκο Γκονσάλβες.

Στὴ διάρκεια τῆς κρίσης, προτίμησε τὸν συμβιβασμὸ, ἐγκαταλείποντας τὸν Βάσκο καὶ ὑποστηρίζοντας τὸν Ἀντοῦνες γιὰ νὰ ἐπιτύχει τὴ συμφωνία τῆς ὁμάδας τῶν 9 στὸ σχέδιό του γιὰ τὴ δημιουργία «Μαζικοῦ Λαϊκοῦ Κινήματος», μὲ τὸ ὁποῖο ἐλπίζει νὰ δώσει μιὰ νέα δυναμικὴ στὴν πορεία πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ. Ἐνα σοσιαλισμὸ πὺν τὸν βλέπει νὰ κτίζεται ἀπὸ τὴ βάση καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν κορυφή.

Οἱ ἀπόψεις τοῦ Καρβάλιο – καὶ τῆς ὁμάδας τῶν ριζοσπαστῶν πὺν τὸν ἀκολουθοῦν – εἶναι:

- Κυβέρνηση μὲ λαϊκὴ βάση
- Ὁργανώσεις βάσης στὶς συνοικίες καὶ στὰ χωριά
- Ἀποδυνάμωση τοῦ ρόλου τῶν κομμάτων
- Ὁχι ἔνταξη τῆς χώρας στὴν Κοινὴ Ἀγορά.

Ἀπόψεις, πὺν συναντοῦν βέβαια τὴν πλήρη ἀντίθεση τοῦ Κ.Κ., ἀλλὰ πὺν ὑποστηρίζονται θερμὰ ἀπὸ τὶς ὁμάδες τῆς ἀριστερᾶς πὺν βρίσκονται πέρα ἀπὸ τὸ Κ.Κ. καὶ πὺν ἀναπτύσσουν τώρα ὅλο καὶ μεγαλύτερες πρωτοβουλίες, μέσα ἀπὸ συνεχεῖς κινητοποιήσεις.

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ κἀδρο τοῦ Κινήματος, συμπληρώνει ἡ ὁμάδα τῶν «ἐπαγγελματιῶν», πὺν ἔχει γιὰ ἐκφραστή τῆς τὸν ἀρχηγὸ τοῦ Ἐπιτελείου Φαμπιάο. Μιὰ σιωπηλὴ φυσιογνωμία, πὺν θεωρεῖται πιστὸς καὶ προσηλωμένος στὶς στρατιωτικὲς ἀρ-

χὲς τῆς «τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας».

Εἶναι ὁ ἄνθρωπος πὺν τάχθηκε ἀνοιχτὰ ἐναντίον τοῦ Γκονσάλβες καὶ πὺν δὲν κρύβει τὴν ἀνησυχία του γιὰ τὴν ἔντονη πολιτικὴ δραστηριότητα πὺν ἀναπτύσσει ὁλόκληρο τὸ στράτευμα, μὲ πρῶτους καὶ καλύτερους τώρα τοὺς στρατιῶτες, πὺν, ὁργανωμένοι στὴν κίνηση «Στρατιῶτες Ἐνωμένοι θὰ Νικήσουν», μετατρέπουν τοὺς στρατῶνες σὲ κέντρα πολιτικῆς ζύμωσης, ἀλλὰ καὶ δράσης – ὅπως ἔδειξαν οἱ πρόσφατες κινητοποιήσεις καὶ ἀρνήσεις ὑπακοῆς σὲ ἐντολὲς ἀξιωματικῶν πὺν θεωροῦν ἀντιδραστικούς.

Ὁ Φαμπιάο ἔθεωρεῖτο μέχρι πρόσφατα σὰν ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Κόστα Γκομὲς στὴν Προεδρία. Φαίνεται, ὅμως, ὅτι μᾶλλον θὰ ἀντικατασταθεῖ ὁ ἴδιος ἀπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ Στρατεύματος, γιὰ τὴν οἱ «ἀνησυχίες» του ἀνησυχοῦν τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ Κινήματος ὅτι κρύβουν πολὺ «σπινολισμό»!

ΤΕΛΙΚΑ, τί εἶναι δυνατόν νὰ προκύψει μέσα ἀπὸ τὸ σημερινὸ συσχετισμὸ δυνάμεων στοὺς κόλπους τοῦ Κινήματος, καθὼς ὀξύνεται μιὰ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ σύγκρουση;

ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ πὺν ἡ σημερινὴ κρίση βρίσκει ἐξὼ ἀπὸ τὶς δυνατότητες ἐλέγχου τῆς δεξιᾶς καὶ εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς κομματικῆς σύγκρουσης, πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ πὺν δὲν ἀποκλείουν παραμερισμὸ τῶν κομμάτων ἀπὸ τὸ Κίνημα καὶ ἄμεση ἀνάληψη εὐθυνῶν ἀπὸ αὐτό.

ΑΚΟΜΗ ὅμως καὶ στὴν περίπτωσιν πὺν ἡ σημερινὴ κρίση δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ὀξύνσεως τῶν κοινωνικῶν ἀντιθέσεων, εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι φέρνει καθημερινὰ στὴν ἐπιφάνεια τὴν ἀντιδραστικὴ δεξιὰ καὶ ἐνισχύει τὶς ρεβανσιστικές τῆς ἐπιδιώξεις, καθὼς βρίσκει ἀνταπόκριση στὴ λαϊκὴ δυσἀρέσκεια πὺν ὀγκώνεται.

ΠΡΑΓΜΑ πὺν σημαίνει ὅτι, ἔτσι κι ἄλλιως, κάποιο παιγνίδι τῆς δεξιᾶς παίζεται στοὺς δρόμους τῆς Λισαβόνας καὶ τοῦ Πόρτο καὶ ὅπου ἄλλοῦ συγκροῦνται οἱ δημοκρατικὲς καὶ ἀριστερὲς δυνάμεις.

ΚΑΙ ΕἶΝΑΙ τόσο φανερό αὐτό, πὺν ἀκόμη καὶ τὸ Κ.Κ. τοῦ Κουνιάλ κάτι κατάλαβε τὶς τελευταῖες ἡμέρες καὶ μίλησε γιὰ «προβοκάτσια τῆς δεξιᾶς». Ἀν αὐτὸ σημαίνει ὅτι θὰ σταματήσει νὰ τρέχει πίσω ἀπὸ τὶς ἀριστεριστικὲς ὁμάδες πὺν ἔχουν ἀπὸ καιρὸ θέσει «θέμα ἐξουσίας» στὴν Πορτογαλία, ὁ καιρὸς θὰ τὸ δείξει.

ΠΡΟΣ τὸ παρόν, εἶναι βέβαιο ὅτι ἕνα νέο κύμα ἀντικομμουνισμοῦ πὺν προετοιμάζεται, δὲν θὰ φέρει ἀπλῶς ἀκόμη πιὸ πίσω τὸ Κ.Κ., ἀλλὰ θὰ προετοιμάσει σαφῶς τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν πιὸ ἀποφασιστικὴ ἀντεπίθεση τῆς ἀντίδρασης, πὺν ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν ἐπίσης ὁπορτουνιστικὴ δεξιὰ πολιτικὴ τῆς ἡγεσίας τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος.

ΚΑΙ ΣΤΟ μεταξύ, τὸ λαϊκὸ κίνημα, ὅλο καὶ περισσότερο ἀποδυναμώνεται, ὅλο καὶ περισσότερο ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ συμμαχία Λαοῦ καὶ Στρατοῦ, πὺν ἀπέτελεσε τὸν πιὸ δυναμικὸ παράγοντα γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς Ἐπανάστασης τῆς 25ης Ἀπριλίου.

Νικηφόρος Ἀντωνόπουλος

Μὰ τί μποροῦν νὰ κάνουν αὐτοὶ οἱ πολιτικοί...

«ΕΜΕΙΣ ... ΕΝΩΝΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ»

«Οἱ στρατιωτικοὶ δὲν εἴμαστε φτιαγμένοι γιὰ νὰ κυβερνᾶμε, γιὰ νὰ διατάζουμε ὅμως καὶ νὰ ὀδηγοῦμε ναί. Ἡ ἄσκηση τῶν διατάξεων δὲν μᾶς κάνει νὰ τὰ χάνουμε γιατί ἐκεῖ ριζώνει μόνιμα τὸ ἐπάγγελμά μας καὶ μᾶς κάνει ἱκανοὺς νὰ κυβερνᾶμε».

«Μπορεῖ νὰ μείνουμε καὶ μιὰ γενιά. Μὰ ὅλα θ' ἀλλάξουν τελείως. Πρέπει ν' ἀλλάξει τὸ Σύνταγμα, νὰ ἔχει ἄλλο πολιτικὸ νόημα. Χρειάζεται ἄλλη ἀντίληψη...» (Ἀπὸ τὶς φιλοσοφίες τοῦ δολοφόνου τῶν Χιλιανῶν).

Οἱ στόχοι ἑνὸς δικτάτορα. Αὐτοῦ ποὺ σκότωσε τὸν ἐκλεγμένο πρόεδρο μιᾶς χώρας. Αὐτοῦ ποὺ δολοφόνησε δεκάδες χιλιάδες πατριῶτες. Αὐτοῦ ποὺ φυλάκισε 300.000 δημοκρατικοὺς πολίτες μέσα σ' ἓνα μήνα. Αὐτοῦ ποὺ βασάνισε καὶ βασανίζει χιλιάδες ἐξορίστων καὶ ποὺ κρατάει – δυὸ χρόνια τώρα – ἓνα λαὸ ἀλυσοδεμένο καὶ πεινασμένο γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσει τὰ συμφέροντα τῶν Ἀμερικανῶν ἱμπεριαλιστῶν. Οἱ στόχοι τοῦ δικτάτορα τῆς Χιλῆς Πινοσέτ.

Προσπάθησε νὰ τοὺς ἀναπτύξει με μιὰ συνέντευξη ποὺ ἔδωσε στὸ περιοδικὸ τοῦ Σαντιάγο «Ἐρσίγια». Μίλησε γιὰ τὴ «φιλοσοφία» τῆς ἀμερικανόδουλης κυβέρνησής του, γιὰ τὰ «λάθη» τῶν πολιτικῶν, γιὰ τὶς ἐμπειρίες του σὰν κυβερνήτη καὶ τὴ μεγαλύτερή του ἔγνοια, ποὺ εἶναι νὰ πετύχει ... τὴν ἐνότητα ὅλων τῶν Χιλιανῶν.

νῶν. Νὰ τί ἀπάντησε σὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα τῆς δημοσιογράφου MALU SIERRA:

– Πῶς θὰ καθορίζατε τὸν πολιτικὸ προσανατολισμὸ τῆς κυβέρνησής σας;

– Εἶναι Κυβέρνηση ἀπολυταρχικὴ με εὐρὺ δημοκρατικὸ προσανατολισμό, τηρῶντας μιὰ παραδοσιακὴ νομικὴ δομὴ, με τὶς κλασικὲς ἐξουσίες. Ἐνα εὐρὺ προσανατολισμὸ μιᾶς δημοκρατίας πραγματικῆς, ποὺ σημαίνει τὴν ἔκταση ἑνὸς πολιτικοῦ συστήματος με ἔμπνευση πατριωτικὴ, ἀλληλέγγυα δίκαιη, με τὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν Χιλιανῶν στὴν οἰκοδόμησι τῆς μοίρας τους.

– Πῶς συμμετέχει ὁ λαὸς στὶς ἀποφάσεις τῆς κυβέρνησής; Ὑπάρχει κανένας συμβουλευτικὸς μηχανισμός;

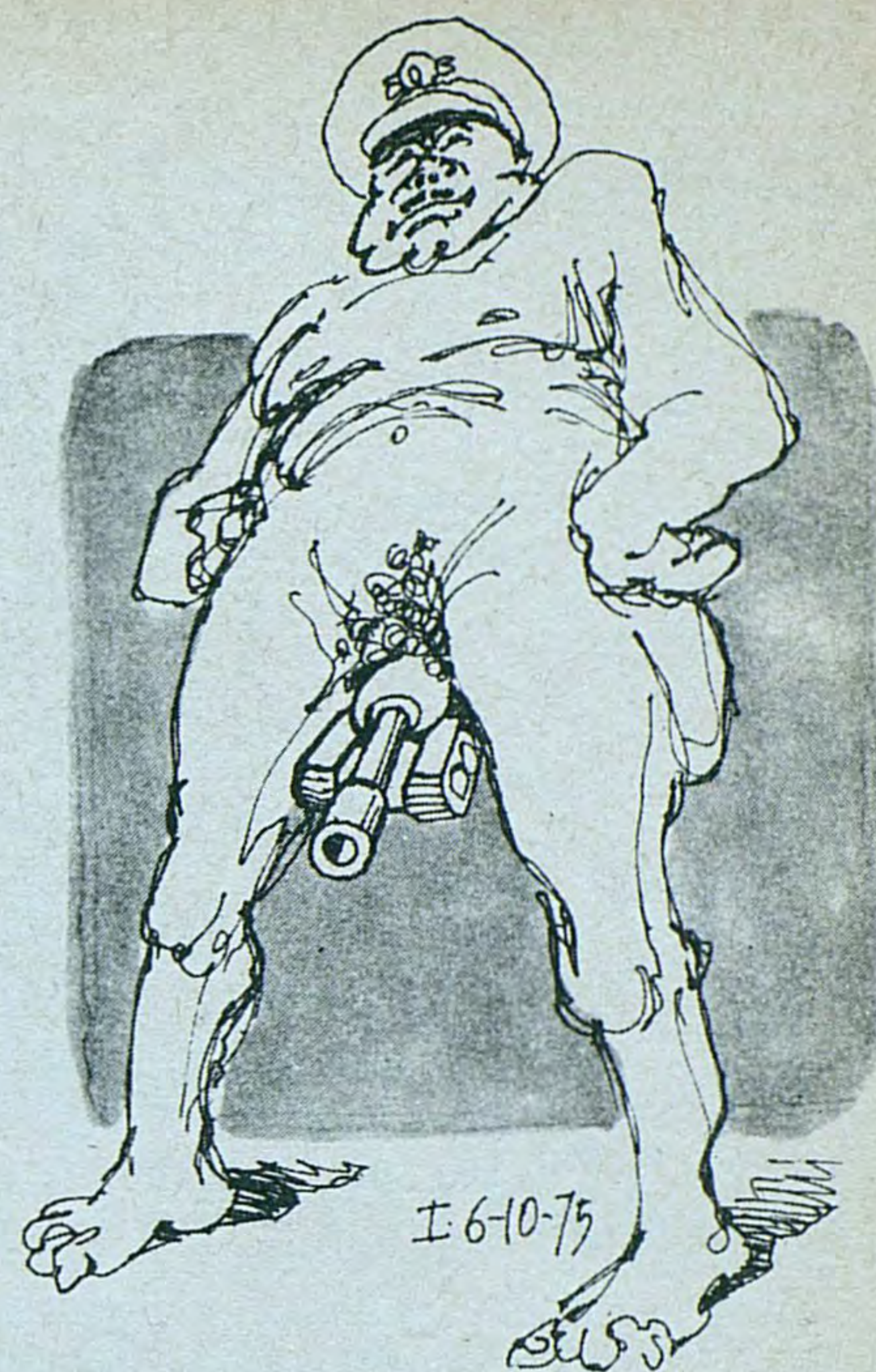
– Δὲν ὑπάρχει καθαυτὸ συμβουλευτικὸ ὄργανο, ἀλλὰ ὑπάρχει μιὰ ἐπαφὴ πολὺ πιὸ ἄμεση ἀπ' αὐτὴν ποὺ ὑπῆρχε πρὶν με τὸ λαό, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ὑπάρχουν πιά διάμεσοι μηχανισμοὶ πολιτικοῦ χαρακτήρα ποὺ θὰ παρεμπόδιζαν τὴ σχέση καὶ τὴν ἐρμηνεία τῶν πόθων καὶ τῶν ἀναγκῶν στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς χώρας.

– Τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν γίνονται ἐκλογές, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀντιπροσωπευτικὴ δημοκρατία δὲ σᾶς ἐπιτρέπει νὰ ξέρετε τί σκέφτεται ἀληθινὰ ὁ κόσμος. Σκεφτήκατε, π.χ., τὴ δυνατότητα μιᾶς ψηφοφορίας;

– Μὴν ἀπατάσθε στὸ σημεῖο αὐτό. Πρῶτον, ἐμεῖς κάνουμε ἀξιολογήσεις, ἐκτιμήσεις κάθε τόσο. Μέσω ἐρευνῶν γίνεται ἀξιολόγησις τῆς κοινῆς γνώμης. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχει πολλὴ ἐπαφὴ με τὸν κόσμο. Φαίνεται ἡ εἰκόνα μας ἀνάγλυφη, ἡ ὑποστήριξις ποὺ ἔχουμε. Μέχρι τώρα ὑποστήκαμε πολὺ λίγη φθορά! Δόξα τῷ Θεῷ! (χτυπάει ξύλο). Εἴχαμε 76% καὶ κατεβήκαμε στὰ 72. Μὰ γιὰ τὴν ὥρα. Γιατὶ μπορούσαμε νὰ εἴχαμε κατέβει περισσότερο.

– Μά, κοιτάξατε τὴ δυνατότητα μιᾶς ψηφοφορίας;

– Καὶ γιατί; Θὰ ξαναγυρίζαμε στὰ ἴδια. Θὰ κάνουμε ψηφοφορία ὅταν θὰ τὸ κρίνουμε ἀναγκαῖο. Πρέπει νὰ κατανοηθεῖ πῶς δὲν μπορεῖ τώρα νὰ ὑπάρξει φι-

λελεύθερη δημοκρατικὴ κυβέρνησις, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι κυβέρνησις με δημοκρατικὰ χαρακτηριστικά, ἀλλὰ πολὺ ἀπολυταρχικὴ. Γιὰ ποιὸν λόγον; Γιατὶ ἂν δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἀρχὴ τῆς πλήρους ἐξουσίας, τότε οἱ μαρξιστὲς – καλύτερα νὰ ποῦμε ὁ κομμουνισμὸς – λενινισμός, ποὺ εἶναι πολὺ ἱκανὸς γιατί ἔχει πείρα ἐτῶν καὶ μιὰ στρατηγικὴ πάντα ἑτοιμὴ – θὰ ξανακατακοῦσαν τὴ χώρα. Αὐτὸ εἶναι ποὺ δὲν καταλαβαίνουν μερικοί.

– Ἐτοῦτη τὴ στιγμὴ στὴ Χιλὴ οἱ πολιτικοὶ δὲν ἔχουν τρόπο νὰ ἐκφραστοῦν, γιατί δὲν ὑπάρχει κοινοβούλιο.

– Μά, δεσποινίς! Τί νὰ ἔκαναν οἱ πολιτικοί; Θὰ γυρνούσαμε ξανά ὅπως πρὶν. Θὰ διαιροῦσαν ξανά. Προσπαθοῦμε νὰ ἐνώσουμε τοὺς Χιλιανούς, καὶ θὰ βάζαμε ξανά τοὺς πολιτικούς νὰ ξανακάνουν πόλωση; Δηλαδή, ὅλη τὴ δουλειὰ ποὺ κάναμε νὰ τὴ σβήσουμε με μιὰ μονοκοντυλιά;

– Ποιὰ εἶναι ἡ σκληρότερη ἐμπειρία σας σὰν κυβερνήτη;

– Τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα. Πρέπει νὰ ψάχνω γιὰ λύσεις, ὅπως τώρα, γιὰ νὰ ρυθμίσω τὸ πρόβλημα με ἓνα σχέδιο κοινωνικῆς βοήθειας, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ μὴν αἰσθάνονται τόση κατάθλιψη με τὴν κατάστασι. Αὐτὸ μοῦ ἐπέτρεψε τὴν πραγματοποίησι κατώτερου ὅριου ἐργασίας γιὰ 80.000 άτομα. Ἡ ἀνεργία εἶναι στιγμιαία (!).

– Ποιὰ εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἔγνοια σας σὰν κυβερνήτη;

– Ἡ πιὸ μεγάλη μου ἔγνοια εἶναι νὰ ἐνώσω τὴ χώρα. Νὰ δημιουργήσω μιὰν ἐνότητα ὅλων τῶν Χιλιανῶν, ἔξω ἀπὸ κάθε σχῆμα δογματικὸ καὶ ἰδεολογικὸ (σίκ), νὰ δώσω πρακτικὰ ἀποτελέσματα, νὰ προχωρήσω, νὰ δώσω τὸ χέρι καὶ νὰ βοηθήσω πραγματικά, χωρὶς δημαγωγία, ἐκείνους ἀπ' τοὺς ἀδελφούς μας ποὺ ἔχουν περισσότερὴ ἀνάγκη. Φόρμουλες γιὰ νὰ φτάσω ὡς αὐτοὺς ὑπάρχουν πολλές καὶ ἔχω πίστις στὸ ὅτι ὡς τώρα εἴχαμε ἐπιτυχία.

Ἐπιμέλεια: Δανάη Στρατηγοπούλου

Ο τελευταίος Γερμανός φεύγει από την Ακρόπολη
τυλιγμένος με τη σβάστικα.

31 χρόνια από την
απελευθέρωση
της Αθήνας

Οί ντόπιοι φασίστες δολοφονούν έφτὰ Ἑλληνες πατριῶτες

Τὴν Κυριακή, 15 Ὀκτωβρίου 1944, πρὶν καλὰ-καλὰ κλείσουν τρεῖς 24ωρα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἀθήνας, ὁ λαὸς κτυπήθηκε ἀπὸ τὸ ντόπιο φασισμό: 7 νεκροὶ καὶ 94 τραυματίες εἶναι ὁ ἀπολογισμὸς τῆς ἀνανδρῆς ἐπίθεσης ποὺ ἐγίνε κοντὰ στὴν Ὀμόνοια ἀπὸ ταμπουρωμένους σὲ ξενοδοχεῖα (Ἑλληνες) φασίστες, ἐνάντια στὸν ἄοπλο ἀθηναϊκὸ λαὸ ποὺ γιόρταζε τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τοὺς Ναζί.

Ἦταν ἡ πρώτη ὁργανωμένη ἐπίθεση κατὰ τοῦ λαοῦ, τὸ πρῶτο μεταπελευθερωτικὸ αἱματοκύλισμα στὴν Ἀθήνα... Ὁ ΕΛΑΣ ἦταν τότε πανίσχυρος: στὴν ὑπαιθρο κυνηγοῦσε τὸν ἐχθρὸ ἀπελευθερώνοντας πόλεις καὶ χωριά, ἐνῶ μέσα στὴ πρωτεύουσα διέθετε 20.000 ἄντρες. Ὅταν ἐγίνε τὸ αἱματηρὸ ἐπεισόδιο, δυνάμεις τοῦ ΕΛΑΣ κινήθηκαν ὄχι γιὰ νὰ συλλάβουν τοὺς δράστες, ἀλλὰ γιὰ νὰ συγκρατήσουν τὸ ἀγανακτισμένο πλῆθος, πρὶν ἀκόμα φθάσουν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἰσχυρὲς δυνάμεις τῆς ἀστυνομίας...

ΣΕΙΡΑ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ

Ἀλλὰ, ἐκείνη ἡ Κυριακή ἦταν γεμάτη προκλητικὰ αἱματηρὰ ἐπεισόδια – ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν φασιστῶν, φυσικά. Τὸ ΕΑΜ, μὲ ἐγγραφὸ τοῦ στὴν Κυβέρνηση, κατήγγειλε ἐπίσημα τὰ ἐξῆς (ἐφ. «Μάχη», ὄργανο τῆς «Ἐνωσης Λαϊκῆς Δημοκρατίας» (ΕΛΔ) τοῦ Η. Τσιριμώκου, 16.10.1944):

«Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ Σᾶς γνωρίσωμε ὅτι: 1. Σήμερα τὸ μεσημέρι στὶς μία καὶ τέταρτο οἱ ἐνοπλῆς ὁμάδες τῶν Ἐθνικῶν ὁργανώσεων, μέσα στὶς ὁποῖες καθὼς εἶναι γνωστὸ κρύβονται κακοποιοὶ δοσίλογοι καὶ ἐγκληματίες πολέμου, μὲ χειροβομβίδες, αὐτόματα ὅπλα, κλπ. πυροβόλησαν ἀπὸ τὰ μπαλκόνια τῶν ξενοδοχείων στὰ ὁποῖα εἶνε ἐγκατεστημένες (συγκεκριμένα ἀπὸ τὰ ξενοδοχεῖα «Ἐρμῆς», «Μέγα Ἐθνικὸ» καὶ «Παλλάδιον» τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου) ἐναντίον τοῦ πανηγυρίζοντος λαοῦ. Ὑπάρχουν νεκροὶ καὶ τραυματίες.

Σὲ συνέχεια ἀναφέρουμε ὅτι στὸ ξενοδοχεῖον «Μπάγκειον» τῆς πλατείας Ὀμονοίας ἐγκαταστάθηκε ἡ γνωστὴ ἐγκλημα-

τικὴ γεστοπατίτικη ὁμάδα τοῦ Παπαγεωργίου. 2. ἀπὸ τὸ Ξενοδοχεῖον «Μητρόπολις» τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἄλλη ὁμάδα συμμοριτῶν πυροβόλησε, σήμερα, ἐναντίον ἀόπλου λαοῦ. 3. Ἀπὸ μέγαρο τῆς ὁδοῦ Ἀμερικῆς, στὸ ὁποῖο εἶνε ἐγκατεστημένος ὁ 20ὸς Λόχος τῆς δῆθεν πατριωτικῆς ὁργάνωσης ΡΑΝ, πυροβόλησαν ἐναντίον τῶν διαδηλωτῶν καὶ συνέλαβαν τρεῖς Ἑλληνες πολῖτες, τοὺς ὁποῖους καὶ κράτησαν γιὰ ἀρκετὴ ὥρα. 4. Στὶς δώδεκα παρὰ δέκα, μπροστὰ στὸ «Ἀττικὸ», ὀπλισμένοι ἄνδρες τῆς ΠΕΑΝ πυροβόλησαν καὶ τραυμάτισαν ἓνα ἄτομο μπροστὰ στὰ μάτια τῶν Γ. Κωστοπούλου, Νικίου 22, καὶ Λυκογιάννη Δημητρίου, Σοφοκλέους 13. 5. Ἐνας ἐνοπλος τῆς ὁργάνωσης Χ, γνωστῆς γιὰ τὶς δολοφονικὲς τῆς ἐνέργειες, σκότωσε Ἑλληνα πατριώτη. 6. Στὶς μία παρὰ τέταρτο, στὴν ἀρχὴ τῆς ὁδοῦ Σίνα, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία, ἀπὸ τὸν καταυλισμὸ τῆς ΕΒΕΝ ἓνας ἀπὸ τοὺς φρουροὺς τῆς κεντρικῆς πόρτας πυροβόλησε καὶ τραυμάτισε ἓναν περαστικὸ στὸ πόδι. 7. Εἰς τὰς τρεῖς καὶ μισὴ ἔνοπλοι ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο «Ἐρμῆς», τῆς γωνίας Πανεπιστημίου καὶ Μπενάκη, πυροβόλησαν, ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ πρώτου πατώματος, ἓναν περαστικόν. Ἀπὸ τὸ ἴδιο ξενοδοχεῖον ἔρριξαν δυὸ χειροβομβίδες μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ καφενεῖου «Ὀλύμπια» (γωνία Μπενάκη καὶ Φειδίου). Τραυματίστηκαν τρεῖς περαστικοί.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν τῶν παραβάσεων καὶ τῶν προκλήσεων τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν Ἀθηνῶν, Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ διατάξετε τὰ ἀρμόδια ὅργανα νὰ λάβουν τὰ ἀνάλογα μέτρα γιὰ τὴ διάλυση τῶν ἐνόπλων αὐτῶν ὁμάδων, ποὺ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τοὺς ἐγκληματίες τῆς Χασιάς, τοὺς δολοφόνους τῆς Εἰδικῆς Ἀσφαλείας καὶ ἀπὸ κάθε εἶδους κακοποιὰ στοιχεῖα.

Παρακαλοῦμε νὰ σημειώσετε ὅτι ἡ κυκλοφορία εἰς τὰ κεντρικώτερα σημεία τῆς πόλεως ἔχει γίνε προβλῆμα, ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι αὐτοί, ποὺ ἀναφέρουμε παραπάνω, ἔχουν ἐγκατασταθῇ σ' ὅλα τὰ κεντρικὰ κτίρια καὶ ξενοδοχεῖα τῆς Ἀθήνας.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ – ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟ ΛΑΟ.

Ἡ καταγγελία ἐγίνε στὴν κυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ (Φ. Μανουηλίδης, Θ. Τσάτσος, Ι. Ζεῦγος), στὸν Στρατιωτικὸ Διοικητὴ, ὑποστρά-

τηγο Π. Σπηλιωτόπουλο, καὶ στὸν ἀστυνομικὸ διευθυντὴ Ἑβερετ.

ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Τὸ σχετικὸ ρεπορτάζ τῆς «Μάχης» ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἡ ἀθηναϊκὴ ἄσφαλτος λεκιάστηκε χτὲς ἀπὸ αἷμα ἑλληνικόν. Κι' οἱ πληγὲς ποὺ ἔτρεξαν τὸ αἷμ' αὐτὸ ἀνοίχτηκαν ἀπὸ βόλια ντουφεκιῶν ποὺ θέλουν νὰ λέγονται ἑλληνικά. Ὁ λαός, ποὺ ποτὲς δὲ λαθεῖναι, ὀνομάζει συνοπτικὰ τοὺς δράστες τῶν χτεσινῶν σκηνῶν δολοφόνους!

Ἐπειτα ἀπὸ προσεκτικὴ ἐρευνα δίνουμε ἀντικειμενικὴ εἰκόνα τῶν σκηνῶν αὐτῶν: Στὶς 12.45 τὸ μεσημέρι μιὰ διαδήλωση τῆς ΕΣΑΣ κατέβαινε τὴν ὁδὸ Πανεπιστημίου. Πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τὰ ξενοδοχεῖα «Ἐρμῆς», «Μάξεστικ» καὶ «Μέγα Ἐθνικόν» ποὺ εἶναι ἐγκατεστημένοι ἡ Ε.Α.Σ.Α.Δ. καὶ ἄλλαι ὁργανώσεις καὶ προχωρώντας ἔστριψε πρὸς τὴν ὁδὸ Θεμιστοκλέους. Τὴν ἴδια ὥρα φάνηκε ν' ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν Ὀμόνοια ἄλλη διαδήλωση τοῦ ΕΑΜ τῆς Καισαριανῆς. Μπροστὰ ἡ σημαία μας καὶ πανῶ μὲ ἐθνικοαπελευθερωτικὰ συνθήματα καὶ πίσω ὁ λαός, κυρίως γυναῖκες, διαδήλωναν τὴ χαρὰ τους καὶ τὴν ἀπόφασή τους πὼς δὲ θέλουμε βασιλιά. Ὅταν ἡ οὐρὰ τῆς διαδήλωσης τῆς ΕΣΑΣ πέρασε ἀπὸ τὸν «Ἐρμῆ» καὶ πρὶν ἀκόμα φτάσει στὸ ἴδιο ὕψος ἡ κεφαλὴ τῆς ἐαμικῆς διαδήλωσης ποὺ ἀνέβαινε, ὅργανα τοῦ ΕΑΣΑΔ ποὺ βγήκαν ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο μὲ τὰ ὅπλα «προτείνετε», συνέστησαν βιαστικὰ στὸν κόσμον νὰ παραμερίσει. Ἦταν ἀγριεμένοι καὶ στὰ πρόσωπά τους φαινόταν ἡ ἀπόφαση νὰ κάμουν τὸ κακό... Σὲ λίγα δευτερόλεπτα ἔφτασαν ἡ κεφαλὴ τῆς ἐαμικῆς διαδήλωσης ἀνάμεσα στὰ ξενοδοχεῖα τῶν ἐδεσιτῶν. Καὶ τότε, χωρὶς προειδοποίηση, χωρὶς κανεὶς νὰ προκαλέσει, χωρὶς τίποτα νὰ μεσολαβήσει, ἀκούστηκαν πυκνοὶ πυροβολισμοί. Οἱ σηματοφόροι τῆς διαδήλωσης ἔπεσαν στὴν ἄσφαλτο παρασαίροντας μαζὶ καὶ τὶς σημαῖες ποὺ βάφτηκαν γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ ἀπὸ αἷμα τοῦ λαοῦ, γνήσιο αἷμα ἑλληνικόν. Ταυτόχρονα σχεδὸν ἀπὸ τὰ παράθυρα τῶν ξενοδοχείων ἔπεφταν χειροβομβίδες στὴν ἄσφαλτο γιὰ νὰ ξαπλώσουν χάμω κι' ἄλλα κορμιά...»

ΓΥΡΙΣΑΝ ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ;

Και συνεχίζει:

«Γύρισαν πίσω οί γερμανοί; Ποιοί χτυπούν το λαό; Κατάπληξη ήταν το πρώτο συναίσθημα των θεατών που παρακολούθουσαν. Και οί διαδηλωτές ξαφνιασμένοι έτρεχαν να φυλαχθούν από τις δολοφονικές σφαίρες που με μπαμπεσιά τους έρριχναν οί άνθρωποι του σκοτεινού παρελθόντος.

Σκόρπισαν οί διαδηλωτές και στην άσφαλτο που γυάλιζεν από τη φθινοπωρινή βροχή, είδεν ό κόσμος με φρίκη ξαπλωμένα χάμω πολυάριθμα κορμιά, νεκρών και λαβωμένων. Κί' ό σημαιοφόρος μισοσκεπασμένος από τη σημαία του κοίτονταν εκεί μπροστά νεκρός μ' όρθάνοιχτα τά μάτια γεμάτα άπορία...»

«ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΤΙΜΩΡΙΑ»

Στην ίδια έφημερίδα δημοσιεύεται και άρθρο με τίτλο «Δολοφόνοι». Σ' αυτό, αφού χαρακτηρίζεται σαν «όργανωμένη δολοφονική ενέργεια κατά του Λαού» ή επίθεση των φασιστών, τονίζονται τά εξής:

«Η πραγματικότητα αυτή είνε μία. Η αντίδραση και οί πράκτορές της δέν πέθαναν άκόμη. Η αντίδραση υπάρχει. Οί πράκτορές της κινούνται και δρούν. Ό σκοπός της είνε ένας: Να προκαλέσει άλλη μιá φορά τόν εμφύλιο σπαραγμό. Έλπίζει έτσι να σωθεί και να επιβάλει ξανά στόν τόπο μας τό αίσχος του φασιστικού τρόμου και της αντιλαϊκής δικτατορίας, που μās χρειάστηκαν όκτώ χρονών άγώνες και θυσίες για να απαλλαγούμε από τό φάσμα τους. Αέναντι στην κατάσταση αυτή δέν υπάρχει μέση λύση. Υπάρχει ή Έθνική Κυβέρνηση. Εκφράζει την τεράστια πλειοψηφία, την όμόθυμη θέληση του Λαού. Έχει τό καθήκον να κάμει πράξη της τη θέληση αυτή. Να διαλύσει τις φασιστικές οργανώσεις. Να κάμει αδύνατη τη δράση τους. Να άχρηστεύσει τούς σκοτεινούς τύπους που κινούνται για να ανατρέψουν τη Λαϊκή Κυριαρχία. Να τιμωρήσει παραδειγματικά τούς ενόχους της χθεσινής δολοφονίας.»

Ό ύπουργός Γεωργίας Ι. Ζευγός, μίλησε για «όργανωμένη πρόκληση» και διαμαρτυρήθηκε γιατί δέν πάρθηκαν έγκαιρα μέτρα «άν και ή εγκατάσταση κατοποιών και άλλων επικινδύνων ενόπλων σε ώρισμένα ξενοδοχεία, είχε καταγγελλεί από πριν».

Η ... ΑΓΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΑΜ!

Είρωνεία: την ίδια άκριβώς μέρα, ό στρατηγός Ουίλσον, ανώτατος συμμαχικός διοικητής χερσαίων δυνάμεων Μεσογείου, τηλεγραφοϋσε στόν Τσώρτσιλ για τη γερμανική άποχώρηση και την άγγλική «είσβολή» («έπιχείρηση MANNA») λέγοντας επί λέξει:

«(...) 4. Η Άθήνα φαίνεται ήσυχη, αλλά τό ΕΑΜ δείχνει άγριότητα. Η άφιξη περισσότερων δυνάμεων θα επιτρέψει στόν πληθυσμό να απαλλαγεί από τούς φόβους του. 5. Στην Πάτρα οί Βρετανοί έγιναν δεκτοί με έπενφημίες, ενώ παρέλαση του ΕΑΜ έγινε δεκτή με σιωπή!»

ΑΓΓΛΙΑ: ΡΟΛΟΣ ΗΓΕΤΙΚΟΣ

Λίγο πριν, άκριβώς την ήμέρα της άπελευθέρωσης, ό Τσώρτσιλ έκανε σαφή τη θέση της χώρας του έναντι της Ελλάδας με ύπόμνημα προς τόν Ήντεν, στό όποίο έλεγε ότι ή Μ. Βρετανία:

«... επιθυμεί να παίξει ήγέτικό ρόλο στό δρόμο της χώρας αυτής (Έλλάδα) προς την έξοδο από τις σημερινές ταραχές, διατηρώντας εκείνη τη στενή σχέση και συνεργασία με τις ΗΠΑ που χαρακτηρίζει την άγγλο-άμερικανική πολιτική σε τότο τό τέταρτο του αιώνα. Έδω, γίνεται κατανοητό, ότι ή Μ. Βρετανία θα ήγηθεί με στρατιωτική έννοια και θα προσπαθήσει να βοηθήσει τη σημερινή βασιλική έλληνική κυβέρνηση να εγκατασταθεί στην Άθήνα, βασιζόμενη σε μιá όσο γίνεται πλατύτερη και ένωμένη βάση. Η Σ. Ρωσία θα ήταν έτοιμη να παραχωρήσει αυτή τη θέση και λειτουργία στη Μ. Βρετανία, κατά τόν ίδιο τρόπο που ή Βρετανία θα άναγνώριζε τη στενή σχέση μεταξύ Ρωσίας και Ρουμανίας. Αυτό θα έμποδίσει την άνάπτυξη στην Ελλάδα άλληλομισούμενων κομματικών ομάδων, που θα εξαπέλυαν πόλεμο ή μιá έναντίον της άλλης και θα έμπλεκαν τη βρετανική και τη ρωσική κυβέρνηση σε ένοχλητικές συζητήσεις και σε σύγκρουση πολιτικής». (Ι. Άνδρικόπουλον: «1944, κρίσιμη χρονιά», έγγραφα ύπ' αριθμ. 252 και 257).

«ΕΠΕΣΑΤΕ ΘΥΜΑΤΑ...»

Την άλλη μέρα, τά θύματα της πρώτης αυτής φασιστικής επίθεσης κηδεύτηκαν ενώ χιλιάδες λαού τιμούσαν τη μνήμη τους («έπέσατε θύματα άδέλφια έσείς...») και ζητούσαν παραδειγματική τιμωρία των δολοφόνων.

Στην κηδεία, μεταξύ άλλων, μίλησαν:

● Έκπρόσωπος της Κυβερνητικής Έπιτροπής, που ύποσχέθηκε ότι ή Κυβέρνηση «παίρνει όλα τά μέτρα για να τιμωρηθούν σκληρά οί δολοφόνοι». Και πρόσθεσε: «Άς πιστέψουμε ότι αυτά θα είναι τά τελευταία θύματα των έχθρών του λαού!»

● Ό Μ. Παρτσαλίδης, σαν έκπρόσωπος του ΕΑΜ, που άνάμεσα σ' άλλα είπε: «Με την έλπίδα ότι ή Κυβερνητική Έπιτροπή και οί άρμόδιες Άρχές θα άνταποκριθούν στη λαϊκή αυτή άπαίτηση, τονίζω την άνάγκη της πειθαρχίας στις όδηγίες του ΕΑΜ».

ΕΣΤΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

Στις 20 του μηνός, ό «Ριζοσπάστης» γράφει:

«Προϋπόθεση για την όμαλή δημοκρατική λειτουργία του ελεύθερου κράτους είναι τό ξεκαθάρισμα των κατοποιών που κάτω από τη μάσκα των υπερεθνικιστών δέχτηκαν όπλα και διαταγές από τόν τύραννο κατακτητή και σφαγίασαν τούς άγωνιζόμενους πατριώτες. Να τιμωρηθούν οί προδότες σαν έγκληματίες πολέμου. Αυτή είναι ή δίκαιη άπαίτηση του βασανισμένου λαού και δέν πρόκειται να ύποχωρήσει άπ' αυτή».

Οί δράστες όμως δέν συνελήφθησαν τελικά — παρά τις πιέσεις, τις ύποσχέσεις των Άγγλων και τις «έρευνες» των Έλληνικών Άρχών. Αντίθετα, τά ξενοδοχεία «Ερμής», «Μέγα Έθνικό» και «Παλλάδιο», άπ' όπου εξαπολύθηκε αυτή ή πρώτη επίθεση με πολυβόλα και χειροβομβίδες, έγιναν έστίες δράσης των φασιστικών στοιχείων.

Άπό τό ίδιο, άκριβώς, αυτό σημείο, 1½ μήνα μετά (4 Δεκεμβρίου), οί ίδιοι φασίστες θέρισαν πάλι τό λαό που κήδευε τά θύματα (28 νεκροί και πάνω από 100 τραυματίες) της μεγάλης σφαγής της προηγούμενης μέρας (3/12), όταν μιá τεράστια ειρηνική λαϊκή διαδήλωση βάφτηκε στό αίμα μπροστά στη «Μ. Βρετανία» από τά πυρά της άστυνομίας. Νέα θύματα — 100 νεκροί και τραυματίες — και κήρυξη του στρατιωτικού νόμου από τό Σκόμπυ. Έτσι άρχισε ή μάχη της Άθήνας...

ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ

Οί νεκροί:

- Τριαντάφυλλος Καραγιάννης
- Στέφανος Άπανοτρίφτης
- Παναγιώτης Τσαμπής
- Κ. Σαλαμάνης — όλοι κάτοικοι Καισαριανής.
- Τάσος Κουρτίδης
- Κώστας Μαυροματόπουλος — κι οί δύο από τό Βύρωνα.
- Κώστας Τριανταφύλλου, από τη Ν. Έλβετία.

Άρχικά, είχε γίνει γνωστό ότι οί νεκροί ήταν 8 και ότι μεταξύ τους υπήρχαν και γυναίκες. Επίσης, άναφέρθηκε, άρχικά, μετасύ των νεκρών και τό όνομα Μιχ. Χατζησταυρίδης. Δυό μέρες μετά γράφτηκε στις έφημερίδες ότι δύο από τούς τραυματίες (κάτοικοι Καισαριανής) ξεψύχησαν — έτσι οί νεκροί έγιναν 9. Τά θύματα είναι όλα από την ίδια περιφέρεια, γιατί τη στιγμή που οί φασίστες κτύπησαν, περνούσαν από τό σημείο εκείνο διαδηλωτές του ΕΑΜ Καισαριανής.

Οί τραυματίες:

Άναστασία Άποστολίδου, Άρτεμις Αύγέα, Άντ. Άγγελίδης, Άν. Άργυρόπουλος, Νικ. Άμπάτης, Χριστόφορος Βαλλιάνος, Δημ. Γεωργιανός, Γ. Γεροντέλης, Θ. Γεωργακόπουλος, Γεώργ. Γαβαλάς, Εύαγ. Γιαννίδης, Ίωσήφ Εύτυχίδης, Δημ. Κονδράκης, Γ. Κρίτσιος, Ίωαν. Καραγιάννης, Σοφία Κοβαίου, Γ. Κικίνης, Μαρίκα Καταπόδη, Ζωή Κυβέλη, Άλκ. Λειβαδίτης, Προδ. Λεοντιάδης, Χρ. Λαζανάς, Χρ. Λαμπρόπουλος, Γ. Μαϊδης, Σπυρ. Μπαλαζάνης, Θεοδώρα Μπαρδάκου, Κων. Νοδάρος, Ίωαν. Νικολαΐδης, Προκόπιος Ντόλης, Άριστ. Πολίτης, Άθηνά Παντάζου, Ίωάν. Περδίκης, Κων. Ποθητάκης, Παύλος Παύλου, Σοφία Παπουτσιά, Συμεών Ρουσόπουλος, Χρυσούλα Στάϊκου, Άχ. Σιδέρης, Πόπη Στρατηγοπούλου, Μαρία Νικολαΐδου, Άννα Σικελιώτη, Βασ. Συρίγος, Κων. Σαραντόπουλος, Θ. Τσιλίκας, Εύαγ. Τσίμπας, Άν. Χαλκιάς, Αϊκατ. Χασιώτου, Δημ. Φωστήρας, Μαρία Ψαρρού, Νικ. Κωνσταντόπουλος, Παν. Κωνσταντόπουλος, Νίτσα Σωτηροπούλου, Άθ. Άναστασόπουλος, Άγγ. Βιβάρη, Χριστ. Γερολυμάτου, Στυλ. Γιαννουλάτος, Άγγ. Δημοπούλου, Άθαν. Δεβάρης, Εύαγ. Θεοδωρίδης, Κων. Καραγεωργίου, Σπύρος Κανιέρος, Γεωργία Κατσούλη, Σοφία Κανάκη, Άναστ. Κουρτίδου, Βλασ. Λαυριώτης, Χαρ. Μανιάτης, Εύανθία Μπέση, Στ. Νικολάκης, Άλεξ. Πιστόλης, Ίφιγένεια Πάλη, Γ. Παπασταθόπουλος, Κων. Πόδας, Ήλίας Ρέλας, Χρ. Στεφίνογλου, Δημήτριος Σκάθος, Γ. Σκομήτρας, Δημ. Τσακάκης, Σοφία Τριανταφύλλου, Φωτ. Χαραλαμπίδης, Ν. Άποστολόπουλος, Εύστ. Κωνσταντινόπουλος, Έλένη Κουγιαλίδου, Έλένη Λαμπούρη, Γ. Μακρυγιάννη, Άγγ. Γιανέσης, Καλ. Κωνσταντίνου, Άννα Παπαευθυμίου, Ν. Σαραντόπουλος, Μαριάνθη Σιδέρη, Κ. Αύγεράς, Ίορδ. Άντωνίου, Φανή Νίκα, Μαρίκα Σακιντζή, Εύανθία Άνδρικοπούλου, Εύταξία Μανουλάκου, Νικ. Μπαλής.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Σήμερα δίνουμε τα αποτελέσματα της έρευνας του «ANTI» σε συντομία και με την υπόσχεση ότι ο σεβασμός των αποτελεσμάτων και των παρατηρήσεων θα μās επιτρέψει να φτιάξουμε το περιοδικό όπως το θέλουν οι αναγνώστες μας.

1. ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΜΑΣ

Το «ANTI» διαβάζεται από νέους ανθρώπους σε ποσοστό 90%. Χαρακτηριστικός είναι ο μεγάλος αριθμός των μαθητών και φοιτητών καθώς και εκείνων που εξασκούν ελεύθερα επαγγέλματα. Η πλειοψηφία των αναγνωστών είναι άνδρες, σε ποσοστό 79%.

Τέλος, τα 2/3 των αναγνωστών συγκεντρώνονται στην Αθήνα και στον Πειραιά

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

α) Κατά φύλο	
Άντρες	79%
Γυναίκες	18%
(Δεν δήλωσαν 3%)	
ΣΥΝΟΛΟ	100%
β) Κατά ηλικία	
Μέχρι 19 χρονών	19%
Μέχρι 26 χρονών	49%
Μέχρι 35 χρονών	22%
Πάνω από 35 χρονών	7%
(Δεν δήλωσαν 3%)	
ΣΥΝΟΛΟ	100%
γ) Κατά ιδιότητα	
Μαθητές	17%
Φοιτητές	35%
Στρατιώτες	2%
Δημ. υπάλληλοι	5%
Ιδ. υπάλληλοι	9%
Ελευθ. επαγγέλματα	27%
(Δεν δήλωσαν 5%)	
ΣΥΝΟΛΟ	100%
δ) Κατά τόπο διαμονής	
Αθήνα	64%
Θεσσαλονίκη	18%
Επαρχία	11%
Εξωτερικό	5%
(Δεν δήλωσαν 2%)	
ΣΥΝΟΛΟ	100%

2. ΑΠΟ ΠΟΤΕ ΔΙΑΒΑΖΕΤΑΙ ΤΟ «ANTI»

Το «ANTI» διαβάζεται συστηματικά από τους αναγνώστες του από το πρώτο του κιόλας τεύχος. Ελάχιστοι είναι εκείνοι που δεν είναι πιστοί στο περιοδικό και το αγοράζουν όποτε τύχει, προφανώς με κριτήριο τα περιεχόμενά του.

Αξιίζει να σημειώσουμε ότι αρκετοί είναι εκείνοι που άρχισαν να διαβάζουν το περιοδικό τώρα τελευταία, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχει ανανέωση του αναγνωστικού κοινού (βλέπε Πίνακα 2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΤΟ ANTI

Από το πρώτο του τεύχος;	73%
Τώρα τελευταία;	23%
Όποτε τύχει;	4%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

3. ΑΠΟ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΕΤΑΙ ΤΟ «ANTI»

Το «ANTI» αγοράζεται βασικά από το περίπτερο και είναι λίγες οι περιπτώσεις που ζητιέται σε βιβλιοπωλεία: Συνήθως οι Θεσσαλονικείς προτιμούν να το αγοράσουν από βιβλιοπωλεία (βλέπε Πίνακα 3).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ ΤΟ ANTI

Από το περίπτερο;	79%
Από το βιβλιοπωλείο;	17%
Είσατε συνδρομητής;	11%
ΣΥΝΟΛΟ	107%

Σημείωση: Το σύνολο υπερβαίνει το 100% επειδή υπάρχουν αναγνώστες που αγοράζουν το περιοδικό τότε από περίπτερο, τότε από βιβλιοπωλείο.

4. ΑΝΑΓΝΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Το «ANTI» κυκλοφορεί από χέρι σε χέρι, δηλαδή αγοράζεται από κάποιον ο οποίος το δίνει και σε άλλον ή σε άλλους να το διαβάσουν. Αυτό σημαίνει ότι η ύλη του περιοδικού αποτελεί ενδιαφέρουσα αφορμή συζητήσεων και ανταλλαγής απόψεων.

Θα πρέπει, συνεπώς, να θεωρήσουμε ότι το «ANTI» καθοδηγεί (Opinion Leader), σε μεγαλύτερο ποσοστό απ' ό,τι συμβαίνει συνήθως (βλέπε Πίνακα 4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΤΟ ΔΙΝΕΤΕ ΚΑΙ Σ' ΑΛΛΟΥΣ;

ΝΑΙ	69%
ΟΧΙ	31%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

5. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Η παμπηφία σχεδόν των αναγνωστών αναγνωρίζει ότι το «ANTI» είναι κάτι το ξεχωριστό και το χαρακτηρίζει με τον ιδιαίτερο τίτλο του «πολιτικού περιοδικού που σχολιάζει». Αυτή η άποψη εκφράζεται αναλυτικότερα στις απαντήσεις που δόθηκαν σε επόμενα σημεία του ερωτηματολογίου. Ταυτόχρονα, διαγράφει και το πλαίσιο για την πορεία και την εξέλιξη του περιοδικού (βλέπε Πίνακα 5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΤΕ ΤΟ ANTI

Πολιτικό περιοδικό που σχολιάζει;	92%
Πολιτικό περιοδικό με ειδησεογραφία;	9%
Περιοδικό γενικής ύλης;	3%
ΣΥΝΟΛΟ	104%

Σημείωση: Σύνολο μεγαλύτερο από 100% λόγω μερικών πολλαπλών απαντήσεων.

6. ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ «ANTI» ΠΟΥ ΑΡΕΣΟΥΝ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΤΟΥ

Οι αναγνώστες δίνουν μια σειρά προτίμησης στην ύλη του περιοδικού και επιμένουν στην ποιότητα και τη σοβαρότητα. Η προτίμηση αυτή δεν σημαίνει ότι υπάρχει απορριπτικό υλικό, απλώς στην τρέχουσα πραγματικότητα ορισμένα θέματα τοποθετούνται πριν από άλλα. Σε περίπτωση όμως που υπάρχει κάτι ξεχωριστό, το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού είναι διαρκώς έντονο

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙ
ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΡΕΣΟΥΝ

Άρθρα	77%
Μελέτες	67%
Έρευνες	65%
Αποκλειστικές πληροφορίες	51%
Πρότυπες παρουσιάσεις	31%
Συνεντεύξεις	30%
Μεταφράσεις	24%
ΣΥΝΟΛΟ	345%

7. ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Οί αναγνώστες καθορίζουν ποιό είναι το πρώτο θέμα που τους ενδιαφέρει.

Πρόκειται για την ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Καθορίζουν επίσης και ποιό είναι το τελευταίο που τους ενδιαφέρει.

Πρόκειται για την καλλιτεχνική ζωή.

Τα άλλα θέματα, όπως ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ, ΠΑΡΑΚΡΑΤΟΣ, ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ, δεν τοποθετούνται με σαφήνεια. Θα ήταν όμως επιπόλαιο να σταθεί κανείς στις ένδειξεις των αριθμών

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ (σε αριθμό περιπτώσεων -NOC)

	Σειρά προτίμησης					
	1	2	3	4	5	6
Πολιτική	15	4	1	—	—	—
Οικονομία	1	6	3	4	4	2
Κοινωνική ζωή και έρευνα	3	5	8	2	2	—
Παρακράτος και αστυνόμευση	—	2	2	9	4	3
Νεοελληνική ιστορία	1	3	6	3	6	1
Καλλιτεχνική ζωή	—	—	—	2	4	14

Ξεκινώντας από τις παρατηρήσεις γύρω από το θέμα αυτό και σε σχέση με τα σημεία που το περιοδικό πρέπει να προβάλει ή να περιορίσει, τα συμπεράσματα είναι:

α. Η πολιτική είναι το κύριο θέμα και ο άξονας γύρω από τον οποίο στρέφονται όλα τ' άλλα.

β. Η καλλιτεχνική ζωή ενδιαφέρει όταν πρόκειται για συστηματική, πλούσια και σοβαρή ενημέρωση, έξω από τις υποχρεωτικές «άξιες», που το κοινό μας δεν έχει σαν δεδομένες. Από αυτή την άποψη, μάλιστα, εκφράζεται το παράπονο ότι η καλλιτεχνική ζωή είναι περιορισμένη στις σελίδες του «ΑΝΤΙ».

γ. Τα υπόλοιπα θέματα παίρνουν για τον κάθε αναγνώστη ειδική χροιά, ανάλογα με τις απαιτήσεις του, και η διάσπαση στις προτιμήσεις σημαίνει τελικά ότι όλα τα άλλα θέματα είναι εξ' ίσου απαραίτητα και σημαντικά.

δ. Έτσι ξεχωρίζουμε στον τομέα της πολιτικής, το ενδιαφέρον για την εσωτερική πολιτική κατάσταση.

ε. Η άποψη ότι η εσωτερική πολιτική κατάσταση πρωτεύει, συνδέεται στον τομέα της οικονομίας με την προτίμηση για παρουσίαση γενικών οικονομικών προβλημάτων, όπως αυτά ενδιαφέρουν τη συγκεκριμένη ελληνική πραγματικότητα (π.χ. μετανάστευση, συνδικαλισμός).

ζ. Το ίδιο ισχύει και στο επίπεδο της παιδείας. Λόγω του ότι το κοινό μας αποτελείται από νέους, τα θέματα της παιδείας είναι τα πιο καυτά και συνοδεύονται απαραίτητα από αναζητήσεις στα προβλήματα των νέων και την παρουσίαση του φοιτητικού κινήματος.

η. Οί νέοι όμως δεν περιορίζονται στα θέματα που αποκλειστικά τους αφορούν. Ζητούν με επιμονή να ερευνηθεί το αγροτικό πρόβλημα, να μελετηθεί η έπαρχία και τα προβλήματά της, να παρουσιαστεί το γυναικείο κίνημα.

θ. Μέσα όμως στην κοινωνική ζωή, οποιαδήποτε μελέτη είναι άτελής αν τυχόν δεν αναφέρει ποιοί είναι οί μηχανισμοί που καταπνίγουν τη θέληση για λύση των προβλημάτων. Με αυτή τη λογική, η αστυνόμευση και το παρακρά-

τος πρέπει να εξηγηθούν, να καταγραφούν οί δραστηριότητές τους και, τέλος, να υπάρξει το θεαματικό μιās αποκλειστικής πληροφορίας.

ι. Αν όλα τα προηγούμενα αφορούν το παρόν, το κοινό μας καταλαβαίνει ότι το παρόν έχει οικοδομηθεί από κάποια ιστορικά δεδομένα τα όποια έσκεμμένα του είναι άγνωστά. Τοποθετεί αυτές τις ρίζες στα Δεκεμβριανά και τον Έμφύλιο. Ενδιαφέρεται να πληροφορηθεί τί έγινε από τότε μέχρι σήμερα, ενώ η περίοδος από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και πριν, σαν πιο μακρινή και λιγότερο καθοριστική, ενδιαφέρει λιγότερο (για τα παραπάνω βλέπε Πίνακες 8-13).

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΣΕ %)

	Σειρά Προτίμησης			
	1	2	3	Δέν δηλώνουν
Εσωτερική πολιτική κατάσταση	83	5	2	10
Εξωτερική πολιτική	6	56	24	14
Πολιτικά γεγονότα σε άλλες χώρες	4	25	59	12

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ (ΣΕ %)

	Σειρά προτίμησης				
	1	2	3	4	Δέν δηλώνουν
Γενικά οικονομικά προβλήματα	46	17	11	11	15
Ειδικά οικονομικά θέματα	10	26	26	21	17
Συνδικαλισμός	24	29	21	9	17
Μετανάστευση	6	12	24	40	18

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ (ΣΕ %)

	Σειρά προτίμησης					
	1	2	3	4	5	6
	Δέν δηλώνουν					
Οί νέοι και τα προβλήματά τους	5	19	17	9	18	7
Οί φοιτητές και το φοιτητ. κίνημα	16	10	17	10	15	5
Το γυναικείο κίνημα	1	1	7	12	12	40
Η παιδεία	35	17	15	5	3	0
Η έπαρχία και τα προβλήματά της	13	10	13	19	10	9
Το αγροτικό πρόβλημα	5	18	7	18	15	9

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΑΡΑΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ (ΣΕ %)

	Σειρά προτίμησης			
	1	2	3	Δέν δηλώνουν
Πληροφορίες αποκλειστικές	32	20	31	17
Ανάλυση των μηχανισμών	44	27	12	17
Καταγραφή δραστηριοτήτων	7	36	40	17

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ΣΕ %)

	Σειρά προτίμησης					
	1	2	3	4	5	6
	Δέν δηλώνουν					
Πριν το 1936	3	5	10	8	16	35
Δικτατορία Μεταξά	0	5	11	18	26	16
Β' Παγκόσμιος και Αντίσταση	9	17	17	22	9	5
Δεκεμβριανά και Έμφύλιος	45	22	8	4	1	0
Περίοδος μέχρι 1967	13	22	15	8	18	4
Δικτατορία	11	9	19	18	8	16

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ (ΣΕ %)

	Σειρά προτίμησης		
	1	2	Δέν δηλώνουν
Κριτική και ενημέρωση	49	34	17
Παρουσιάσεις και αναλύσεις	34	48	18

Ένότητα στή βάση

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΝΕΟΦΑΣΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τὴν ἐνότητα στὴ βάση, βλέπουν καὶ ἀναγκαία καὶ πραγματοποιήσιμη, οἱ ἐκπρόσωποι πέντε νεολαιϊστικῶν ὁργανώσεων ἰσάριθμῶν κομμάτων. Τὶς ἀπόψεις τους – μαζὶ μὲ μιὰ ἐξήγηση γιὰ τὸ «φαινόμενο τοῦ νεοφασισμού» στὴ χώρα μας – δημοσιεύουμε πὶὸ κάτω.

Συγκεκριμένα, στὰ ἐρωτήματα:

1. *Θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ἐπιτευχθεῖ μιὰ ἐνότητα στὴ βάση καὶ στὴ δράση τῶν νεολαιϊστικῶν ὁργανώσεων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση προβλημάτων γενικότερου ἐνδιαφέροντος, ὅπως π.χ. ὁ νεοφασισμός;*
2. *Ποιοὶ εἶναι οἱ παράγοντες ὕπαρξης τοῦ νεοφασισμού στὴ χώρα μας καὶ πῶς ἐξηγεῖται τὸ θράσος καὶ ἡ ἐπιθετικότητα ποὺ δείχνουν τὸν τελευταῖο καιρὸ;*

Ἀπαντᾶνε:

- Ἀπὸ τὴν ΕΔΗΝ (Ἑλληνικὴ Δημοκρατικὴ Νεολαία) ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΠΗΡΑΣ (Φοιτητὴς τῆς Πολυτεχνικῆς Θεσσαλονίκης).
- Ἀπὸ τὴν ΚΝΕ (Κομμουνιστικὴ Νεολαία Ἑλλάδας) ὁ ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΑΓΙΟΣ (Πτυχιούχος Χημικὸς Μηχανικὸς).
- Ἀπὸ τὴν ΟΝΝΕΔ (Ὁργάνωσις Νέων Νέας Δημοκρατίας) ὁ ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΜΠΕΧΡΑΚΗΣ (Τελειόφοιτος Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν).
- Ἀπὸ τὴ Ν. ΠΑΣΟΚ (Νεολαία ΠΑΣΟΚ) ὁ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ καὶ ὁ ΑΛΕΞΗΣ ΚΟΚΚΟΣ (Τελειόφοιτοι Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν).
- Ἀπὸ τὴν ΠΟΝ ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ (Πανελλαδικὴ Ὁργάνωση Νεολαίας «Ρήγας Φεραῖος») ὁ ΜΑΚΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ (Πτυχιούχος Νομικῆς).

Ὅπως κι ἀπὸ τὰ κείμενα φαίνεται, οἱ συνεντεύξεις δὲν εἶναι τωρινές. Πάρθηκαν (μαζὶ μὲ ἄλλες, γιὰ ἄλλα θέματα) τὸ καλοκαίρι καὶ προορίζονταν γιὰ ἄλλο ἔντυπο, ποὺ τελικὰ δὲν τὶς δημοσίευσε. Τὸ «ΑΝΤΙ» τὶς δημοσιεύει, γιατί πιστεύει ὅτι διατηροῦν τὴν ἐπικαιρότητά τους – στὰ βασικά, τουλάχιστον, σημεία – καὶ γιατί τὶς θεωρεῖ συμβολή, γενικότερα, στὴν προσπάθεια κοινῆς ἀντιμετώπισης τῶν προβλημάτων τοῦ χώρου τῶν νεολαιϊστικῶν ὁργανώσεων.

Οἱ ἀπαντήσεις ἔχουν ὡς ἐξῆς:

«ΕΝΩΣΗ ΝΕΟΛΑΙΩΝ»

ΕΔΗΝ (Κ. Τσίπρας): 1. Ἡ ΕΔΗΝ πιστεύει στη διεθνή ἀλληλεγγύη, στη σύμφιση τῶν σχέσεων τῶν λαῶν καὶ τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων ὅλου τοῦ κόσμου. Σχετικὰ μὲ τὴν ἐνότητα τῶν ἐλληνικῶν νεολαιϊστικῶν ὁργανώσεων, ἂν μπορούσαμε νὰ κάνουμε μιὰ πρόταση, θὰ ἦτανε γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς «Ἐνώσης» Νεολαίων μὲ πρώτους στόχους τὴν καταπολέμηση τοῦ νεοφασισμού, τὴ δημιουργία ἐνὸς ἀντιμιλιταριστικοῦ μετώπου, ποὺ εἶναι πολὺ σημαντικό αὐτὴ τὴ στιγμή στὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης αὐτὴ ἡ «Ἐνωση» θὰ βοηθοῦσε κατὰ πολὺ στὴ θεμελίωση καὶ ἐδραίωση τῆς Δημοκρατίας, ποὺ δὲν ἔγινε ποτὲ στὴν Ἑλλάδα σὲ γερεὺς καὶ μακροπρόθεσμες βάσεις.

2. Ὁ νεοφασισμὸς μπόρεσε νὰ σταθεῖ στὴν Ἑλλάδα ὕστερα ἀπὸ τὰ λάθη ποὺ ἔκαναν οἱ πρώτες μεταπολεμικὲς κυβερνήσεις, μὲ τὸ νὰ μὴν προχωρήσουν στὴν τιμωρία τῶν δοσιλογῶν καὶ τῶν τεταρτοαυγουστιανῶν. Γιὰ τὴ σημερινὴ δράση τῶν νεοφασιστῶν, εὐθύνη φέρει γνωστὸ Ὑπουργεῖο καὶ κάποιος Ὑπουργὸς ποὺ ἀπ' ὅλες τὶς πτέρυγες τῆς Βουλῆς καὶ ἀπὸ τὸ λαὸ ἔχει ζητηθεῖ ἡ παραίτησή του. Σχετικὰ μὲ τὸ ἂν πρέπει ἢ δὲν πρέπει τὸ λαϊκὸ αἶσθημα νὰ ἐπηρεάζει τὶς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων σὲ τέτοιου εἶδους περιπτώσεις, ἔχω νὰ πῶ πῶς ἂν γινόταν αὐτὸ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ποὺ ὁ λαὸς ζητοῦσε τὴν τιμωρία ὅσων συνεργάστηκαν μὲ τοὺς Γερμανοὺς, πιστεύουμε ὅτι δὲν θὰ εἶχαμε φτάσει στὴν 21 Ἀπριλίου καὶ οὔτε θὰ ὑπῆρχαν αὐτὰ τὰ καρκινώματα ποὺ λέγονται νεοφασίστες, ποὺ σκοπὸ ἔχουν νὰ ὑποσκάπτουν τὰ θεμέλια τῆς Δημοκρατίας στὸν τόπο μας.

ΚΟΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΚΝΕ (Χάγιος): 1. Ἐκεῖνο ποὺ γιὰ τὴν ΚΝΕ καθορίζει τὴ δυνατότητα ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγκη γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ νεολαιϊστικοῦ κινήματος, εἶναι ὅτι, ἡ νεολαία, σὰν κομμάτι τοῦ πληθυσμοῦ, ἔχει κοινὰ προβλήματα ἐργασίας, σπουδῶν, ψυχαγωγίας, καὶ αὐτὰ τὰ προβλήματα φαίνονται συγκεκριμένα στὸ ἐργοστάσιο, τὸ Πανεπιστήμιο κ.λπ. Γύρω ἀπὸ τὴ διεκδίκηση γιὰ τὴν ἐπίλυση αὐτῶν τῶν προβλημάτων μποροῦν, ἀντικειμενικά, νὰ συσπειρωθοῦν οἱ πῶς πλατιεὺς μάζες τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας. Ἐπίσης, ἀντικειμενικά, ἐκεῖνο ποὺ μπορεῖ νὰ ἐνώσει τὴ νεολαία, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πῶς πάνω, εἶναι καὶ τὰ πολιτικὰ προβλήματα ποὺ ἄμεσα μπαίνουν στὸ λαϊκὸ κίνημα. Πολιτικὰ προβλήματα ὅπως ἀποχουντοποίηση, ἐκδημοκρατισμὸς τῆς δημόσιας ζωῆς, ἀντιμετώπιση τοῦ κινδύνου τοῦ νεοφασισμού, καθὼς καὶ μιᾶς νέας ὑποτροπῆς. Προβλήματα ποὺ ἔχουν δημοκρατικὸ καὶ ἀντιιμπεριαλιστικὸ χαρακτήρα. Καὶ ἐπιμένουμε στὸ «ἀντιιμπεριαλιστικὸ», διότι ἐκεῖνο ποὺ γέννησε καὶ θὰ γεννᾷ, ἂν τὸ λαϊκὸ κίνημα δὲν προλάβει, νέες δικτατορίες καὶ νέα δεινὰ γιὰ τὸν τόπο, εἶναι ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ ἐξάρτηση ποὺ ἔχει ἡ χώρα ἀπὸ τοὺς ἀμερικάνικους ἱμπεριαλιστικοὺς κύκλους. Γιὰ τὴν ἐπίλυση αὐτῶν τῶν προβλημάτων χρειάζεται μιὰ ἐνότητα στὴ βάση τῶν νεολαιϊστικῶν ὁργανώσεων, καὶ ἐκεῖ ρίχνουμε τὸ κύριο βάρος μας. Αὐτὴ ἡ ἐνότητα στὴ βάση μπορεῖ νὰ πάρει διάφορες μορφές, ἀπὸ ἀπλὲς ἐπιτροπὲς διεκδίκησης συγκεκριμένων αἰτημάτων, ὡς τὶς πῶς σύνθετες, μὲ δημοκρατικὲς συνδικαλιστικὲς παρατάξεις, μὲ δημοκρατικὰ κινήματα ποὺ ἔχουν συγκεκριμένους στόχους. Τὰ προβλήματα γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῆς νεολαίας, γιὰ καλὺτερους ὁρους μόρφωσης καὶ ψυχαγωγίας, τὰ προβλήματα ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, Κυπριακὸ, ΕΟΚ κ.λπ. μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν ἓνα πολιτικὸ πλαίσιο πάνω στὸ ὁποῖο πετυχαίνεται – καὶ ἔχει ἐπιτευχθεῖ πολλὰ φορεὺς – μιὰ ἐνότητα στὴ δράση τῶν νεολαι-

ϊστικῶν ὁργανώσεων. Σ' αὐτὴ τὴν ἐνότητα μὲ ἀντιφασιστικὸ-ἀντιιμπεριαλιστικὸ περιεχόμενον συσπειρώνονται ἀντικειμενικά οἱ ἀριστερὲς δυνάμεις, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι θὰ δημιουργήσουν φράξια σ' ἓνα ἀντιφασιστικὸ μέτωπο. Ἀντίθετα, οἱ ἀριστερὲς νεολαίες εἶναι οἱ πῶς συνεπεῖς στὴν ὑπεράσπιση τοῦ ἀντιφασιστικοῦ περιεχομένου τῆς ἐνότητας καὶ ἐπιδιώκουν τὴν πῶς πλατιά συσπείρωση νεολαίων, καὶ αὐτῶν ποὺ δὲν διακρίνονται οὔτε γιὰ τὴν ἀντιφασιστική, οὔτε γιὰ τὴν ἀντιιμπεριαλιστική τους συνέπεια.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ

2. Οἱ νεοφασίστες δὲν ἔρχονται...ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἀλλὰ πηγάζουν ἀπὸ ἀντικειμενικὲς δομὲς ποὺ ὑπάρχουν στὴ χώρα. Καὶ αὐτὲς οἱ δομὲς εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα τὸ πλέγμα ἐξάρτησης τῆς χώρας ἀπὸ τοὺς ξένους ἱμπεριαλιστικούς κύκλους καὶ ἀπὸ τοὺς χουντικούς μηχανισμοὺς ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μηχανισμοὺς γεννιοῦνται, τρέφονται καὶ καθοδηγοῦνται στὴ δράση τους οἱ νεοφασιστικὲς ὁργανώσεις καὶ κύριο στόχο τους ἔχουν νὰ φοβίσουν τὸ λαϊκὸ κίνημα, νὰ φοβίσουν τοὺς πρωτοπόρους ἀγωνιστὲς καὶ ὁργανώσεις. Καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτή, καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀνοχή ποὺ δείχνει ἀπέναντί τους ἡ κυβέρνησις, προκύπτει εὐλόγα τὸ ἐρώτημα μήπως αὐτὴ βλέπει στὴ δράση τῶν νεοφασιστικῶν συμμοριῶν καὶ τῶν χουντικῶν μηχανισμῶν ἓναν παράγοντα ποὺ εὐνοεῖ ἀντικειμενικά τὸ χτύπημα τοῦ λαϊκοῦ κινήματος, τὴν καταστολὴ τῶν ἀγωνιστικῶν διαθέσεων τοῦ λαοῦ. Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπὸ τὸ κατὰ πόσο αὐτὰ ἀνταποκρίνονται σὲς προθέσεις τῆς Κυβέρνησις, ἀπὸ τὴ στάση τῆς προκύπτουν τεράστιες πολιτικὲς εὐθύνες. Ἐτσι γινόμεστε μάρτυρες τῶν νεοφασιστῶν ποὺ δροῦν μέρα μεσημέρι, γεμίζουν τοὺς τοίχους μὲ τὰ χυδαῖα συνθήματά τους, ἐπιτίθενται σὲ δημοκράτες νέους καὶ πολιτικούς παράγοντες ὅπως ὁ Α' γραμματέας τοῦ ΚΚΕ. Φτάσανε στὸ σημεῖο νὰ βάλουν φωτιά σὲ γραφεῖα δημοκρατικῶν ὁργανώσεων. Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση θὰ περίμενε κανεὶς δικαιολογημένα νὰ παρθοῦν ὁρισμένα μέτρα ἀπὸ τὴν κυβέρνησις καὶ εἰδικότερα ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Δημόσιας Τάξεως. Ὡστόσο βλέπουμε μὲ μεγάλη ἀνησυχία τὸ Ὑπουργεῖο Δημόσιας Τάξεως καὶ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς του, Γκίκα, ὅχι μόνον νὰ μὴν λαμβάνει μέτρα ἐνάντια στοὺς νεοφασίστες, ἀλλὰ καὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ συγκαλύψει τὴ δράση τους λέγοντας ὅτι δὲν ὑπάρχουν φασιστικὲς ὁργανώσεις. Ὁ δὲ γραμματέας τοῦ ἴδιου Ὑπουργείου Μπάλκος καταγγέλλει τὶς προοδευτικὲς ὁργανώσεις τῆς Νεολαίας σὰν κομμουνιστικὲς –ἐξτρεμιστικὲς προσπαθώντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπὸ τὴ μία νὰ καλλιεργήσῃ τὴ θεωρία τοῦ «ἀριστεροχουντισμοῦ» καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ μεταθέσῃ τὸ πρόβλημα, ν' ἀποσπάσῃ τὴν προσοχὴ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸν κίνδυνον ποὺ λέγεται νεοφασισμὸς, μεταθέτοντάς τον σὲς Δημοκρατικὲς Νεολαιϊστικὲς Ὀργανώσεις. Ἡ ΚΝΕ ἀνησυχεῖ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Κυβέρνησις μὲ μεγάλη εὐκολία χτύπησε τὴ διαδήλωση γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς 21 Ἀπριλίου στὴν ὁποία συμμετεῖχε καὶ ἡ Νεολαία τῆς «Νέας Δημοκρατίας» βρίσκοντας πρόσχημα τὶς ἐξτρεμιστικὲς ἐνέργειες ὁρισμένων ἀριστεριστῶν –δὲν προχωρᾷ γιὰτὶ δὲν εἶναι παρόντες. Ἐπίσης μὲ τὴν ἴδια εὐκολία χτύπησε τὴν ἐκδήλωση γιὰ τὴ δολοφονία τοῦ Γρηγόρη Λαμπράκη στὴ Θεσσαλονίκη καὶ χτυπάει κάθε ἐργατικὴ διεκδίκηση ὅπως τοὺς βερικοκοπαγωγοὺς Κορινθίους, τοὺς παραγωγοὺς Θεσσαλίας. Κάνοντας μιὰ ἐκτίμησις ἐδῶ βλέπουμε ὅτι ἡ Κυβέρνησις στρέφει ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἐνάντια στὸ λαϊκὸ κίνημα καὶ ὅχι ἐνάντια σὲ κείνους ποὺ θέλουν νὰ χτυπήσουν τὸ λαϊκὸ κίνημα, δηλαδὴ τοὺς νεοφασίστες. Ἀπὸ τὴ στάση αὐτὴ τῆς Κυβέρνησις προκύπτουν πολλὰ ἐρωτηματικά,

ὅσον ἀφορᾷ τὶς προθέσεις τῆς γιὰ ἀποχουντοποίηση καὶ ἐκδημοκρατισμὸ.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΙΚΛΕΙΔΑ

ΟΝΝΕΔ (Δ. Μπεχράκης): 1. Προκειμένου νὰ ἐπιτευχθεῖ μιὰ σωστὴ Δημοκρατία σ' ἓναν τόπο, πρέπει νὰ ὑπάρχει ἡπιο πολιτικὸ κλίμα. Καὶ αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται ὅταν δὲν καλλιεργοῦνται πάθη μετὰ τοῦ λαοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν τόπο μας, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ μετὰ τὴ δικτατορία, χρειάζεται ἐντονὴ προσπάθεια ἀπ' ὅλους τοὺς δημοκράτες νέους γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ αὐτὸ τὸ ἡπιο πολιτικὸ κλίμα. Ἡ ἐνότητα στὸ χώρο τῆς Νεολαίας θὰ δημιουργήσῃ ἀπ' ἐνὸς μὲν τὴν ἀσφαλιστικὴ δικλεῖδα γιὰ μιὰ σωστὴ Δημοκρατία, ἀπ' ἐτέρου θὰ μπορεῖ νὰ κινητοποιεῖ ὅλους τοὺς νέους πάνω στὰ ἐθνικὰ προβλήματα τοῦ τόπου. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας ὅμως βλέπουμε ὅτι ἡ ἐνότητα τοῦ νεολαιϊστικοῦ κινήματος δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὶς θέσεις ποὺ ἐκφράζουν οἱ διάφορες νεολαίες, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ κατὰ πόσο εἶναι συνεπεῖς σ' αὐτὲς. Πάνω σὲ διάφορα προβλήματα καὶ θέματα συσφίξεως τῶν σχέσεων, ὁρισμένες ὁργανώσεις ἀκολούθησαν διασπαστικὴ τακτική. Εἰδικὰ στὸν φοιτητικὸ χώρο δεχτήκαμε ἐπιθέσεις ἀπὸ ὁπαδοὺς ἀριστεριστικῶν ὁργανώσεων, παράνομες καὶ τελείως ἀτοπες διαγραφὰς μελῶν ἀπὸ διοικητικὰ συμβούλια τὰ ὁποῖα εἶχαν ἐκλεγεί μὲ σωστὲς διαδικασίες κ.λπ. Αὐτὲς οἱ ἐνέργειες εἶναι καθαρὰ διασπαστικὲς πρὸς τὴν ἐνότητα καὶ ἀντιδημοκρατικὲς. Ἐπιστοῦμε δὲ τὴν προσοχὴ ὅλων τῶν νεολαίων, δεχόμενοι ὅτι σκοπὸς ὅλων εἶναι μιὰ σωστὴ Δημοκρατία στὸν τόπο μας.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΕΣ

2. Οἱ συνάδελφοι μίλησαν γιὰ τὴ «Νέα Τάξη» καὶ τὰ γεγονότα ποὺ συνέβησαν στὸ χρονικὸ διάστημα ποὺ μεσολάβησε μέχρι τώρα στὸ νεολαιϊστικὸ κίνημα. Ἐχουμε ἐκφράσει ἐπανειλημμένως τὴν ἀντίθεσή μας γιὰ τὶς ἐνέργειες αὐτὲς, χωρὶς νὰ μπορούμε νὰ κατασταλάξουμε ἂν ὑπάρχει ὄντως ὁργανωμένη μορφή νεοφασισμού ποὺ ὑποκινεῖται ἀπὸ κάποιον. Περισσότερο πιστεύουμε ὅτι εἶναι μεμονωμένες ἐνέργειες ἀτόμων ποὺ ἔχουν ἀποκρυσταλλωμένη στὸ μυαλό τους φασιστικὴ νοοτροπία, χωρὶς ὅμως νὰ μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι αὐτοὶ εἶναι ὁργανωμένοι σ' ἓνα μαζικὸ φορέα. Ὅλες οἱ μορφὲς βίας μᾶς βρίσκουν ἀντίθετους καὶ ζητᾶμε σὰν νεολαία νὰ βρεθοῦν οἱ ἐνοχοὶ αὐτῶν τῶν ἐξτρεμιστικῶν ἐνεργειῶν καὶ νὰ τιμωρηθοῦν παραδειγματικά ἀπὸ τὴν κυβέρνησις. Ὡς πρὸς τὴν τακτικὴ τῆς ἀστυνομίας, ὑπάρχουν ὁρισμένες ἀπορίες, χωρὶς αὐτὸ νὰ χαρακτηρίζῃ τὰ συγκεκριμένα γεγονότα τῆς ἀμερικάνικης πρεσβείας, τὰ ὁποῖα ζήσαμε καὶ εἶδαμε ἀπὸ κοντά. Πιστεύουμε ἀπόλυτα ὅτι ἡ αἰτία τῶν γεγονότων ἦταν οἱ ἐνέργειες μιᾶς ὁμάδος ἐξτρεμιστῶν, ἡ ὁποία μετέβαλε τὴ μορφή τῆς ὅλης ἐκδήλωσης, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χάσει ἡ ἀστυνομία τὸν ἐλεγχὸ τῆς καταστάσεως καὶ νὰ προβεῖ σὲ βεβιασμένες ἐνέργειες. Ἀποροῦμε πῶς ἡ ἀστυνομία δὲν ἔχει καταφέρει νὰ συλλάβῃ αὐτοὺς τοὺς ἐξτρεμιστὲς ποὺ ἡ τακτικὴ δράσεως ποὺ ἔχουν ταυτίζεται μὲ τὴν τακτικὴ τῶν νεοφασιστῶν. Νομίζω ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἐνεργοποιηθοῦν ὅλες οἱ Νεολαιϊστικὲς ὁργανώσεις προκειμένου νὰ ἐντοπισθοῦν οἱ ὁμάδες αὐτὲς. Εἰλικρινὰ εἶναι ἓνα θέμα ἐπὶ τοῦ ὁποῖου περιμένουμε νὰ παρθεῖ μιὰ ἀπόφασις καὶ νὰ δοθεῖ μιὰ λύσις.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ν. ΠΑΣΟΚ (Στ. Τζουμάκας): 1. Ἡ ἐλληνικὴ νεολαία ἔδειξε μὲ τοὺς ἀγῶνες τῆς στὴ διάρκειά τῆς δικτατορίας μιὰ ἐνότητα βαλμένη σὲ

άντιφασιστικό -άντιιμπεριαλιστικό πλαίσιο. Είναι σαφές ότι το αίτημα για την Έθνική Άνεξαρτησία της χώρας μας δεν είναι ξεκομμένο από το κοινωνικοοικονομικό πρόβλημα. Κατά τη γνώμη μας, η πραγματική εθνική ενότητα είναι η λαϊκή ενότητα που περιλαμβάνει όλες τις δυνάμεις που αγωνίζονται για τα δύο παραπάνω αλληλένδετα αίτήματα. Πάνω σ' αυτό το πολιτικό πλαίσιο επιδιώκουμε την ενότητα στη βάση για επίλυση των συγκεκριμένων προβλημάτων της νεολαίας (μόρφωσης, ψυχαγωγίας), καθώς και την ενότητα στην κορυφή μεταξύ των οργανώσεων, μια ενότητα στη δράση που μπορεί να αγκαλιάσει τις μεγάλες μάζες της νεολαίας. Και βλέπουμε σαν συνεργάσιμες τις προοδευτικές νεολαίες ΚΝΕ και ΡΦ και στη συνέχεια όλες τις άλλες νεολαίες που θα μπορούσαν σε συγκεκριμένα ζητήματα να αγωνιστούν μαζί μας.

2. (Άλ. Κόκκος): Έμεις, δεν ταυτίζουμε όπωσδήποτε την κυβέρνηση με το νεοφασισμό, όμως πιστεύουμε ότι σε τελευταία ανάλυση η δράση των νεοφασιστών εξυπηρετεί την κυβέρνηση και γι' αυτό το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης υποθάλπει αυτή τη δράση. Παράδειγμα οι τελευταίες δηλώσεις Γκίκα που αρνείται την ύπαρξη της «Νέας Τάξης» με την αιτιολογία ότι «δεν υπάρχει τηλέφωνο». Δεν θα σταθούμε στις ενέργειες των νεοταξιστών, είναι γνωστές σε όλους, αλλά στο γιατί εμφανίστηκε ο νεοφασισμός στον τόπο μας και γιατί η κυβέρνηση υποθάλπει τη δράση του. Όταν κατέρρευσε ή χούντα, τον περασμένο Ιούλη, κάτω από τις έσωτερικές αντιθέσεις, τα εγκλήματά της και την πίεση της λαϊκής πάλης, το κατεστημένο που περνάει από το Πεντάγωνο και το ΝΑΤΟ και φτάνει μέχρι τα ξένα και ντόπια μονοπώλια, έκρινε πως ή πιά πρόσφορη λύση για τη διατήρηση του συστήματος ήταν η λύση Καραμανλή. Άλλα ούτε αυτή η λύση προσφέρει μακροπρόθεσμες έγνυσεις σταθερότητας για το κατεστημένο, κι αυτό για τρεις βασικά λόγους: Πρώτον, λόγω της απειλής ανόδου του λαϊκού κινήματος, δεύτερον, λόγω των έσωτερικών αντιθέσεων μέσα στους κόλπους της «Νέας Δημοκρατίας» και τρίτον λόγω της παγκόσμιας κρίσης του καπιταλισμού, αναπόσπαστο κομμάτι του οποίου είναι και η πολιτική έκφραση μέσα από τη «Νέα Δημοκρατία». Έτσι, λοιπόν, στην προσπάθειά της ή «Νέα Δημοκρατία» να διαιωνισθεί στην εξουσία έχει συμφέρον από τη συνέχιση των ενεργειών των νεοφασιστών για να υπάρχει ένα μόνιμο κλίμα βίας και τρομοκρατίας, ώστε να παρουσιαστεί και πάλι ή Δεξιά στις επόμενες εκλογές σαν «έθνοσωτήρας» που θα προσφέρει την «κοινωνική γαλήνη» και επίσης για να μπορεί να παρομοιάζει τις δίκαιες κινητοποιήσεις των εργαζομένων μ' εκείνες των νεοταξιστών (δόγμα άριστορχουντισμού). Για λόγους πολιτικής, λοιπόν, σκοπιμότητας ή κυβέρνησης, στην προσπάθειά της να διαιωνίσει την ήγεμονία της αφήνει ανεξέλεγκτο τον νεοφασισμό να δρά. Οι ιστορικές της ευθύνες είναι για ακόμα μια φορά βαρύτατες.

ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ (Γ. Παρασκευόπουλος): 1. Η κυρίαρχη αντίθεση σήμερα στην ελληνική κοινωνία δεν είναι ανάμεσα στους συντηρητικούς και τους προοδευτικούς, ανάμεσα στην κυβέρνηση και την αντιπολίτευση, αλλά στη δικτατορία και τη δημοκρατία, ανάμεσα στην εξωτερική επιβουλή και τις δυνάμεις εκείνες που θα υποστήριξουν τη χώρα από την ιμπεριαλιστική επιβουλή. Αυτό είναι κυρίως στη σημερινή ελληνική κοινωνία, και κατά συνέπεια και στην ελληνική νεολαία. Με κυρίαρχο αυτό το στοιχείο προχωράμε για την ενότητα σε μια σειρά από συγκεκριμένα προβλήματα που έχουν να κάνουν με την καταπολέμηση του

νεοφασισμού, μιας νέας έκτροπής, της επιβουλής των ιμπεριαλιστών απέναντι στη χώρα κλπ. Δεν είμαστε εναντίον σε μια σύμφιση σχέσεων μ' αυτές που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε προοδευτικές νεολαίες. Για μας προοδευτική νεολαία δεν είναι εκείνη που το δηλώνει, αλλά εκείνη που το κατακτάει στους αγώνες με τη συνέπειά της. Έπομένως δεν υπάρχει θέμα να δοϋμε ποιες νεολαίες έχουν την ταμπέλα ή είναι προοδευτικές κατ' όνομα. Για μας το πρόβλημα είναι πως θα μπορέσουν οι αντιδικτατορικές δυνάμεις της νεολαίας να συσπειρωθούν ενάντια στο καρκίνωμα του νεοφασισμού. Το πρόβλημα της ενότητας είναι πρόβλημα της ελληνικής πολιτικής κι όχι της ελληνικής νεολαίας. Και δεν μπορούμε να καταλάβουμε πως είναι δυνατόν να μπαίνει ή ενότητα στο χώρο των νέων και να μην επιτρέπεται να μπει και στο χώρο των κομμάτων. Πιστεύουμε ότι όταν μιλάμε για ενότητα πρέπει να τη βλέπουμε και σ' ένα γενικότερο πολιτικό χώρο.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

2. Για τον ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟ δεν υφίσταται θέμα αν υπάρχει ή δεν υπάρχει νεοφασισμός. Το πρόβλημα είναι να δοϋμε τί εκφράζει πολιτικά αυτή ή υπόθεση και τί ακριβώς εξυπηρετεί. Πιστεύουμε ότι πρόκειται για πρακτορείο των ξένων και ντόπιων ιμπεριαλιστών. Είναι ό,τι πιο αντιδραστικό μπορεί να δώσει σήμερα ή ελληνική δεξιά. Ο πρώτος και βασικός στόχος αυτής της οργάνωσης είναι να διχάσει την αντιδικτατορική ενότητα του λαού. Κι από κει και πέρα μπορεί μέσα από διάφορους δαιδάλους να τροφοδοτεί ακόμα και κυβερνητικές προθέσεις, όπως όταν μιλάμε για άριστορχουντισμό, για ταύτιση των δημοκρατικών οργανώσεων με τους νεοφασίστες. Δεν είναι δυνατόν να μιλήσουμε για ταύτιση της κυβέρνησης με τους νεοφασίστες. Άλλα είναι δυνατόν να μιλήσουμε για ομάδες μέσα στην κυβέρνηση, που αν δεν ταυτίζονται με τους νεοφασί-

στες, όπωσδήποτε όμως σκέπτονται και τους χρησιμοποιούν προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση. Εκτός από την πολιτική πόλωση, άλλος ένας στόχος των τραμπούκων της «Νέας Τάξης» είναι ή τρομοκρατική των δημοκρατικών πολιτών και ή επίθεση στα γραφεία δημοκρατικών οργανώσεων της νεολαίας. Τελευταία έχουμε μία κλιμάκωση της βίας με την επίθεση με βόμβα «μολότωφ» στα γραφεία του ΡΗΓΑ Χαϊδαρίου. Πιστεύουμε ότι δεν είναι ευκαιριακή αυτή ή κλιμάκωση, αλλά βάσει συγκεκριμένου σχεδίου. Τρίτος στόχος τους είναι ή ενθάρρυνση και συμπαράσταση στους χουντικούς που διώκονται. Βλέπουν οι χουντικοί -με ιδιαίτερη χαρά- ότι έχουν ακόμα στηρίγματα, και μάλιστα πολύ καλά οργανωμένα, σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής. Για τη στάση της αστυνομίας τα πράγματα είναι ξεκάθαρα. Στην έφταετία ή αστυνομία εξάρθρωνε παράνομους αντιδικτατορικούς μηχανισμούς σε ελάχιστο χρονικό διάστημα κι εδώ έχουμε τους νεοταξίτες που δρουν μέρα μεσημέρι και δεν έχει συλληφθεί κανείς. Πως εξηγείται αυτό; Έπειδή τυχαίνει να είμαστε ή οργάνωση που έχει δεχτεί τις περισσότερες επιθέσεις -τουλάχιστον από πλευράς γραφείων- βασική μας θέση είναι ότι δεν πρόκειται να απαντήσουμε στις προκλήσεις με προκλήσεις. Αυτό είναι το σχέδιό τους. Αν στη βόμβα απαντήσουμε με βόμβα στα γραφεία της «4ης Αυγούστου», αυτόματα ή κοινή γνώμη, και ειδικά ή απληροφόρητη, θα συσπειρωθεί ενάντια στο δημοκρατικό κίνημα, διότι είναι διαφορετικό να ρίχνει τη βόμβα ένας νεοφασίστας, και διαφορετικό να ρίχνει τη βόμβα ένας κομμουνιστής, στην ελληνική κοινωνία. Έτσι, δεν θα απαντήσουμε στη βία με βία. Πιστεύουμε ότι απάντηση στους νεοφασίστες είναι ή δημιουργία ενός πλατιού δημοκρατικού κινήματος που θα χτυπήσει τον νεοφασισμό στις δομές του κρατικού μηχανισμού. Διότι δεν είναι ζήτημα μιας συμμορίας που διαλύεται με τη βία, αλλά υπόθεση κάθαρσης του κρατικού μηχανισμού.

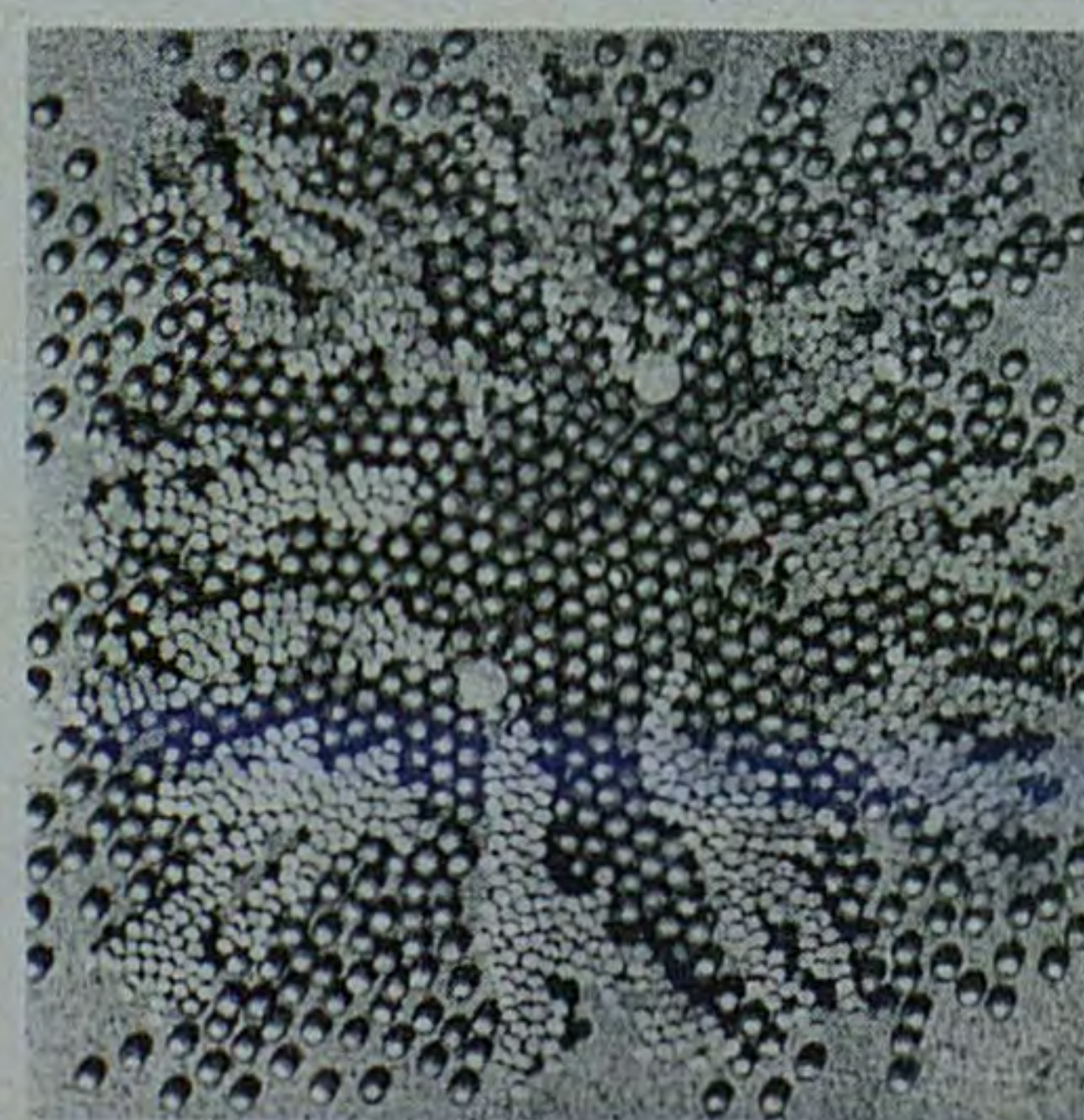
•ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ•

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Εφιάλτης στην Αθήνα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΤΕΡΛΕΞΗΣ

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
στο σύγχρονο κράτος**

Ι - ΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΚ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Πανεπιστημίου 39, Αθήνα 132 Τηλ. 32.46.633

ΧΟΥΝΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ (II) «ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΝΕΩΝ» Η ΕΚΟΦ ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

Τοῦ Ἀνδρέα Λεντάκη

Στὸ ὑπ' ἀριθ. 25 τεῦχος τοῦ ANTI (16-8-75, σ. 48-51) ἀνοίξα τὴν αὐλαία τῶν χουντικῶν σωματείων παρουσιάζοντας τὸ «Ἐθνικὸ Κίνημα Νέων Ἐπιστημόνων» (Ε.Κ.Ν.Ε.). Συνεχίζω μὲ τὴν παρουσίαση μιᾶς σειρᾶς τέτοιων «ἐπιστημονικῶν» καὶ «φοιτητικῶν» σωματείων στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη.

Σύνδεσμος Νέων Ἐπιστημόνων Βορείου Ἑλλάδος

Ἡ ἱστορία ἀρχίζει ἀπὸ μακριά. Προπάτορας ὄλων αὐτῶν τῶν σωματείων εἶναι ἡ ΕΚΟΦ Θεσσαλονίκης μ' ἐπικεφαλῆς τὸν γνωστὸ Λάκη Ἰωαννίδη. Μετὰ τὸ κίνημα τοῦ 114 καὶ τοῦ 15% τὸ 1962, ἡ ΕΚΟΦ σαρώθηκε στὶς ἀρχαιρεσίες τῶν φοιτητικῶν συλλόγων. Τὸν ἐπόμενο χρόνο, μὲ τὴν ἄνοδο τοῦ Κέντρου στὴν ἐξουσία, ἀφανίστηκε κυριολεκτικά. Πρῶην ἐκοφίτες δηλώνουν πὼς ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν μέλη τῆς ΕΚΟΦ. Στὸ ἴδιο τὸ κόμμα ξεσπάει κρίση καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τὴ δικτατορία ὑπέβασκε ἡ διάσπαση καὶ ἡ διαμάχη ἀνάμεσα στὸν «σκληρὸ πυρήνα» τῶν φιλοδικτατορικῶν στοιχείων καὶ τῆς κοινοβουλευτικῆς δεξιᾶς. Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς διαμάχης ἐντάσσεται καὶ ἡ προσπάθεια κατάληψης τῆς ὁργάνωσης Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοὺς ἐκοφίτες, μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ Φαρμάκη.

Τὸ «Ἔθνος» τῆς 6-12-63 ἔγραψε ὅτι ἐπῆλθε διαφωνία στὴν ΕΡΕ καὶ «μία παράταξις ὑπὸ τὸν κ. Φαρμάκη, πρὸς τὸν ὁποῖον ὑπακούει ἡ ΕΚΟΦ (...) ἠθέλησε δι' ἐσωτερικοῦ κινήματος ν' ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τοῦ κόμματος. Ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ διαγραφὴ 6 μελῶν τῆς ΕΚΟΦ, τῶν Δεσλῆ, Τσιλιγιάννη, Μακρίδη, Ἰωαννίδη, Μπαλαφούτη καὶ Κασελᾶ, ὁ τελευταῖος τῶν ὁποίων φέρεται ἀναμεμιγμένος καὶ εἰς τὴν ὑπόθεσιν Λαμπράκη». Ὁ Κασελᾶς θυμίζω πὼς κατηγορήθηκε γιὰ βαρεῖα σωματικὴ κάκωση τοῦ βουλευτῆ τῆς ΕΔΑ Γ. Τσαρουχᾶ. Τὸ «κίνημα» ἀπέτυχε, ἀλλ' ἡ προσπάθεια συνεχίστηκε.

Ἡ ἐφημερίδα «Ἐλευθερία» τῆς 8-11-64 ἔφερε στὸ φῶς ἄκρως ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα. Ἀποκάλυψε ὅτι ὁ σκληρὸς πυρήνας τῆς ΕΡΕ σὲ μυστικῇ σύσκεψι ὅπου πῆραν μέρος στελέχη τῶν «σκληρῶν» τοῦ κόμματος, στρατιωτικοὶ ἐν ἀποστρατεία καὶ πολιτικοί, ἀποφάσισαν νὰ κινητοποιήσουν τὴ νεολαία δυναμικά. Καὶ συγκεκριμένα: α) Νὰ ὁργανωθεῖ στὴν Ἀθήνα «Νεοελληνικὸν Κίνημα» καὶ νὰ δραστηριοποιηθεῖ ἡ ΕΚΟΦ. β) Νὰ ζητηθεῖ ἀπὸ ἰσχυρὸ οἰκονομικὸ παράγοντα τῆς δεξιᾶς ἡ ἐνίσχυση τῆς ΕΚΟΦ. γ) Ν' ἀποκατασταθεῖ ἡ ἐπαφὴ μὲ τὴν «Ἐθνικὴ Ἀδελφότητα Νέων» καὶ μὲ τὶς ἄλλες ἐπαρχιακὰς ὁργανώσεις νεολαίας τῆς δεξιᾶς. δ) Ν' ἀποκατασταθεῖ ἡ συνεργασία μὲ στελέχη τῆς παρακρατικῆς ὁργάνωσης «Ἀντικομμουνιστικὴ Σταυροφορία», πού διαλύθηκε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ μὲ τὴν ὑπ' ἀριθ. 18454/64 ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν. ε) Ἀνατέθηκε σὲ γνωστὸ τέως βουλευτῆ τῆς ΕΡΕ ἡ παρακολούθηση καὶ καθοδήγηση τῆς νεοϊδρυμένης «Πολιτικῆς Κινήσεως Νέων» καὶ «Νεολαίας Ἐθνικῆς Φάλαγγος» (ὁ βουλευτὴς αὐτὸς ἦταν ὁ Φαρμάκης). στ) Νὰ σταλεῖ στέλεχος στὴ Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ δραστη-

ριοποιηθεῖ ἡ κίνησις καὶ ἐκεῖ. Στὰ πλαίσια αὐτῆς τῆς κινητοποίησης ἦταν ἡ νέα καὶ βελτιωμένη πολυτελὴς ἐκδοσις τῆς ΕΚΟΦ Θεσσαλονίκης «Φοιτητικοὶ Ἀντίπαλοι», ὅπου στὸ φύλλο τοῦ Ὀκτωβρίου 1964, σὲ κύριο ἄρθρο, κατατρόπωνε τὸν «ἐν Ἑλλάδι κομμουνισμόν καὶ τὴν συνοδοιπορίαν» γιὰ τὴν πρωτοφανῆ σὲ χυδαιότητα, ὅπως τὴ χαρακτηρίζουν, ἐπίθεση κατὰ τοῦ στέμματος, «τοῦ κορυφαίου θεσμοῦ τῆς χώρας». Καὶ τὸ σχόλιο αὐτὸ κατέληγε μὲ τὰ ἐξῆς ἀποκαλυπτικά τῆς φασιστικῆς νοοτροπίας τους. «Οἱ Ἕλληνες φοιτηταὶ δὲν θὰ ἀνεχθοῦν μίαν τοιαύτην βρωμερὰν ἐπίθεσιν διότι πολλὰς ἐφημερίδες κομμουνιστικὰς καὶ μὴ θὰ ὑποστοῦν δυνάμει καὶ ἀντίποινα. Εἶναι ἀνεπίτρεπτος ἡ ἄνανδρος ἐπίθεσις κατὰ τοῦ στέμματος». Τότε ἀπειλοῦσαν μὲ δυναμικὰ ἀντίποινα ἐφημερίδες καὶ ὁργανώσεις πού θὰ τολμοῦσαν νὰ θίξουν τὸν βασιλικὸ θεσμό, τὸ κορυφαῖο ταμποῦ τῆς πληρωμένης ἐθνικοφροσύνης. Τὸ λέω αὐτὸ γιὰτὶ οἱ ἴδιοι ἀκριβῶς ἄνθρωποι πού παρίσταναν τοὺς Ἡρακλεῖς τοῦ στέμματος, μὲ ἐκπληκτικὴ εὐκολία πού θὰ τὴ ζήλευε καὶ χαμαιλέοντας, ἄλλαξαν χρῶμα ἐπὶ χούντας καὶ καταφέρθηκαν κατὰ τῆς βασιλείας γιὰτὶ αὐτὴ τὴν ἐντολὴ πῆραν ἀπ' τὸν Παπαδόπουλο. Κι ὅπως ἀποδείχθηκε ἀπ' τὸν ἐκάστοτε Παπαδόπουλο, ἀρκεῖ νὰ τοὺς ἐξασφάλιζε τὰ ἀργύρια καὶ τὰ πόστα πού σὲ τελευταία ἀνάλυση ἦταν their master's voice.

Ὁ Λάκης Ἰωαννίδης ἐπιτίθεται συνεχῶς ἔμμεσα ἢ ἄμεσα ἐναντίον τοῦ κ. Κανελλόπουλου, πού ἦταν ὁ νέος ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ, ὑπονομεύοντας συστηματικὰ τὸ κύρος του καὶ καλλιεργώντας τὴν ἰδέα ὅτι εἶναι προσωρινὸς ὑπὸ προθεσίαν ἡγέτης. Αὐτὸ τὸ ἔκανε μὲ τὰ γνωστὰ πούλμαν ἐθνικῆς διαφωτίσεως. Ἐπιστράτευσε δηλ. τοὺς 60 ἐκοφίτες τῆς συμπρωτεύουσας κι ἄρχισε περιοδεῖες σ' ὁλόκληρη τὴ Βόρειο Ἑλλάδα μὲ συνθήματα ἀντιγηγνικά (ἐρχεται κλπ). Ἡ κεντρικὴ διοίκησις τῆς ΕΡΕ Θεσ/κης ἀντέδρασε καὶ προσπάθησε νὰ τὶς ματαιώσει μέσῳ τῆς Λέσχης τῆς ΕΡΕ Θεσσαλονίκης πού μὲ ἀνακοίνωσή της στὸν τύπο κατηγόρησε τὰ πούλμαν ὅτι δὲν ἐκφράζουν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγῶνος τοῦ κόμματος καὶ ὅτι τὸ διανεμόμενον ὕλικόν «εἶναι ξένον πρὸς τὴν ΕΡΕ». Τὸν Μάρτιο τοῦ 1966 ὁ Λάκης Ἰωαννίδης, μὲ τὶς εὐλογίες καὶ τὴν καθοδήγηση τοῦ σκληροῦ πυρήνα, ὁργάνωσε δημοψήφισμα ἐπανόδου τοῦ Κων. Καραμανλῆ. Ἡ Λέσχη τῆς ΕΡΕ μὲ προκήρυξιν κάλεσε τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ κόμματος νὰ ἀποπέμψουν ὁποιονδήποτε θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ ἀποσπᾷ τὴν ὑπογραφήν του στὸ ἔντυπο τοῦ δῆθεν δημοψηφίσματος. Χαρακτηριστικὰ ἔγραψε: «Ἀνεύθυνα καὶ ξένα πρὸς τὴν κομματικὴν ὁργάνωσιν πρόσωπα, ἐξυπηρετοῦντα ὑποπτα συμφέροντα καὶ σκοποὺς ἐκκυκλοφόρησαν ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἐντυπον» κλπ.

Ὁ Λάκης τὴν ἴδια ἐποχὴ ἱδρύσε τὸν «Σύνδεσμο Νέων Ἐπιστημόνων Βορείου Ἑλλάδος» καὶ φυσικὰ ὄρισε πρόεδρο τὸν ἑαυτοῦ. Παράλληλα ἦταν πρόεδρος τοῦ «Συλλόγου Θεσσαλονικέων Φοιτητῶν», συλλόγου φάντασμα. Τὴν ἴδια στιγμή ἦταν πρόεδρος τῆς ΕΚΟΦ Θεσσαλονίκης, καὶ τοῦ ἀντισυλλόγου Φοιτητῶν Νομικῆς Θεσ/νίκης «Πέτρος Βάλληνδας», πού τὸν ἱδρύσε μὲ τοὺς ἐκοφίτες τῆς Νομικῆς ὅταν σαρώθηκαν στὶς ἐκλογές καὶ χάσαν τὴ Θέμιδα Θεσ/νίκης. Σὲ συνέντευξή του στὴν ἐφημερίδα «Ἀκρόπολις» (12-2-67) δήλωσε ὅτι συνεργάζεται μὲ τὸν «Σύλλογο Ἑργαζομένων Φοιτητῶν Θεσσαλονίκης» (ἐναν ἀνύπαρκτο ἀντισύλλογο πού τὸν δημιούργησε ὁ ἴδιος μὲ πρόεδρο τὸν ἐκοφίτη τῆς Νομικῆς Εὐστ. Ἀμαραντίδη), μὲ τὸν «Φοιτητικὸ Ὁμιλο Πνευματικῆς Κινήσεως» (ἄλλο παράρτημα τῆς ΕΚΟΦ μὲ πρόεδρο τὸν ἐκοφίτη τῆς Ἱατρικῆς Κώστα Μακρίδη), τὸν «Σύλλογο Διεθνῶν Σχέσεων» (σύλλογο φάντασμα μὲ πρόεδρο τὸν Νικόλαο Κοντονικόλα), τὴν «Ὁργάνωσιν ἐργαζομένων τῶν πόλεων καὶ ἀγροτῶν τῆς ὑπαίθρου», πού ἦταν κι ἂν ἦταν ἀνύπαρκτη, γιατί ποτέ της δὲν ἐμφανίστηκε ἔστω καὶ μὲ μιὰ ἀνακοίνωση. Ἡ ἴδια ἡ ΕΡΕ μὲσω τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου Βορείου Ἑλλάδος κατηγόρησε δημόσια μὲ ἀνακοίνωσή της τὴν ΕΚΟΦ, τὸν Σύνδεσμο Νέων Ἐπιστημόνων Βορείου Ἑλλάδος, τὸν Σύλλογο Θεσσαλονικέων Φοιτητῶν, τὸν Σύλλογο Ἑργαζομένων κλπ. σὰν ὁργανώσεις φαντάσματα. Ἐγραφε συγκεκριμένα ὅτι: «τόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῶν σωματείων τούτων, ὅσον καὶ οἱ σκοποὶ των εἶναι ἄγνωστοι. Ἡ νομικὴ ὑπόστασις τινῶν ἐξ αὐτῶν καὶ τῶν διοικήσεών των ἀνύπαρκτος, τὰ ἴδια δὲ πρόσωπα ἐμφανίζονται εἰς τὰς διοικήσεις ὅλων σχεδὸν τῶν σωματείων τούτων». Τί καλύτερη μαρτυρία ἀπὸ τὴ δήλωση αὐτὴ τῆς ΕΡΕ; Οἱ δὴθεν αὐτοὶ σύλλογοι ἦταν συγκοινωνοῦντα δοχεῖα πού μεταμφιέζονταν κακότεχνα πότε σὲ ἐπιστημονικά, πότε σὲ φοιτητικά γιὰ νὰ βγάξουν θορυβώδεις ὑβριστικὲς ἀνακοινώσεις καὶ μὲ τίς πολλὰς ἐπωνυμίες νὰ δημιουργοῦν σύγχυση ὅσον ἀφορᾷ τὴ γύμνια τους καὶ νὰ φαίνονται πολλοί. Ὅταν μιλοῦσε ὁ Σύνδεσμος Νέων Ἐπιστημόνων μιλοῦσε ὁ Λάκης, κι ὅταν μιλοῦσε ἡ ΕΚΟΦ μιλοῦσε ὁ Ἰωαννίδης, θυμίζοντας ἔντονα τὸ Μακρακικο-Συνοδικὸ ἢ Συνοδικο-Μακρακικὸ Συνοικέσιο τοῦ Λασκαράτου, ὅπου:

κάθε πού μᾶς μιλεῖ τώρα ὁ Μακράκης
νὰ στοχαστοῦμε πὼς μιλεῖ καὶ ἡ Σύνοδος!
Τί Σύνοδος πλιά τώρα, τί Μακράκης;
Ὅταν λέμε Μακράκης, λέμε Σύνοδος...

Τὸν Νοέμβριο τοῦ 1966 ἡ κατάσταση χειροτέρευσε πολὺ καὶ κόντεψε νὰ ἐπέλθει ἀνοιχτὴ διάσπαση στοῦ κόμμα μὲ πρόσχημα τὴ νεολαία, ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τὰ γραφόμενα τῆς Καθημερινῆς τῆς 9-11-1966. Τελικὰ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ κ. Κανελλόπουλος ἀρνήθηκε κατηγορηματικὰ νὰ συμπεριλάβει στοὺς συνδυασμοὺς τῆς ΕΡΕ Θεσσαλονίκης σὰν ὑποψήφιο τὸν Λάκη Ἰωαννίδη.

Ἡ βασικὴ ἐκδήλωση τοῦ Συνδέσμου Νέων Ἐπιστημόνων τοῦ Ἰωαννίδη ὑπῆρξε ἡ περιβόητη πρόσκληση πού ἔκανε στὸν Πιπινέλη γιὰ νὰ μιλήσει στὴ Θεσσαλονίκη. Θυμίζω πὼς ὁ Πιπινέλης ἔπαιξε σημαντικὸ ρόλο στὴν πολεμικὴ κατὰ τοῦ Κανελλόπουλου καὶ στάθηκε ὁ ἐπικεφαλὴς τῶν σκληρῶν καὶ τῶν κηρύκων τῆς δικτατορίας. Οἱ σχέσεις του μὲ τὸν Λάκη καὶ τὴν ΕΚΟΦ ἦταν παλιές. Στὶς 20 Δεκεμβρίου 1966 ἡ ΕΚΟΦ τὸν ὑποδέχτηκε θερμὰ κι ἔκανε πανηγυρικὴ ἐκδοση ὁ «Φοιτητικὸς Ἀγών», ἡ ἐφημερίδα δηλ. τοῦ Ἰωαννίδη καὶ τῆς ΕΚΟΦ. Ἡ δεύτερη ἐπίσκεψη ὀρίστηκε γιὰ τὶς 26 Φεβρουαρίου, ἀλλὰ ματαιώθηκε ὕστερα ἀπὸ ἔντονη ἀντίδραση τοῦ κ. Κανελλόπουλου. Ὑπῆρξε δεύτερη ἀναγγελία γιὰ τὶς 7 Μαρτίου, ἀλλὰ κι αὐτὴ ἀναβλήθηκε γιὰ νὰ γίνει τελικὰ στὶς 18 Μαρτίου 1967. Ἡ ἐπίσκεψη αὐτὴ, πού εἶχε καταντήσει ἕνα εἶδος ξεφυλλίσματος μαργαρίτας μὲ τὰ ἀλλεπάλληλα θὰ ἔρθει δὲν θὰ ἔρθει, εἶχε βαθύτερο πολιτικὸ νόημα, ὅπως τὸ σημείωσε ὁλόκληρος ὁ τύπος τῆς ἐποχῆς. Τὸ περιοδικὸ «Ἄλφα» (No 5, 25-3-67, σ.56) ἔγραφε πὼς «Ὁ Λάκης Ἰωαννίδης δὲν κρύβει διόλου τὴν ὑπερηφάνειά του γιὰ τὰ τραύματά του καὶ τὶς καταδίκες του ἐπὶ σωματικῇ βλάβῃ», ὅτι «σὲ ἕνα πολυγραφημένο βιογραφικὸ σημείωμα πού ἔθεσε πρὶν ἀπὸ χρόνια σὲ κυκλοφορία, ἡ δράση του μετροῦται μὲ καταδίκες μετὰ ἀπὸ μηνύσεις κομμουνιστῶν καὶ κεντρῶν καὶ μὲ τραύματα πού ἔδωσε καὶ πῆρε καὶ στὴν πραγματικότητα ὁ «Πρῶτος» ἔδωσε παρὰ πῆρε». Στὴ συνέχεια λέει πὼς εἶναι μποξέρ καὶ ὅτι φίλοι καὶ ἀντίπαλοι τὸν κατηγοροῦν ὡς τραμπούκο χωρὶς νὰ φαίνεται νὰ τὸν στενοχωροῦν πολὺ αὐτά. Τὸ «Ἄλφα» σημειώνει ὅτι διατηρεῖ γραφεῖα κάτω ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς ΕΔΑ, καὶ ὅτι

Ο ΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΙΠΙΝΕΛΗ

φιλικὰ ὀνόματα στοῦ γραφεῖο του εἶναι οἱ Φαρμάκης, Μανιαδάκης, Κουρούκλης, Ἀναγνωστόπουλος, Ροδόπουλος, Κασιμάτης καὶ Πιπινέλης, πού τὸν ἐπισκέπτονται καὶ συνεργάζονται. Ὑπογραμμίζω πὼς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἡ γραμμὴ τοῦ σκληροῦ πυρήνα ἦταν Ἡ ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ καὶ γι' αὐτὸ δούλεψε ὁ Λάκης καὶ ὁ Σύλλογος Νέων Ἐπιστημόνων. Ἡ καλύτερη κατακλείδα γιὰ τὴ δράση τῆς ΕΚΟΦ, τοῦ Συλλόγου Ἐπιστημόνων καὶ τοῦ Λάκη ἐκείνη τὴν περίοδο εἶναι ἡ λεζάντα κάτω ἀπ' τὴ φωτογραφία τοῦ Πιπινέλη στοῦ βιβλίου τοῦ Λάκη (σ. 249). Τὰ λέει ὅλα. Γράφει τὰ ἑξῆς ἐπὶ λέξει:

«Ὅταν οἱ πάντες εἶχον συμβιβασθῇ, ὅταν οἱ πολιτικὲς σκοπιμότητες εἶχον δημιουργήσει ἕνα πλέγμα εἰς τὴν ἡγεσίαν τῆς ἐθνικοφρόνου παρατάξεως, ἕνας ἄνθρωπος ἀ γ ν ο ῶ ν καὶ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ΕΡΕ κ. Κανελλόπουλου, ἦλθε εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὡς προσκεκλημένος τῆς ΕΚΟΦ (ἐδῶ ὁ Λάκης εἶναι εἰλικρινέστερος καὶ ἀποκαλυπτικότερος, γιατί τὴν πρόσκληση τὴν ἔκανε ὁ Σύλλογος Νέων Ἐπιστημόνων, ὅπου φυσικὰ ἦταν κι ἐκεῖ Πρόεδρος – φαίνεται πὼς μπερδεύτηκε) διὰ νὰ δώσῃ κουράγιο καὶ πνοὴ εἰς τοὺς ἐθνικόφρονες. Ἡ χειρονομία αὐτὴ τοῦ τ. πρωθυπουργοῦ ἀειμνήστου Παν. Πιπινέλη ἐγέμισε ἐλπίδας ὅτι οἱ κομμουνισταὶ δὲν θὰ περάσουν. Ἔτσι ἡ μεγαλειώδης ὑποδοχὴ τοῦ Παν. Πιπινέλη ΕΔΩΣΕ ΕΝΑ ΥΠΟΒΑΘΡΟΝ ΛΑΪΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΕΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΗΣ 21ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ πού ἀκολούθησε. ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Ἡ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΚΟΦ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΣ ΔΙΚΑΙΩΝΕΤΑΙ.»

Σ' αὐτὸ συμφωνῶ ἀπόλυτα μὲ τὸν Ἰωαννίδη. Πραγματικὰ αὐτὸς ἦταν ὁ ρόλος τῆς ΕΚΟΦ, καὶ «δικαίωσή» της ὑπῆρξε ἡ δικτατορία. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἄξιος ὁ μισθὸς τους. Τὸ παρακράτος ἔγινε κράτος. Ὁ Μανωλόπουλος (Πρόεδρος τῆς ΕΚΟΦ Ἀθηνῶν) ἔγινε Νομάρχης Θεσπρωτίας κι ἀργότερα Ὑπουργὸς Ἑργασίας. Ὁ Λάκης Ἰωαννίδης (Πρόεδρος ΕΚΟΦ Θεσ/νίκης) ἀκόλουθος Τύπου στὴν Ἑλληνικὴ Πρεσβεῖα στοῦ Παρίσι ἀπὸ τὸ 1967 ὡς τὸ 1970.

Πνευματικὴ Κίνησις Ἑλληνικῆς Νεολαίας - Ἐπιστημόνων (Π.Κ.Ε.Ν.Ε.)

Μετὰ τὴν «ἀποστρατεία» του ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Πρεσβεῖα στοῦ Παρίσι ὁ Λάκης Ἰωαννίδης, πού φαίνεται ὅτι βρίσκεται σὲ κάποια δυσμένεια, ὅπως ὁ Φαρμάκης, δημιουργεῖ τὴν Πνευματικὴ Κίνησις Ἑλληνικῆς Νεολαίας-Ἐπιστημόνων (ΠΚΕΝΕ) ἀπὸ παλιὰ καὶ νέα στελέχη τῆς ΕΚΟΦ. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Ἀθήνας τὸ ἀπαρτίζουν οἱ Ἀθανάσιος Κοντοθανάσης, δικηγόρος (ὑπῆρξε «συνδικαλιστὴς» Νομικῆς Θεσσαλονίκης στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας), ὁ Κων. Γκιόκας, οἰκονομολόγος (στέλεχος τῆς ΕΚΟΦ στὴν ΑΣΟΕΕ, ὅπως σημειώνει καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λάκης Ἰωαννίδης (σ. 426), ἡ Ρέα Σταυρίδου, δικηγόρος (στέλεχος τῆς ΕΚΟΦ Θεσσαλονίκης στὴν περίοδο 1964-1967), ὁ Νικ. Βουγιούκας, οἰκονομολόγος (μέλος τῆς ΕΚΟΦ ΑΣΟΕΕ τὸ 1964-65), ὁ Ἀναστ. Κρικέλης, δικηγόρος («συνδικαλιστὴς» Νομικῆς Θεσ/νίκης), καὶ Πρόεδρος φυσικὰ ὁ Λάκης Ἰωαννίδης.

Τὸ Προεδρεῖο τῆς Τοπικῆς Ἐπιτροπῆς Θεσσαλονίκης τὸ ἀπαρτίζουν οἱ ἑξῆς: Πρόεδρος ὁ Ἐμμ. Τσιρανίδης (χημικός, ἐκοφίτης τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, στὶς 22-11-66 ἦταν ἐπικεφαλὴς τοῦ πούλμαν Ἐθνικῆς Διαφωτίσεως

στην Ήμαθία), Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, οικονομολόγος (Πρόεδρος της Έπιμορφωτικής Φοιτητικής Ένώσεως Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τὸ 1955-56, εξέδιδε τὰ «Φοιτητικὰ Γράμματα», πού, ὅπως ἀποκαλύφθηκε στὸ Α΄ Πανσπουδαστικὸ Συνέδριον τὸ Νοέμβριον τοῦ 1957, χρηματοδοτοῦνταν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως), ὁ Σωτήριος Καραγιάννης, δικηγόρος - οικονομολόγος (ἐκοφίτης τῆς Νομικῆς Θεσ/νίκης), ὁ Βασίλειος Ζάμπρος, ἀσκ. δικηγόρος (ἐκοφίτης τῆς Νομικῆς, ταμίας τοῦ Συλλόγου Θεσσαλονικέων Φοιτητῶν πού εἶχε ἰδρύσει ὁ Λάκης), καὶ Γεώργιος Ἀστρείδης, κτηνίατρος (ἰδρυτικὸ μέλος τῆς ΕΚΟΦ Θεσσαλονίκης).

Ταῦτα. Καὶ τώρα ἡ δράση τοῦ συλλόγου. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1971 πραγματοποιεῖ τὴν πρώτη ἐκδήλωση-ἐμφάνιση στὴν Ἀθήνα μὲ ὁμιλητὴ τὸν Λάκη Ἰωαννίδη. Θέμα τῆς ὁμιλίας «Τὸ κίνημα τῶν νέων εἰς ὅλον τὸν κόσμον». Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1971 πραγματοποιεῖται ὁμιλία στὴ Θεσσαλονίκη. Ὁμιλητὴς ὁ Λάκης μὲ θέμα «Ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ σημερινὴ ἐλληνικὴ πραγματικότητα». Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1972 διοργάνωσε συνεστίαση στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Ὁμιλητὴς ὁ Λάκης Ἰωαννίδης μὲ θέμα «Οἱ Ἀμερικανικὲς ἐκλογὲς καὶ οἱ διεθνεῖς ἀντίκτυποι ἐξ αὐτῶν». Ἡ διάλεξη αὐτὴ ξανάγινε καὶ στὴ Θεσσαλονίκη μὲ τὸν ἴδιον ὁμιλητὴ στὶς 10 Ἰανουαρίου 1973. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1973 διοργάνωσε στὴν Ἀθήνα δημόσια συζήτηση μὲ θέμα «Οἱ νέοι καὶ τὰ προβλήματά τους». Ὁ Λάκης σὰν ἐξπὲρ «θριαμβεύει». Ἐξάλλου καὶ τὸ πρῶτον βιβλίον πού εξέδωσε τὸ 1959 στὴ Θεσσαλονίκη ἔχει αὐτὸν τὸν τίτλον. Στὶς 6 Ἰουλίου 1973 καὶ πάλι συνεστίαση στὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγ. Βρετανίας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς Ἰακώβου. Τὸν προσφώνησε φυσικὰ ὁ πρόεδρος τῆς Κινήσεως.

Ἐν τῷ μεταξὺ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1973 ἐπέρχεται ἡ πτώση τοῦ Παπαδόπουλου. Ἡ Κίνησις βλέπει ὅτι τελικὰ δὲν κατάφερε νὰ πάρει ἡγετικὰ πόστα καὶ ὁργανώνει τὴν πρώτη ἐκδήλωσή της τοῦ 1974 στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Συγκεκριμένα ὁργάνωσε τὴν πρώτη συνεστίαση τοῦ καινούργιου χρόνου στὶς 30 Μαρτίου στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ «ἐπ' εὐκαιρίᾳ τιμητικῆς διακρίσεως πρὸς τὸν κ. Νικόλαον Φαρμάκην διὰ τὰς προσφερθείσας ὑπηρεσίας πρὸς τὴν κίνησιν» καὶ συνάμα ἀπέτελεσε εὐκαιρία «διὰ τὸν προγραμματισμὸν τῆς δραστηριότητος τοῦ 1974». (βλ. «Ἐλεύθερον Κόσμον» 2-4-74, σ.1 καὶ 7). Κατ' ἀρχὴν τὸ λόγο πῆρε τὸ μέλος τοῦ Δ.Σ. Λ. Κόντος πού ἀναφέρθηκε στὸ ἱστορικὸ τῆς

ἐκδήλωσης καὶ στὴ συνέχεια ὁ Λάκης Ἰωαννίδης ἀπένειμε τὴν τιμητικὴ διάκριση στὸν Φαρμάκη.

Ὁ Φαρμάκης στὴν ὁμιλία του ἔκανε μιὰν ἱστορικὴ ἀνάλυση ἀπὸ τὸ 1942 ὡς τὸ 1973 μὲ βάση τὸν «κομμουνιστικὸν κίνδυνον». Ὅταν μίλησε γιὰ τὸ 1961 εἶπε «πὼς ἡ δεξιὰ κατατρώγεται εἰς ἐσωτερικὰς ἐριδας, αἱ ὁποῖαι ἐξυπηρετοῦν προσωπικὰ συμφέροντα καὶ ὑπηρετοῦν ὑπόπτους ἀνακτορικοὺς προθαλάμους». Στὴ συνέχεια σημείωσε πὼς ἀπὸ λάθος τῆς ἡγεσίας τῆς δεξιᾶς ἀπ' τὸ 61 ὡς τὸ 63 μιὰ πολιτικὴ κρίσις μετατράπηκε σὲ ἐθνικὴ μὲ ἀποτέλεσμα τὸ «Λαϊκὸν Μέτωπον» ν' ἀνέβει στὴν ἀρχὴ (ἐννοεῖ τὴν Ἑνωσὴ Κέντρου) καὶ ἀπὸ τὸ 1963 ὡς τὸ 1965 νὰ ὁργιάσει ὡς τὸ σημεῖον νὰ ὁργανώσει συνωμοσίαν μέσα στὸ στράτευμα (ἐννοεῖ τὸν ΑΣΠΙΔΑ). Μίλησε γιὰ τὴν ὁρθὴ ἀλλὰ «κατ' ἄστοχον καὶ ἀμελέτητον τρόπον» παρέμβαση τοῦ βασιλιᾶ (ἐννοεῖ τὸ βασιλικὸν πραξικόπημα τοῦ Ἰουλίου) καὶ τέλος εἶπε πὼς οἱ ἐκλογὲς τοῦ '67 θ' ἀποτελοῦσαν τὴν ἀπαρχὴν ἐνόπλου ἐμφυλίου πολέμου. Ἐτσι ἡ 21η Ἀπριλίου ἔσωσε τὰ πράγματα. «Ἡ ἐγκληματικὴ ἀντεπανάστασις τοῦ Δεκεμβρίου 1967, ἡ βλακώδης καὶ ἐθνικῶς λίαν ἐπιζήμιος στάσις τοῦ Ναυτικοῦ τὸν Μάιον τοῦ 1973 καὶ αἱ ἀναρχικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ Νοεμβρίου 1973 ἀποδεικνύουν πέραν πάσης ἀμφισβητήσεως τὴν πλήρη ἀνικανότητα τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τοῦ τόπου νὰ συλλάβῃ τὸ πρόβλημα» τονίζει ὁ Φαρμάκης καὶ προβαίνει σὲ μιὰ πάρα πολὺ σωστὴ παρατήρηση. Ὅτι, δηλαδή, στὴν πολιτικὴ ἱστορία τῆς Ἑλλάδας, ὁ κανόνας ἦταν ἡ κ ρ ί σ η καὶ ἐξαίρεσις ἡ ὁμαλότης. Καὶ ἔκλεισε μὲ μιὰ ἐκκλήση πρὸς τὴ Χούντα τοῦ Ἰωαννίδη νὰ μὴν παραχωρήσῃ τὴν ἐξουσίαν «εἰς τὴν ἐν ἀργίᾳ εὐρισκομένην πολιτικὴν ἡγεσίαν», γιὰτὶ αὐτὸ θὰ ὀδηγοῦσε σὲ ἀνεπανόρθωτη ἐθνικὴ καταστροφὴ καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ὁ Στρατὸς θὰ ἦταν συνυπεύθυνος μιᾶς ἐθνικῆς καταστροφῆς. Αὐτὸ ἦταν καὶ τὸ κύριο αἶτημα τῆς ὁμιλίας.

Στὴ συνέχεια μίλησε ὁ Λάκης κάνοντας ἐκκλήση στοὺς νέους νὰ πυκνώσουν τὶς γραμμὲς τῆς κινήσεως «γιὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς κοινωνίας πιὸ ἀνθρώπινης, συντεθειμένης ὅχι ἀπὸ τὴν ρεμούλα τῶν δογμάτων (σικ) καὶ τῆς γραφειοκρατίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν κοινὴν προσπάθειαν νέων ἀνθρώπων πού εἴμαστε γιὰ νὰ γίνουμε τὸ σημεῖον τῆς συναντήσεως τῆς προόδου, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας».

Ἀναφέρω μερικὰ ἐπίλεκτα στελέχη τῆς Κινήσεως Νέων Ἐπιστημόνων τοῦ Λάκη Ἰωαννίδη. Ἀθανάσιος Μουρτζίνης, μέλος τῆς ΕΚΟΦ Ἰατρικῆς Ἀθηνῶν. Παν. Παναγόπουλος, μέλος τῆς ΕΚΟΦ Ἀθηνῶν. Δημ. Παπατσώρης, στέλεχος τῆς ΕΚΟΦ Θεσσαλονίκης. Ἀλέκος Παναγόπουλος, ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ 21ος Αἰὼν, ἐντύπου οὐσιαστικὰ τῆς ΕΚΟΦ, πού τὸ χρηματοδοτοῦσε ἡ παρακρατικὴ ὑπηρεσία τοῦ Γωγούση ἀπὸ τὰ μυστικὰ κονδύλια, ὅπως ἀποκάλυψε ἡ ἔρευνα τῶν δικαστικῶν κ.κ. Τούση καὶ Κανελλάκου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ὑπηρεσίαν Πληροφοριῶν καὶ Διαφωτίσεως τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως («Ἐλευθερία» 9-12-64, σ. 1 καὶ 7, βλ. καὶ 13-12-64). Ὁ Παναγόπουλος ἐξάλλου ἦταν καὶ ἐκδότης 60.000 ἐκλογικῶν βιβλιαρίων στὸ διαβόητο ἐκλογικὸ πραξικόπημα τῆς βίας καὶ νοθείας μαζί μὲ τὸν ἀστυνομικὸ διευθυντὴ Τασγιώργο. Εὐστ. Τσαχαλίδης, στέλεχος τῆς ΕΚΟΦ στὴ Γεωπονοδασσολογικὴ Θεσσαλονίκης καὶ στὸν σύλλογον Ποντίων Φοιτητῶν. Ὀδυσσεὺς Τόσκας, (δικηγόρος) ἀπ' τὰ πιὸ δραστήρια στελέχη τῆς ΕΚΟΦ, ὅπως τὸν χαρακτηρίζει ὁ Λάκης στὸ βιβλίον του (σ. 437). Δημ. Καρανικόλας, στέλεχος τῆς ΕΚΟΦ Γεωπονοδασσολογικῆς Θεσ/νίκης καὶ σήμερον γεωπόνος. Εὐάγγ. Κακάρουλου (καθηγητῆς, φιλόλογος), Ἀντιπρόεδρος Θεσσαλονικέων Φοιτητῶν, στὸ παράρτημα δηλ. τῆς ΕΚΟΦ, μὲ πρόεδρον φυσικὰ τὸ Λάκη. Γεώργιος Τσάρας, στέλεχος τῆς ΕΚΟΦ Ἰατρικῆς Θεσσαλονίκης. Γεώργιος Σοφιανός. Ἀν. Κωνσταντινίδης (μέλος τῆς ΕΚΟΦ ΑΣΟΕΕ). Βασίλειος Κώνστας (τῆς ΕΚΟΦ Παντείου). Ὁ ἐπισημεναγὸς Χρήστος Μήλας. Ὁ Παν. Στουραῖτης. Ὁ Ἐμμ. Στρατηγάκης, παλιὸ στέλεχος τῆς ΕΡΕΝ Θεσσαλονίκης. Ὁ δικηγόρος Βασ. Παπαδόπουλος. Ὁ Στ. Παπανικολάου. Ὁ Βασίλειος Σπανὸς κ.ἄ.

Μιὰ τελευταία πληροφορία. Πρόσφατα ἀναγράφτηκε στὶς ἐφημερίδες ἡ εἶδησις ὅτι ὁ Λάκης Ἰωαννίδης προορίζεται γιὰ καθηγητὴ στὸ Πανεπιστήμιον Θράκης. Παρουσίασε σὰν διδακτορικὴ διατριβὴ τὸ βιβλίον του «Τὸ MODUS VIVENDI τεσσάρων διαφορετικῶν φυλῶν εἰς τὸν Νέστον», πού τὸ εξέδωσε στὸ Παρίσι τὸ 1972. Ἀπ' ὅσο ξέρω εἶναι τὸ τελευταῖον βιβλίον του.

Ἀνδρέας Λεντάκης

Ο ΝΙΚΟΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ

ΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

του Γιάννη Δημητριάδη

Ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπὸ στρατιωτικοὺς εἶναι συνηθισμένη ἐκδήλωση σ' ὅλο τὸν κόσμο. Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ χώρα μας, ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσή της, πολλές φορές δοκιμάστηκε ἀπὸ ἐπεμβάσεις ὁμάδων ἀξιωματικῶν στὴν πολιτικὴ τῆς ζωῆς, ὅπως εἶναι γεγονός πὼς στὶς περιπτώσεις αὐτές, πολὺ λίγο – ἢ καθόλου – ἀντέδρασε τὸ σύνολο τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Ἡ ἔρευνα πὺν ἀκολουθεῖ ἔχει στόχο ν' ἀναλύσει τὶς κοινωνικὲς ἐπιδράσεις καὶ τοὺς ἄλλους εἰδικοὺς λόγους πὺν ὑποκινοῦν μία ὁμάδα ἀξιωματικῶν νὰ πραγματοποιήσῃ ἓνα πραξικόπημα. Δὲν ἔχουμε τὴν ψευδαίσθηση ὅτι ἐξαντλοῦμε τὸ θέμα. Αὐτὸ δὲν θὰ μᾶς τὸ ἐπέτρεπε, ἐκτὸς ἀπὸ ἄλλους οὐσιαστικοὺς λόγους, οὔτε ὁ χρόνος.

Α'. ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΙ ΣΑΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Παρουσιάζει ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον ἡ μελέτη τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν σὰν ἰδιαίτερης τάξης καὶ θὰ ἦταν πολὺ χρησιμὴ ἡ ὑπαρξὴ μιᾶς ἐνημερωμένης βιβλιογραφίας πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα. (1)

Ἡ παρουσία τους στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδας δὲν ἔγινε ποτὲ αἰσθητή, παρὰ μόνον ὅταν παρουσιάστηκαν σὰν ἰδιαίτερη κοινωνικὴ ὁμάδα.

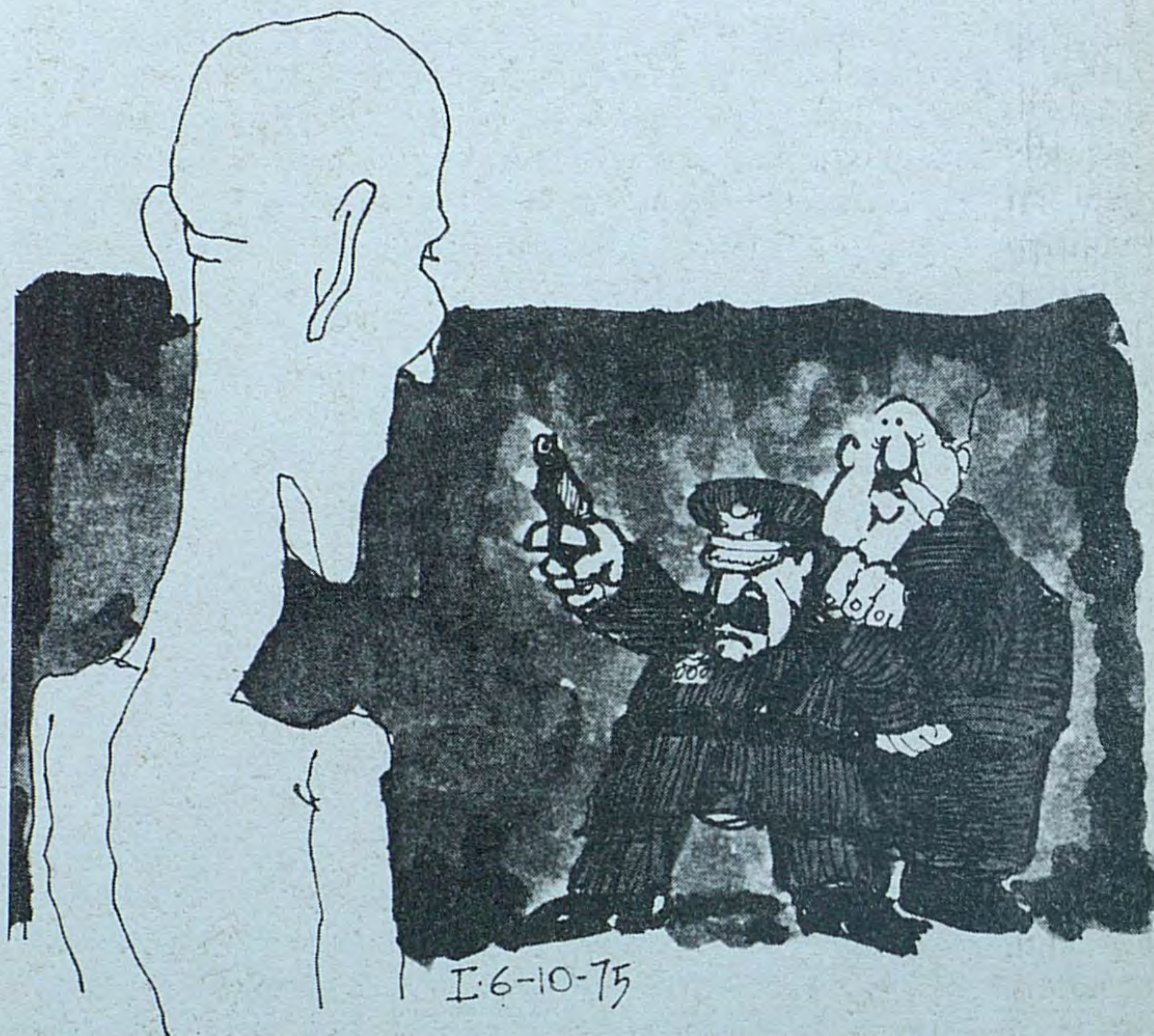
Ἱστορικά, τὴν ἀρχὴ αὐτῆς τῆς ὁμαδοποίησης τὴ βρίσκουμε στὰ χρόνια τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα τοῦ 1821. Στὸν ἀγῶνα αὐτὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ παρατηροῦμε ὅτι στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ καὶ καπετάνιοι, ἐνῶ ὑποστηρίζουν διάφορες πολιτικὲς παρατάξεις, βρίσκονται ἐνωμένοι καὶ ἀλληλέγγυοι μπροστὰ στὴν πολιτικὴ ἐξουσία. (2)

Μετὰ τὴν ἐπανάσταση, ὁ δεσμός τους ἰσχυροποιεῖται καὶ καταλήγει τὸ 1843 στὴν πρώτη ἐπέμβαση, πὺν τὴν κάνουν στρατιωτικοὶ «ἐν ἐνεργείᾳ» καὶ ἀπόστρατοι καὶ ἐπιβάλλουν τὸ σύνταγμα, στὸν Ὀθωνα. (3)

Ἀπὸ τότε ἡ ἀνάμιξή τους στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας νομιμοποιεῖται. Ἀποκοτὺν συνείδηση ὁμάδας, μὲ κοινὰ γνωρίσματα καὶ συμφέροντα. Δροῦν ἐνιαῖα. Ἀκόμη ὅμως καὶ ὅταν βρίσκονται σὲ ἀντίπαλα πολιτικὰ στρατόπεδα, ἡ συμπεριφορὰ τους ἀπέναντι στοὺς πολιτικοὺς παράγοντες παρουσιάζει ὁμοιομορφία. (4)

Στὸ χρονικὸ διάστημα πὺν εἶναι ἡ Ἑλλάδα ἀνεξάρτητο κράτος, οἱ στρατιωτικοὶ ἔχουν ἐπέμβει περισσότερες ἀπὸ 10 φορές στὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου (5), πάντοτε ἐξασφαλίζοντας τὴν ἀτιμωρησίᾳ τους (6) καὶ πάντοτε δημιουργώντας προϋποθέσεις γιὰ τὴν εἰσοδὸ τους στὴν πολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας· σὰν ἀρχηγοὶ ἢ σὰν στελέχη διαφόρων πολιτικῶν κινήσεων.

Τὰ κοινὰ στοιχεῖα πὺν παρουσιάζονται στοὺς Ἑλληνες στρατιωτικοὺς στὴν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῦ 1944-49 καὶ τοὺς ἔδιναν τὸ χαρακτήρα ἰδιαίτερης τάξης, ἦταν ἡ πίστις τους

ὅτι ἀποτελοῦν τὸ θεμέλιο τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, πὺν ἐκφράζονταν μὲ τὸ ἰδεολογικὸ τρίπτυχο «πατρίδα-οἰκογένεια-θρησκεία», ἡ προσήλωσή τους στὴν ἰδέα τῆς πραγματοποίησης τοῦ «ὀνείρου τῆς φυλῆς», στὴν ἀπελευθέρωση δηλαδὴ τῶν ὑποδουλωμένων ἐδαφῶν (Μεγάλῃ Ἰδέᾳ) καὶ τὸ αἶσθημα ὑπεροχῆς πὺν τοὺς ἔδινε ἡ βεβαιότητά τους ὅτι τὸ μορφωτικὸ τους ἐπίπεδο ἦταν ἀνώτερο ἀπὸ τὸ μέσο ἀστικὸ καὶ κατὰ πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ τὸ μέσο ἐπίπεδο τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ (7), ἀφοῦ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ μισοὶ τουλάχιστον Ἑλληνες δὲν γνώριζαν «γρᾶφή καὶ ἀνάγνωση». Γενικὰ διακατέχονται ἀπὸ τὴν ἰδέα ὅτι ἀποτελοῦν μιὰ προνομιοῦχα τάξη πὺν εἶναι ταγμένη νὰ παίξει ἓνα ἱστορικὸ ρόλο στὴ διαμόρφωση τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ

Μετὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ μὲ τὴν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στὴν συμμαχία τοῦ Ν.Α.Τ.Ο. ἡ ταξικὴ δομὴ τῶν στρατιωτικῶν ἀλλάζει. Σ' αὐτὸ συντελοῦν πολλοὶ παράγοντες: Ἡ νέα ἐκπαίδευση πὺν παίρνουν στὶς στρατιωτικὲς σχολές, ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας καὶ ἡ πλατιά ἀστικοποίηση πὺν συντελέστηκε στὰ χρόνια 1950-1967.

Ἡ ἐκπαίδευση πὺν δίνεται στὶς στρατιωτικὲς σχολές δὲν στηρίζει πιά τὸ ἰδεολογικὸ περιεχόμενό της στὸ θρύλο τῆς «μεγάλῆς ἰδέας», πὺν θεωρεῖται στείρα καὶ ἀπραγματοποίητη καὶ προπαντὸς ἀντίθετη μὲ τὰ συμφέροντα καὶ τὴ συνοχὴ τῆς Νοτιοανατολικῆς πτέρυγας τοῦ Ν.Α.Τ.Ο., στὴν ὁποία συμμετέχει ἡ Τουρκία.

Τὴ θέση τῆς «μεγάλῆς ἰδέας» παίρνουν νέοι ἰδεολογικοπολιτικοὶ προσανατολισμοί, πὺν ἐμφανίστηκαν μετὰ τὴ Γιάλτα, πὺν χώρισε τὸν κόσμο σὲ δύο στρατόπεδα. Ὁ στρατὸς πιά δὲν εἶναι ὁ φρουρὸς μόνον τῆς χώρας καὶ ὁ ἐνσαρκωτὴς τῶν ὀνείρων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ ὁ προασπιστὴς τοῦ δυτικοῦ κόσμου στὸ σύνολό του.

Μέσα σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια ἦταν φυσικὸ νὰ καλλιεργηθεῖ καὶ ἓνας στείρος ἀντικομμουνισμός. Γιατὶ ὁ κομμουνισμός δὲν θεωρεῖται πιά μόνον ὑπονομευτὴς τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος, ἀλλὰ

και διαβρωτής του μεγάλου μετώπου του Δυτικού Κόσμου.

Η ιδεολογική αυτή βάση, μαζί με μια εκπαίδευση αντιμετώπισης εσωτερικών ταραχών και τον εκσυγχρονισμό των όπλων σύμφωνα με την ταχεία τεχνολογική εξέλιξη, που ο στρατιωτικός τομέας προηγείται από το βιομηχανικό κατά δύο χρόνια τουλάχιστον (8), δημιουργούν ένα ψυχολογικό πλέγμα υπεροχής, που δημιουργεί την εντύπωση σε όρισμένους αξιωματικούς ότι είναι πάνω από το Λαό, όπως με αυθάδεια δηλώνει νεαρός ύπολοχαγός, μάρτυρας υπερασπίσεως στο στρατοδικείο: Πρόεδρος: Διάβασες το Σύνταγμα;

Μάρτυς: Δεν θα διαβάσω το Σύνταγμα γιατί έχω άλλες ασχολίες. Είμαι αξιωματικός.

«ΕΙΜΑΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ»

Αυτό το «είμαι αξιωματικός», όπως παρατηρεί σωστά ο Π. Παλαιολόγος (Βήμα 7-8-75), συνοψίζει το ύφος μιας εποχής. Πρώτα ο αξιωματικός κι ύστερα ο Λαός, από τον όποιον απορρέει. Συνοψίζει το «πνεύμα» που οδήγησε τη χούντα (9) να καταλάβει την εξουσία και τη μεγάλη πλειοψηφία των Ελλήνων αξιωματικών να δεχτούν το γεγονός παθητικά.

Αυτή την ενέργεια τη στήριξε και μια σειρά από «φιλοσοφικές» θέσεις που διδάσκονται στις στρατιωτικές σχολές, σύμφωνα με τις όποιες:

- α) **τα καθήκοντα είναι σπουδαιότερα από τα δικαιώματα,**
- β) **δεν μπορείς ν' αλλάξεις την ανθρώπινη φύση,**
- γ) **ο κόσμος είναι πολύπλοκος για να τον αντίληφθεί ο καθένας, εκτός από τους ειδικούς (10).**

Εκτός όμως από την ειδική εκπαίδευση, που αναμφισβήτητα διαμορφώνει τις προϋποθέσεις για τη δημιουργία «ταξικής συνείδησης» στους αξιωματικούς, κι άλλοι δευτερεύοντες, ίσως, αλλά όχι λιγότερο σπουδαίοι παράγοντες συντρέχουν για την ολοκλήρωση της ταξικής τους φυσιογνωμίας. Τέτοιοι είναι ή στολή (11), ή ζωή τους στα στρατόπεδα, ή υποχρέωσή τους να συχνάζουν μόνο σε κέντρα όρισμένης κατηγορίας, ή δυνατότητά τους να ελέγχουν μεγάλες ομάδες ατόμων (στρατιώτες και πολίτες που εργάζονται σε στρατιωτικές υπηρεσίες), ή παλαιά υποχρέωση «της προίκας» και προπαντός ή επιλογή τους με αυστηρά πολιτικά κριτήρια που δεν ανταποκρίνονται στο σύνολο των πολιτικών πεποιθήσεων του Λαού και τους διαφοροποιούν από το έθνικό κοινωνικό σύνολο.

Αλλά και η μετέπειτα ζωή τους ενισχύει αυτή τη διαφοροποίηση. Ιδιαίτερος συνεταιρισμός, κατασκηνώσεις-θέρετρα, ιδιαίτεροι οίκισμοι, δυνατότητες εκπαίδευσής σε ανώτερες σχολές, δάνεια, έφ' άπαξ κλπ. συμπληρώνουν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του στρατιωτικού.

Β'. Ο «ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟΣ», Ο ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΣ, ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΩΜΑ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

Θα πρέπει, πριν προχωρήσουμε, να κάνουμε μια αντιδιαστολή ανάμεσα στους αξιωματικούς που προέρχονται από στρατιωτικές σχολές κι εκείνους που εντάχθηκαν στο σώμα των αξιωματικών ύστερα από μια ειδική εκπαίδευση σε άλλες σχολές (π.χ. γιατροί, δικηγόροι κλπ.) Υπάρχει ανάμεσά τους φανερή διαφορά.

Για τους αξιωματικούς που αρχίζουν την καριέρα τους από μια στρατιωτική σχολή, ή εκπαίδευση τους δημιουργεί την πεποίθηση (κι είναι σωστό) πως ή επαγγελματική τους άνοδος είναι εξαρτημένη από την πίστη τους στην εργοδοσία τους (άστικό καθεστώς-εγρύτερες συμμαχίες), με αποτέλεσμα να νιώθουν απόλυτα εξαρτημένοι από τη στρατιωτική οργάνωση.

Ζώντας μέσα σ' ένα περιβάλλον αυστηρά ελεγχόμενο από τη στρατιωτική οργάνωση, με βάση την τυφλή πειθαρχία, το θεσμό της ιεραρχίας και θεμελιωμένο στην αρχαιότητα των μελών της οργάνωσης, χωρίς να δέχεται άλλους πολιτικούς ή κοινωνικούς έρεθισμούς, αποκτά μια «πλήρη επαγγελματικότητα», με αποτέλεσμα να σκέπτεται και να ενεργεί πάντοτε μέσα στο πνεύμα και στα πλαίσια των σκοπών που εξυπηρετεί ή υπόστασή της. Το πνεύμα μάλιστα αυτό της μηχανικής λειτουργίας και της όμοι-

όμορφης σκέψης, της αυτόματης ενέργειας που χαρακτηρίζει τον επαγγελματία αξιωματικό, τον φέρνει, κάθε φορά που βρίσκεται στην εξουσία, σ' αντίθεση με το γραφειοκρατικό, σκεπτόμενο και άνομοιόμορφο σύστημα της κοινωνικής οργάνωσης, και καταβάλλει προσπάθεια να το διαγράψει (12).

Αντίθετα, οι άλλοι αξιωματικοί, όσοι παίρνουν μια ελεύθερη εκπαίδευση και εισάγονται μετά στο σώμα αξιωματικών, αποκτούν ως ένα βαθμό την επαγγελματική νοοτροπία των πρώτων, αλλά πάντοτε σε χαμηλότερο βαθμό και δεν μπορούν να αποκτήσουν σχεδόν ποτέ μια ιδιαίτερη ταξική συνείδηση. Γενικά χαρακτηρίζονται από μια «σχετική επαγγελματικότητα».

Στενά συνδεδεμένος με τον «επαγγελματισμό» είναι και ο συντηρητισμός που διακρίνει τους αξιωματικούς.

Το Σ.Ε.Α. εμφανίζεται πάντοτε σαν στήριγμα και στοιχείο του κατεστημένου. Με εξαίρεση την επανάσταση του '21, που ή στρατιωτική ήγεσία ήταν στο μεγαλύτερο μέρος της στενά δεμένη με το Λαό, και μέχρι το 1909, που δεν διαλύθηκαν ολότελα αυτοί οι δεσμοί.

ΟΡΟΣΗΜΑ

Στον τομέα αυτό, της κοινωνικο-πολιτικής τοποθέτησης των Ελλήνων αξιωματικών, υπάρχουν τρεις ήμερομηνίες-όρόσημα:

- **Το 1821**
- **Το 1909**
- **Το 1943**

Το 1821 το Σ.Ε.Α. σχηματίστηκε από λαϊκούς αγωνιστές και είχε χαρακτήρα προοδευτικό. Αυτό έγινε γιατί οι αγωνιστές δεν προέρχονται από τους άριστοκράτες του φαναριού ή τις οικογένειες των κοτσαμπάσηδων, αλλά από τους κολίγους, τους φτωχούς και τους κυνηγημένους, από τους κλέφτες και τους άρματωλούς. Σαν μέρος λοιπόν του Λαού, το Σ.Ε.Α. εκφράζει την επιθυμία του για ελευθερία, για κοινωνική ισότητα, για οικονομική δικαιοσύνη. Αυτός ήταν και ο λόγος που οι στρατιωτικοί της εποχής εκείνης ήρθαν σε αντίθεση με την πολιτική ήγεσία, που εκφράζε το πνεύμα του κατεστημένου και που συνέχεια έστηνε άπειρες παγίδες για να αποπροσανατολίσει το Λαό από τις βασικές του επιδιώξεις. (13)

Το 1909 το Σ.Ε.Α. βοηθά στην εγκαθίδρυση της άστικής δημοκρατίας (14) και γίνεται και εξάρτημά της.

Στην κατοχή, στη διάρκεια της αντίστασης, γίνεται μια προσπάθεια δημιουργίας σχολής αξιωματικών του Ε.Λ.Α.Σ. με έντονη λαϊκοπολιτική εκπαίδευση. Οι αξιωματικοί εκείνοι δεν έχουν ιδιαίτερη ταξική δομή, αλλά αποτελούν μέρος του Λαού και αγωνίζονται μαζί του, για τα συμφέροντά του. Με το τέλος του πολέμου, ή προσπάθεια αυτή έσβησε. (15)

Το στοιχείο του συντηρητισμού, είναι κοινό γνώρισμα όλων των «επαγγελματικών» στρατών.

Κάνουμε αντιδιαστολή από τους «επαναστατικούς» στρατούς που δημιουργούνται στην πορεία μιας επανάστασης ή συγκροτούνται μετεπαναστατικά. Αυτοί βοηθούν αρχικά την πρόοδο, αλλά με την πάροδο του χρόνου παύουν να παίζουν επαναστατικό ρόλο, συνταυτίζονται με το status quo και το σώμα των αξιωματικών συνταυτίζεται με το νεοδημιούργητο κατεστημένο (16).

Έχει συμβεί όμως πολλές φορές στρατός άφοσιωμένος στο κατεστημένο, στη διάρκεια μιας επανάστασης, να μεταβάλει πεποιθήσεις και να περάσει με το μέρος της. (17)

Από που πηγάζει όμως ο συντηρητισμός των αξιωματικών; Ένα σημείο είναι ή στενή τους σχέση με βιομηχάνους και έπιστήμονες.

Οι ανάγκες ενός σύγχρονου στρατού και ή προτεραιότητα που δίνεται στην ίκανοποίησή τους, φέρνουν σε μια άμεση έπαφή τους στρατιωτικούς με έπιστήμονες-έρευνήτες και βιομηχάνους, με αποτέλεσμα να δέχονται πολιτικο-ιδεολογικά έρεθί-

σματα από άτομα με ψηλό βιοτικό επίπεδο και με μεγάλα οικονομικά συμφέροντα. Είναι φυσικό, όχι μόνο να επηρεάζονται λοιπόν από το συντηρητισμό τους, αλλά να συνταυτίζονται μ' αυτούς και να μεταβάλλονται σε φύλακες των συμφερόντων τους. (18)

Από τις σχέσεις αυτές δημιουργήθηκε και το στρατιωτικο-πολιτικό πλέγμα, φρουρός και έλπίδα του κατεστημένου κάθε έθνους. (19)

ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΤΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ

Στη χώρα μας έγινε αυτό φανερό στην επταετία της Χούντας, όταν οι πρώτες και μόνες κοινωνικές ομάδες που συντάχθηκαν μαζί τους ήταν οι έφοπλιστές, οι βιομήχανοι, οι τραπεζίτες, οι μεγαλοέμποροι, και που στη συνέχεια αποτελεσματικά ευεργετήθηκαν με χαριστικά μέτρα από τη Χούντα.

Άλλο σημείο που συντελεί στο συντηρητισμό τους είναι η διαμόρφωση διπλής προσωπικότητας. Πραγματικά, ο στρατιωτικός έχει μια προσωπικότητα με την οποία κινείται μέσα στο στρατόπεδο και στην ύπηρεσία του. Μια προσωπικότητα ένταγμένη σ' ένα σύστημα που υπακούει και την υπακούουν με απόλυτο σεβασμό, χωρίς συζήτηση, χωρίς σχολιασμό.

Και η άλλη, της ελεύθερης κοινωνικής ζωής, που κάθε πράξη του πρέπει να τη δικαιολογεί, να πείθει, να την υπερασπίζεται. Στο στρατώνα κινεί ομάδες στρατιωτών με μια λέξη. Στο σπίτι του πρέπει να συζητεί μια ώρα για να πείσει π.χ. το παιδί του να μην πάρει παγωτό πριν από το φαγητό του...

Στο δικό μας μάλιστα στρατό, που οι διαταγές διατηρούν την αυστηρότητα των κανονισμών και επιβάλλουν το νόμο της απόλυτης υπακοής, δημιουργούν ένα ψυχολογικό περίγραμμα στους στρατιωτικούς που δεν μπορεί να άνεχθει καμιά απείθεια, καμιά ανυπακοή, καμιά αμφισβήτηση στο πολιτικο-κοινωνικό κατεστημένο. Η έλξη στην πειθαρχία τους συντάσσει πάντοτε με την «αταραξία» που επιδιώκουν οι κατέχοντες, με τη συντήρηση και όχι με την πρόοδο.

Η συνταύτισή τους εξ άλλου με τη συντήρηση αποδεικνύεται και από την παγκόσμια ιστορία. Οι στρατιωτικοί μόνοι τους, όχι μόνο δεν συντελέσανε σε καμιά σημαντική κοινωνική αλλαγή, αλλά και σε περιόδους μεγάλων κοινωνικών συγκρούσεων βρέθηκαν πάντοτε αντίθετοι με τον αγωνιζόμενο Λαό. Ακόμη στη γαλλική, αλλά πρόσφατα στη ρωσική επανάσταση μικρό μέρος επαγγελματιών στρατιωτικών συντάχθηκαν με το μέρος του επαναστατημένου Λαού. Το μεγάλο μέρος ακολούθησε τους «Λευκούς». (20) Επίσης και στον εμφύλιό μας πόλεμο του 1944-49, μικρό μέρος πολέμησε στο πλευρό του Δ.Σ.Ε., από το σύνολο των Ελλήνων αξιωματικών.

Όσες φορές – πολύ λίγες – οι στρατιωτικοί κινήθηκαν για να πραγματοποιήσουν κοινωνικές-πολιτικές μεταβολές, το πέτυχαν μόνο στις περιπτώσεις που, αφού ανέτρεψαν το «καθεστώς», παράδωσαν την εξουσία στη λαϊκή ήγηση. (21)

Γ'. Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ 21.4.67

Οι δεσμοί, ιδεολογικοί, πολιτικοί, ψυχολογικοί, της ομάδας των πραξικοπηματιών του Παπαδόπουλου και της ομάδας των στρατηγών που ετοίμαζαν παράλληλα δικό τους πραξικόπημα, υπήρξαν κοινοί. Μόνο οι πρακτικές ανάγκες της στιγμής τους χώρισαν, με αποτέλεσμα να επικρατήσει ή ομάδα των συνταγματαρχών. Στη δίκη φανερώθηκε ακόμα πώς πολλοί πραξικοπηματίες έπαιξαν και στα δύο ταμπλώ και όρισμένοι έπαιξαν και ένα είδος συντονισμού μεταξύ τους. (Σπαντιδάκης: άς τα, είναι δικά μας παιδιά).

Ίδεολογικά είναι τοποθετημένοι στο χώρο της άρνησης. Άρνούνται κάθε τι, κάθε μεταβολή και κάθε πολιτικό και κοινωνικό γεγονός που δεν ταιριάζει στον άκραίο συντηρητισμό τους.

Είναι αντικομμουνιστές, αντισοσιαλιστές, αντιαριστεροί, αντισυνοδοιπόροι κ.λπ. (22). Άρνούνται τα πάντα και θέλουν να τα καταστρέψουν, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν το ιδεολογικό κενό που δημιουργεί ή ενέργειά τους αυτή. Προκειμένου να δημιουργήσουν μια κατάσταση, οι έρεθισμοί για την ενέργειά τους δεν ξεκινούν από μια δημιουργική ιδέα, αλλά από μια ανάγκη προστασίας των καθιερωμένων αξιών από την εισβολή των νέων, των προοδευτικών αντιλήψεων.

Με το πνεύμα αυτό, οι κοινωνίες που δημιουργούν όταν γίνονται εξουσία είναι «κοινωνίες άμυντικές» (23). Αυτή είναι ή πεμπτουσία των αρχών της ομάδας Παπαδόπουλου, μετά την επιτυχία του πραξικοπήματός της την 21.4.67. Θέλει να «προασπίσει» την Ελλάδα από τις κοινωνικές αλλαγές που συγκλονίζουν τον κόσμο. (Ο ίδιος καυχιέται συχνά γι' αυτό). Να την προστατεύσει από τη φθοροποιό δράση των αριστερών. Να σώσει το κατεστημένο οικονομικό-πολιτικό πλέγμα.

Από το ίδιο πνεύμα της «άμυνας» προήλθε και το βασικό slogan της 21ης Απριλίου, που περιέχει όλες τις παραδοσιακές αξίες για τις οποίες υπερασφύνεται. «Έλλάς Έλλήνων Χριστιανών». Με το ίδιο πνεύμα επιχειρείται ο περιορισμός της πολιτιστικής, εκπαιδευτικής και καλλιτεχνικής ζωής μέσα στα στενάχωρα πλαίσια του «Έλληνοχριστιανικού Πολιτισμού»!!(24).

Στην προσπάθειά τους να έδραιώσουν μια ιδεολογική βάση που να καλύπτει τον καθαρά άρνητικό χαρακτήρα των ενεργειών τους, επιστρατεύουν μια παλιά, ξεπερασμένη συνθηματολογία, την ένότητα του Έθνους, απέναντι σ' αυτούς που απεργάζονται τη διαίρεσή του. Τα πολιτικά κόμματα δηλαδή (25). Προωθούν την έννοια «Έθνος» απέναντι στην έννοια Λαός. Και μια και το έθνικό-άντεθνικό είναι κάτι πιο άφηρημένο και πιο εύπλαστο από την έννοια λαϊκό-αντιλαϊκό, φτάνει ή στιγμή να ερμηνεύουν σαν «Έθνικό» ό,τι τους συμφέρει, και «Άντεθνικό» ό,τι στέκεται εμπόδιο στις επιδιώξεις τους. (26)

Η έλλειψη ψυχικού δεσμού με τις άλλες κοινωνικές ομάδες και ή φασιστική τους νοοτροπία, μεταβάλλει σε ψυχική ταλαιπωρία την ανάγκη να μιλούν έστω και υποκριτικά για «άληθινή Δημοκρατία» (27), ενώ, όπως διακήρυξε ο Παπαδόπουλος, «οι ένοπλες δυνάμεις αποτελούν την σπονδυλική στήλη του Έθνους».

Ἡ πιὸ σημαντικὴ ιδεολογικὴ φόρμα ποὺ παρουσίασαν, ἦταν τὸ παλιὸ σύνθημα «τάξις καὶ πρόοδος». Φυσικὰ καὶ σ' αὐτὸ δὲν μποροῦν νὰ διεκδικήσουν εὐσημία πρωτοτυπίας, ἀφοῦ ἀποτελεῖ κοινὸ σύνθημα ὅλων τῶν στρατιωτικῶν ποὺ κάνουν δικτατορίες σ' ὅλο τὸν κόσμο. Βέβαια καὶ αὐτὴ ἡ ιδέα στηρίζεται στὴν ἄρνηση. Στὴν ἄρνηση τῆς ἐλευθερίας, τοῦ διαλόγου, τοῦ κοινωνικοῦ πειραματισμοῦ. Θεωροῦν σὰν μοναδικὸ στοιχεῖο προόδου τῶν τὸ πειθαρχημένο σύνολο, τὴν τάξη πραγμάτων! Φυσικὰ, ὅπως ἐκεῖνοι τὴν ἀντιλαμβάνονται. Τελικὰ δέ, ἐνδιαφέρονται περισσότερο γιὰ τὴν «τάξη» παρὰ γιὰ τὴν «πρόοδο».

Ψυχολογικὰ ἐμφανίζονται κατεχόμενοι ἀπὸ ἓνα πολὺπλοκο κόμπλεξ ποὺ τοὺς ἐξωθεῖ σὲ μιὰ σουσουδιστικὴ «κοινωνικὴ ἐπίδειξη» (28), σὲ μιὰ προβολὴ τῆς σπουδαιοφάνειάς τους καὶ σὲ μιὰ ἐκδήλωση ἐχθρικότητας στοὺς ἐπιστήμονες καὶ στοὺς διανοούμενους.

Αὐτὸ τὸ κόμπλεξ πρέπει νὰ τοὺς τὸ δημιουργήσαν «κοινωνικὲς» καὶ «μορφωτικὲς» ἐλλείψεις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποκοπὴ τους ἀπὸ τὸ ἔθνικ - λαϊκὸ σύνολο, ποὺ τοὺς ὁδήγησε τελικὰ στὴ σύμπτυξη ἰδιαίτερης κοινωνικῆς ὁμάδας.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. Jean SIOTIS: «Some notes on the military in Greek Politics», Varna's 7th World Congress of Sociology.
- George CATHERPHORIS: «Greece: The institutionalisation of a Defiance Society», Varna's 7th World Congress of Sociology.
- Bengt ABRAHAMSSON: «Elements of military conservatism: Traditional and Modern», Varna's 7th World Congress of Sociology.
- Α. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ: «Ἡ Ἑλλάδα σ' ἐπαναστατικὴ περίοδο», ἐκδ. ΚΑΛΒΟΣ, Ἀθήνα 1974.
- Ἐνδεκα Μελέτες: «Ὁ ρόλος τῶν στρατιωτικῶν», ἐκδ. ΚΑΛΒΟΣ, Ἀθήνα 1971.

Στοιχεῖα ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες «ΒΗΜΑ», «LE MONDE», «LE MONDE DIPLOMATIQUE», «ΝΕΑ» καὶ τὰ περιοδικὰ «ΑΝΤΙ», «ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ», «ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ».

2. Β.ΦΙΛΙΑ: Κοινωνία καὶ Ἐξουσία στὴν Ἑλλάδα, Α' μέρος, Στ' κεφάλ., σελ. 68.

ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ: Ὁ Ἐσωτερικὸς Ἀγὼνας (1821-1827) - Ἐκδ. Κάλβος - Ἀθήν. 1970.

3. ΜΑΡΚΕΖΙΝΗ: Ἱστορία Νεωτέρας Ἑλλάδος - Ἐκδ. ΒΙΠΕΡ - Ἀθήνα.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ: Ἀπομνημονεύματα - Ἐκδ. ΒΙΠΕΡ - Ἀθήνα.

4. Παραδείγματα ὅπως ἡ βία καταστολὴ τῶν ἀντιπάλων, ἡ ριζοσπαστικοποίηση τῶν πολιτικῶν ἐνεργειῶν τους, ἡ ἀντιπάθεια στοὺς πολιτικοὺς ἐλίγμους.

5. Ἀναφερόμαστε στὰ κινήματα τοῦ 1909, τοῦ Κονδύλη, Παγκάλου, Πλαστήρα, Μεταξά, Παπάγου, δίχως νὰ μιλοῦμε γιὰ τὰ συχνότατα πρὶν τὸ 1909.

6. Σὲ κανένα σχεδὸν πραξικόπημα στὴν Ἑλλάδα οἱ ὑπεύθυνοι δὲν θανατώθηκαν - μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συνεχίζονται - ἀλλ' ἀντίθετα, μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἔγιναν καὶ πολιτικοὶ ἀρχηγοί. Π.χ. Πλαστήρας, Παπάγος, Μεταξᾶς κλπ.

7. Στατιστικὰ στοιχεῖα 1920-1950. Ἐπετηρίδα τῆς Ε.Σ.Υ.Ε.

8. «...that the military proffession from its begining has been closely associated with technological innovations» BENGT ABRAHAMSSON
Un. of Stocholm in
varna's 7th World Congress
of Sociology
Βιβλιοθήκη ΕΚΚΕ/No 21/46

9. Χούντα: ἀπὸ τὴν ἰσπανικὴ λέξη junta, ποὺ σημαίνει στρατιωτικὴ ὁμάδα ἢ συμβούλιο στρατιωτικῶν ποὺ καταλαμβάνουν τὴν ἐξουσία.
American Heritage Dictionary
of English Language.

10. Ἡ ἄποψη αὐτὴ ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν Herb. McLosky στὴ μονογραφία του «Conservatism and Personality», American Political Science Review, 1958.

11. Ἡ ἔξοδος «ἐν στολῇ» ἀπὸ τὶς στρατιωτικὲς σχολὲς τῶν ὑποψηφίων ἀξιωματικῶν τοὺς μεταβάλλει μὲ τὰ σπαθία τους καὶ τὰ χρυσὰ κουμπιὰ σὲ ἀντικείμενα παρατήρησης. Παλιότερα, μὲ τὶς τότε ἀντιλήψεις γιὰ τὴν κοινωνικὴ θέση τους, τὴ μόρφωσή τους καὶ τὶς ἀμοιβές τους, προκαλοῦσαν τὸ θαυμασμό. Μὲ τὴν ἄνοδο τοῦ βιοτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου ἡ ἄποψη αὐτὴ κατέρρευνε: Π.χ. στὴν πρόσφατη δίκη τοῦ ὁ Κώτσαρης ἀπολογούμενος εἶπε: «Ὅταν πῆγαίνα στὴν Κοκκινιά, μὲ κοροΐδευαν, γιὰ τὸ ... σπαθί μου».

12. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα I) J. van Doorn «The Officer Corps». A fusion of proffession and Organi-

sation». Archiv. Europ. Sociol., Vol (VI), 1965.

2) G. Harries-Jeckins: «Dusfunctional Consequances of Military Proffes-sionalisation»»

Varna's 7th World Congress of Sociology

Βιβλιοθ. ΕΚΚΕ/No 21/Ha

3) Ἀναφορὲς συχνὲς στὶς πρῶτες ἀνακοινώσεις τῆς «Κυβέρνησης» μετὰ τὴν 21.4.67.

13. Β.Ι. ΦΙΛΙΑ: «Ἐξουσία καὶ Κοινωνία στὴν Ἑλλάδα», Μέρους Α', κεφ. Στ', σελ. 68.

14. Σημειώσεις καὶ βιβλία τῶν I. Κορδάτου, T. Βουρνᾶ, E. Βενιζέλου γιὰ τὴν ἐπανάσταση τοῦ 1909.

15. Α. Σταυριανού: «40 χρόνια Ἀγῶνες», Ἐκδ. Κάλβος - Ἀθήνα 1974. Γιὰ τὴ δημιουργία τῆς Σχολῆς Ἀξιωματικῶν τοῦ ΕΛΑΣ (ιδὲ κεφ. Δ', μέρος Β', σελ. 109). Ἡ Σχολὴ λειτούργησε τὸ 1943 καὶ τὸ Σεπτέμβριο ἀποφοίτησε ἡ πρώτη σειρὰ ἐφέδρων. Στὰ τέλη τοῦ Ὀκτώβριο εἰσῆλθε ἡ δεύτερη.

16. Bengt Abrahamsson: ibid, σ. 34, πίνακες 1, 2 καθὼς καὶ σ. 15, παρ. 3

17. α) ibit: 6,9, παρ. 4.

β) στὴν περίπτωσή τῆς Ἑλλάδας, πολλοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ πέρασαν στὸν ΕΛΑΣ. Ἦταν συγκεκριμένα: 16 στρατηγοί, 34 συνταγματάρχες καὶ 1.500 ἀξιωματικοὶ τῶν ἄλλων βαθμῶν.

18. α) στὴν περίπτωσή τῆς δικτατορίας (1967-1974), θεωρήθηκαν «φίλοι» τοῦ καθεστώτος οἱ πλουτοκρατικὲς ἐπαγγελματικὲς τάξεις (βιομήχανοι, ἐφοπλιστές, τραπεζίτες καὶ ὀρισμένοι τεχνοκράτες).

β) γιὰ τὴ μελέτη τοῦ θέματος: «... the military approach to the economic system centers on the issue of the military budget on what, theoretically the nation needs and can afford for national security»

M. Janowitz: «The Proffessional Soldier» p. 246.

19. α) Ὁ Γερουσιαστὴς καὶ τ. ὑποψ. πρόεδρος τῶν ΗΠΑ, Barry Goldwater ἔλεγε στὶς 16 Ἀπριλίου 1969: «... οἱ ΗΠΑ πρέπει νὰ εὐχαριστοῦν τὸ Θεὸ γιὰ τὴν παρουσία τοῦ στρατιωτικο-βιομηχανικοῦ πλέγματος, σὰν τὴ δύαδα χάρις στὴν ὁποία τὸ ἔθνος μας π ρ ο ο δ ε ύ ε ι καὶ ἐ λ π ί ζ ε ι ».

β) Οἱ λόγοι τοῦ Παπαδόπουλου στοὺς ἐφοπλιστὲς καὶ βιομήχανους ποὺ ἀποκαλοῦσε στύλους τῆς πατρίδας, κλπ.

γ) Ἐκτεταμένα πάνω στὸ θέμα: J. K. Galbraith «Πῶς νὰ ἐλέγξουμε τοὺς στρατιωτικοὺς», Ἐκδ. Παπαζήση - Ἀθήνα - 1970

20. «... στὴ διάρκεια τοῦ ἐμφύλιου πολέμου μόνο 50.000 ἀξιωματικοὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ πέρασαν στὸν Ἐρυθρὸ Στρατό, σ' ἓνα σύνολο 200.000 ποὺ πέρασαν στοὺς Λευκοὺς». R. L. Garthoff., στὸ βιβλίο τοῦ J. van Doorn «Armed Forces and Society», p. 246.

21. Στὴν τουρκικὴ «Ἐπανάσταση» τοῦ 1960, ὁ στρατὸς διατηρώντας τὴν ἐξουσία μετεβλήθη σὲ δικτατορία μὲ τὴ βοήθεια τῶν μονοπωλίων. Ἀντίθετα οἱ ἐπαναστάσεις τοῦ στρατοῦ στὴν Αἴγυπτο, Συρία, Ἰράκ προχώρησαν ἀφοῦ συνεργάστηκαν μὲ τὶς λαϊκὲς δυνάμεις. Τὸ ἴδιο πρόβλημα βρίσκεται ἐν ἐξελίξει στὴν Πορτογαλία.

22. Κείμενο διακήρυξης τοῦ Α.Ε.Δ. τῆς 21.4.67.

κείμενο διακήρυξης τῆς «Κυβέρνησης» Κόλλια.

23. G. Katiphores «The institutionalisation of a Defance Society», Varna's 7th World Congress of Social.

24. Θ. Παπακωνσταντίνου «Πολιτικὴ Ἀγωγή», κεφ. «Ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμός».

25. Ἡ θέση τῆς «ἐπανάστασης» γιὰ τὰ κόμματα στὸ «5 χρόνια 1967-1972», Ἐκδοση Γενικῆς Γραμματ. Τύπου καὶ Πληροφοριῶν.

27. Ἀντιπαρέθετε ὁ Γ. Παπαδόπουλος τὴ δική του «ἀληθινὴ» ἢ «πραγματικὴ» ἢ «ὀρθὴ δημοκρατία», στὴ δημοκρατία ποὺ ζήταγε ὁ λαός.

28. Ὑπῆρξε ἀνελλιπὴς ἡ προσπάθεια κοινωνικῆς ἐπιτυχίας τῶν πραξικοπηματιῶν σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας καὶ αὐτὴ ἀκριβῶς τὴν τάση γελοιοποιοῦσε τὸ σχετικὸ μὲ τὸν Παττακὸ ἀνέκδοτο γιὰ τὸ «σμόκιν» καὶ τὸ «NO SMOKING».

Γιάννης Δημητριάδης

Προλεταριοποίηση και εκδημοκρατισμός ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

τοῦ καθηγητῆ Ἡλία Θερμοῦ

Ἐνῶ στὴ βιομηχανικὴ ἐποχὴ ὁ ἐργάτης χρησιμοποιοῦσε πρωταρχικὰ τὶς φυσικὲς τοῦ δυνάμεις γιὰ τὴν παραγωγή, ὁ ἐργάτης στὴ μεταβιομηχανικὴ πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ τὶς πνευματικὲς του.

Αὐτὸς ὁ τύπος τοῦ καινούργιου ἐργάτη ποὺ εἶναι προῖδον τῆς τεχνο-επιστημονικῆς προόδου γίνεται τὸ πληροφορημένο προλεταριάτο. Αὐτὸ τὸ νέο εἶδος τοῦ προλεταριάτου στρατολογεῖται ἀπὸ τὴ βιομηχανία ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν ἀποφοίτων πανεπιστημίου καὶ τὸ φοιτητόκοσμο.

Σὲ κάθε ἐπαγγελματικὸ καὶ τεχνικὸ κολλέγιο καὶ στὸ πανεπιστήμιο στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖς ὑπάρχει ἓνα εἰδικὸ τμήμα ποὺ συνεργάζεται στενὰ μὲ τὸ κράτος καὶ τὴ βιομηχανία γιὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ πληροφορημένου προλεταριάτου στὴν κατάλληλη θέση μέσα στὸ σύστημα παραγωγῆς. Αὐτὴ ἡ ὑπηρεσία λέγεται ὑπηρεσία τοποθέτησης καὶ ἡ διαδικασία τῆς ἐπιλογῆς τοῦ νεαροῦ προλεταριάτου στρατολόγηση.

Ἡ ὅσπερ συνεργασία ἀνάμεσα στὸ πανεπιστήμιο ἢ τὰ τεχνικὰ-ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ καὶ στὸ κράτος καὶ τὴ βιομηχανία ἀπὸ τὴν ἄλλη, βάζει τὸ πανεπιστήμιο στὸ κέντρο ἀκριβῶς τῆς ὑποδομῆς καὶ ἔτσι γίνεται ὁ πιὸ σημαντικὸς συντελεστὴς τῆς βιομηχανικῆς διαδικασίας. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ πανεπιστημίου γίνεται μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἀποφασιστικὴ γιὰ τὴν πιὸ πέρα ἀνάπτυξη τοῦ τεchno-βιομηχανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὑπηρετεῖ μὲ ἀποδοτικότητα τοὺς σκοποὺς τοῦ κράτους, εἴτε αὐτὸ εἶναι δημοκρατικὸ, φασιστικὸ ἢ ἱμπεριαλιστικὸ.

Τὸ φαινόμενο τοῦ στρατιωτικο-βιομηχανικοῦ συμπλέγματος δὲν θὰ παρουσιαζόταν χωρὶς τὴ βοήθεια τοῦ πανεπιστημιακοῦ συστήματος. Οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ σύγχρονου πανεπιστημίου εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἐπανδρώνουν τὶς στρατιωτικὲς ὑπηρεσίες, τὴ διαστημικὴ βιομηχανία, τὰ συστήματα ὀπλων, τὰ συστήματα πληροφοριῶν, τὶς πολυεθνικὲς ἐταιρίες, τὰ συστήματα ἐπικοινωνίας καὶ τὶς διοικητικὲς ὑπηρεσίες στὶς ἐκσυγχρονισμένες γραφειοκρατίες.

Σὲ κάθε σύγχρονη ὁργανωμένη βιομηχανία ἡ ἐπιχείρηση εἶναι τὸ μυαλὸ τοῦ πληροφορημένου ἀνθρώπου μὲ τὶς ξεχωριστὲς ικανότητες καὶ τὴν ἐξειδίκευση ποὺ κινεῖ τὴν παραγωγή.

Τὸ πανεπιστήμιο εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἡ καρδιὰ τῆς κοινωνικο - οικονομικο πολιτικῆς διαδικασίας. Εἶναι ἀπὸ τὴ λειτουργία του πολιτικοποιημένο. Ἡ ὁργανωτικὴ του δομὴ εἶναι τέτοια ὥστε νὰ δημιουργεῖ τὶς προϋποθέσεις γιὰ αὐξηση τῆς ἀποδοτικότητας καὶ τῆς παραγωγικότητας. Αὐτὰ τὰ δύο στοιχεῖα εἶναι οἱ βασικοὶ στόχοι τοῦ σύγχρονου πανεπιστημίου ποὺ κινεῖται παράλληλα ἢ ἀκόμα προπορεύεται ἀπὸ τὴ βιομηχανικὴ διαδικασία. Μακριὰ ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι ἀνθρωποκεντρικὸ, αὐτὸ τὸ σύστημα εἶναι προσανατολισμένο στὴν τεchnoβιομηχανικὴ ὑποδομὴ τοῦ ἀντίστοιχου κοινωνικο-οικονομικοῦ συστήματος.

Στὴν καπιταλιστικὴ κοινωνία τὸ πανεπιστήμιο εὐθυγραμμίζεται μὲ τὴ φιλοσοφία τῆς δομῆς τοῦ συστήματος καὶ γίνεται

ἔτσι ἓνας καπιταλιστικὸς θεσμός, μιὰ μικρογραφία τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος καὶ τὸ πειραματικὸ στάδιο τῆς τεchnoβιομηχανικῆς διαδικασίας τοῦ συστήματος.

Ἡ τάξη αὐτῶν τῶν καινούργιων ἐργατῶν ἄρχισε νὰ μπαίνει στὴ βιομηχανικὴ ἀγορὰ γύρω στὰ τέλη τοῦ 1950 καὶ τ' ἀποτελέσματα φάνηκαν στὴν ἀρχὴ τοῦ '60. Ἡ ραγδαία αὐξηση τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων τῆς Ἀμερικῆς σὲ μέγεθος, προϋπολογισμὸ καὶ φοιτητὲς ἀνάμεσα στὸ 1955 καὶ τὸ 1970 εἶναι ἓνα σπουδαῖο φαινόμενο.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποφοίτων εἰδικὰ στὰ κρατικὰ πανεπιστήμια πολλαπλασιάστηκε ἀρκετὲς φορὲς ἀπὸ τὸ 1950. Τεράστιες πανεπιστημιούπολεις μὲ 20.000 - 40.000 φοιτητὲς ξεφύτρωσαν σὰ μανιτάρια. Ἐτσι δημιουργήθηκε ἓνα ἀκαδημαϊκὸ περιβάλλον ποὺ ἐνδιαφερόταν πρωταρχικὰ γιὰ τὴν παραγωγή καὶ εἶχε ἀσθενικοὺς δεσμοὺς μὲ τὴν παραδοσιακὴ ἀνθρωπιστικὴ μόρφωση. Τὰ ἀκαδημαϊκὰ προγράμματα, ἡ στρατολόγηση τοῦ προσωπικοῦ, οἱ προϋπολογισμοὶ γιὰ ἔρευνα, ὁ προγραμματισμὸς, οἱ ὁργανωτικὲς δομές, ὁ τρόπος ζωῆς στὴν πανεπιστημιούπολη, ἡ διαμόρφωση καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ πανεπιστημιακοῦ χώρου, ὅλα ἔπρεπε νὰ βρίσκονται σὲ τεχνικὴ ἀρμονία μὲ τοὺς στόχους τοῦ σύγχρονου τεchnoκρατικοῦ πανεπιστημίου - τοῦ ἐργοστασίου τῆς μεταβιομηχανικῆς κοινωνίας.

Τὸ κράτος, ἡ ἐκκλησία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ στρατιωτικὸ κατεστημένο ἀποτέλεσαν μιὰ πανίσχυρη συμμαχία ποὺ περικύκλωσε τὸ παραδοσιακὸ πανεπιστήμιο καὶ μετὰ ἀπὸ μιὰ στενὴ πολιορκία, χρησιμοποιώντας οἰκονομικά, πολιτικά καὶ ἰδεολογικὰ μέσα, κατάλαβε τὰ πανεπιστήμια σπέρνοντας ἑκατοντάδες καινούργιες πανεπιστημιούπολεις στὰ περισσότερο στρατηγικὰ ἀπὸ τεchnoοικονομικὴ σκοπιὰ σημεία τῆς χώρας (Διάγραμμα Α).

Οἱ βιομηχανίες διέθεταν ποσὰ γιὰ ἔρευνες προωθώντας στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν τεχνολογία προγράμματα ἐναρμονισμένα καὶ στὴν ἴδια κατεύθυνση μὲ τὴ δική τους ἔρευνα καὶ τὴν ἀναπτυξιακή τους πολιτική. Τὸ ἐκπαιδευμένο ἐπιστημονικὸ πρόσωπικὸ ἄρχισε νὰ κινεῖται συνεχῶς ἀνάμεσα στὸ πανεπιστήμιο καὶ τὴ βιομηχανία.

Οἱ πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι ἔγιναν διευθυντὲς ἐργοστασίων, ὑπεύθυνοι ἐρευνῶν κ.λπ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τὰ ἐπίλεκτα στελέχη τῆς βιομηχανίας κατέλαβαν ἐπιστημονικὲς ἢ διοικητικὲς πανεπιστημιακὲς θέσεις. Ἀριστοὶ φοιτητὲς μέσης καὶ ἀνωτάτης ἐκπαίδευσεως στὰ εἰδικὰ προγράμματα τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολογίας ποὺ ἐξυπηρετοῦσαν τὶς ἀνάγκες τῆς βιομηχανικῆς διαδικασίας. Ὅταν ἐδημιουργοῦντο καινούργιες ἀνάγκες, ἐξ αἰτίας τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ τῆς ἐπέκτασης, τὰ προγράμματα καὶ τὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ προσαρμόζονταν ἀναλόγως. Ἡ ταχύτητα τῆς μεταβολῆς στὸν πανεπιστημιακὸ μηχανισμό θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ ἴδια ἢ μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι στὴ βιομηχανικὴ διαδικασία. Ἡ ἄνεση τῆς σκέψης, παραδοσιακὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἀκαδημαϊκὴ κοινότητα, δὲν εἶναι ἀνεκτὴ, γιὰτὶ περιορίζει τὴ μεγαλύτερη κινητοποίηση τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ. Ὁ μηχανισμὸς πρέπει νὰ λειτουργεῖ συνέχεια στὴν κατεύθυνση τῆς ἐπέκτασης καὶ τῆς κινητοποίησης.

Ἡ διαστημικὴ ἐποχὴ μὲ τὴν κυβερνητικὴ βάση της ἔφερε ριζοσπαστικὲς ποσοτικὲς καὶ ποιοτικὲς μεταβολὲς στὸν πανεπιστημιακὸ μηχανισμό. Τὸ κράτος θέτει τοὺς στόχους του, ἡ βιομηχανία ἔπρεπε νὰ προμηθεύει τὸ μηχανικὸ ἐξοπλισμὸ καὶ τὸ πανεπιστήμιο τὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ γιὰ τὸ μεγάλο πῆδημα στὸ διάστημα. Ὁ στρατὸς χρησιμοποίησε τὸν πανεπιστημιακὸ μηχανισμό γιὰ ἔρευνα, γιὰ νὰ ἐκπαιδεύσει τὰ μέλη του στὶς περίπλοκες λεπτομέρειες τῆς καινούργιας τεχνολογίας καὶ νὰ στρατολογήσει τὸν ἀπαιτούμενο ἀριθμὸ πανεπιστημιακῶν ἀποφοί-

των για να επανδρώσει τα πληροφορικά, κυβερνητικά, πυρηνικά, χημικά και βιολογικά πολεμικά συστήματα.

Κάτω από την επίδραση του πανεπιστημιακού μηχανισμού πραγματοποιήθηκε ή εκκόλαψη εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού στην Έπιστήμη και την Τεχνολογία και ή διαμόρφωση νέων οργανωτικών δομών και ιδεολογικών θέσεων του στρατιωτικο - βιομηχανικού συμπλέγματος, που εκφράστηκαν μέσα από την έξωτερική και στρατιωτική πολιτική των βιομηχανικών καπιταλιστικών κρατών.

Ευάλωτες στη στρατιωτική ένδρα παγκόσμιου πυρηνικού ή παραδοσιακού πολέμου, οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ ανέπτυξαν το δόγμα των στρατιωτικών επιχειρήσεων περιορισμένης κλίμακος σαν εκείνη του Βιετ-Νάμ που εκμεταλλεύονταν τις επιτυχίες στην Κυβερνητική, τη Βιολογία, τη Χημεία, τη Μετεωρολογία, την Έπικοινωνία στα Διοικητικά και οργανωτικά συστήματα.

Η χρησιμοποίηση της Έπιστήμης και της Τεχνολογίας από το ήγερτικό τμήμα του έποικοδομήματος σκόπευε στη διασφάλιση της εξουσίας της αστικής τάξης. Η οικονομικοτεχνική και στρατιωτική επέμβαση των κρατών της Δύσης κάτω από την ήγεσία των ΗΠΑ ενάντια στις έγειρόμενες απαιτήσεις του τρίτου κόσμου, επιδίωξε να γίνει μια εναλλακτική λύση στην κλασική πορεία της κοινωνικής αλλαγής. Οι παραδοσιακές εθνικές και κοινωνικές επαναστάσεις των μαζών για εθνική ανεξαρτησία και λαϊκή κυριαρχία αντιμετώπιστηκαν σαν επικίνδυνες και έπρεπε να αναχαιτισθούν. Από την πλευρά του το σύστημα της άντεπανάστασης χρησιμοποιώντας την τεχνο - οικονομικο - στρατιωτική διαδικασία επιδίωξε να διοχετεύσει τις επαναστατικές διεκδικήσεις των μαζών σε ένα τεχνοκρατικό, δικτατορικό πολιτικό σύστημα τέλεια έναρμονισμένο με τους στόχους του καπιταλιστικού κόσμου.

Η αυξανόμενη κινητοποίηση του νεαρού πληθυσμού των βιομηχανικών κοινωνιών μέσα από το σύστημα της ανώτατης παιδείας προσθέτει καινούργια στοιχεία στις κοινωνικές δομές με καθοριστικό ρόλο στην εθνική κουλτούρα, τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς.

Η τεράστια έκταση των πανεπιστημιακών κοινοτήτων, ή τεχνοκρατική τους παιδεία και οργάνωση, με την καθοδήγηση της βιομηχανίας και του στρατού, έχουν αλλάξει ριζικά τους παραδοσιακούς σκοπούς και τη φιλοσοφία του παλιού πανεπιστημίου.

Έτσι γεννιέται το βασικό ερώτημα. Μήπως το μοντέρνο εκπαιδευτικό σύστημα δημιουργεί προσδοκίες που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν; Μήπως ή επαγγελματική αποκατάσταση είναι άβελαι;

Η απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα βρίσκεται ίσως στην οργανωτική δομή του πανεπιστημίου (Διάγραμμα Β).

Η πανεπιστημιακή κοινότητα στην τεχνο-επιστημονική εποχή αποτελείται από 1) τους φοιτητές 2) το διδακτικό προσωπικό και 3) τη διοικητική γραφειοκρατία.

Στην προβιομηχανική εποχή ή πανεπιστημιακή έδρα αποτελούσε την πανίσχυρη έξουσιαστική βάση του πανεπιστήμιου, όπου ή όλιγομελής πανεπιστημιακή άριστοκρατία, δεμένη στενά με την ανώτερη κοινωνικο - οικονομική τάξη της φεουδαρχικής κοινωνίας, ήταν επιφορτισμένη με το καθήκον να δικαιολογεί τη νόμιμη ιδεολογική βάση και εξουσία του κράτους. Στη φεουδαρχική εποχή το πανεπιστήμιο ήταν ένα ζωτικό τμήμα του έποικοδομήματος. Από τη φύση του απέκλειε κάθε είδος δημοκρατικής συμμετοχής και ήταν οργανωμένο πάνω σε απολυταρχικές και πατερναλιστικές βάσεις χωρίς καμιά πρόβλεψη για φοιτητική ή συλλογική συμμετοχή στη λειτουργία του ιδρύματος.

Ο θεσμός της έδρας και οι αναχρονιστικοί θεσμοί με τη φεουδαρχική κοινο-

τις μάζες, ανάλογες πιέσεις άρχισαν να πολιορκούν στενά το φεουδαρχικό πανεπιστήμιο.

Στις κοινωνίες που ή βιομηχανική επανάσταση άπαιτούσε ολοένα και περισσότερη παραγωγή το πανεπιστήμιο ήταν υποχρεωμένο να εκπαιδεύει τον τύπο του τεχνοκράτη που ανταποκρινόταν στη βιομηχανική ζήτηση και να προωθεί την επιστημονική έρευνα που ήταν αναγκαία για τη βιομηχανική ανάπτυξη.

Συνεπώς ή οργανωτική δομή των πανεπιστημίων έπρεπε να συγχρονιστεί και να έναρμονιστεί με το οικονομικό σύστημα. Η θέση του ήταν στην καρδιά της υποδομής του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος του καπιταλισμού.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες ή έδρα αντικαταστάθηκε από το τμήμα, όπου ό καθηγητής με τη διδασκαλία και τη συμ-

νικο - οικονομική διαδικασία διαμορφώθηκαν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να γίνουν ατελέσφοροι και απολυταρχικοί.

Η καθηγητική εξουσία προερχόταν άμεσα από τα ανώτερα κλιμάκια του κράτους μέσω της άρμόδιας κυβερνητικής ύπηρεσίας (Υπουργείο Παιδείας). Για τη διαιώνιση αυτής της κατάστασης ή πανεπιστημιακή άριστοκρατική Elite αναλάμβανε να επιλέξει με προσοχή και να εκπαιδεύσει εκείνη που θα την αντικαθιστούσε και θα την ανανέωνε. Η σχέση καθηγητή - φοιτητή ήταν απολυταρχική και πατερναλιστική. Η ίδια ιδεολογία, νοοτροπία και πολιτική κουλτούρα πέρανε από τη μια γενιά στην άλλη.

Όταν ή υποδομή του συστήματος άρχισε να δέχεται τεχνο - επιστημονικές πιέσεις και επιρροές που κινητοποιούσαν

μετοχή του σε μεγάλο βαθμό στην έρευνα παίρνει άμεσα μέρος στην εκπαιδευτική πολιτική και τη λήψη των αποφάσεων. Μια μορφή δημοκρατικής συμμετοχής έγινε δεκτή κάτω από την καθοδήγηση της διοικητικής και γραφειοκρατικής ήγεσίας του πανεπιστημίου. Ο αποφευδαρχισμός και ή έκδημοκρατικοποίηση του πανεπιστημίου πέρασε από διάφορα στάδια.

Το πρώτο στάδιο του έκδημοκρατισμού χαρακτηρίζεται από την παραδοχή της βασικής υπόθεσης μιας φιλελεύθερης φιλοσοφίας βασισμένης στην ισότητα και την ελευθερία των πολιτών σε μια δημοκρατική κοινωνία. Η ελεύθερη πανεπιστημιακή παιδεία γίνεται ένα κεντρικό θέμα της αστικής δημοκρατίας. Έτσι ή κάθετη ιεραρχική δομή του παλιού φεουδαρχικού πανεπιστημίου δίνει τη θέση

της σὲ μιὰ ολοκληρωμένη ὀριζόντια καὶ κάθετη ὀργάνωση.

Ἄρχισαν νὰ ἀναπτύσσονται βασικὰ κύτταρα δημοκρατικῆς φύσης, ἂν καὶ ἡ ἐξουσία παραμένει συγκεντρωτική. Στὸ τμήμα, τὶς ἀποφάσεις τὶς παίρνουν ἀκόμα οἱ παλιοὶ ἀριστοκράτες καθηγητές, ἀλλὰ καὶ οἱ νέοι διεκδικοῦν τὴ συμμετοχή τους στὴ διαδικασία τῆς ἐξουσίας.

Ὅταν στὸ τέλος τοῦ 1950 καὶ ἰδιαίτερα στὴ δεκαετία τοῦ '60 τὸ πανεπιστήμιο ἄρχισε νὰ πολιορκεῖται ἄμεσα ἀπὸ τὴ βιομηχανία, τὴν τεχνολογία, τὶς ἐπιχειρήσεις, τὸ στρατὸ καὶ τὸ κράτος, ἡ ἀπαίτηση γιὰ πλήρη ἀποφουδαρχισμό καὶ αὐξανόμενο ἐκδημοκρατισμὸ ἐκφράστηκαν τόσο μέσα ἀπὸ εἰρηνικὴ ὅσο καὶ μέσα ἀπὸ βίαιη σύγκρουση. Τὸ φαινόμενο τοῦ Berkeley ἦταν ἀποφασιστικὸ γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ σύγχρονου πανεπιστημίου στὶς δυτικὲς κοινωνίες.

Κατὰ τὶς δεκαετίες τοῦ 1950 καὶ 1960 τὸ ἐπιταχυνόμενο φαινόμενο τῆς προλεταριοποίησης τῶν μαζῶν στὶς καπιταλιστικὲς κοινωνίες συνεχιζόταν ἀμείωτο ἰδιαίτερα στὶς ΗΠΑ, στὴ Δυτ. Εὐρώπη καὶ τὴν Ἰαπωνία. Ἡ ὑποδομὴ τοῦ καπιταλισμοῦ, μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἐπιστημονικῆς τεχνολογίας τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου καὶ τὴ διεύρυνση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγικῆς τῆς βάσης, ἐνθάρρυνε μιὰ κάθετη οἰκονομικὴ επέκταση δημιουργώντας ἔτσι μιὰ τεράστια ζήτηση γιὰ εἰδικευμένο προσωπικό. Χρειαζόντουσαν λοιπὸν ἐπιστήμονες, διοικητικοὶ ὑπάλληλοι, τεχνικοὶ καὶ τεχνολόγοι κάθε εἶδους. Τὸ πανεπιστήμιο ὀφείλε νὰ τοὺς προμηθεύσει.

Αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη ἀποτελέσσει τὴν ἀπαρχὴ τῆς ποιοτικῆς μεταβολῆς μέσα στὸ προλεταριάτο τῶν καπιταλιστικῶν κοινωνιῶν. Ἔτσι ἐνῶ ἡ προλεταριακὴ τάξη στὴ βιομηχανικὴ φάση τοῦ καπιταλισμοῦ χαρακτηρίζεται γενικὰ ἀπὸ τὸ χειρωνακτικὸ τύπο δουλειᾶς, τὸ εἶδος τοῦ προλεταρίου ποὺ εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ τὴ λειτουργία τῶν παραγωγικῶν μέσων στὴν τεχνο-ἐπιστημονικὴ φάση τοῦ καπιταλισμοῦ πρέπει νὰ εἶναι ἓνα ἐκπαιδευμένο στέλεχος ποὺ θὰ κατέχει τὶς γνώσεις ποὺ χρειάζονται γιὰ νὰ λειτουργήσῃ στὸ καινούργιο βιομηχανικὸ περιβάλλον.

Εἶναι αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ καινούργιου βιομηχανικοῦ περιβάλλοντος ποὺ διαμορφώνεται ἀπὸ τὴν κυβερνητικὴ, τὰ data systems, τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, τὴ διαστημικὴ τεχνολογία, τὴν ἐπικοινωνιολογία, τὰ συστήματα ὀργάνωσης καὶ διοίκησης ἐπιχειρήσεων καὶ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ποὺ χαρακτηρίζουμε γενικὰ σὰ μεταβιομηχανικὴ ἐποχὴ.

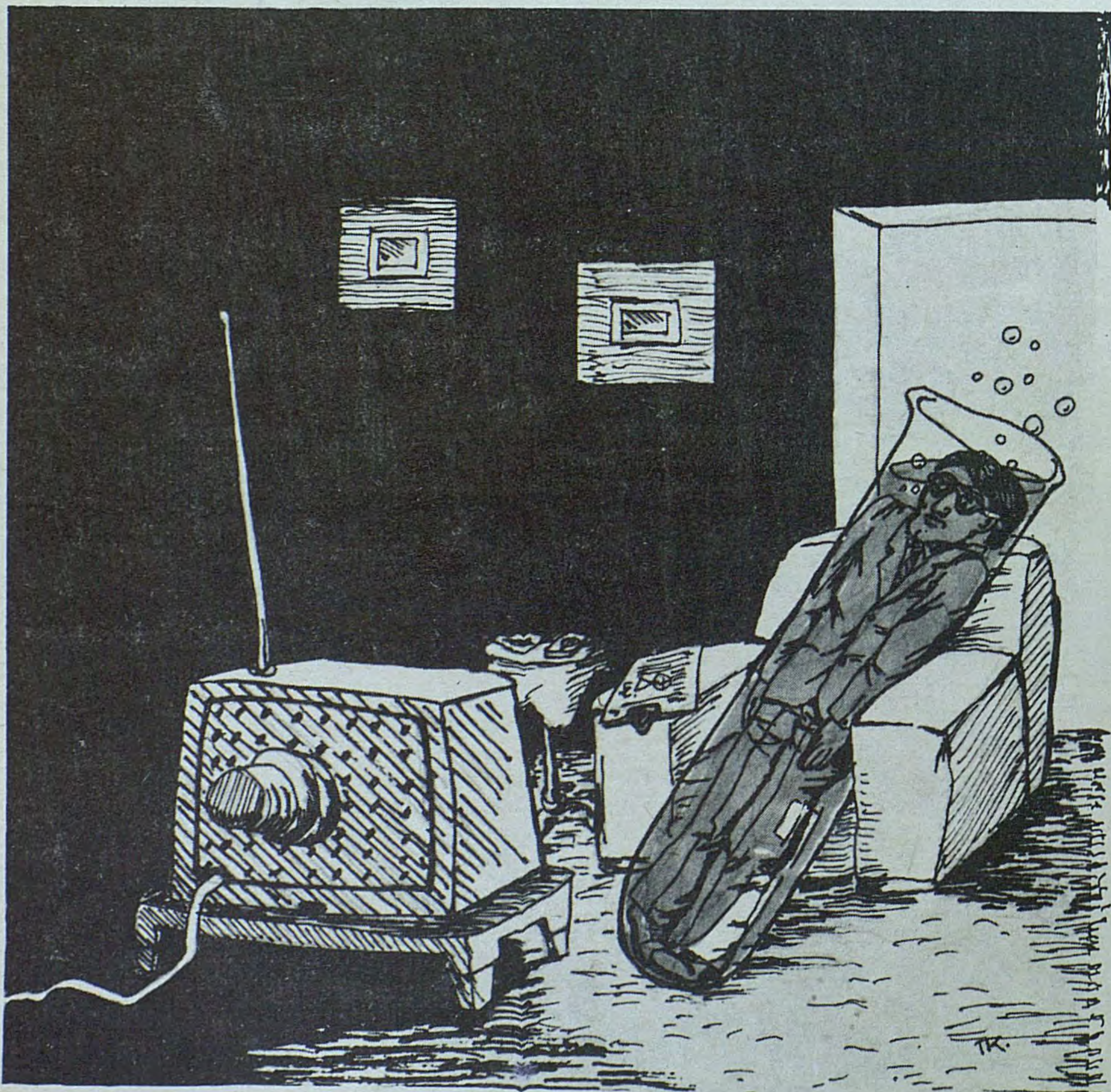
Ἡ ὑποδομὴ τοῦ μεταβιομηχανικοῦ καπιταλισμοῦ περιέχει τρία εἶδη προλεταριάτου 1. τὸ βιομηχανικὸ 2. τὸ πληροφορημένο προλεταριάτο καὶ 3. τὸ ἀγροτικὸ (Διάγραμμα Γ).

Αὐτὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ προλεταριάτου ἔχουν κοινὰ σημεῖα λόγῳ τῆς ἀλληλοεπίδρασης καὶ ἀλληλοεξάρτησης τῆς ἀγροβιομηχανικῆς καὶ τεχνο-ἐπιστημονικῆς διαδικασίας. Κατὰ συνέπεια, ἐκεῖνο ποὺ πραγματικὰ συμβαίνει στὴν ταξικὴ διάρθρωση ὑποδομῆς εἶναι μιὰ διαδικασία διαφοροποίησης ποὺ τὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ ξαναπερνάει μέσα ἀπὸ τὸ κύκλωμα τῆς ἐξελισσόμενης τεχνο-ἐπιστημονικῆς

μηχανῆς. Ἐπειδὴ τὸ πληροφορημένο προλεταριάτο κατευθύνει τὸν «ἐγκέφαλο» τῆς μεταβιομηχανικῆς διαδικασίας καὶ ἡ δουλειά του θεωρεῖται «καθαρή», διαλέγεται ἀπὸ τὸ ἐπιλεκτὸ τμήμα τοῦ φοιτητόκοσμου γιὰ νὰ γίνῃ ὁ ἀρχηγὸς στὶς ἐργαζόμενες μάζες. Αὐτὸς ὁ καινούργιος τύπος τῆς ἐργατικῆς ἀριστοκρατίας ἐνθαρρύνεται μὲ τίτλους καὶ ἀξιώματα δανεισμένα ἀπὸ τὴν κουλτούρα τῆς φεουδαρχικῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἄν καὶ οἱ ἀποδοχῆς τοῦ πληροφορημένου προλεταριάτου τοῦ ἐπιτρέπουν συνήθως νὰ ζεῖ μιὰ ζωὴ ἰσάξια μ' ἐκείνη τῶν μικροαστῶν (ψηλότερες ἀποδοχῆς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ ζήτηση γιὰ εἰδικευμένο προσωπικὸ σὲ θέσεις π.χ. γι-ατρῶν, ὀδοντιάτρων κ.λπ.) τὸ κοινωνικὸ γόητρο καὶ τὰ πολιτιστικὰ μοντέλα αὐτῆς τῆς πνευματικῆς ἐργαζόμενης ἀριστοκρατίας εἶναι ἐκεῖνα τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἔτσι τὸ πληροφορημένο προλεταριάτο κατατρέχεται συνέχεια ἀπὸ τὴ διαδικασία τῆς ἀστικοποίησης. Γίνεται ὁ ἀξιοπρεπὴς ὑπὸ τῆς ἀρχουσας ἀστικῆς τάξης. Μὲ τὸ νὰ ἀρνηθεῖ τὴν ταξικὴ του καταγωγή, τὶς ἐθνικὲς καὶ πολιτιστικὲς του ρίζες, καὶ νὰ δεχτεῖ τὴν ἰδεολογία καὶ τὴν κουλτούρα τοῦ ἐργοδότη του, τὸ πληροφορημένο προλεταριάτο ξεκόβεται ἀπ' τὴν τάξη του, ἀλλοτριώνεται ἀπὸ τὸν ἑαυτό του καὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση καταπιέζεται.

Ἡ καταπίεση τῆς ταξικῆς συνείδησης τοῦ πληροφορημένου προλεταριάτου καὶ ἡ παραδοχὴ τῆς διαδικασίας τῆς ἀστικοποίησης εἶναι τὸ ἐπίτευγμα τοῦ σύγχρονου πανεπιστημίου. Ὁ συναγωνισμὸς στοὺς βαθμούς, ἡ ἔμφαση στὴν καριέρα, ἡ ἐξειδίκευση, ἡ ἐξύμνηση τῶν τεχνο-ἐπιστημονικῶν γνώσεων σὲ βάρος τῆς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας, οἱ ὑψηλὲς ἀποδοχῆς καὶ τὰ ἀξιώματα ποὺ ἀπολαμβάνουν τὰ τεχνοκρατικὰ στελέχη, ἡ στενοκέφαλη διδασκαλία γιὰ ἐφαρμοσμένη ἔρευνα (βιομηχανικὴ καὶ στρατιωτικὴ), ἡ ὑποτίμηση τῶν παραδοσιακῶν θεωρητικῶν γνώσεων καὶ ἡ ἀσφυκτικὴ ἀπαίτηση οἱ καθηγητὲς νὰ μετατραποῦν σὲ ἐρευνητικὰ στελέχη, εἶναι σημαντικὰ στοιχεῖα τῆς ὅλης φιλοσοφίας καὶ τῆς ὀργανωτικῆς δομῆς τοῦ πανεπιστημίου.

Ἡ ἔλλειψη ταξικῆς συνείδησης στὸ πληροφορημένο προλεταριάτο ἔχει σὰν ἀποτέλεσμα μιὰ ἐσωταξικὴ σύγκρουση ἀνάμεσα στὰ μέλη τῆς πανεπιστημιακῆς κοινότητας. Οἱ καθηγητὲς ἔχουν συχνὰ αὐταπάτες γιὰ τὴ συμμετοχή τους στὴν ἐξουσία. Στὴν πραγματικότητα, ἡ ἐξουσία δὲν ἀνήκει σ' αὐτοὺς, ἀλλὰ στὸ κυβερνητικὸ τμήμα τοῦ ἐποικοδομήματος ποὺ παίρνει τὶς ἀποφάσεις. Οἱ καθηγητὲς εἶναι μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μόνο μεταβατικοὶ φορεῖς τῆς ἐξουσίας. Ἡ δύναμή τους τελειώνει στὴν πραγματικότητα στὸ σημεῖο ποὺ δὲν ἐξυπηρετοῦν πιά τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους ἢ τῶν ἐξουσιαστικῶν κοινωνικο-οικονομικῶν δομῶν. Στὴν περίπτωση ἄμεσης σύγκρουσης ἀνάμεσα στὸ κράτος καὶ στοὺς φοιτητὲς, ὅπου οἱ καθηγητὲς πρέπει νὰ πάρουν θέση στὸ πλευρὸ τῆς μίας ἢ τῆς ἄλλης παράταξης, εἶναι ἀποδεδειγμένο πὼς παίρνουν θέση στὸ πλευρὸ τῆς πρώτης ἐπικυρώνοντας ἔτσι τὸν ἔλεγχο τῆς ἐξουσιαστικῆς δομῆς

και τον κατευθυνόμενο από το κράτος εκσυγχρονισμό σε βάρος των ταξικών συμφερόντων.

Στην πανεπιστημιακή κοινότητα οι φοιτητές είναι ή πλειοψηφία. Ανάμεσα στους καθηγητές που κατέχουν έδρα και στους φοιτητές υπάρχει μια άλλη τάξη, εκείνη του κατώτερου διδακτικού προσωπικού. Αυτή ή ειδική ομάδα βρίσκεται σε μια παράξενη κατάσταση που αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στα συμφέροντα των φοιτητών και των καθηγητών. Η «διπλή τους φύση» στο σύστημα δημιουργεί μια ακόμη μεγαλύτερη σύγχυση στην αναζήτηση για τις ταξικές τους ρίζες. Βρίσκονται κάτω από τον άμεσο έλεγχο του καθηγητικού συστήματος χωρίς συμμετοχή στην εξουσία και με πλήρη υπευθυνότητα για τη διατήρηση του καθηγητικού ελέγχου πάνω στους φοιτητές.

Η σύγκρουση ανάμεσα στους καθηγητές και την έλεγχουσα τα πράγματα πανεπιστημιακή αριστοκρατία, διοχετεύεται σε μια σύγκρουση ανάμεσα στις διάφορες ομάδες της πανεπιστημιακής κοινότητας. Αυτός ο αγώνας μέσα στις τάξεις του πληροφορημένου προλεταριάτου συνεισφέρει σημαντικά στη διαδικασία της αστικοποίησης και στην κυριαρχία των εξουσιαστικών δομών του έποικοδομήματος πάνω στις εργαζόμενες μάζες.

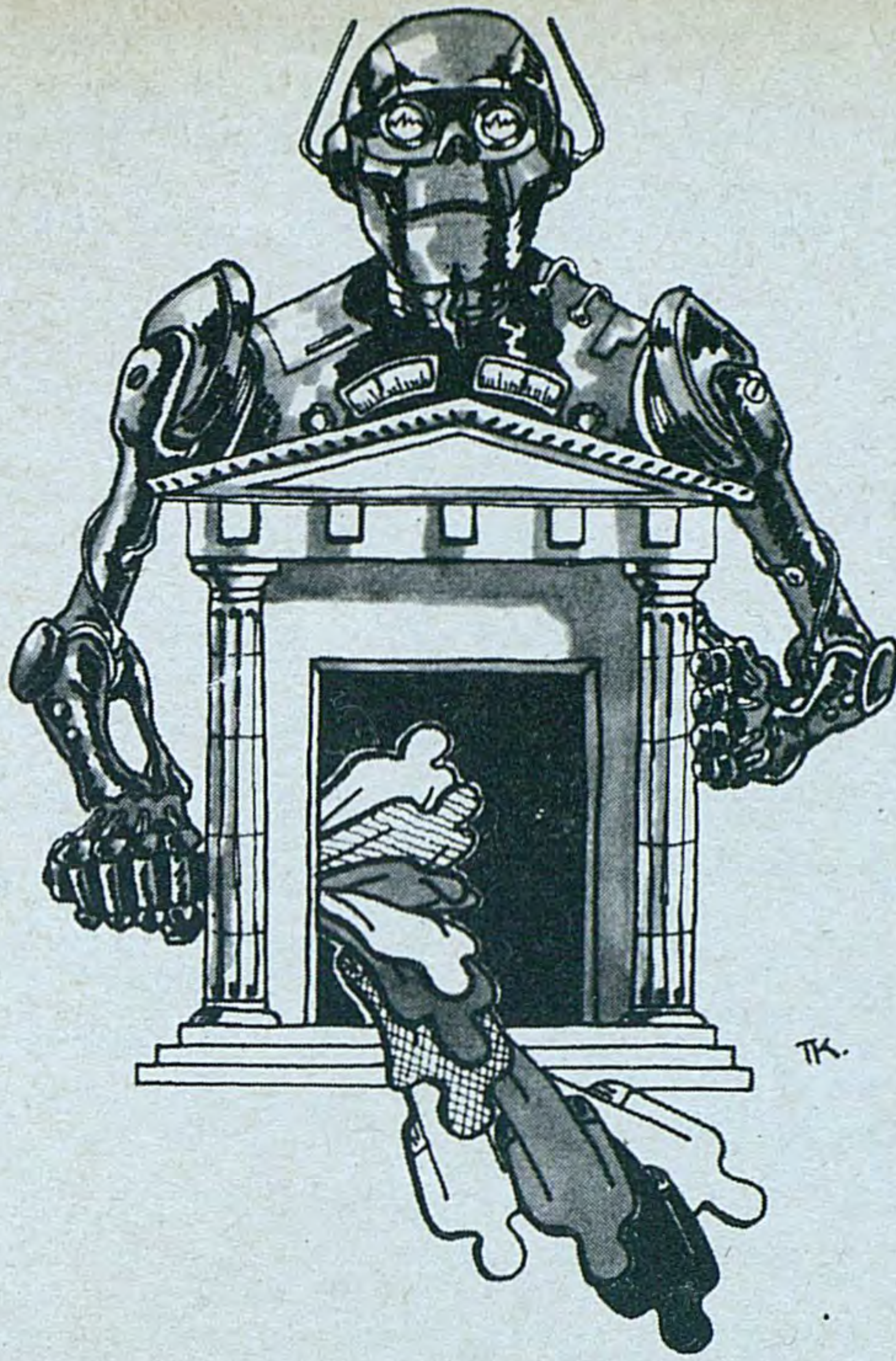
Τί απαιτεί ο ουσιαστικός εκσυγχρονισμός;

Απαραίτητη προϋπόθεση για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος της ανώτατης παιδείας είναι ή επανεξέταση και ο μετασχηματισμός της ιδεολογίας, της οργάνωσης και των στόχων του πανεπιστημίου στη μεταβιομηχανική κοινωνία. Βασικά ιδεολογικά στοιχεία στην έρευνα για ουσιαστική αναδιοργάνωση του πανεπιστημίου θα πρέπει να είναι:

1. Η πανεπιστημιακή κοινότητα πρέπει να είναι μια δημοκρατική κοινωνία που να διέπεται από την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας με πλήρη συμμετοχή όλων των μελών της στη διοίκηση και στη διαδικασία για τη διαμόρφωση της ακολουθητέας πολιτικής. Τα όμαδικά συμφέροντα πρέπει να καθορίζονται πάντοτε σε άρμονία με τα συμφέροντα της πανεπιστημιακής κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα.

2. Το πανεπιστήμιο πρέπει να γίνει μια ανθρωποκεντρική κοινότητα και όχι ένα τεχνοκρατικό κατεστημένο.

Η πανεπιστημιακή κοινότητα, όντας ή κεντρομόλος δύναμη της συνεχιζόμενης τεχνο-επιστημονικής εξέλιξης, γίνεται ή κεντρική κοινωνικο-πολιτική και πολιτιστική δύναμη σε αντιστοιχία με το ρόλο της στο σύστημα παραγωγής. Στην πραγματικότητα υπάρχει μια παράξενη κατάσταση σήμερα στην καπιταλιστική κοινωνία. Ενώ ή παραγωγή και ο τεχνο-οικονομικός ρόλος του πανεπιστημίου παραμένουν αποφασιστικής σημασίας για το καπιταλιστικό σύστημα, οι μάζες του πανεπιστημιακού συστήματος (φοιτητές, καθηγητές, υπάλληλοι) στερούνται συστηματικά μιας ουσιαστικής συμμετοχής στη διαδικασία διακυβέρνησης.

3. Το πληροφορημένο προλεταριάτο, είτε σαν υποψήφιος είτε σαν εκπαιδευμένο στέλεχος, τόσο μέσα όσο και έξω από την πανεπιστημιακή κοινότητα, είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της μεγάλης προλεταριακής τάξης.

Η παραδοχή αυτής της πρότασης είναι βασική για την εξέλιξη της ταξικής συνείδησης που θα δώσει τέλος στη νοοτροπία του luren προλεταριάτου, θα περιορίσει τις προνομιοϋχες καθηγητικές και διοικητικές αριστοκρατίες και θα συντονίσει τον αγώνα των εργαζομένων μαζών για πλήρη δικαίωση μέσα στο κοινωνικο-οικονομικό σύστημα.

Στην Ελλάδα σήμερα το φοιτητικό κίνημα, που ανέπτυξε μια έντονη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων της δικτατορίας συνεισφέροντας σημαντικά στην κινητοποίηση των μαζών με το να γίνει ή πρωτοπορία στον αγώνα για δημοκρατία και λαϊκή κυριαρχία, περνάει μια κρίσιμη περίοδο. Το κοινωνικό σύστημα, κυριαρχούμενο από τη συμμαχία των παραδοσιακών εξουσιαστικών δομών και εκείνη που δημιουργήσε ή δικτατορία, έχει αρχίσει μια εκστρατεία για τον αποπροσανατολισμό του φοιτητικού κινήματος.

Ενώ οι φοιτητές έχουν στραμμένη την προσοχή τους κυρίως στην απομάκρυνση των συνεργατών της Χούντας από τα πανεπιστήμια, ή κυβέρνηση ενδιαφέρεται πρωταρχικά να επιτύχει την πραγμάτωση της ποιοτικής αλλαγής που θεωρεί ανεκτή μέσα στο σύστημα της ανώτερης παιδείας.

Υποθέτοντας ότι ή παραδοσιακή εκπαιδευτική αριστοκρατία «ξέρει καλύτερα», ή κυβέρνηση έχει βάλει τους φοιτητές στο δίλημμα ή να επιστρέψουν στα μαθήματά τους περιμένοντας τον εκδημοκρατισμό από πάνω ή να περάσουν σε άμεση σύγκρουση με την κυβερνητική πολιτική.

Ενώ είναι ίσως νωρίς να προδικασθεί το είδος της ποιοτικής αλλαγής που ή κυβέρνηση σκοπεύει να ένθαρρύνει στα πα-

νεπιστήμια, ή εκπαιδευτική της πολιτική από τη μεταπολίτευση δεν παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για το μέλλον.

Η τραγική κατάσταση της παιδείας στην Ελλάδα σήμερα πρέπει να αποδοθεί στη μεγάλη απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στον εκπληκτικό κοινωνικο-πολιτικό προβληματισμό του φοιτητικού κινήματος και τις αναχρονιστικές θέσεις της εξουσίας.

Οι στόχοι της δημοκρατικοποίησης στο πανεπιστήμιο θα πρέπει να είναι βασικά (Διάγραμμα Δ): 1. Κατάργηση του θεσμού της έδρας. Αντικατάστασή της από το τμήμα - ένα σύστημα με πλήρη λειτουργική αυτονομία - καθιέρωση της σχολής που αποτελείται από συναφή τμήματα, οργανική σύνδεση των σχολών για να αποτελέσουν το πανεπιστήμιο, που αντιπροσωπεύει την ολομέλεια των τμημάτων. 2. Καθιέρωση της δημοκρατικής διακυβέρνησης αρχίζοντας από τη βάση και διασχίζοντας την όλη δομή του συστήματος. Η πλήρης συμμετοχή όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας στη διαμόρφωση της ακολουθητέας πολιτικής και την άσκηση της εξουσίας διασφαλίζουν τη λειτουργία μιας αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας που κατευθύνεται συνέχεια από τη βάση της. 3. Ο συντονισμός και ή δημιουργική συνεργασία του Δημοκρατικού Πανεπιστημίου με άλλους παραγωγικούς συντελεστές της κοινωνίας, και ειδικά με την επιστημονική έρευνα, το βιομηχανικό και το αγροτικό εργατικό δυναμικό. 4. Δημιουργία μιας καινούργιας φιλοσοφικής αντίληψης που τοποθετεί το πανεπιστήμιο στο κέντρο του ανθρωποκεντρικού κοινωνικού συστήματος, με σκοπό την αλληλεπίδραση και την έναρμόνιση της Επιστήμης, της Τεχνολογίας, των κοινωνικών σχέσεων και δομών, της Δημοκρατίας και του Πολιτισμού.

Αυτοί οι στόχοι είναι βασικά οι απαιτήσεις που έχουν δημιουργηθεί από τις συνεχείς και ριζοσπαστικές αλλαγές που προκάλεσε ή τεχνο-επιστημονική επανάσταση, ή οποία κινητοποιεί και κατευθύνει την ύποδομή του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος. Η άρχουσα τάξη στην Ελλάδα προσπαθεί με πείσμα ή να τις αποφύγει ή να τις χειριστεί για τη διασφάλιση της εξουσίας της. Ουσιαστική αντιμετώπιση γι' αυτές τις απαιτήσεις θα σήμαινε πώς ή άρχουσα τάξη δέχεται συμμετοχή των μαζών στην κοινωνικο-οικονομική και πολιτική της εξουσία, βάζοντας έτσι τα θεμέλια της λαϊκής κυριαρχίας.

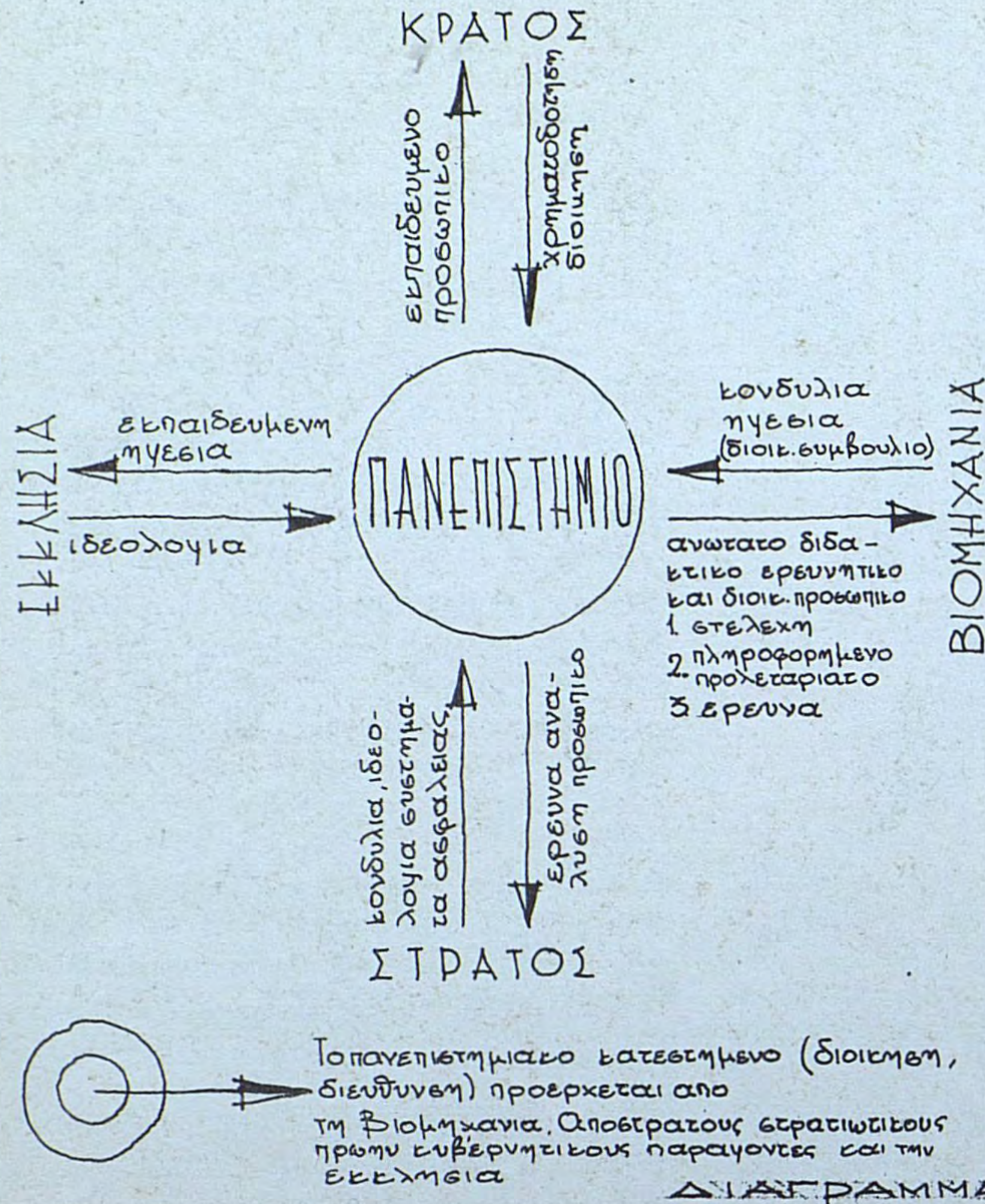
Για την ώρα ή εξουσιαστική δομή στην Ελλάδα δε φαίνεται να θέλει να κάνει το είδος της ριζικής αλλαγής που χρειάζεται για τον εκσυγχρονισμό της παιδείας, όπως καθορίζεται από τις αντικειμενικές συνθήκες.

Εφ' όσον αυτές οι απαιτήσεις δεν αντιμετωπίζονται με διορατικότητα και θάρρος ή σύγκρουση θα συνεχίζεται με καταστροφικές συνέπειες για το όλο κοινωνικο-πολιτικό σύστημα της Ελλάδας.

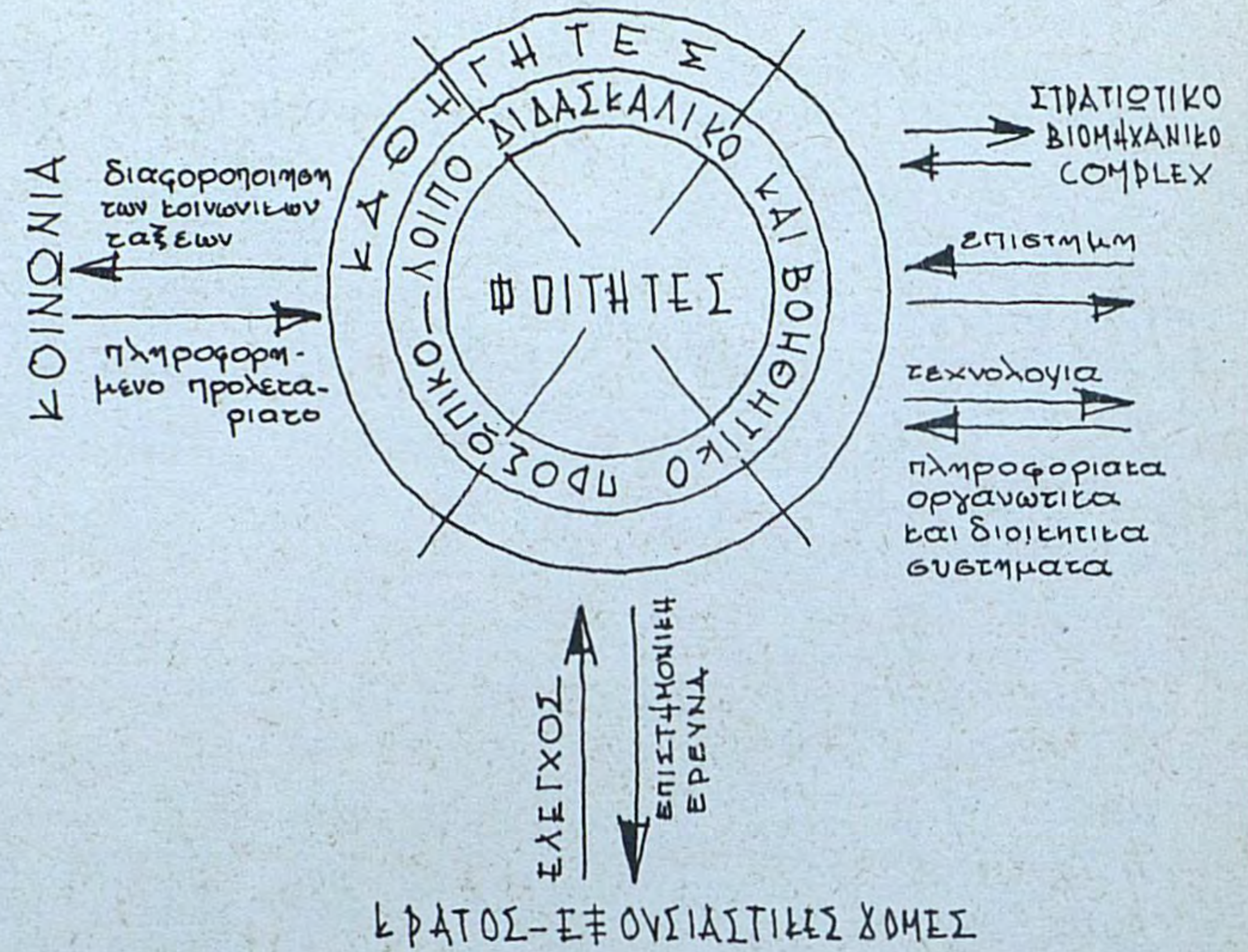
Ηλίας Θερμός

Σχέδια Πάνου Κουτρομπόουση

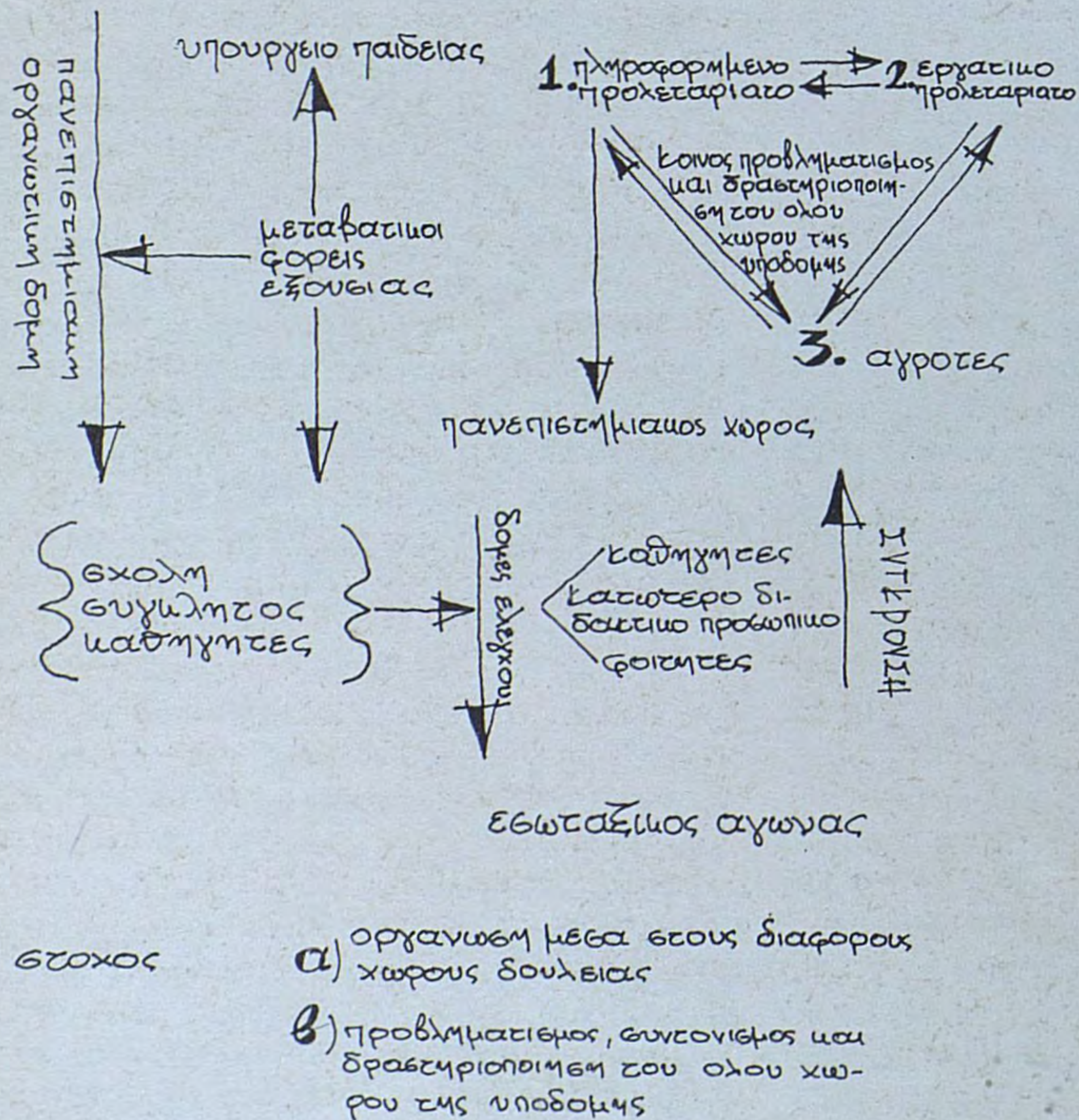
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

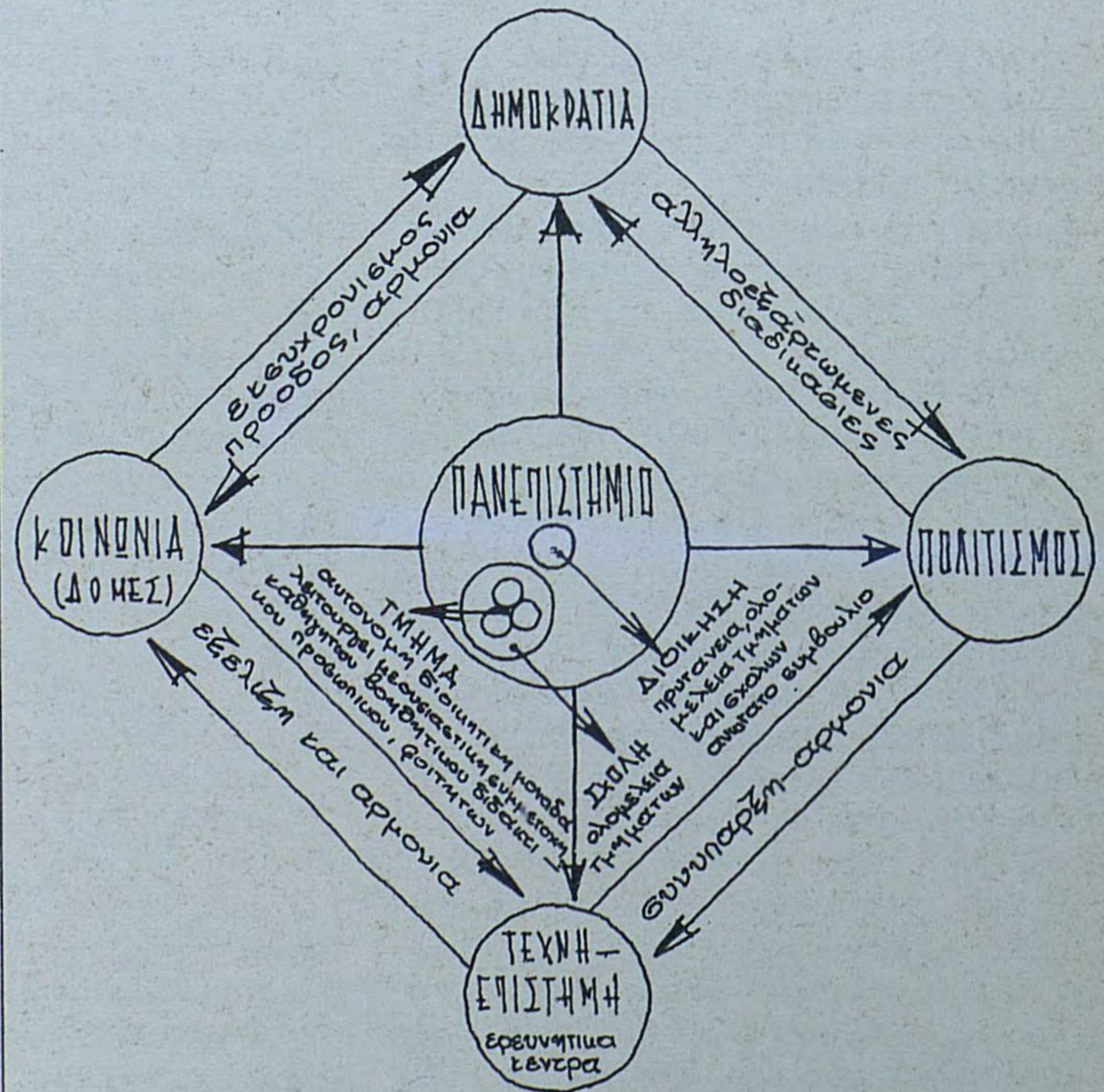
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ΚΡΑΤΟΣ - ΕΦΟΡΕΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ἡ ἐπικαιρότητα τοῦ ΜΠΡΕΧΤ

Τοῦ Νικηφόρου Παπανδρέου

Ἕνα πολυδιάστατο ἔργο καὶ ὁ πειρασμὸς τῶν ἀπλουστεύσεων

Ὁ Μπρέχτ εἶναι σήμερα στὴν Ἑλλάδα ἕνας πασίγνωστος ἄγνωστος συγγραφέας. Μικρὸ σχετικὰ μέρος τῆς πολὺπλευρης παραγωγῆς του ἔχει μεταφραστεῖ (ὄχι πάντοτε ἱκανοποιητικὰ) καὶ παρουσιαστεῖ στὴ σκηνή (κάποτε ἐντελῶς λαθεμένα), ἔτσι πὺ οἱ ἀπόψεις γιὰ τὸ ἔργο του, ἐνθουσιαστικὲς ἢ ἀρνητικὲς, νὰ στηρίζονται συχνὰ σὲ κενὰ καὶ παρεξηγήσεις. (Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ πόσο σημαντικὴ, γιὰ μιὰ σωστὴ προσέγγιση τοῦ Μπρέχτ, ὑπῆρξε ἡ συμβολὴ τῶν περιοδικῶν *Θέατρο* καὶ *Ἐπιθεώρηση Τέχνης*, καθὼς καὶ τῶν ἐκδόσεων *Κείμενα*). Ὁ πειρασμὸς τῶν ἀπλουστεύσεων εἶναι ὁ πιὸ συνηθισμένος. Ἡ ὑπογράμμιση π.χ. τοῦ ἀγωνιστικοῦ χαρακτήρα αὐτοῦ τοῦ ἔργου συμβαδίζει κάποτε μὲ τὴν ἀγνοία τῶν αἰσθητικῶν ἀναζητήσεων καὶ πειραματισμῶν πὺ τοῦ δίνουν τὴν ὅποιαν ἀποτελεσματικότητά του. Ὅπως, ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ ἀναγνώριση τῆς ποιητικῆς δυνάμεως τῶν κειμένων τοῦ Μπρέχτ σὰν αὐτόνομης ἀξίας τείνει νὰ τὸν ἀποσπάσει ἀπὸ τὶς συγκρούσεις τῆς ἐποχῆς του, τοποθετώντας τὸν στὸ μανσωλεῖο τῶν κλασικῶν. (...)

Τὸ ἔργο πὺ ἄφησε ὁ Μπρέχτ εἶναι τεράστιο σὲ ὄγκο: θεατρικὰ ἔργα, ποιήματα, μυθιστορήματα, διηγήματα, θεωρητικὰ κείμενα γιὰ τὸ θέατρο, τὴ λογοτεχνία, τὸν κινηματογράφο, τὴν τέχνη, τὴν πολιτικὴ, σκηνοθετικὲς σημειώσεις, ἡμερολόγιο κ.λπ. Τὰ *Ἀπαντά του*, στίς ἐκδόσεις Σούρκαμπ, ξεπερνοῦν τὶς 8.000 σελίδες, στίς ὁποῖες μάλιστα δὲν περιλαμβάνονται οἱ χίλιες σελίδες τοῦ *Ἡμερολογίου* καὶ οἱ δύο τόμοι τῶν κινηματογραφικῶν κειμένων. Ἡ ἔκταση καὶ ἡ πολυμορφία τοῦ ἔργου ἐξηγοῦν καὶ κάποιες ἀπλουστευτικὲς ἀφετηριές ἀνάγνωσης πὺ ὁδηγοῦν σὲ παρανοήσεις καὶ φτωχαίνουν σημαντικὰ τὴ σημασία τῆς μπρεχτικῆς παραγωγῆς.

Μιὰ κριτικὴ πὺ ἀκούγεται συχνὰ τὸν τελευταῖο καιρὸ ἀναφέρεται στὴν ἐπικαιρότητα τοῦ ἔργου τοῦ Μπρέχτ. Μερικοὶ διακηρύσσουν πὺς ὁ «φτωχὸς Β.Β.» ξεπεράστηκε, πὺς δὲν ἔχει πολλὰ πράγματα νὰ πει στοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Στὴν καλύτερη περίπτωσι, πὺς τὸ ἔργο του δὲν ἔχει τώρα τὸ ἀνατρεπτικὸ νεανικὸ σφρίγος πὺ εἶχε ἄλλοτε: ἡ καθολικὴ ἀναγνώριση, τὰ χειροκροτήματα τοῦ ἀστικοῦ κοινοῦ, δείχνουν, λένε, ὅτι ὁ Μπρέχτ δὲν «ἐνοχλεῖ» πιά, ὅτι τὸν χαρακτηρίζει σήμερα ἡ «ἐκδηλῆ ἀναποτελε-

σματικὴ τῶν κλασικῶν» (ἡ ἔκφραση εἶναι τοῦ Μάξ Φρίς).

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μερικὰ ἀπὸ τὰ θέματα τῆς μπρεχτικῆς δραματοποιίας δὲν ἔχουν σήμερα τὴν καυτὴ ἐπικαιρότητα πὺ εἶχαν ἄλλοτε. Ἕνα ἔργο σὰν τὸ *Ψωμάδικο* π.χ. ἀντιστοιχεῖ κυρίως στίς συνθήκες τῶν χρόνων τῆς μεγάλης κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ, μὲ τὰ ἑκατομμύρια τοὺς ἀνέργους καὶ τὰ θύματα τῆς πείνας στίς γερμανικὲς μεγαλουπόλεις. Συζητήσιμος εἶναι ἴσως κι ἕνας κάποιος οἰκονομισμὸς (ὑπαγορευμένος, τότε, ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τῆς πολεμικῆς κατὰ τοῦ ἰδεαλισμοῦ) πὺ βρίσκουμε σὲ μερικὰ κείμενα τοῦ Μπρέχτ, σχετικὰ π.χ. μὲ τὴν ἐξήγηση τῆς ἀνόδου τοῦ φασισμού (βλ. τὸ *Στρογγυλὸ κεφάλαι καὶ σουβλοκέφαλοι*). Τὰ περισσότερα ὅμως ἔργα τῆς ὀριμότητάς του θέτουν προβλήματα πὺ ἀφοροῦν ἄμεσα τὸ σύγχρονο θεατὴ, ὅπως τὸ πρόβλημα τοῦ πολέμου, τῆς εὐθύνης τῶν θυμάτων, τῆς «καθαρῆς» ἐπιστήμης, τῆς ἀνεδαφικότητάς τῶν ἀτομικῶν λύσεων μέσα σ' ἕνα σύστημα κοινωνικῆς ἀδικίας κ.λπ. Κι ἔπειτα, ἡ παιδευτικὴ ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ Μπρέχτ, περισσότερη ἀπὸ τὰ θέματα ἀφορὰ τὴ μέθοδο τοῦ συγγραφέα, τοῦ σκηνοθέτη καὶ τοῦ θεωρητικοῦ, τὸν

Σχέδιο τοῦ Χέρμπερτ Ζάντμπεργκ

τρόπο τοῦ νὰ φωτίζει τὶς κοινωνικὲς ἀντιφάσεις μέσα ἀπὸ τὶς ἀντιφάσεις τῆς συμπεριφορᾶς τῶν θεατρικῶν προσώπων, τὴ διεισδυτικὴ παρατήρηση τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων πὺ ὑφίστανται καὶ συγχρόνως κάνουν τὴν ἱστορία.

Μιὰ ἄλλη παρανόηση ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀντίληψη γιὰ τὸν Μπρέχτ πολιτικὸ συγγραφέα. Ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτὸς εἶναι σὲ πρῶτο τοῦ ἐπίπεδο ἀπόλυτα σωστός: ὁ Μπρέχτ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν πολιτικὸς συγγραφέας τοῦ 20οῦ αἰῶνα, καὶ πάντα τὸν ἀπασχόλησε ἡ κοινωνικὴ χρησιμότητα τῆς τέχνης του. Ὅσο, μιὰ ἀπλοϊκὴ ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς διάστασης τοῦ μπρεχτικοῦ θεάτρου μπορεῖ νὰ ὁδηγήσει σὲ κάθε εἶδους παρεξηγήσεις.

Δὲν θὰ σταθοῦμε σ' ἐκείνους πὺ διαμαρτύρονται γιὰ τὸ ὅτι ὁ Μπρέχτ ἀνακατεῖ ἀθέμιτα πολιτικὲς ἀπόψεις καὶ τέχνη: στὴν πραγματικότητα, αὐτὸ πὺ προκαλεῖ τὴ δυσφορία τοὺς δὲν εἶναι ἡ ἀνάμιξη πολιτικῶν ἀπόψεων, ἀλλὰ αὐτῶν τῶν συγκεκριμένων πολιτικῶν ἀπόψεων.

Ὑπάρχουν ὅμως κι αὐτοὶ πὺ καλόπιστα ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Μπρέχτ, ἂν καὶ ταλαντούχος, θυσιάζει τὴν αἰσθητικὴ ἀξίωση στὴν κοινωνικὴ ἐπιταγή. Πρῶτα πρῶτα ἡ ἴδια ἡ διάκριση τῶν δύο αὐτῶν ἐπιπέδων εἶναι ξένη πρὸς τὴ μπρεχτικὴ θεωρία καὶ πρακτικὴ. Κι ἔπειτα, ἂν ὁ Μπρέχτ ἐπέμεινε, πρῶτος μὲ τόσο πλήρη καὶ σύνθετο τρόπο, στὴν κοινωνικὴ εὐθύνη τοῦ θεάτρου, δὲν εἶδε ποτὲ τὴ θεατρικὴ τέχνη σὰν ὑπηρετρία τοῦ πολιτικοῦ ἀγώνα, τὴν εἶδε σὰν *τμήμα* αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα, καὶ ἡ διαφορὰ εἶναι τεράστια. Ἐπισήμαινε συστηματικὰ τὴν ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιεῖ τὸ θέατρο, ἀκόμα καὶ ὅταν (κυρίως ὅταν) θέλει νὰ παίξει πολιτικὸ ρόλο, τὰ δικά του τὰ μέσα. Ὅχι μόνο δὲν ἀδιαφόρησε ποτὲ γιὰ ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸ θέατρο σὰν τέχνη καὶ τοῦ δίνει τὴν ἰδιαιτερότητά του, ἀλλὰ ἀκόμα καὶ στὰ μαῦρα χρόνια τοῦ πολέμου, τότε πὺ ὁ ἀγώνας κατὰ τοῦ φασισμού ἦταν τὸ κύριο μέλημά του, ἐπέμενε νὰ υπογραμμίζει τὴν ἀπαραίτητη «ἐλαφρότητα» τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας:

«Ἡ θεατρικὴ πρακτικὴ ἔχει ἀπὸ τὴ φύσιν της κάτι τὸ ἀνάλαφρο...Μ' αὐτὴ τὴν ἐλαφρότητα μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν ὅλες οἱ διαβαθμίσεις τοῦ σοβαροῦ, χωρὶς αὐτὴν καμία. Πρέπει νὰ δίνουμε σ' ὅλα τὰ προβλήματα τὴ μορφὴν ποὺ τοὺς ἐπιτρέπει νὰ ἐξεταστοῦν μέσα στὸ παιγνίδι, μὲ τοὺς τρόπους τοῦ παιγνιδιοῦ. Χειριζόμαστε λοιπὸν μιὰ πολὺ εὐαίσθητη ζυγαριά, μὲ κινήσεις μετρημένες, μὲ χάρη, ἀδιάφοροι ἂν καίγεται ἡ γῆ κάτω ἀπ' τὰ πόδια μας. Θὰ μπορούσε ἴσως νὰ θεωρηθεῖ προκλητικὴ ἡ συζήτησις ποὺ κάνουμε ἐδῶ γιὰ τὰ πράγματα τοῦ θεάτρου ποὺ μοιάζουν νὰ χρωστοῦν τὴν ὑπαρξὴ τους στὴν ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου γιὰ διασκέδαση, τὴ στιγμή ποὺ ζοῦμε σ' αἵματηροὺς πολέμους, κι ἐνῶ συγχρόνως δὲν ἔχουμε καθόλου τὴν πρόθεση φυγῆς πρὸς ἕναν ἄλλο κόσμον. Ἀλλοίμονο, τὰ κόκκαλά μας μπορεῖ νὰ σκορπιστοῦν στοὺς τέσσερις ἀνέμους αὐριο! Ἄν ἀσχολούμαστε μὲ τὸ θέατρο εἶναι βέβαια γιὰ νὰ προετοιμάσουμε ἕνα ἐργαλεῖο ποὺ θὰ συντελέσει κι αὐτὸ μὲ τὸν τρόπο του στὴν προώθησις τοῦ σκοποῦ μας. Ἀλλὰ ἡ πιεστικὴ κατάστασις ποὺ ἀντιμετωπίζουμε δὲν πρέπει νὰ μᾶς κάνει νὰ καταστρέψουμε τὸ μέσο ποὺ θέλουμε νὰ χρησιμοποιήσουμε. Ἡ βιασύνῃ δὲν ὠφελεῖ ὅταν θέλουμε νὰ κάνουμε γρήγορα. Τὸ νυστέρι πρέπει νὰ ἔναι ἀλαφρὸ στὸ χέρι τοῦ χειρουργοῦ, ὅσο βαρεῖα κι ἂν εἶναι ἡ εὐθύνη του. Ναί, ὁ κόσμος ἐξαθροῦθηκε καὶ μόνο βίαιες κινήσεις μποροῦν νὰ τὰ ξαναβάλουν ὅλα στὴ θέση τους. Ἀλλὰ ἀνάμεσα στὰ ἐργαλεῖα ὑπάρχει ἕνα λεπτό, εὐθραυστο, ποὺ ἀπαιτεῖ νὰ τὸ χειριζόμαστε ἀνάλαφρα. Ἕνα θέατρο ποὺ ἀπαγορεύει τὸ γέλιο εἶναι θέατρο γιὰ γέλια. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἔχουν χιούμορ εἶναι γελοῖοι». («Ἡ ἀγορὰ τοῦ χαλκοῦ», Ἀπαντα, ὀχτάτομη ἔκδοσις, Σούρκαμπ, Φραγκφούρτη, 1967, τόμος 7).

Θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσουμε καὶ μιὰ παρεξήγησις σχετικὰ μὲ τὸν ρεαλιστικὸ χαρακτήρα τοῦ μπρεχτικοῦ ἔργου. Ἄν ὁ Μπρέχτ ἐνδιαφέρεται νὰ συντελέσει σὲ μιὰ καλύτερη κατανόησις τῆς πραγματικότητος, δὲν προσπαθεῖ ποτὲ νὰ «μεταφέρει» στὴ σκηνὴ τὴν πραγματικότητα. Ἡ ἀλήθεια τῆς σκηνῆς ἔχει τοὺς δικούς της νόμους, δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν

ἀλήθεια τῆς ζωῆς, ἀπλῶς τὴ φωτίζει. Ὁ Μπρέχτ θεωρεῖ ἀπαραίτητο ν' ἀναφέρεται τὸ θέατρο στὴν πραγματικότητα, ἐπισημαίνει ὅμως συγχρόνως τὴν ἀπόστασις ἀνάμεσα στὴν ἀναφορὰ καὶ τὴ μεταφορὰ. Γράφει π.χ. σ' ἕνα κείμενο τοῦ 1951:

«Ἐτσι φτάσαμε νὰ μιλάμε γιὰ μιὰν ἀλήθεια ποὺ τὴν ξεχωρίσαμε ἀπὸ τὴν ποίησις, κι ἀκόμα, τὸν τελευταῖο καιρὸ, νὰ μὴν ἐξετάσουμε πιὰ καθόλου τὰ ἔργα τέχνης ἀπὸ τὴν ποιητικὴν τους πλευρὰ (ἀπὸ τὴν πλευρὰν τὴν ποίησις), καὶ ν' ἀρκούμαστε σὲ θεατρικὰ ἔργα στερημένα ἀπὸ κάθε ποιητικὸν θέλητρο καὶ σὲ παραστάσεις χωρὶς καλλιτεχνικὴ ἀξία. Ἀλλὰ ἀκόμα κι ἂν τὰ ἔργα ἢ οἱ παραστάσεις αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶχαν κάποια ἀποτελεσματικότητά, αὐτὴ ἢ ἀποτελεσματικότητά δὲν θὰ πῆγαινε πολὺ μακριά, οὔτε στὸ πολιτικὸν ἐπίπεδο. Γιατὶ εἶναι κύριο χαρακτηριστικὸν τοῦ θεάτρου νὰ προκαλεῖ συνειδητοποιήσεις μέσα ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσις: καὶ ἡ ποιότητα τῶν συνειδητοποιήσεων καὶ τῶν συναισθημάτων ἐξαρτᾶται ἅμεσα ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς ἀπόλαυσις». («Ποιητικὸν στοιχεῖον καὶ θεατρικὴ τεχνικὴ», Ἀπαντα, τόμος 7).

Εἴκοσι κοντὰ χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατον τοῦ Μπρέχτ, τὸ μάθημα τοῦ ἔργου του παραμένει γόνιμο γιὰ τὸ θέατρό μας. Ἕνα μάθημα πολὺπλευρο.

Πρῶτα-πρῶτα, ὅτι στὴν τέχνη καμία κατάκτησις δὲν εἶναι ὀριστική: πρέπει κανεὶς νὰ δοκιμάζει καινούργιους τρόπους γιὰ νὰ πεῖ καινούργια πράγματα· τὸ ἐπαναστατικὸ περιεχόμενον δὲν μπορεῖ νὰ ἐκφραστεῖ μέσα ἀπὸ συντηρητικὰς μορφάς.

Ἐπειτα, ὅτι στὸ θέατρο μεγαλύτερη σημασία ἀπὸ τίς δηλώσεις τῶν ἡρώων ἔχει ἡ συμπεριφορὰ τους, οἱ πράξεις καὶ οἱ χειρονομίες τῶν προσώπων ποὺ δὲν εἶναι μονοσήμαντα ἰδεολογικὰ φερέφωνα, ἀλλὰ ἄνθρωποι γεμάτοι ἀντιφάσεις ποὺ ζοῦν καὶ συγκρούονται μέσα σὲ δοσμένες ἱστορικὰς συνθήκες.

Ἀκόμα, ὅτι ὁ ἡθοποιὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς ἕνα εὐσυνείδητο ἐκτελεστικὸ ὄργανον: ὁ ἡθοποιὸς-πολίτης μπορεῖ νὰ κρίνει τὸ

πρόσωπον ποὺ ὑποδύεται, τὰ τεχνικά του μέσα δὲν εἶναι ἁθῶα, οἱ προσωπικότητες του ἀπόψεις, ἡ ἱκανότητά του νὰ παρατηρεῖ τίς κοινωνικὰς σχέσεις γύρω του πλουτίζουν τὸ παίξιμό του· ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ εὐθύνη του γιὰ τὴ διαδικασία παραγωγῆς καὶ διανομῆς τῶν θεατρικῶν προϊόντων στὴν ἀγορὰ εἶναι ἀκέραιη.

Τέλος, ὅτι ὁ θεατὴς δὲν εἶναι παθητικὸς καταναλωτὴς εἰκόνων καὶ ἤχων ἀλλὰ ἐνεργὸν στοιχεῖον τῆς θεατρικῆς πράξεως· ἡ σκηνὴ καὶ ἡ πλατεία πρέπει νὰ βροῦν ἕνα νέο τρόπο ἐπαφῆς, ἢ καλύτερα συνεργασίας· δίπλα στὴν τέχνη τοῦ ἡθοποιοῦ πρέπει ν' ἀναπτυχθεῖ ἡ «τέχνη τοῦ θεατῆ».

Μὲ δυὸ λόγια, τὸ ἐπικὸν θέατρο τοῦ Μπρέχτ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ συνδυασμὸν δύο ἰσοτίμων ἀπαιτήσεων: ἡ σκηνὴ νὰ φωτίζει τίς κοινωνικὰς σχέσεις δείχνοντάς τες ὅχι φυσικὰς, ὅχι αἰώνιες, ἀλλὰ μεταβλητὰς (καὶ μεταβλητέας), καὶ συγχρόνως νὰ τελειοποιεῖ, νὰ ἐλέγχει, ν' ἀνανεώνει τὰ ἐκφραστικά της μέσα(...)

Αὐτὸ τὸ ἔργο ἀξίζει ν' ἀπασχολήσῃ σοβαρὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ θεάτρου, ποὺ, κατὰ τὸν Μπρέχτ, δὲν εἶναι μόνο οἱ καλλιτέχνες ἀλλὰ καὶ οἱ θεαταί. Τὸ ἔργο τοῦ Μπρέχτ μᾶς ζητάει νὰ τὸ πλησιάσουμε χωρὶς «εὐλάβεια», κατανικώντας τὸν πειρασμὸ τῆς ἀντιγραφῆς σκηνικῶν λύσεων καὶ τῆς μίμησης συγγραφικῶν τρόπων, καὶ ν' ἀντλήσουμε, ὅχι ἔτοιμες λύσεις, ἀλλὰ ἀναζητήσεις καὶ ἐρωτήματα χρήσιμα γιὰ ἕναν καίριον προβληματισμὸ πάνω στὸ σημερινὸ ἐλληνικὸν θέατρο, τὸ αὐξημένης εὐθύνης θέατρο μιᾶς ἐποχῆς γεμάτης ἀντιφάσεις, καταπιέσεις, ἀγῶνες καὶ ἐλπίδες.

Νικηφόρος Παπανδρέου

*Προλογικὸν σημείωμα στὸ βιβλίον τοῦ Μπερνάρ Ντόρτ Ἀνάγνωσις τοῦ Μπρέχτ, ποὺ κυκλοφορεῖ σύντομα στὴ σειρὰ «Θεατρικὲς δοκιμαίαι» τῶν ἐκδόσεων Κέδρος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

«ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΑ»

Μαυρομυχάλη 7 Τηλ. 638929

ΤΜΗΜΑ : ΕΚΘΕΣΕΩΝ - ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΠΡΟΒΟΛΗ : ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΙΣ : ΚΕΙΜΕΝΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ - ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΑ -
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ - ΑΘΗΝΑΪΚΑ -
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ - GRAVUR (ΠΑΛΑΙΑ
ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ)

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ : ΛΕΣΧΗΣ ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΩΝ - ΣΥΛΛΕΚΤΩΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ : ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΕΣ

Η δημοσίευση του Κανονισμού της ΕΣΑ στο προηγούμενο τεύχος του ANTI προκάλεσε τη δίκαιη εξανάσταση και τη διαμαρτυρία των εφημεριδοπωλών, τους οποίους η ΕΣΑ έβλεπε σαν ένα στόχο πολιορκίας και επιζητούσε τη συνεργασία τους.

Η σχετική παράγραφος του περίφημου «Κανονισμού» αναφέρει:

«Διὰ τὴν συγκέντρωσιν πληροφοριῶν, συνδέεται μὲ πρόσωπα δυνάμενα ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας των νὰ παράσχωσι πληροφορίας, ὡς π.χ. οἱ ἐφημεριδοπῶλαι, οἱ ὑπάλληλοι ξενοδοχείων κ.λπ.».

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ δημοσίευση τοῦ «Κανονισμού» ἀπὸ τὸ περιοδικό μας δὲν εἶχε οὔτε τὴν ἐλάχιστη πρόθεση νὰ θίξει τοὺς ἐφημεριδοπῶλες ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη ομάδα ποὺ ἡ ΕΣΑ εἶχε ἐπιλέξει ὡς πιθανὴ πηγὴ πληροφοριῶν. Στόχος τῆς δικτατορίας καὶ τῆς ΕΣΑ ἦταν νὰ ἐξανδραποδίσει ὅλα τὰ στρώματα, τὶς τάξεις, τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὶς κατηγορίες τῶν ἐργαζομένων. Πρόσβαλε, ἔβρισε καὶ συκοφάντησε ὁλόκληρο τὸν ἑλληνικὸ λαό, ἐπεδίωξε νὰ διαφθείρει τοὺς πάντες—χωρὶς νὰ σημαίνει ὅτι τὸ πέτυχε. Ἡ δημοσίευση τοῦ «Κανονισμού» εἶχε σκοπὸ νὰ ἀποκαλυφθεῖ, μὲ τὸ ντοκουμέντο αὐτό, τὸ καταχθόνιο πνεῦμα, ἡ ὠμὴ βία, τὸ ψεῦδος καὶ ἡ ἐγκληματικότητα ποὺ καλλιεργοῦσε ἡ «σιδερένια γροθιά» τῆς δικτατορίας, ἡ ΕΣΑ. Ὁ ἐσωτερικὸς «Κανονισμός», προσδιορίζει τὶς μεθόδους καὶ ἐπισημαίνει τὶς κατευθύνσεις πρὸς τὶς ὁποῖες θὰ ἔπρεπε νὰ στραφοῦν τὰ ὄργανά της γιὰ τὴ συλλογὴ πληροφοριῶν. Οἱ ἐφημεριδοπῶλες, οὐσιαστικὸς παράγοντας καὶ κύριος συντελεστὴς τῆς κυκλοφορίας τοῦ ἐντύπου, διαλέχτηκαν «ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των» ὡς στόχος τῆς ΕΣΑ. Ἦθελε νὰ τοὺς χρησιμοποιήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατόρθωσε. Οἱ ἐφημεριδοπῶλες, μὲ τὴν προσήλωσή τους στὸν ἐλεύθερο τύπο, ἀντὶ νὰ γίνουν συνεργάτες, ὅπως τοὺς ἤθελε ὁ Ἰωαννίδης, ἀπέδειξαν καὶ ὡς πολῖτες ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπαγγελματίες ὅτι ἔχουν βαθύτατη συνείδηση τῆς ἀποστολῆς τους, ποὺ συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴ δημοκρατία, γιὰ τὴν ἐξυπηρετεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ οὐσιωδέστερα στοιχεῖα της, τὴν κυκλοφορία τοῦ ἐνημερωτικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἐντύπου. Ὁ «Κανονισμός» δὲν ἦταν ἀπολογιστικὸς, ἀλλὰ ἔθετε προγράμματα δράσεως ἐναντίον τῶν ὀχυρῶν ποὺ ἐπιθυμοῦσε, μάταια ὅμως, νὰ καταλάβει.

ΤΟ ΘΕΩΡΟΥΝ ΠΕΡΙΤΤΟ;

Οἱ ἑβδομήντα ἐπιστήμονες ἐρευνητὲς τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν ἔχουν νὰ πληρωθοῦν τρεῖς ὁλόκληρους μῆνες. Τὸ Δημόσιο παραμελεῖ ἢ ἀρνεῖται νὰ ἐκπληρώσῃ τὶς ὑποχρεώσεις του, πρὸς ἐργαζόμενους ποὺ ἔχουν δουλέψῃ σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους τῆς σύμβασής τους. Ἡ δικτατορία εἶχε ἀπολύσει ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους στὸ Κέντρο καὶ προσπάθησε νὰ τὸ φτιάξῃ στὰ μέτρα τοῦ χουντικοῦ κοινωνιολόγου καὶ «ὑπουργοῦ» Δημητρά, γιὰ νὰ τὴν ἐξυπηρετεῖ. Ὅπως εἶναι ὅμως εὐνόητο, τὰ κέντρα ἐπιστημονικῆς μελέτης δὲν μποροῦν νὰ ἀνθίσουν σὲ δικτατορίες, οὔτε καὶ νὰ ἐξυπηρετήσουν ὁποιαδήποτε ἄλλη «σκοπιμότητα». Ἡ γνώση τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητας ἐνδιαφέρει κατὰ πρῶτο λόγο τὴ διοίκηση, ἀλλὰ εἶναι χρήσιμη καὶ σὲ κάθε ομάδα, τάξη, κόμματα, ὁργανισμούς, ἐνώσεις πολιτῶν, σὲ κάθε ἕναν ποὺ θὰ ἤθελε νὰ ἔχει σαφεῖς καὶ τεκμηριωμένες ἐνδείξεις γιὰ τὰ προγράμματα, τὰ αἰτήματα καὶ τὴ δραστηριότητά του. Ἡ κοινωνικὴ ἔρευνα, ποὺ τόσο λείπει ἀπὸ τὸν τόπο μας, εἶναι μιὰ ἐπιστημονικὴ διαδικασία ἀπαραίτητη σὲ κάθε προηγμένη κοινωνία. Ἡ ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ ἐνίσχυση τῶν ἐρευνητῶν, ἡ συνεργασία τους μὲ τοὺς κρατικούς φορεῖς καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ κάθε πίεση ἢ ἐμπόριο ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ τὴν πληρέστερη ἐκτέλεση τῆς ἐργασίας τους. Μὲ τὴν κατάρρευση τῆς δικτατορίας τὰ προβλήματα ὅχι μόνο δὲν λύθηκαν, ἀλλὰ τὸ Ἰδρυμα πάσχει ἀκόμα ἀπὸ διοικητικὲς ἀνωμαλίες. Στὴ σύνταξη τοῦ καινούργιου Ὁργανισμοῦ εἶναι αὐτονόητο ὅτι πρέπει νὰ συμμετέχουν καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, γιὰ νὰ ἐπιδιώξουν τὸν σεβασμὸ στὴν ἐπιστημονικὴ τους ὑπευθυνότητα καὶ τὴν ἐπαγγελματικὴ τους κατοχύρωση.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ Δ. ΚΑΡΑΒΙΔΑ

Ἡ Ἑλληνικὴ τηλεόραση...

Συστήθηκε ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ συγκέντρωση καὶ ἐπανεκδόση τῶν ἀπάντων τοῦ κοινωνιολόγου, οἰκονομολόγου καὶ ποιητῆ Κώστα Δ. Καραβίδα, ποὺ πέθανε τὸ Μάρτιο τοῦ 1973, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐκδόση τιμητικοῦ τόμου στὴ μνήμη του. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς κ.κ. Παναγιώτη Κανελλόπουλο, Γεώργιο Μαῦρο, Κων/νο Καλλιὰ, Ἰωάννη Θεοδωρακόπουλο, Ἰωάννη Πεσμαζόγλου καὶ Φαίδωνα Βεγλερή. Τὴ γραμματεία τῆς ἐπιτροπῆς θὰ ἀναλάβει ἡ κυρία Ζωὴ Καλλιγὰ - Καραβίδα.

«ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΙΑ»

Μ' αὐτὸ τὸν ὅρο τὸ βιβλιοπωλεῖο «ΣΠΑΝΟΣ» ὁργανώνει κέντρο ἔρευνας τοῦ βιβλίου. Λειτουργεῖ σὰν τμήμα νέων ἐκδόσεων καὶ σὰν λέσχη γιὰ συλλέκτες καὶ βιβλιόφιλους. Ἀκόμη:

- Ὁργανώνει δανειστικὴ βιβλιοθήκη
- Εἶναι χῶρος ἐκθεσιακὸς καὶ ταυτόχρονα ἐπιστημονικὸ βιβλιοπωλεῖο
- Διαθέτει πλούσιο ἀρχεῖο
- Στεγάζεται στὴν ὁδὸ Μαυρομυχάλη 7.

Τὸ ΕΙΡΤ καὶ ἡ YENEΔ ἀπαγόρεψαν τὴ μετάδοση νέων πολιτικῶν τραγουδιῶν ἀπὸ τὰ δίκτυά τους. Στὸν κατάλογο τῶν προγραμμένων τραγουδιῶν προστέθηκαν τέσσερα σατιρικά τραγούδια τοῦ Γιάννη Κακουλίδη καὶ τοῦ Γιώργου Κριμιζάκη ποὺ περιλαμβάνονται στὸ δίσκο τους «Η ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ» καὶ ποὺ ἀσκοῦν κριτικὴ στὴν πρὸ καὶ μεταδικτατορικὴ «δημοκρατία» μας. Λίγες μέρες μετὰ, ἀπαγορεύτηκε ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ ὁ δίσκος τοῦ Θάνου Μικρούτσικου «ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ» σὲ ποίηση Ναζὶμ Χικμέτ καὶ Βόλφ Μπίρμαν.

Ἡ... «ἀντιχουντικὴ» κἀθαρση συνεχίζεται.

Τὸ «ANTI», πιστεύοντας ὅτι πρέπει νὰ ἀσκεῖται δημόσια κριτικὴ στὸ ΕΙΡΤ καὶ στὴν YENEΔ, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς ποιότητας τῶν προσφερομένων προγραμμάτων ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς κοινωνικοπολιτικῆς ἐπικοινωνίας, καθιερώνει ἀπὸ τὸ ἐπόμενο τεύχος στήλη κριτικῆς τηλεόρασης.

•ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ•

16ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ένα αποκαλυπτικό φεστιβάλ

του Θανάση Ρεντζή

«Το φετινό φεστιβάλ ήταν κάτι άλλο... ένα υπερφεστιβάλ... ή... ή... ή». Πολλοί τέτοιοι χαρακτηρισμοί συνόδευσαν τις καθημερινές ανταποκρίσεις των εφημερίδων, αλλά τελικά δεν κατορθώθηκε να διατυπωθεί ο ουσιαστικός λόγος ή οι λόγοι που δημιουργούσαν την ανάγκη να εκφραστούν τέτοιοι χαρακτηρισμοί.

Παρ' όλα αυτά όμως το φετινό φεστιβάλ υπήρξε πράγματι οριστικό, αντικειμενικά και ιστορικά, έστω κι αν η συνειδητοποίησή του ήταν ατελής.

Τί είναι ένα φεστιβάλ;
'Απ' εδώ ξεκινούν όλα – όχι βέβαια από την απλή λεκτική απάντηση στο ερώτημα – αλλά από τη συγκεκριμένη λειτουργική θέση των τελεστών του.

Ένα φεστιβάλ είναι κάτι που περισσότερο «τελείται» παρά «είναι», ωστόσο η τέλεσή του δεν είναι παρά «στιγμιαία» και το είναι του «πρόθεσης» διαρκής. Η πρόθεση προσδιορίζει την τέλεση και αποκαλύπτεται μέσω αυτής, καθώς και ο φορέας της. «Φορέας» εν προκειμένω ή Δ.Ε.Θ., το 'Υπ.

Βιομηχανίας, το ελληνικό κράτος, «πρόθεση» ή πρώτη καταστατική άρχη του φεστιβάλ – προαγωγή της κινηματογραφίας εν 'Ελλάδι κ.λπ. Πιο πίσω απ' αυτά υπάρχει η αρχική έμπνευση, που δεν ανήκει βέβαια στο κράτος, αλλά στον Παύλο Ζάννα, που όχι μόνο διείδε πριν 15 χρόνια την ανάγκη ενός μέσου προαγωγής της κινηματογραφίας αλλά και εργάστηκε γι' αυτό. Το αποτέλεσμα είναι η σημερινή κατάσταση του Νέου 'Ελληνικού Κινηματογράφου. Δεν ήταν το φεστιβάλ το μόνο αί-

τιο ούτε το καθοριστικότερο. Μέσα απ' τη δεκαπεντάχρονη πορεία του διαφαίνεται η προοδευτική μεταλλαγή από τον κινηματογράφο του παραγωγού στον κινηματογράφο του σκηνοθέτη. Φέτος μπορούμε να πούμε πως η μεταλλαγή ολοκληρώθηκε και μπαίνουμε σε μια νέα εποχή του 'Ελληνικού Κινηματογράφου. Αυτή η αίσθηση του δρασκελισματος μιας νέας εποχής δημιούργησε απ' τη μια ένα πλέγμα αντιδράσεων λίγο πολύ ασύνειδων και αποκαλυπτικών κι απ' την άλλη μια γενική τάση επαναπροσδιορισμού τόσο των πραγμάτων όσο και των αντιλήψεων.

Παίρνοντας με τη σειρά όλους τους συντελεστές του φεστιβάλ παρατηρήσαμε τα εξής: 'Ως προς την οργάνωση, ο διεκπεραιωτικός του φορέας, ή Δ.Ε.Θ., επέδειξε το χειρότερο έαυτό της. Είναι καιρός τώρα βέβαια που δεν βλέπει με καθόλου καλό μάτι το 'Ελληνικό Φεστιβάλ και κάνει ό,τι μπορεί για να το διαλύσει. 'Απ' την άλλη πλευρά έχει ρίξει όλο το ενδιαφέρον της στο Διεθνές, που φρόντισε να το μεταθέσει χρονικά ώστε να μπορεί νάχει και δύο συμπεριφορές. Αυτό, για όσους παρακολούθησαν το Διεθνές τον 'Ιούνιο, ήταν εύκολο να το διαπιστώσουν. Στο Διεθνές τα πάντα ήταν άφθονα, άνετα, συμπαθητικά (οι ταινίες μόνο ανόητες), οι πάντες εξυπηρετούσαν τους πάντες και μια πληθωρική άφισοκόλληση δήλωνε το όλο ενδιαφέρον. Στο 'Ελληνικό, αντίθετα, μιζέρια και δυσφορία, οργανωμένη απροθυμία που κρύβονταν πίσω απ' τον διευθυντή της έκθεσης – έπρεπε να υπάρχει έντολή του για το κάθε τι αλλά πουθενά δεν μπορούσε να τον βρει κανείς. 'Ο κανονισμός του φεστιβάλ προβλέπει τη χρονική του επέκταση στην περίπτωση που ο αριθμός των ταινιών το απαιτήσει, αλλά αυτό δεν μπορούσε να γίνει τη μοναδική φορά που χρειάστηκε πράγματι. Χρήματα δεν υπήρχαν – εν μέρει φαγώθηκαν στο Διεθνές – αλλά και χώρος δεν υπήρχε απ' τη Δευτέρα κιόλας το θέατρο Μακεδονικών σπουδών κατελήφθη από το συγκρότημα Βαχτάγκωφ. 'Όλα αυτά και κυρίως η καθημερινή επαφή μας δημιούργησαν την ισχυρή εντύπωση πως είμαστε το λιγότερο ανεπιθύμητοι. 'Αντιληφθήκαμε εγκαίρως ποιά σκόπευε όλη αυτή η μουλωχτή τακτική και τη συγκρατήσαμε σε ελεγχόμενα επίπεδα αποφεύγοντας όλες τις τρικλοποδιές. Το κοινό όμως, περισσότερο αυθόρμητο, ζήτησε τη Δευτέρα μείωση των τιμών των εισιτηρίων, που ήταν αρκετά υψηλές, αλλά έσκαμμένα αγνοήθηκε. Την Τετάρτη επανήλθε και την Πέμπτη ή Δ.Ε.Θ. εξέδηλσε ανοιχτά την επιθυμία της να διαλύσει το Φεστιβάλ και να θεωρήσει τις ταινίες μηδέποτε προβληθείσες σε περίπτωση νέου έπεισδίου, αλλά ωστόσο μέσα στη γενική κατακραυγή μείωσε τις τιμές των εισιτηρίων. 'Η προειδοποίηση όμως υπήρξε σαφής και η διάθεση αποκαλυπτική στο ότι

κατέδειχνε πως υπήρχε έτοιμότητα για τη διάλυση του Φεστιβάλ, «δοθείσης της καταλλήλου ευκαιρίας και των περιστάσεων υποβοηθουσών», από τον ίδιο τον «φορέα» του.

Αυτή μπορούμε να πούμε πως ήταν ή συγκερασμένη αντίδραση του «φορέα» απέναντι στο φωτεινό σημάδι του δρασκελισμού. 'Απ' την άλλη μεριά οι σκηνοθέτες, σεμνοί όσο ποτέ, απαλλαγμένοι από ψευδορομαντικές αδελφосύνες αλλά και από ψευτοαντιθέσεις, αποκάλυψαν στους έαυτούς τους και στους άλλους το πολυδιάστατο στίγμα του κινηματογράφου τους. Μέσα απ' αυτόν όμως τον κινηματογράφο ξεδιπλώθηκε ένας κόσμος κι ένα πνεύμα πολυδιάστατο και αυτό με εκλεκτικές συγγένειες και διαφοροποιήσεις που διέγραφαν το όλο φάσμα του δρασκελισμού σαν θετική φορά. Οι σκηνοθέτες συνειδητοποίησαν το γεγονός και είδαν μέσα σ' αυτό τις επιδιώξεις που έγιναν πραγματικότητες και τον συγκεκριμένο τρόπο που μορφοποιήθηκαν. Το φετινό φεστιβάλ είχε αποφασιστική σημασία για τους σκηνοθέτες, πολλές ψευδαισθήσεις κατέρρευσαν, βασικές αντιλήψεις αναδιαμορφώθηκαν, αξιολογήσεις επανεκτιμήθηκαν και επανακρίθηκαν ακόμα και οι προσωπικές σχέσεις μέσα σ' ένα κλίμα κατάρρευσης των βερμπαλιστικών διαπροσωπικών και ψευτοϊδεολογικών μικροαντιθέσεων. 'Εκείνοι όμως που κυριολεκτικά βρέθηκαν σε άμηχανία ήταν οι δημοσιογράφοι. Λες κι έπαθαν το σόκ της ζωής τους, εμφάνιζαν κείμενα άλλοπρόσαλλα γεμάτα επίθετα – έψαχνες με το κερί να βρεις ουσιαστικό κι όταν τ'όβρισκες διαπίστωνες πως ή χρήση του ήταν μεταφορική, – εκθειάζαν ταινίες πέρα από κάθε μέτρο και για άλλες δεν είχαν τί να πουν, ποτέ όμως δεν ήσαν σίγουροι για ποιά ταινία μιλούν αν δεν τ'όξερες ήδη απ' τον τρίτο και κάλλιστα θα μπορούσαν νάναι ανταποκρίσεις από κάποιο φεστιβάλ με άλλες ταινίες. 'Ωστόσο οι στήλες καλύφθηκαν, οι μισθοί έπεσαν κι ο κόσμος έμαθε πως το φεστιβάλ του '75 ήταν το καλύτερο απ' όλα. Δεν έφτασαν όλα αυτά, στο τέλος μας πέταξαν κι ένα κατάπτυστο κείμενο που έλεγε γιατί δεν δίνουν το βραβείο στο «ΘΙΑΣΟ» και σε ένδειξη του κακού τους γούστου τ'όδωσαν στην «ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ».

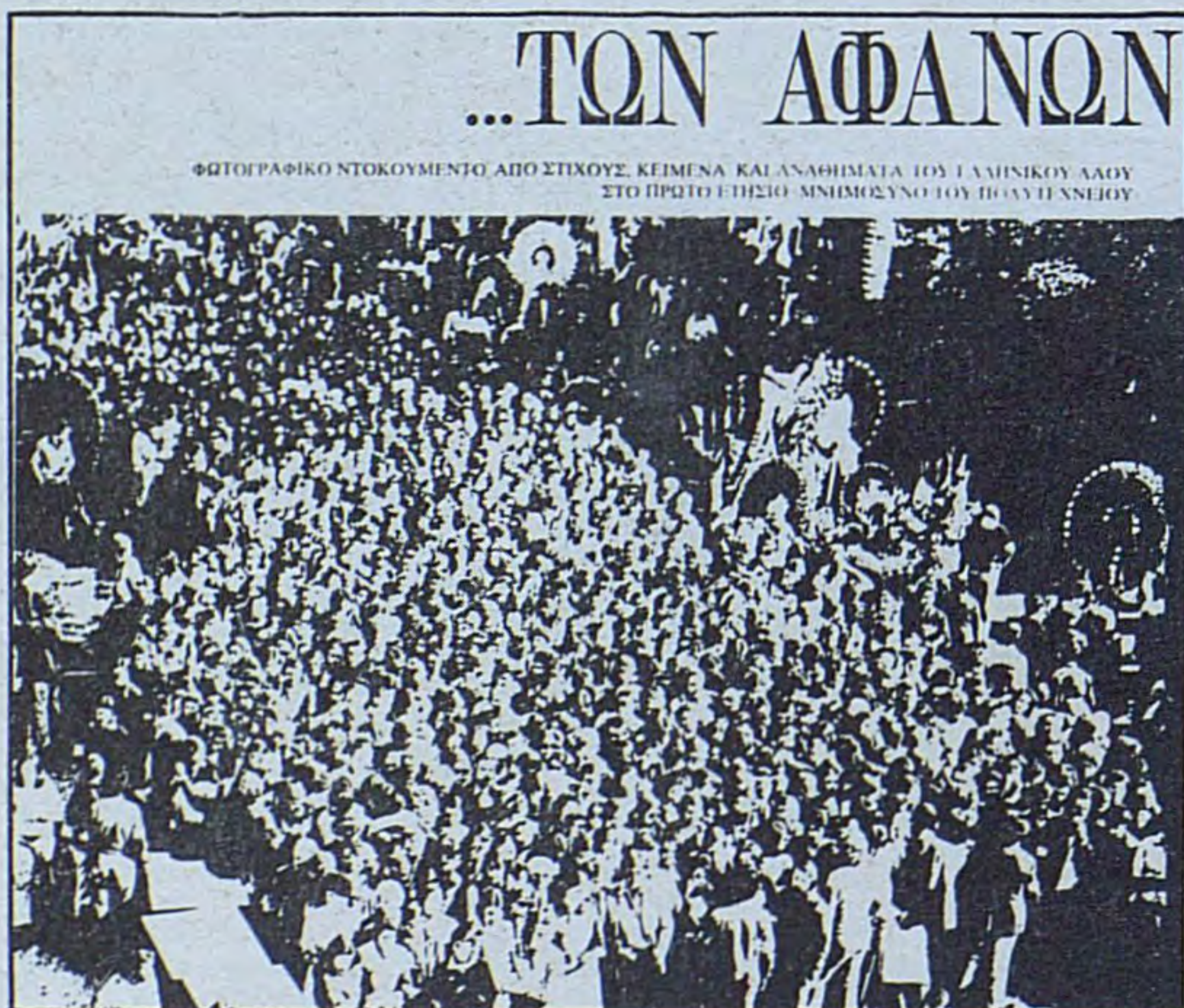
Τέλος το κοινό επέδειξε μια στάση ανάλογη των σκηνοθετών – συνετή και οργανωμένη θα έλεγα – ή δε προσέγγισή του υπήρξε ουσιαστική και συνεπής. Συμπερασματικά έχουμε:

- α) Τη διοργάνωση αντίθετη στην εκδήλωση
- β) Τους σκηνοθέτες αβυσσικούς εν όψει
- γ) Τους δημοσιογράφους πελαγωγμένους κι άπαθείς
- δ) Το κοινό απροκατάληπτο και διαυγές.

Θανάσης Ρεντζής

άντι

...ΤΩΝ ΑΦΑΝΩΝ

Δρχ. 250

Ένα συγκλονιστικό ντοκουμέντο
από κείμενα και αναθήματα στο
Α' ετήσιο μνημόσυνο για τα
θύματα του Πολυτεχνείου

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

της Λίας Καλλιγιάννη

Έκείνο που παρατηρήσαμε στο 16ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου στη Θεσσαλονίκη, ήταν μια έντονη παρουσία του πολιτικού στοιχείου στις περισσότερες από τις ταινίες που είδαμε, άδικα κριτικώς είδους και μέσων έκφρασης που χρησιμοποιήθηκαν από τους σκηνοθέτες. Ένα τέτοιον είδους ρεύμα, εντάσσεται βέβαια στην ευρύτερη προσπάθεια προσέγγισης του λαϊκού κινήματος από μέρους των διανοούμενων και στην απ' αυτή την προσέγγιση εξαγωγή συμπερασμάτων και άσκηση κριτικής. Π.χ. η ομάδα των 6 βλέπει το συγκεκριμένο φιλμ «'Αγώνας» να βοηθά στην προώθηση του λαϊκού κινήματος και την επαναστατικοποίηση των Ελλήνων μέσω της καταγραφής στην ταινία των λαϊκών αγώνων και της γνωστοποίησής τους στο ευρύ κοινό. Άλλωστε πρόθεσή τους ήταν να ξεπεράσουν το σκόπελο της λογοκρισίας με τη συμμετοχή στο φεστιβάλ, για να φτάσει η ταινία στο χώρο του έμπορικου κυκλώματος και να γνωρίσουν τα ευρύτερα στρώματα τις σύγχρονες λαϊκές κινητοποιήσεις, να 'ρθουν σ' επαφή οι εργάτες της Αθήνας με τους αγρότες της Ηλείας κλπ. Ακόμα, να βοηθήσει τους διανοούμενους να ξεφύγουν από τη λεγόμενη «πρωτοπορία» τους και να προσφέρουν τις καθολικές γνώσεις τους στο προλεταριάτο, που γενικά από τη φύση του είναι πιο επαναστατικό...

Στο σημείο αυτό, κατά τη γνώμη μας, παραμένουν ανοικτά έρωτήματα γενικής φύσεως όσον αφορά το ζήτημα της θέσης - πολιτικής θέσης ή θέσης ομάδας διανοούμενων - και στάσης απέναντι στο κάθε φορά αντικείμενο. Ζητήματα σχέσεων δηλ. ανάμεσα στο σκηνοθέτη, εδώ, και στο αντικείμενο προσέγγισης, με αποτέλεσμα το συγκεκριμένο έργο τέχνης, και κατά πόσο, τελικά, ο σκηνοθέτης, που αξιωματικά ανήκει σε μία έλιτ διανοούμενων ή σε μία πολιτική έλιτ, δεν χειρίζεται το αντικείμενο από μία θέση που αναγκαστικά οδηγεί στο πρότυπο που έχει στο νου του. Και από κει και πέρα, πώς μπορεί το έργο να λειτουργεί θετικά στην προώθηση του λαϊκού κινήματος, ή τελικά χειραγωγεί τις λαϊκές μάζες προς την κατεύθυνση που θέλει ο σκηνοθέτης και που υπαγορεύουν οι πολιτικές θέσεις του κάθε φορά.

Μια τέτοιου είδους σχέση ανάμεσα στο αντικείμενο και το δημιουργό του θα επιχειρήσουμε ν'

αναλύσουμε στην ταινία του Θ. Αγγελόπουλου «ΘΙΑΣΟΣ», επειδή φαίνεται ότι ο Αγγελόπουλος προσπαθεί να πλησιάσει την πρόσφατη ελληνική ιστορία, καθαρά από τη θέση του διανοούμενου που άλλοτε προπορεύεται, άλλοτε μένει πίσω και σπάνια ταυτίζεται με το λαό ή το λαϊκό κίνημα. Ο Θίαςος, σύμβολο της ελευθερίας και της διάνοησης, κυριολεκτικά εισβάλλει στην ελληνική ύπαιθρο και παρατηρεί, επικροτεί, σαρκάζει, και κάποτε συμμετέχει στις αντιδράσεις του λαού απέναντι στις πολιτικές κινητοποιήσεις και καταστάσεις. Δεν περιορίζεται βέβαια σε μία καταγραφή του γενικού κλίματος της ιστορίας και της καθημερινότητας του φασισμού αυτής της περιόδου, αλλά επιχειρεί μία ανάλυση σε πολλαπλά επίπεδα στις περίπλοκες σχέσεις και ιδεολογικές συγκρούσεις που αναφύονται στο χώρο των διανοούμενων όταν βιάζουν την ιστορική πραγματικότητα, χρησιμο-

ποιώντας μια μεστή κινηματογραφική γλώσσα ενός συνεπούς κινηματογραφιστή που γνωρίζει τις δυνατότητές του σαν διανοούμενου απέναντι στο λαϊκό κίνημα. (Ο Μιχάλης Δημόπουλος στη μικρού μήκους ταινία του «'Η άλλη σκηνή» επιχειρεί να αναλύσει τη σχέση του Αγγελόπουλου με το «Θίασο», του δημιουργού με το έργο του, του πραγματικού χρόνου με το χρόνο του φιλμ).

Στις ταινίες που είδαμε επιχειρήθηκε μια πολιτική και κοινωνική διερεύνηση διάφορων χώρων που κατέληγε στην αναλυτική παρουσίαση προβλημάτων και στην παραπέρα αξιολόγηση και σχολιασμό τους, όπως η ταινία του Γ. Καρυπίδη «Τελευταίος σταθμός Κρούτσπεργκ» και η ταινία «Πολεμόντα» του Δ. Μαυρίκιου. Ενώ, αντίθετα, άλλες ταινίες που καταπιείστηκαν με δύσκολες κοινωνικές έρευνες με τη μέθοδο της στατιστικής τακτικής, δεν καρποφόρησαν ούτε από την πλευρά του κινηματογραφικού αποτελέσματος, ούτε από την πλευρά της παρουσίας και αξιολόγησης των προβλημάτων που έθεταν.

Πέρα απ' αυτά όρισμένες απ' τις ταινίες «πολιτικού περιεχομένου» παρέμειναν στο επίπεδο της συγκινησιακής πρόκλησης και της φτηνής συνθηματολογίας - εύκολη

δουλειά, σημείο των καιρών...

Με την ταινία του Κ. Σφήκα «Μητροπόλεις», και από την άποψη της κινηματογραφικής γραφής αλλά και της στάσης του δημιουργού ως προς το αντικείμενό του, αξίζει να ασχοληθούμε διεξοδικότερα. Μία προσπάθεια θεμελίωσης σ' ένα ήδη υπάρχον υλικό αποτύπωσης της πραγματικότητας, τη φωτογραφία, που περνά στην καταγραφή της ιστορίας μέσα από τις εικόνες, χρησιμοποιώντας αντιστικτικά τον λόγο, τη σιωπή και τη μουσική, για να σχολιάσει τα επί μέρους θέματα που εξυπηρετούν το άξονικό θέμα, που είναι οι σχέσεις ανάμεσα σε μητροπόλεις και αποικίες και γενικά τις σχέσεις που παράγονται στη διάρκεια της μεταβασης από τον καπιταλισμό στον ιμπεριαλισμό. Αλλά εκείνο που πετυχαίνει ο Σφήκας είναι ο διάλογος που ανοίγει πάνω στο μεγάλο θέμα της ταινίας. Μόνο από δοκιμογράφο θα περιμέναμε μια τέτοια κριτική θέση απέναντι στην ιστορία. Αυτό, για να μην επεκταθούμε στη γλώσσα που χρησιμοποιεί έντελως πρωτότυπα και δημιουργικά ο Σφήκας για να σχολιάσει, καταξιούμενος έτσι σαν δημιουργός στον Κινηματογράφο.

Λία Καλλιγιάννη

•μουσική•

ΜΕΡΙΚΕΣ-ΑΣΕΒΕΙΣ-ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ

Του Χάρη Ξανθουδάκη

Οι σκόρπιες σκέψεις για τη Λαϊκή Μουσική, που εξέθεσα στο τελευταίο τεύχος του «ΑΝΤΙ», έθιξαν και διάφορα συγγενικά με το θέμα αυτό ζητήματα. Ένα απ' αυτά, που απασχόλησε κατά καιρούς την αριστερά, έχει τελευταία παραμεριστεί χωρίς να έχει πάψει να αποτελεί πρόβλημα.

Το θέμα ξεκινάει από μια δεοντολογική κρίση: αναφέρομαι στους άφορισμούς για τα καθήκοντα του προοδευτικού καλλιτέχνη, που συχνά διατυπώνουν οι -έπίσημοι και μη- κύκλοι της αριστεράς, πολλές φορές αντιγράφοντας την ανεκδιήγητη εκείνη «Αίσθητική» της Ακαδημίας Επιστημών (που αναγορεύει την «κομματικότητα» σε αισθητική κατηγορία) ή αναμασώντας (με το απαραίτητο «τσιτάτο») τους κλασικούς του Μαξισμού-Λενινισμού: Κυρίως τον Λένιν, λιγότερο τον Μάο Τσέ Τουνγκ και καθόλου τον Τρότσκι (αυτός αναφερόταν στα καθήκοντα του κόμματος απέναντι στους καλλιτέχνες κι όχι το αντίστροφο).

Οι άφορισμοί αυτοί παίρνουν συνήθως τη μορφή προτάσεων, όπου το ρήμα «πρέπει» είναι

άπαραίτητα μέρος του κατηγορήματος: «ο καλλιτέχνης πρέπει να εκφράζει το λαό...πρέπει να δουλεύει για το λαό...πρέπει να βρίσκεται κοντά στο λαό...» κ.τ.λ. Η δυσκολία δημιουργείται ακριβώς στην προσπάθεια προσδιορισμού αυτού του κατηγορήματος -δυσκολία για τον προοδευτικό καλλιτέχνη, βέβαια, γιατί εκείνος παίρνει πιο πολύ στα σοβαρά τις προταγές τέτοιου είδους απ' ό,τι οι ίδιοι οι προστάζοντες.

Ας επιχειρήσουμε να πλησιάσουμε τη σημασία που παίρνει το ρήμα «πρέπει» σ' αυτές τις προτάσεις, αποκλείοντας από την αρχή την περίπτωση να υποδηλώνει προσταγή αισθητικής τάξης: ή αισθητική, με την επιστημονική έννοια τουλάχιστον, δεν είναι κανονιστική· διαπιστώνει και καταγράφει.

Ήθικης τάξης λοιπόν; Ας πούμε καλύτερα πολιτικής, μία και το δεοντολογικό περιεχόμενο της κρίσης «ο καλλιτέχνης πρέπει...» αφορά στην τέχνη, δηλαδή σε μία κοινωνική και όχι ατομική λειτουργία. Πράγμα που σημαίνει ότι το «πρέπει» αυτό σε έσχατη ανάλυση μεταφράζεται: «Εγώ

(τὸ κόμμα ἢ ὁ προφήτης ἢ ὁ γενικός γραμματέας τοῦ κόμματος) κρίνω ὅτι τὰ καλλιτεχνικά ἔργα αὐτῆς καὶ ὄχι κάποιας ἄλλης μορφῆς ὠφελοῦν τὴν ἐργατικὴ τάξη (ποῦ ἀντιπροσωπεύω ἢ ἀντικαθιστῶ) ἢ, μᾶλλον, ἐνισχύουν τὴ θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης στὴν ταξικὴ πάλη» — αὐτὸ τὸ τελευταῖο βέβαια ἰσχύει γιὰ τὸ κόμμα ἢ τὸν προφήτη κ.λπ. ποῦ ἐξακολουθεῖ νὰ δέχεται ὅτι ὑπάρχει ταξικὴ πάλη· διαφορετικά, ἀντικαταστήστε παρακαλῶ τὴν τελευταία πρόταση κατὰ βούληση μὲ «ἐνισχύουν τὸ λαὸ στὸν ἀντιιμπεριαλιστικό του (σκέτο) ἀγώνα» ἢ «ἐνισχύουν τὴν πάλη τοῦ λαοῦ γιὰ νὰ χτίσει τὴν ἀντιδικτατορικὴ ἐνότητα». Μὲ ποῖο τρόπο τὰ ἔργα αὐτὰ ὠφελοῦν τὸν ἀγώνα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἢ τοῦ λαοῦ;

Μποροῦμε ν' ἀπαντήσουμε ἀπλᾶ, ὅτι αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε «συσχετισμὸ τῶν δυνάμεων» — χάρις στοὺς μεταφραστές τοῦ Ἑνγκελς ἢ ἑλληνικὴ γλώσσα πλουτίστηκε μ' ἓνα ἀκόμη «κλισέ» «ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ συνηθίσαμε νὰ βάζουμε καὶ στὴ σούπα καὶ στὸ πηλγούρι» (Τρότσκι). Ἡ τέχνη ἐξυπηρέτησε πολὺ συχνὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ ἐργατικοῦ καὶ τοῦ λαϊκοῦ κινήματος στὴν Ἑλλάδα, ἰδιαίτερα κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἀντεπίθεσης τῆς ἀντίδρασης μετὰ τὸ ἀντάρτικο, χτυπώντας τὴν ἀντιδραστικὴ προπαγάνδα, ἀπο-

ψιλώνοντας τὴν πολιτιστικὴ βιτρίνα τῆς ἀστικῆς τάξης, βοηθώντας τὴν ἀριστερὰ νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν πολλαπλὴ ἀπομόνωσή της καὶ μερικὲς φορές — ἰδιαίτερα στὴν ἐπταετία — ξεσκεπάζοντας τὸ πρωτόγονο καὶ ἀθεράπευτο ἡλίθιο πρόσωπο τοῦ μιλιταρισμοῦ.

Τὸ ζήτημα περιπλέκεται ὅταν προσπαθοῦμε νὰ ὀρίσουμε ἓνα καλλιτεχνικὸ ὕφος, ἓνα στυλ, ποῦ νὰ ἐξυπηρετεῖ γενικὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ προλεταριάτου. Συνήθως τὸ ὕφος αὐτὸ ὀνοματίζεται «σοσιαλιστικὸς ρεαλισμὸς» καὶ καλύπτει τὰ καλλιτεχνήματα ποῦ ἐκφράζουν τὴν κοινωνικὴ πραγματικότητα. Παράλληλα ὑποτίθεται ὅτι τὰ ἀντιδραστικὰ ἔργα τέχνης ἐπιδιώκουν, συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα, νὰ ἐξαπατήσουν τὸν ἐργάτη, νὰ ἀποτρέψουν τὴν προσοχὴ τοῦ ἀπὸ τὴν ταξικὴ πάλη, παρουσιάζοντας μιὰ ψεύτικη παραδεισένια εἰκόνα τοῦ κόσμου. Ἐδῶ τὸ «ἐκφράζουν» διαβάζεται «ἀπεικονίζουν» καὶ ἀναφέρεται ἀποκλειστικὰ σὲ μιὰ «ρεαλιστικὴ» ἀνάγνωση τοῦ ἔργου τέχνης (ὅσο κι ἂν ὁ δημιουργὸς του μπορεῖ νὰ ἔχει τὶς ἀντιρροήσεις του σχετικὰ). Ἀλλὰ τὰ ἔργα τῆς «ἀστικῆς παρακμῆς» δίνουν ἄραγε αὐτὴ τὴν ψεύτικη εἰκόνα; ἢ ἐκφράζουν ἀκριβῶς τὴ σήψη καὶ τὴ διάλυση τοῦ ἀστικοῦ κόσμου, τὴ μιζέρια καὶ τὴν κτηνωδίαν τοῦ ἀστικοῦ τρόπου ζωῆς, τὴ φρίκη τοῦ πολέμου, τὴν ἀλλοτρίωση τοῦ ἀνθρώπου; ἔχει τὸ δικαίωμα (ὄχι τὴ δυνατότητα: τὸ δικαίωμα) ὁ καλλιτέχνης ποῦ ζεῖ στὴν κόλαση τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου καὶ ζεῖ τὴν κόλαση τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου νὰ ἐκφράζεται σὲ μιὰν ἐφησυχασμένη γλώσσα (στοιχεῖο τῆς ἀστικῆς παράδοσης, ὅπως καὶ ὁποιαδήποτε καλλιτεχνικὴ γλώσσα); ἢ μήπως εἶναι δυνατό καὶ «θεμιτὸ» ὁ καλλιτέχνης τοῦ καπιταλιστικοῦ κόσμου νὰ ἐκφράζεται ὅπως ὁ καλλιτέχνης μιᾶς σοσιαλιστικῆς χώρας;

Ἄς ξαναγυρίσουμε στὸ δόγμα «ὁ προοδευτικὸς καλλιτέχνης πρέπει νὰ ἐκφράζεται ἔτσι». Μερικὲς φορές ἡ δεοντολογία δὲν εἶναι οὔτε ἠθικῆς οὔτε χριστιανο-μεταφυσικῆς τάξης: ἡ πρόταση σημαίνει ἀπλᾶ ὅτι ὁ προοδευτικὸς καλλιτέχνης «θὰ 'πρεπε» ἢ «θὰ περιμέναμε νὰ ἐκφράζεται ἔτσι»· δηλαδή ὅτι ἐκφράζεται ἔτσι ὑποχρεωτικά, ἀνεξάρτητα ἢ ὄχι ἀπὸ τὴ θέλησή του, ἢ μᾶλλον ὅτι ἡ θέλησή του εἶναι ταξικὰ καθορισμένη. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὅποιος καλλιτέχνης δὲν ἐκφράζεται ἔτσι, δὲν εἶναι προοδευτικὸς. Ἐδῶ ξαναμπαίνει (ἐκβιαστικὰ μάλιστα) τὸ στοιχεῖο τοῦ καταναγκασμοῦ σ' αὐτὸ τὸ «πρέπει» ποῦ δὲν εἶναι «πρέπει», ἀλλὰ ξαναγίνεται «πρέπει» μὲ τρόπο πλάγιο, ἀντιφατικό, ντετερμινιστικὸ καὶ πονηρὸ (γιατὶ πειθαναγκάζει τὸν καλλιτέχνη νὰ θέλει κάτι, ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ θέλησή του ὑποτίθεται ὅτι καθορίζεται ταξικὰ, δηλαδή νὰ αὐταπατάται).

Ἀλλὰ παρεκτρέπομαι: τὸ ἴδιο καὶ οἱ κομματικοὶ κήνσορες τῆς τέχνης.

Χάρης Ξανθουδάκης

• ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ •

Κατοχὴ καὶ Ἀντίσταση

Ἐληξε ἡ ἔκθεση, μὲ θέμα «Κατοχὴ-Ἀντίσταση», ποῦ ὀργάνωσαν σὲ συνεργασία οἱ ὀργανώσεις Ἑθνικῆς Ἀντίστασης καὶ τὸ Πνευματικὸ Κέντρο ΩΡΑ στὶς αἴθουσές του, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπλήρωσης 31 χρόνων ἀπ' τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἀθῆνας καὶ 30 χρόνων ἀπὸ τὴ Μεγάλὴ Ἀντιφασιστικὴ Νίκη.

Οἱ ἐπισκέπτες τῆς — ποῦ ἀνῆλθαν σὲ χιλιάδες — εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ δοῦν ἓνα πλούσιο ντοκουμένταρισμα ὕλικο ἐκείνης τῆς περιόδου, ποῦ στὴ μεγαλύτερή του ἔκταση γιὰ πρώτη φορά ἦρθε στὴ δημοσιότητα, καὶ παράλληλα ν' ἀποτίσουν φόρο τιμῆς στοὺς ἐπώνυμους καὶ ἀνώνυμους ἀγωνιστὲς ποῦ μὲ τὸ αἷμα καὶ τὶς θυσιές τους δημιούργησαν μιὰ ἀπὸ τὶς σημαντικότερες ἐξάρσεις τῆς ἱστορίας τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ.

Τὸ «ANTI» συμμετεῖχε στὴν ἔκθεση, μ' ἓνα μέρος τοῦ δικοῦ του ἀρχείου, τονίζοντας ἔτσι μὲ τὴν παρουσία του αὐτὴ τὴ μεγάλη σημασία ποῦ δίνει στὴ συγκέντρωση καὶ παραπέρα ἀξιοποίηση τῶν ντοκουμέντων τῆς Ἑθνικῆς μας Ἀντίστασης.

Ἡ πρόσφατὴ ἐμπειρία αὐτῆς τῆς ἔκθεσης, μᾶς ὑπενθύμισε γιὰ ἀκόμη μιὰ φορά τὴ μεγάλη μας εὐθύνη ἀπέναντι στὴν ἱστορικὴ μνήμη τοῦ ἔθνους.

Ἡ ἔκθεση «Χώρου» στὴν Κόρινθο

Γιὰ τέσσερις μέρες — ὅσο στάθηκε δυνατό νὰ διαρκέσει ἡ «ἔκθεση» τῆς Μ. Καραβέλα — ἡ Κόρινθος ἔζησε ἓνα πρωτόφαντο γεγονός. Ἡ ὑποδοχὴ ποῦ ἐπιφύλαξαν οἱ Κορίνθιοι χαρακτηρίστηκε ἀπὸ ἀμηχανία, ἐκπληξη, ἀποδοχὴ ἀλλὰ καὶ ἀντίδραση.

Ἡ πρωτοβουλία αὐτῆς τῆς ἔκθεσης, ἐνισχύθηκε οὐσιαστικά ἀπὸ τὸν δήμαρχο τῆς πόλης κ. Ἡλιόπουλο. Τὸ «ANTI» συνέβαλε κι αὐτὸ μὲ τὶς μικρές του δυνάμεις πιστεύοντας στὴ θετικὴ σημασία τῆς. Ἀποτέλεσε τελικὰ μιὰ τολμηρὴ «ἐκκίνηση» γιὰ ἀνάλογες πρωτοποριακὲς ἐκδηλώσεις καὶ ἄλλου.

Ἀντὶ γιὰ ἄλλη κρίση ἢ ἀποτίμηση, παραθέτουμε τὸ κείμενο ἐνὸς ἀπλοῦ πολίτη — τοῦ Κορίνθιου Βασίλη Σκαρίμπα — ποῦ καταγράφει τὴ δεκτικότητα τοῦ κοινοῦ σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια:

*Καινούργιους πιά ὀρίζοντες
ἡ τέχνη αὐτὴ ἀνοίγει
καὶ στοῦ λαοῦ μας τὴν ψυχὴ
σὰν σύμβολο ὅς μείνει.
Γιὰ νὰ τὴ βλέπει ὁ φτωχὸς
νὰ τὴν καταλαβαίνει.
Τέχνη τοῦ δρόμου λέγεται
νὰ τὴν ζωντανεμένη
ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ λαοῦ,
γι' αὐτὸ καὶ δὲν πεθαίνει.*

Βασίλης Σκαρίμπας

**ΡΩΣΙΚΑ
ΠΙΑΝΑ**

**ΚΟΜΨΑ
ΜΕΛΩΔΙΚΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ**

**ΔΙΣΚΟΙ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟΥ
ΚΑΙ ΟΛΑ
ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ**

ΑΡΜΟΝΙΑ

ΑΡΧΕΛΑΟΥ 25 - ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 720.900

Κάθε Σάββατο κυκλοφορεῖ ἡ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

- Μὲ σχολιογραφικὴ παρουσίαση τῶν σημαντικότερων πολιτικῶν ἐξελίξεων τῆς Βδομάδας, στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικὸ.
- Ἀναλύσεις καὶ ρεπορτάζ ἀπ' τοὺς ἀγῶνες τῶν ἐργαζομένων, ἀπ' τὴν πορεία τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος.

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ
ὄργανο Σοσιαλιστικοῦ ἀγῶνα καὶ προβληματισμοῦ

ΔΑΜΩΝΙΔΗ «ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟ 1974 ΕΚΛΕΙΣΕ ΧΡΟΝΟΣ»

Ο Δαμωνίδης (Χριστόφορος Χρηστίδης) κατέχει το Κυπριακό. Έδω κι ένα τέταρτο του αιώνα το μελετά στην κάθε λεπτομέρειά του. Το τωρινό του βιβλίο «Από τον Ιούλιο 1974 έκλεισε ένας χρόνος» έρχεται έκτο στη σειρά της μεγάλης του, για την Κύπρο, προσφοράς, που άρχισε στα 1954 με τη μελέτη «LA QUESTION DE CHYPRE ET LES RELATIONS GRECO-TURQUES».

Η διείσδυση στα γεγονότα του εξαλλου χρόνου, απασχολεί το Δαμωνίδη, και παρουσιάζει, με έντυπωσιακή τεκμηρίωση, τη μοιραία κλιμάκωση μιας φοβερής αλυσίδας λαθών, πραγματοποι-

ημένων τόσο από την έλλαδική, όσο και από την έλληνο-κυπριακή πλευρά.

Τις κύριες ευθύνες τις καταλογίζει στη γενική έλληνική έξωτερική πολιτική. Έν τούτοις, χωρίς δισταγμό, σταματά σε μια σειρά από ουσιαστικές αδυναμίες του Μακαρίου (σελ. 44-50), παρ' όλο που εξακολουθεί να τον βλέπει σαν «τον πρόεδρο με τις αναμφίβολα εξαιρετικές ικανότητες».

Μια ζωντανή τεκμηριωμένη εξιστόρηση των τελευταίων γεγονότων, με θαρραλέες τομές, και ένα μακρόχρονο ρωμαλέο πάθος για τη σωτηρία «της έλληνικής Κύπρου» είναι κείνο που κάνει το νέο βιβλίο (δίπλα στα παλιά) του Δαμωνίδη αξιοπρόσεχτο και εξαιρετικά ενδιαφέρον για τον κάθε μελετητή του Κυπριακού, με τις όποιες απόψεις του.

Π.Σ.

Επιμέλεια βιβλιοπαρουσίασης Άντεια Φραντζή

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΙΡΚΑΣ
Το τετράδιο της Μητέρας
(Αγωνιστικό Χρονικό)
Έκδόσεις: Δωδώνη, Αθήνα 1975

Στα πλαίσια του Διεθνούς Έτους Γυναίκας κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Δωδώνη» ένα νέο έργο του γνωστού συγγραφέα Κώστα Μπίρκα. Το «Τετράδιο της Μητέρας» είναι ένα χρονικό του λαϊκού αγώνα, που μάς ιστορεί την αγωνιστική δράση της μητέρας ενός αγωνιστή που σταδιακά εξελίσσεται ή ίδια σε αγωνίστρια, μπαίνοντας στη θέση του φυλακισμένου γιού. Η θαυμαστή επαναστατική της δράση, νόμιμη και παράνομη, αρχίζει απ' τα χρόνια του μεσοπολέμου (1932), περνάει στα χρόνια της μεταξικής δικτατορίας και της χιτλερικής κατοχής (1936-1941) και φτάνει στα χρόνια της λαϊκής εξουσίας στην Ελεύθερη Ελλάδα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ (1943-1944).

ΑΣΚΟΝΤΙ
ΣΟΛΛΟΚ
Έκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1975

Δείγμα γραφής: «ΓΕΝΝΗΣΗ: Προσπάθεια της πρώτης άναπνοης./Κλάμα στην πρώτη επαφή του άέρα/400 χρόνια στη μήτρα ενός κάποτε ισχυρού./150 χρόνια ποιός μάς έδειξε τη στράτα;/

ΤΟ ΑΔΕΛΦΑΚΙ ΜΟΥ
Εικονογράφηση: Έλένη Θεοχάρη-Περάκη
Έκδόσεις: Χατζηνικολή, Αθήνα 1975

Απ' τις εκδόσεις Χατζηνικολή και με εικονογράφηση της Έλένης Θεοχάρη-Περάκη, γίνεται μια πρώτη προσπάθεια να βοηθηθούν οι γονείς να απαντήσουν στην επίμονη ερώτηση του παιδιού τους για το πώς θα γεννηθεί το αδελφάκι τους, με τρυφερότητα και σεβασμό απέναντι και στα παιδιά αλλά και στις αλήθειες της ζωής.

ΒΥΡΩΝ ΚΑΜΠΕΡΟΓΛΟΥ
Ο καινούργιος δρόμος κι ο τελευταίος
Αθήνα 1975

Με εισαγωγικό σημείωμα του Άγγελου Φουριώτη κυκλοφόρησε ή τρίτη ποιητική συλλογή του Β. Καμπέρογλου χωρισμένη σε δύο ενότητες. Α' ο καινούργιος δρόμος και Β' ο τελευταίος δρόμος.

Διαβάζουμε: «ΕΠΩΑΣΗ: Κάποια σχήματα φεύγουνε κι έρχονται/χάνονται/κάποιες λέξεις, εικόνες ασκλάβωτες/κάθονται/μέσα μου,/στην έρημιά./Μά με τ' όπλο στο χέρι./

Κ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ - Ι. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ - Β. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ - Γ. Α. ΜΑΓΚΑΚΗΣ - Α. ΚΥΡΚΟΣ - Μ. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ - Δ. ΨΗΛΟΣ - Σ. ΠΑΠΑΠΟΛΙΤΗΣ - Β. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

24 Ιουλίου 1974. Η επιστροφή στη Δημοκρατία και τα προβλήματα της.

Έκδόσεις: Βιβλιοπωλείον της Έστίας. Πολιτική και Ιστορία Ι. Αθήνα 1975

Το βιβλίο αυτό είναι μια συλλογή 9 δοκιμίων που έχουν γραφτεί αποκλειστικά από κοινοβουλευτικές προσωπικότητες.

Περιλαμβάνει τα ακόλουθα κείμενα:

1. Ο εκδημοκρατισμός της πολιτικής μας ζωής και ή οργάνωσις της Πολιτείας, του Κ. Στεφανάκη, ύπουργού Δικαιοσύνης.

2. Η οικονομική και κοινωνική κληρονομία της δικτατορίας, του Ι. Πεσμαζόγλου, βουλευτή της ΕΚΝΔ.

3. Εκπαιδευτικός ήλιγγος και ομάδες πίεσεως, του Β. Βασιλείου, βουλευτή της Ν.Δ. και δημοσιογράφου.

4. Έλληνική έξωτερική Πολιτική: ώρα μηδέν, του Σ. Παπαπολίτη, βουλευτή της ΕΚΝΔ και ύφηγητή.

5. Η εξάρθρωσις του οικονομικού συστήματος και οι προσπάθειες αναστηλώσεώς του, του Δ. Ψηλού, βουλευτή της Ν.Δ. και καθηγητή.

6. Η αναγκαιότητα της αποχουντοποίησης και ή διαδικασία της τιμωρίας των ενόχων, του Β. Κοντογιαννόπουλου, βουλευτή της Ν.Δ.

7. Ο ρόλος της Αντίστασης στην κατάρρευση της δικτατορίας, του Γ.Α. Μαγκάκη, βουλευτή της ΕΚΝΔ και καθηγητή.

8. Ποιός θα καταβάλει Ποιόν; του Α. Κύρκου, βουλευτή του ΚΚΕ Έσωτ.

9. Ο ρόλος της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής στην πορεία για τη Δημοκρατία, του Μ. Κουτσόγιωργα, βουλευτή του ΠΑΣΟΚ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΝΙΚΟΛΗΣ
Ιστορική Πορεία του Έλληνικού Έθνους. Η επανάσταση του 1821.
Έκδόσεις: Θάναος Ι. Σιαγκρής, Αθήνα 1975

Όπως ο ίδιος ο συγγραφέας μάς έξηγει «τα γεγονότα του 1821 δεν αναλύθηκαν ως τα τώρα στο πραγματικό φόντο των αξιώσεων και στα περιστατικά που τα προκάλεσαν...άλλα πάνω στο συμφέρο του προνομίου κι όπως αυτό θα ήθελε να γινόντουσαν». Η προσπάθεια του Δημ. Κ. Νικολή, συνίσταται στην πρόθεσή του «να βοηθήσει τον άνθρωπο να δει τα πράγματα όπως ήταν και όχι όπως μέχρι τα σήμερα του τάχουν δώσει».

Το βιβλίο χωρίζεται σε 5 μέρη: Α'. Μια ιστορική αναδρομή (Από την Αρχαιότητα στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία - Προεπαναστατι-

κοί χρόνοι - Ρήγας Φεραίος - Η φωτιά της Επανάστασης).

Β'. Το όργανο της επανάστασης και οι καπεταναίοι του αγώνα (Η Φιλική Έταιρεία - Γρηγόρης Παπαφλέσσας - Θεόδωρος Κολοκοτρώνης - Γιώργης Καραϊσκάκης - Όδυσσέας Ανδρούτσος - Γιάννης Μακρυγιάννης - Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός - Αντώνης Οικονόμου - Ανδρέας Μιαούλης - Κωνσταντίνος Κανάρης).

Γ'. Στρατιωτικό και Πολιτικό χρονικό της Επανάστασης (Κατά τόπο, χώρο και χρόνο - Οι πολιτειακοί θεσμοί).

Από την ένοπλη πάλη του λαού (κατά χώρο, τόπο και χρόνο) - Το χρονικό της επανάστασης.

Δ'. Μετά την επανάσταση του 1821 (Ο Καποδίστριας - Η Αντιβασιλεία - Ο Όθωνας).

Ε'. Μια κριτική ανάλυση (Βραχυκύκλωμα της πολιτικής και κοινωνικής ζωής - Η ναυμαχία του Ναυαρίνου - Η πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων).

ΛΙΑ ΜΕΓΑΛΟΥ-ΣΕΦΕΡΙΑΔΗ
Οί Κατακόμβες

Έκδόσεις: Έρμης, Αθήνα 1975

Η γραφή της Λίας Μεγάλου - Σεφεριάδη, ταράζει κάθε φορά με την παρουσία της τα λιμνασμένα νερά του «εγώ» μας και σου προκαλεί τη διάθεση να αποθωρακιστείς. Νιώθεις την ανάγκη να της μιλήσεις σε πρώτο πρόσωπο. Δέ σχολιάζονται, έστω και με θαυμαστικές παρατηρήσεις, τέτοια κείμενα, κάθε σχόλιο στενεύει, και ή όποια έρμηνευτική θά είναι όπωσδήποτε περιοριστική. Τέτοια κείμενα βιώνονται και μόνον από όσους έχουν το θάρρος να βλέπουν μέσα τους.

Πολύ καλαίσθητη ή μακέτα έξωφύλλου της Βάλλης Λιάπη.

ΒΟΥΛΑ ΔΑΜΙΑΝΑΚΟΥ
Μοιρολόγια
Αθήνα 1974

«Μοιρολόγια γι' αγαπημένα πρόσωπα που χάθηκαν τα τελευταία χρόνια», για τη Λίζα Κόττου, την Καίτη Σωτηρίου-Μακρή, το Μάρκο Αύγερη, το Θάνο Χουρζαμάνη, το Λευτέρη Ρογκάκο, το Γιώργο Φτέρη, την Ιωάννα Παναγουλάκου, την Καίτη Δ. Νηφόρου, τη Λίλια Κοντοπούλου, τον Κούλη Παπουτσή.

Διαβάζουμε: «Δέν είναι μαύρο σύγνεφο μόν είναι μαύρη μόλια/πάνω στα ξέπλεκα μαλλιά της πικραμένης Μάνης./

Λέξεις - άπαξ: στοιχείο ύφους.
Θεωρητική εξέταση - καταγραφή
στά «Ποιήματα» του Γ. Σεφέρη.
Έκδόσεις: Έξάντας, Αθήνα 1975

Η διδακτορική διατριβή του Ε. Α. Κοκόλη «Λέξεις-άπαξ» χωρίζεται σε τρία βασικά μέρη και κλείνει με τρία εύρητηρια.

Το Α' μέρος (θεωρητική εξέταση), όρίζει τις «λέξεις-άπαξ», δηλαδή τις σπάνιες ή κοινές λέξεις που ένας ποιητής (στην περίπτωση μας ο Γ. Σεφέρης) έχει χρησιμοποιήσει μόνο μια φορά, άπαξ, στο σύνολο του ποιητικού του έργου. Κύριως όμως έρευνά τη σημασία που ή ύπαρξή τους μπορεί να έχει σ' ένα κείμενο, με ποιο τρόπο δηλαδή οι «λέξεις-άπαξ» βοηθούν στην προσέγγιση του «ποιητικού γεγονότος». Το Β' μέρος περιέχει με αλφαβητική σειρά, κατά μέρος του λόγου, και με τη σειρά που εμφανίζονται, τις 1999 «λέξεις-άπαξ» που χρησιμοποιήσε στα «Ποιήματα» ο Γ. Σεφέρης. Και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι «λέξεις-άπαξ» στο Σεφέρη, αποτελούν το 51,5% του λεξιλογίου του.

Ακολουθούν πέντε Παραρτήματα: 1. Ο όρος λέξη, 2. Ποιά ποιητικά κείμενα του Σεφέρη δεν περιλαμβάνονται στα πλαίσια της εργασίας - και γιατί, 3. Σχολαστικό πείραμα πάνω σ' ένα ήμιστιχίο, 4. Αμφισβημία και «αυτοσκοπέυση» της ποιητικής γλώσσας, 5. Μοτίβο και Ανάγκη κατασκευής: Συγγένεια και ατομικότητα. Έξέταση παραδειγμάτων.

Το βιβλίο αυτό είναι μια αξιολογή προσφορά στην έρευνα γύρω από θέματα και προβλήματα της λογοτεχνίας μας και κινείται στο θεωρητικό επίπεδο της σύγχρονης ύφολογίας.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ-ΤΥΠΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΔΙΣΚΟΓΡΑΦΙΑΣ

Περιοδική έκδοση της Λέσχης του Δίσκου

Περίοδος Β', Φύλλο 14-17

Αθήνα, Αύγουστος 1974 - Ιούνιος 1975

Πάρα πολύ αξιόλογη ή προσπάθεια κι ή προσφορά της Λέσχης του Δίσκου, σε όλους τους τομείς. Προσπάθεια που χαρακτηρίζεται από αγάπη για τη μουσική και την παιδεία γενικά, από επιθυμία για δημιουργική προσφορά, από υπευθυνότητα σε ό,τιδήποτε παρουσιάζει, αλλά και από μεράκι, πολύ μεράκι, για ό,τι «καλόν».

Στο φύλλο 14-17, βρίσκουμε: Ανθολόγιο από το ανέκδοτο ήμερολόγιο του Σεφέρη της περιόδου 24 Αυγούστου 1931 - 12 Φεβρουαρίου 1934 για τη Μουσική. Επίσης περιλαμβάνονται τα ακόλουθα ενδιαφέροντα θέματα: Η Αγγλική μουσική, Αρνολντ Σαίνμπεργ, Η 2η συμφωνία του Μάλερ, Κυριάκος Σφέτσας, Ιστορία της Ευρωπαϊκής μουσικής, Κλασική μουσική, Μουσική του 20ού αιώνα, Μουσική Λαογραφία κ.λπ.

Με κύριο θέμα την προστασία και διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς κυκλοφόρησε ο έντομος τόμος της ετήσιας επιθεωρήσεως ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ. Το θέμα είναι όχι μόνο διεθνώς επίκαιρο, αλλά και το 1975 όρίστηκε σαν Έτος Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, αλλά και ιδιαίτερα σημαντικό για τον τόπο μας.

Στο τμήμα «Διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς» (επιμέλεια του καθηγητού Χ. Μπούρα) δημοσιεύονται 16 άρθρα των: Σ. Κονταράτου, Π. Κομίλη, Γ. Σαρηγιάννη, Ι. Κνιθάκη, Α. Παπαγεωργίου-Βενετιά, Α. Μαρκοπούλου, Χ. Μπούρα, Ν. Πηλαβάκη, Μ. Φιλήντρα, Πλ. Θεοχαρίδη και Κ. Θεοχαρίδου, Α. Μπακιρτζή, Α. Γ. Ρωμανού, Ν. Πατέλλη, Κ. Γκάρτζου-Η. Γουναρόπουλου-Ν. Δάμα-Α. Κωστίκα, Ν.Κ. Μουτσόπουλου και της Έταιρίας Μελετών Περιβάλλοντος. Δημοσιεύονται επίσης οι δέκα μελέτες έντοπισμού, καταγραφής και αξιολογήσεως παραδοσιακών οικισμών, οι οποίες καλύπτουν όλο τον ελληνικό χώρο.

Ο νέος τόμος περιλαμβάνει επίσης άρθρα των: Γ.Π. Λάββα, WAYNE ATTOE, Χ.Ι. Γέσιου και Μ. Παπαδόπουλου.

BIBLIA ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΑΡΓΥΡΗΣ ΜΑΡΝΕΡΟΣ

Σκοτεινός Θάλαμος
Θεσσαλονίκη 1975

ΘΩΜΑΣ ΜΑΡΑΣ

Μεταπτώσεις
Αθήνα 1975

ΘΩΜΑΣ ΜΑΡΑΣ

Σταγόνες από κόκκινο μολύβι
Αθήνα 1974

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΛΕΠΙΔΗΣ

Ποιήματα 67/73

Έκδόσεις: «λάβρα», Αθήνα 1975

Γ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το Συνταγματικό πρόβλημα της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Μέρες της Ιστορίας μας
Έκδόσεις: Ίωλκος, Αθήνα 1975

ΚΩΣΤΑΣ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

Στόν Αστερισμό του Καρκίνου
Έκδόσεις: «χρυσή τομή»,
Αθήνα 1974

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΛ. ΚΑΤΣΟΥΡΟΣ

Σκιαθιτών παρεγκώμια στα διηγήματα του ΑΛ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Δελτίον της Ελληνικής Λαογραφικής Έταιρείας
Τόμος ΚΘ (XXIX), Αθήνα 1974 - ΑΝΑΤΥΠΟΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΒΑΝΗΣ

GLORIA VICTIS, Ποιήματα
Αθήνα 1975

ΧΙ ΠΑΡΙΑΝΟΣ

Έδω Πολυτεχνείο - Αφιέρωμα
Αθήνα

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΓΙΑ ΤΟ «ΑΝΤΙ»

Στο τέλος του Σεπτέμβρη πέντε συνεργάτες του «ΑΝΤΙ» αποχώρησαν και μου έδωσαν για δημοσίευση την παρακάτω δήλωση:

«Μετά από κατ' επανάληψη διαπιστωμένες διαφωνίες και διαφορές σ' ό,τι αφορά την οργάνωση, λειτουργία, αποστολή, καθώς επίσης και σε ζητήματα σχετικά με τη διοίκηση και διαχείριση του περιοδικού, ή συντακτική επιτροπή που μέχρι τώρα έβγαλε το περιοδικό αισθάνεται την υποχρέωση να διαχωρίσει τις ευθύνες της από την περαιτέρω έκδοση και πορεία του «ΑΝΤΙ», και να ενημερώσει τους αναγνώστες του για την αλλαγή αυτή.

ΑΣΤΕΡΗΣ ΣΤΑΓΚΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΓΑΪΤΑΝΟΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΤΖΗΣ

ΠΡΩΤΟ: Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους που αποχώρησαν για τη μέχρι τώρα συνεργασία τους.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Θα προτιμούσα να μη χρησιμοποιήσω τις στήλες του «ΑΝΤΙ» (άλλος είναι ο σκοπός του) για μια απάντηση ανάλογη με την επιστολή.

ΤΡΙΤΟ: Το «ΑΝΤΙ» συνεχίζει την πορεία του.

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΘΩΜΑ ΜΑΡΑ

Κύριε Θωμά Μάρα

Στο άρθρο σας που δημοσιεύτηκε στο τεύχος Νο 25 του ΑΝΤΙ (16-8-75), θέλατε να μιλήσετε για ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της ελληνικής πολιτικής ζωής. Μας λέτε λίγα κι έσεις για την έννοια της αριστεράς. Θεωρώ ότι ειδικά αυτό το θέμα δεν μπορεί να εξεταστεί επιπόλαια.

Θα ήθελα πρώτα απ' όλα να τονίσω ότι επειδή το άρθρο σας δημοσιεύτηκε στο ΑΝΤΙ, σάς θέτει ως έξωκομματικό στοιχείο. Δηλαδή είσατε ανεξάρτητος και δεν δεσμεύεστε από τη γραμμή του ενός ή του άλλου κομμουνιστικού κόμματος. Αυτό δεν είναι βέβαια κριτική, διότι μπορούν κάλλιστα στοιχεία ξένα προς το κομμουνιστικό κίνημα να είναι

χρήσιμα προς αυτό. Όμως σαν τέτοιος που εμφανίζεστε, και επειδή θέλετε να συντελέσετε στην επικοδόμηση της έννοιας της αριστεράς (και το τονίζετε στο άρθρο σας διότι όταν μιλάτε περί μιας ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ, μιλάτε για μία μόνο τέτοια), δεν μπορείτε, δεν έχετε το δικαίωμα να σατιρίζετε και να κοροϊδεύετε τα δύο ΚΚ.

Οι σχέσεις μεταξύ των δύο Κομμάτων είναι αρκετά άθλιες ώστε να μην έχουν ανάγκη να επιδεινωθούν περισσότερο. Ο τόνος και το ύφος του άρθρου σας δεν μπορούν παρά μόνο αυτό να κάνουν. Γι' αυτό σας ρωτώ: τί καθόσαστε και γράφετε για το καλό της αριστεράς.

Κι ακόμα μια άπορία: πιστεύετε πως μ' αυτό το άρθρο παρουσιάσατε το σύνολο των προβλημάτων που εκφράζονται στο χώρο της αριστεράς και του κομμουνιστικού κινήματος, και αν δεν το πιστεύετε, θεωρείτε ότι μπορείτε ύστερα από μια τόσο επιφανειακή ανάλυση να κοροϊδεύετε τα ΚΚ;

Γράφοντας άρθρα με αυτόν τον τόνο δεν πρόκειται να πείσετε κανένα Έλληνα Κομμουνιστή, διότι δικαίως θα σάς περιφρονούν.

Ρήγας Αρβανίτης

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Είχα πάντα την εντύπωση πως ή προαγωγή και ή βελτίωση μιας οποιασδήποτε κατάστασης πρέπει να επιδιώκεται με τον διάλογο και την εποικοδομητική κριτική και όχι με τους εύκολους και επιπόλαιους χαρακτηρισμούς και πολύ λιγότερο βέβαια με την ειρωνεία. Έτσι, λοιπόν, συμφωνώ «κατ' αρχήν» με τα λεγόμενα του κ. Θ. Μάρα (στο άρθρο του «Όταν κουτσαίνουν τα πρόσωπα κουτσαίνει και ή θεωρία - Λίγα περί έννοιας της Αριστεράς», τεύχος 25) και συγκεκριμένα με το γεγονός - που εκείνος βέβαια δεν διατυπώνει έτσι ακριβώς - ότι είναι πραγματικά σπάνιο να απαλλαγεί κανείς από κάθε ίχνος μεροληπτικότητας και να μην υποπέσει σε σφάλματα στην προσπάθειά του να ερμηνέψει τα πάντα κάτω από το πρίσμα μιας δοσμένης ιδεολογίας. Πιστεύω όμως πως είναι τρομερά δύσκολο να τραβήξουμε μια ξεκάθαρη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην απλή συμ-

ΤΕΤΡΑΔΙΟ

ΤΟ ΠΙΟ ΝΕΟ ΤΟ ΠΙΟ ΜΑΧΗΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΟΛΟ ΤΟ ΜΗΝΑ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

φεροντολογία και την ήθελμένη τύφλωση, άφενός, και στη μεθοδολογία ή τη στρατηγική που διαμορφώνεται κάτω από την πίεση ενός εξαιρετικά πολύπλοκου συσχετισμού δυνάμεων (σέ έθνικό αλλά και σέ διεθνές επίπεδο), άφετέρου. Ο τρόπος με τον όποιο μπορεί κανείς νά προσεγγίσει τó πελώριο αυτό θέμα είναι ή σοβαρή και βαθιά μελέτη όλων των σχετικών προβλημάτων, ή άνοιχτή συζήτηση, ή διάλογος, ή καλόπιστη κριτική και ή αυτοκριτική. Όπως και νά 'χει τó πράγμα, δέν μπορώ βέβαια νά δεχτώ ότι π.χ. ό πρόεδρος της ΕΔΑ 'Ηλιού άπορρίπτεται άπλά και μόνο έπειδή έκανε σφάλματα ή γιατί έχει τó σθένος νά τά άποκαλύπτει, ή ότι ό Λεωνίδας Κύρκος δέν κάνει ανά- λυση τού «παγκόσμιου πολιτικο- οικονομικού χώρου» (στό μνημο- νευόμενο από τον κ. Μάρα άρθρο του) έπειδή δέν μπορεί ή έπειδή δέν θέλει, και ότι έτσι ή άλλως άπορρίπτεται κι αυτός. Αυτόν τού είδους ή άπλοποίηση άποδυ- ναμώνει τó πρόβλημα και άποπρο- σανατολίζει τον προβληματιζόμε- νο.

Γκλόρη Δοντοπούλου - Ροζάκη

Άνοιχτή έπιστολή τού άχτιδικού Γραμματέα τού ΚΚΕ 1942 και καπετάνιου τού Άρχηγείου τού ΕΛΑΣ, τμήματος Χορτιάτη, Καπετάν Λεωνίδα.

Πρίν άρχίσω νά γράψω τó γράμμα αυτό, ζητώ ταπεινά συ- γνώμη από τις χιλιάδες χαροκα- μένες μάνες, τις χιλιάδες γυναίκες και τά όρφανά που άφησαν πίσω τους όι δεκάδες χιλιάδες άγωνι- στές που έπесαν στον άνισο άγώνα της λευτεριάς και της τι- μής, για μια Έλλάδα λέφτερη, χα- ρούμενη και ευτυχισμένη, χωρίς μίσση και πάθη.

Έδωσαν τη ζωή τους τραγου- δώντας μπροστά στα έκτελεστικά άποσπάσματα των κατακτητών και των λακέδων τους. Αυτούς τους ήρωες νεκρούς σκυλεύομε έμεις όι ζωντανοί. Έμεις που θέ- λουμε νά γιορτάσουμε σήμερα τά 34 χρόνια τού ΕΑΜ, που μέχρι σήμερα συκοφαντούσε ή ξένη και ντόπια αντίδραση με όλα τά μέσα, τó ΕΑΜ αυτό όλου τού ελληνικού λαού, θέλομε νά τó κάνουμε δικό μας, ότι τó κάναμε μόνο έμεις, όι κομμουνιστές, άδιαφορώντας για τά εκατομμύρια τού ελληνικού λαού, που τó γέννησε και τó θέριψε, ενός περήφανου λαού, που είπε όχι στην πείνα, όχι στην έπιστράτευση, άψηφώντας τά τάνκς που τον τσαλαπατούσαν.

Έτσι και σεις, σύντροφοι, σή- μερα τσαλαπατήσατε όλον αυτό τον ήρωα ελληνικό λαό. Τσαλα- πατήσατε τις χιλιάδες των νεκρών που έδωσαν τη ζωή τους γι' αυτόν τó μεγάλο άγώνα που λέγεται Έθνική Άντίσταση. Ναι, σύν- τροφοι Φλωράκη, Δρακόπουλε, Λουλέ, Καρρά, Νεφελούδη, Μπαρτζώτα, Στρίγκο, Γιάννου και έσένα παραπάνω σύντροφε

Παρσαλίδη, που σαν γενικός γραμματέας τού ΕΑΜ Έλλάδος έχεις ύπογράψει όλες τις συμφω- νίες που άλυσόδεσαν αυτόν τον ήρωα ελληνικό λαό! Ναι... έσεις όι παλιοί κομμουνιστές της ΚΕ τού ΚΚΕ, με τά λάθη σας, μάς παρα- δώσατε στα χέρια μιας χούφτας αντίδρασης δεμένους και μάς έσερναν κατά χιλιάδες στις φυλα- κές και στα ξερονήσια όλόκληρες δεκαετίες. Στεκόμασταν παλλη- καρίσια μπροστά στα βασανιστή- ρια και στα έκτελεστικά άποσπά- σματα και μεϊς και τά παιδιά μας. Πολλούς μάς συκοφαντήσατε για προδοσία, και όσοι άντέδρασαν στην κατά μέτωπο μάχη τού Δη- μοκρατικού Στρατού στον έμφύ- λιο πόλεμο τούς συκοφαντήσατε για δειλία και τούς έκτελέσατε. Παράδειγμα και στίγμα θά μείνει ή συκοφαντία για προδοτή τού συντρόφου Πλουμπίδη, που, ενώ έκτελέστηκε, έσεις, με έπικεφαλής τó Ζαχαριάδη, μάς «πέισατε» ότι ό Πλουμπίδης δέν έκτελέστηκε και ότι φυγαδεύτηκε στην Άμερι- κή.

Σύντροφοι, στό κόμμα στην Κατοχή ό λαός τού έβαλε φωτο- στέφανο, αλλά έσεις τó τσαλαπα- τήσατε, τó αφαιρέσατε, και τού φορέσατε κουκούλα με δύο τρύ- πες, ή μία νά βλέπει τον Φλωράκη και ή άλλη τον Δρακόπουλο.

Αυτό που γράφω για τó κόμμα, έχω και εγώ την ευθύνη γιατί σαν γραμματέας της άχτιδικής έστειλα και εγώ πολλούς στις φυλακές και στα ξερονήσια και πολλοί άπ' αυ- τούς δέν γύρισαν στα σπίτια τους.

Σύντροφοι τότε μάς πίστευαν, έδιναν τη ζωή τους για μάς, τώρα δέν μάς πιστεύουν και έχουν δί- κιο, έχουν δικίο σύντροφοι Δρα- κόπουλε και Φλωράκη, μαλώνετε μεταξύ σας ποιός θά φάει ποιόν!

Δέν μαλώνετε με τον Γερμανό διοικητή όπως ό «ΧΑΖΟΣ» Να- πολέων Σουκατζίδης, που ό Γερ- μανός ήθελε νά τού χαρίσει τη ζωή, αλλά αυτός άρνήθηκε, γιατί τη θέση του θά την έπαιρνε άλλος κρατούμενος.

Ναι, σύντροφοι, ό Σουκατζίδης έκανε παζάρια στον θάνατο, όχι παζάρια για δόξα, όχι παζάρια για καριέρα. Ναι, κύριοι, είστε καριερίστες. Δέν σάς ενδιαφέρει ό ελληνικός λαός, ούτε τó εργατικό κίνημα, όπως τó θέλει τó κόμμα, τó κόμμα και τις άρχές του τις προσαρμόζετε όπως θέλετε έσεις και όχι όπως πρέπει. Έτσι και τώρα στη γιορτή τού ΕΑΜ, τη θέ- λατε στα μέτρα τά δικά σας. Έ! μέχρι εδώ. Σταματήστε τó κυνη- γητό, που είναι καταστροφικό. Έκανε κάτι καλό τó κόμμα στην κατοχή, ένωσε τον ελληνικό λαό, και τον παρέδωσε σέ σάς και τον κάνατε κομμάτια.

Μπορείτε, κύριε Δρακόπουλε και κ. Φλωράκη, νά τά μετρήσετε; Άπαντώ εγώ όχι. Γιατί άν μπο- ρούσατε νά τά μετρήσετε, δέν θά γιορτάζονταν πολλά ΕΑΜ παρά μόνο ένα. Γιατί ένα ήταν.

27-9-1975

Μιχάλης Καρατσώρης
(Λεωνίδας) 1ος άντάρτης
του άρχηγείου Χορτιάτη

Άγαπητό ANTI

Στό τεύχος 24 (σ.52) δημοσιεύ- τηκε μιá έπιστολή τού κ. Άντώνη Α. Ζώη για τον ελληνικό τύπο. Κατηγορεί τον ήμερήσιο και περιοδικό τύπο που δημοσιεύει άρθρα με δήθεν πρωτότυπες ή επαναστατικές άπόψεις αλλά ΧΩΡΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ. Είς έπίρρωσιν των όσων λέει, επικαλείται δυό άρθρα. Ένα της Καθημερινής κι ένα τού ANTI. Έπειδή στην περίπτωση τού περιοδικού άνα- φέρεται έπώνυμο σέ μένα και εί- δικά στό άρθρο μου για τη γυ- ναίκα και τις σχέσεις των δύο φύ- λων, σου στέλνω αυτή την έπιστο- λή.

Κατ' άρχήν αντιπαρέρχομαι μιάν ειρωνική μπηχτή που κάνει ενάντιόν μου γράφοντας σέ πα- ρένθεση με θαυμαστικό στό τέλος «ότι κάτι τού λέει τó όνομά μου» και μπαίνω κατ' ευθείαν στό θέ- μα. Η έπιστολή του κλείνει μ' ένα θαυμαστικό έπιφώνημα: «Φτωχό ελληνικό Πνεύμα, πάντα ταπει- νωμένο και πάντα πρόθυμο για νέα πηδήματα». Και σ' άλλο ση- μείο αναφέρεται σέ άπόψεις που, παρ' όλο που είναι ξεθυμασμένες στη Δύση, έντούτοις είναι καλές για την Άνατολή.

Βρίσκομαι σέ τέλεια άδυναμία ν' άπαντήσω στον κ. Ζώη. Γιατί ενώ ξεκινάει μ' ένα «δυτικό» πνεύμα, με την έννοια ότι πρέπει νά συζητάμε έπί της ουσίας των πραγμάτων και όχι νά δημιουργ- ούμε με τó άζημίωτο έντυπώσεις έκτοξεύοντας με άυταρέσκεια και αytάρχεια ειρωνικούς χαρακτη- ρισμούς και περιφρονητικές δια- τυπώσεις, τελικά έξαντλείται σ' αυτά. Συγκεκριμένα κ. Ζώη, συμ- φωνώ πως ένα άρθρο πρέπει νά γράφεται ΥΠΕΥΘΥΝΑ. Και υπεύθυνα σημαίνει πρώτα και κύρια ΜΕ ΓΝΩΣΗ. Αυτό φυσικά δέν σημαίνει πως τά συμπερά- σματα που βγάξει ό συντάκτης τού άρθρου ή ό συγγραφέας ενός βιβλίου είναι κατ' ανάγκην άλλαν- θαστα ή γενικώς άποδεκτά. Δέν συμφωνώ όμως πως μπορείτε νά άντικρούετε ένα άρθρο με ειρωνι- κούς άφ' ύψηλου χαρακτηρισμούς γιατί: 1) Δέν ξέρω (και φυσικά δέν ξέρουν και όι άναγνώστες) που διαφωνείτε, τί θεωρείτε λά-θος ή άκόμα και γελοίο και κατά συνέπεια ποιο είναι τó όρθό. 2) Δέν ξέρω ποιές είναι όι δικές σας άπόψεις και ποιά τά έπιχειρή- ματά σας. 3) Μου στερείτε τó δι- καίωμα ν' άπαντήσω ουσιαστικά, άντικρούοντας τις δικές σας θέ- σεις, νά υπερασπιστώ τις άπόψεις μου ή νά διευκρινίσω σημεία που τυχόν δόθηκαν έλλιπτικά ή παρα- νοήθηκαν. Άκόμα και ν' άποδε- χτώ δικά σας έπιχειρήματα έφ' όσον με πείσουν για την όρθότητά τους (έξάλλου αυτή είναι ή ουσία μιās καλόπιστης συζήτησης). Και 4) Μ' αυτόν τον τρόπο ΑΡΝΕΙ- ΣΘΕ τó διάλογο, τον άποφεύγετε και τον καταργείτε.

Όσα έγραψα έκφράζουν, στα πλαίσια ενός σύντομου άρθρου, όρισμένες άπόψεις και πορίσματα μου, ύστερα από πολύχρονες με- λέτες. Σκοπό είχαν νά θέσουν τó πρόβλημα και όρισμένα ζητήμα-

τα. Κι έπιφυλάχτηκα σύντομα νά δώσω έκτεταμένα και όσο τó δυ- νατόν πιο ολοκληρωμένα τά συμ- περάσματά μου σέ βιβλίο.

Δέν ίσχυρίστηκα πως κατέχω την πάσαν αλήθεια και τó αλάθη- το. Άντίθετα, δήλωσα πως προ- βάλλω μιá νέα έρμηνεία. Αυτήν έχει κάθε δικαίωμα, ό κ. Ζώης και όποιοσδήποτε άλλος, νά την αντι- κρούσει συνολικά ή έν μέρει, συγ- κειριμένα και με έπιχειρήματα. Όχι με άφορισμούς και ειρωνείες και άναπόδεικτους ή άόριστους χαρακτηρισμούς. Γιατί αυτό είναι τακτική κυριολεκτικά BONNE POUR L'ORIENT.

Προτείνω στον κ. Ζώη νά γρά- ψει άπαντητικό άναιρετικό άρ- θρο. Έτσι προωθούμε τó διάλογο και τον τοποθετούμε σέ πολιτι- σμένο επίπεδο, ενώ παράλληλα βοηθάμε ουσιαστικά τον άναγνώ- στη νά πληροφορηθεί, νά κρίνει πιο υπεύθυνα και ν' άνεβάσει τó επίπεδό του. Τό γράμμα αυτό συνεπώς δέν άποτελεί ΑΚΟΜΑ άπάντηση στον κ. Ζώη. Γιατί άπλούστατα δέν ξέρω τις άπόψεις του και άγνοώ τί πρέπει νά υπερ- ασπιστώ. Θ' άπαντήσω μονάχα σέ άπόψεις, όχι σέ χαρακτηρισμούς.

Στό τεύχος Νο 24(2 - 8 - 75, σ. 52) δημοσιεύτηκε ξανά μιá ειρωνική έπιστολή της Δίδας ή Κυρίας Μαρίας Δουλής. Πάλι στό ίδιο στυλ της άφ' ύψηλου ειρωνείας, αλλά με μιá διαφορά. Είναι κα- κόβουλη γιατί άποδίδει στό περι- οδικό άξιολογήσεις, όσον άφορά έμένα, που δέν τις έκανε. Άπλως εκείνη (;) τις κάνει και μετά τις κολλά με εύκολία στό ANTI. Τό θέμα ίσως παρέμενε εκεί άν δέν υπήρχε ένα ζήτημα ουσίας. Κι αυτό βασικά άφορά τó περιοδικό, τη διεύθυνση και τη συντακτική του έπιτροπή. Μέχρι χτες ήμουν μέλος της συντακτικής ομάδας. Από λόγους δεοντολογίας θά έπρεπε νά γνωρίζω ότι δημοσιεύ- εται μιá έπιστολή που με άφορά, ώστε νά έχω τη δυνατότητα νά άπαντήσω την ίδια στιγμή που δημιουργείται μιá άλφα έντύ- πωση στον άναγνώστη, και όχι νά τó πληροφορούμαι κατόπιν έορ- τής σαν νά 'μουν ξένος. Αυτό ίσως δέν άφορά τόσο τούς άναγνώστες, άν δέν υπήρχε μιá σοβαρότατη ύπόψία δική μου. Ότι δηλ. τó πρόσωπο με τó όνομα Δουλή Μα- ρία είναι ANYΠΑΡΚΤΟ. Ζήτησα

ΙΤΑΛΙΚΑ

(ιδιαίτερα) ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

ΣΕ 25 ήμέρες

50 μαθήματα

(ειδική μέθοδος)

άπό άριστο καθηγητή

602.728 - 633.881

ἐπίμονα νὰ πληροφορηθῶ ποιά εἶναι, νὰ δῶ τὸ φάκελο τῆς ἐπιστολῆς της καὶ νὰ μάθω τὴ διεύθυνσή της. Ὁ Ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ δὲν μοῦ ἔδειξε τίποτε ἀπ' αὐτά. Εἶδα μόνο ἓνα φύλλο χαρτὶ δημοσιογραφικὸ (γιατὶ ἄραγε;) καὶ τὴν ἐπιστολὴ γραμμένη πρόχειρά μὲ μολύβι. Ἄν εἶναι δυνατὸν νὰ στέλνεται ἔτσι μιὰ ἐπιστολή. Ἀλλὰ ἀπὸ πλευρᾶς οὐσίας, ἓνα περιοδικὸ ΠΟΤΕ δὲν δημοσιεύει ἐπιστολὰς ποὺ θίγουν πρόσωπα, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ἐπώνυμες καὶ μὲ διεύθυνση, ὥστε ὁ ἀποστολέας ν' ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνη τῶν γραφομένων. Καλῶς τὴν (;) Μαρία Δουλῆ νὰ μὲ διαψεύσει.

Ἀνδρέας Λεντάκης

Φίλοι τοῦ «ANTI»

Ἀπαντώντας στὴν πρόσκληση τοῦ περιοδικοῦ, σὰς στέλνω τὸ σχετικὸ ἐρωτηματολόγιο συμπληρωμένο, ὥστε νὰ βοηθηθεῖτε στὴν ἀποδελτιοποίησή.

Παράλληλα θάθελα νὰ ἐκφράσω μερικὲς ἀπόψεις μου σχετικά μὲ τὸ περιοδικό.

Τὸ «ANTI» ὑποτίθεται ὅτι εἶναι ἓνα πολιτικὸ περιοδικὸ ποὺ ἀνήκει στὸν ἀριστερὸ χῶρο μὲ εὐρεία ἔννοια. Κι ὅμως στὴν ὕλη τοῦ περιοδικοῦ ἐλάχιστα ἢ καθόλου περιλαμβάνονται θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὸ ΚΚΕ. Ὅσο «δογματικὸ» κι ἂν (ὑποθέτω) τὸ θεωρεῖτε, δὲν μπορεῖτε νὰ ἀγνοήσετε ὅτι ἄσχετα μὲ τὰ λάθη ἢ ἐγκλήματα τοῦ παρελθόντος, τὸ κόμμα αὐτὸ διαθέτει σὲ μεγάλο ποσοστὸ ὀργανωμένη νεολαία, ποὺ μὲ τὴ δημιουργικὴ τῆς προσπάθεια πολλὰ κακὰ μπορεῖ νὰ διορθώσει μέσα στὸ κόμμα αὐτό. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνάτε ὅτι τὸ ΚΚΕ εἶναι τὸ δεύτερο – μὲ πρῶτο τὸ ΠΑΣΟΚ – σὲ νεολαία κόμμα.

Ἡ τακτικὴ τῆς παρασιώπησης σχετικά μὲ τὸ ΚΚΕ δὲν μὲ βρίσκει καθόλου σύμφωνο.

Ἔρχομαι τώρα στὸ ΠΑΣΟΚ.

Ἡ «κριτικὴ» δὲν πρέπει νὰ ξεπερνάει τὰ ὅρια τῆς καλοπιστίας. Φτάσατε στὸ σημεῖο νὰ χαρακτηρίσετε «ἀφελή» τὸν Πρόεδρο τοῦ Κινήματος Ἀνδρέα Παπανδρέου (τευχ. 25) σχετικά μὲ τὴν κατάθεσή του στὴ δίκη τοῦ Ἐφετείου, ὅταν ὅλοι μ' ἓνα στόμα παραδέχτηκαν ὅτι ἡ κατάθεσή του ὑπῆρξε ἐκπληκτικὴ σὲ ὕψος καὶ ἀποκαλύψεις. Ἀκόμα καὶ οἱ χουνταῖοι παραδέχτηκαν ὅτι ὁ Α.Π. ἦταν ὁ καλύτερος. Καὶ ἔρχεσθε ἐσεῖς νὰ τὸν χαρακτηρίσετε... ἀφελή! Ἔχω νὰ σὰς κάνω μιὰ ἐρώτηση: Ἔχετε νὰ ὑποδείξετε σήμερα στὴν Ἑλλάδα πιδ προικισμένο πολιτικό; Ἄν ναι, νὰ τὸ πράξετε ἀμέσως. Ἄν ὅμως ὄχι, ποιά δεοντολογία σὰς δίνει τὸ δικαίωμα νὰ τὸν χαρακτηρίζετε ἀφελή;

Καὶ τί «σύμπτωση» στὴ μεταχείριση τῶν δύο ἀριστερῶν κομμάτων πάνω στὰ ὅποια στηρίζει ὁ τόπος τὶς ἐλπίδες του! Τὸ ἓνα τὸ ἀγνοεῖτε τελείως («δημοκρατικότητας»). Τὸ ἄλλο τὸ ἀναφέρετε μόνο γιὰ νὰ τὸ κατηγορήσετε.

Καί, ἀντίθετα, ἀσχολεῖσθε μὲ τὴν «ἀνανεωτικὴ παράταξη», δηλαδή τὸ ΚΚΕ τὸ λεγόμενο «ἐσωτερικόν», στὸ ὁποῖο παρέχετε πολλὰς εὐκαιρίες, ἀλλὰ ... βλέπετε... δὲν σὰς βοηθάει ἐκεῖνο!

Ἄν θέλετε νὰ θεωρεῖται τὸ «ANTI» περιοδικὸ τῆς πλατιᾶς ἀριστερᾶς, τότε νὰ παρέχετε ἴσες εὐκαιρίες σ' ὅλα τὰ κόμματά της.

Παραπέρα:

Τὸ ὅλο περιοδικὸ ἔχει μιὰ «διανοουμενίστικη» ἐμφάνιση, τέτοια ποὺ ἡ προσπάθεια ὀρισμένων ἀρθρογράφων γι' αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ στὸ γράψιμό τους. Τὸ θέμα δὲν εἶναι νὰ περιπλέξουμε τὰ προβλήματα, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀπλοποιήσουμε. Αὐτό, βέβαια, ἂν θέλετε νὰ συμβάλετε – πιστεύω ναι – στὴν προσπάθεια ἀνόρθωσης τοῦ προοδευτικοῦ μας χώρου, μιὰς καί, κατὰ γενικὴ παραδοχή, βρισκόμαστε σὲ ἐποχὴ ἀνακατατάξεων.

Σημ.: Δὲν θεωρῶ τὴν παρούσα μὴ δημοσιεύσιμη.

Φιλικά

Μπάμπης Μαραβέλιας, Φοιτητῆς Νομικῆς

ΓΙΑ ΤΗΝ «ΑΛΛΗ» ΝΕΟΛΑΙΑ.

Στὸ τεῦχος 15 (ἡμ. Σάββατο 22-3-75) καὶ συγκεκριμένα στὸ ἀρθρο «ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΗΜΟΥΣ ΜΙΑΣ ΑΛΛΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ» ἀναφέρεσθε γιὰ τὰ πηγαδάκια τῆς Ὀμόνοιας σὰν μιὰ τοποθεσία HYDE PARK, ὅπου οἱ συζητήσεις εἶναι ἀποκλειστικὰ γιὰ ποδοσφαιρικὰ θέματα. Παραθέτει μάλιστα ὁ συνεργάτης Ν.Α. μιὰ μαγνητοσκοπημένη συζήτηση περὶ ποδοσφαιρικῶν θεμάτων.

Ὁφείλω νὰ διαφωνήσω μ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα ποὺ δίνει ὁ Ν.Α. ὅσον ἀφορᾷ τὰ θέματα συζητήσεων.

Εἶμαι τακτικὸς ἐπισκέπτης στὰ «πηγαδάκια» (κάθε βράδυ σχεδόν). Οἱ ποδοσφαιρικὲς συζητήσεις δίναν καὶ παίρναν ἐπὶ δικτατορίας. Σήμερα ὅμως τὰ θέματα ποὺ συζητιόταν εἶναι πολιτικά.

Οἱ ποδοσφαιρικὲς συζητήσεις γίνονται σποραδικὰ καὶ σὲ πηγαδάκια ἀπομονωμένα καὶ ὀλιγάριθμα.

Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἔγινε συγκεκριμένα στὶς 20 τοῦ Ἰουλίου, ὅταν ἔκαναν οἱ Τοῦρκοι τὴν ἀπόβαση στὴν Κύπρο. Τότε οἱ πρῶτες συζητήσεις ἦταν γιὰ θέματα στρατιωτικῆς ἀμυνας σὲ περίπτωσι πόλεμου μὲ τὴν Τουρκία. Ἀπὸ τότε τὰ πολιτικὰ θέματα ἄρχισαν νὰ ὑπερισχύουν τῶν στρατιωτικῶν.

Σήμερα, νομίζω, ὅτι ἐνδείκνυται, ἓνας ποὺ θέλει νὰ μορφωθεῖ πολιτικά, νὰ κατέβει στὴν Ὀμόνοια: μπορεῖ ν' ἀκούσει ἕκατὸ γινώμες μέσα σὲ μισὴ ὥρα...

Φεύγοντας θὰ ἔχει βγάλει μερικὰ συμπεράσματα.

Τὸ ἀρθρο ποὺ γράφτηκε ἔδωσε μιὰ περίπτωσι ποὺ συμβαίνει μιὰ φορὰ στὶς εἴκοσι μέρες καὶ δίνει ἀρνητικὴ εἰκόνα γιὰ τὰ «πηγαδάκια».

Πιστεύω ὅτι ἂν ὁ Ν.Α. ἐρχόταν συχνότερα θ' ἄλλαζε γνώμη.

Θ. Κ.

ΤΟ ΚΚΕ ἔσ. ΚΑΙ Η ΟΥΡΑ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Ἀγαπητὸ ANTI

Ἀπαντώντας σὲ σχόλιό σας στὴ στήλη «ἀντιθέσεις» τοῦ τεύχους 23 (5.7.75) σχετικά μὲ τὶς «δυσάρεστα ἐκπληκτικὲς καὶ περιέργες» δηλώσεις τοῦ Α. Παπανδρέου στὴ Λάρισα γιὰ τὰ ΚΚΕ, θάθελα νὰ βάλω μερικὰ ἐρωτήματα στὴν ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ (ἔσωτ.), μιὰ καὶ ἤμουν αὖτε πρόσφατα ὁπαδός του. Τὸ ΚΚΕ τὸ ἀφήνω στὴν μπάστα γιατί ἔτσι κι ἄλλῳ δὲν καταδέχεται ν' ἀπαντήσει ἀκόμα καὶ στὸν ... Ἀντρέα.

Σίγουρα ἡ «κριτικὴ» τοῦ Ἀνδρέα στὴ Λάρισα γιὰ τὰ ΚΚΕ ἦταν ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου καὶ μᾶλλον ζημιὰ προκάλεσε στὸν ἤδη κομματιασμένο χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς, στὶς κρίσιμες αὐτὲς ὥρες. Ὁ θαυμαστὸς κόσμος τοῦ Σάββα ἀνυπόμονα περιμένει τέτοιες «κριτικὲς» γιὰ νὰ τὶς χρησιμοποιήσει ὅποτε, ὅπως καὶ ὅπου θέλει, κατὰ τὸ γνωστὸ ρητὸ τῆς Νέας Τάξης.

Ὅμως, μιὰ ἀπ' τὶς ἐπόμενες μέρες ἢ Αὐγὴ, θέλοντας ν' ἀντικρούσει τὴν κριτικὴ τοῦ Α.Π., ἄρχισε νὰ δημοσιεύει σὲ συνέχειες ἀφορισμούς, γιὰ τὸ πρόσωπό του, ἀποφεύγοντας μιὰ σοβαρὴ πολιτικὴ ἐκτίμησι τῆς μέχρι τώρα δουλειᾶς τοῦ ΠΑΣΟΚ στὸν ἐλληνικὸ χῶρο, καὶ προβάλλοντας βασιανιστικὰ τὴν περίφημη Ἀντιδικτατορικὴ τῆς Ἐνότητος – τὸ μαγικὸ κλειδί ποὺ μπαίνει παντοῦ – ἃς κάνει τὸν κόπο ν' ἀπαντήσει σὲ μερικὲς ἀπορίες ποὺ ἡ γενικὴ πολιτικὴ τοῦ κόμματος ποὺ ἐκφράζει ἔχει δημιουργήσει στὸν κόσμο ποὺ δὲν ἔχει σχέση οὔτε μὲ τὸν Ἀντρέα, οὔτε καὶ μὲ τὸ κόμμα του.

Καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα μὲ τὴν Ἀντιδικτατορικὴ Ἐνότητα, ποὺ τόσο πολὺ διατυμπανίζουν χωρὶς νὰ εἶναι σίγουροι ἀκόμα γιὰ τὸ ποῦ ἀρχίζει καὶ ποῦ τελειώνει. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλὰ ἀκόμα δὲν ἔχουν πετύχει κοινὴ πλατφόρμα μὲ τὴν «ἀντιδικτατορικὴ δεξιὰ», καὶ οὔτε πρόκειται, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει τέτοιο πράγμα, παρὰ μόνο δεξιὰ μὲ πολλὰ πρόσωπα λόγω ἱστορικῶν περιστάσεων. Πάλι καλὰ ποὺ δὲν ὑπάρχει καὶ «προλεταριακὴ δεξιὰ». Ἄς μᾶς ποῦν λοιπὸν τί κατάφεραν μέχρι τώρα μὲ τὴν συμμαχία τους αὐτὴ μὲ τὴν δεξιὰ, ποὺ ὁπωσδήποτε λειτουργεῖ μονομερῶς μέχρι τώρα. Μήπως τὸ μακελειὸ στὴν ἐπέτειο τῆς 21.4 ποὺ «συμμετεῖχε» καὶ ἡ ΟΝΝΕΔ κάπου πρὸς τὸ τέλος..., ἢ μήπως τὶς δηλώσεις τοῦ Μπάλκου, ὅπου δίπλα στὶς φασιστικὲς παρακρατικὲς συμμορίες βάζει τὶς ἀντιφασιστικὲς ὁργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς μαζί μὲ τὶς ὁργανώσεις τῶν ΚΚΕ-νόμιμων Κομμάτων τῆς Βουλῆς! Ἡ μήπως, τὸ ἐπιστέγασμα ὅλων, τὶς θεωρίες τοῦ Καραμανλῆ περὶ ἀριστεροχουντισμοῦ;

Σίγουρα πέτυχε κάτι ἡ ΕΑΔΕ (Ἑθνικὴ Ἀντιδικτατορικὴ Δημοκρατικὴ Ἐνότητα). Τὶς δίκαιες ἀπορίες πολλῶν προβληματιζόμενων ἀριστερῶν, γιὰ τὸ «ποῦ τὸ πάει τὸ πράγμα» ὁ Δρακόπουλος

καὶ τὸ Κόμμα του. Μήπως τελικὰ ἡ πράξη ἀποδείχνει πὼς τὸ ΚΚΕ (ἔσωτ.) βαδίζει σίγουρα τὸ δρόμο ποὺ τοῦ χαράζει ἡ ἀστικὴ τάξη;

Περνάω στὸ συνδικαλιστικόν. Καὶ ἐκεῖ τὰ πράγματα εἶναι πολὺ ἄσκημα. Ἡ πτώση τοῦ «Δημοκρατικοῦ Ἀγώνα» στὶς ἐκλογὲς γιὰ τὴν ΕΦΕΕ ἦταν ἓνα ἀποφασιστικὸ χτύπημα στὴ μέχρι τώρα στάση του στοὺς μαζικοὺς χώρους, ὅπου σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἀποδείχονταν «βασιλικότερος τοῦ βασιλέως». Βέβαια δὲν πρέπει νὰ παραβλεφθεῖ ἡ τόσο ἀποδοτικὴ ἀλλὰ καθαρὰ περιστασιακὴ συνεργασία τῶν συνδικαλιστικῶν ὁργανώσεων τοῦ ΠΑΣΟΚ καὶ τοῦ ΚΚΕ, σὲ βάρος τῶν ἄλλων προοδευτικῶν ὁργανώσεων. Πάντως, γενικὴ καὶ διάχυτη εἶναι ἡ ἐντύπωση στοὺς μαζικοὺς χώρους ποὺ ἔχει ἀφήσει ὁ Δ.Α. μέχρι τώρα: ἐμμονὴ στὰ λόγια, ἀδράνεια στὶς κινητοποιήσεις, χλιαρὴ ἀντιμετώπιση τῆς πολιτικῆς τῆς κυβερνήσεως Καραμανλῆ καὶ τῶν περὶ αὐτὴ χουντικῶν στοιχείων (Γκίκας, Ἀβέρωφ) – ἂν καὶ δὲν ἀνήκουν στὸ «ἀντιδικτατορικὸ τμήμα τῆς δεξιᾶς» – ἔλλειψη αὐτοπεποίθησης καὶ στιβαρῆς ὁργάνωσης κλπ. Ὅσο γιὰ τὶς ἀρχὲς τοῦ Δημοκρατικοῦ Ἀγώνα θυμίζουν ἐντονα ... σοσιαλδημοκρατικὲς μεταρρυθμίσεις στὸ στύλ... κέφι καὶ χαρὰ.

Στὸν εὐρύτερο συνδικαλιστικὸ χῶρο, τὸ ΑΕΜ στὶς ἐκλογὲς τῶν ἔργατικῶν κέντρων κατεβαίνει μὲ πλατὺ κοινὸ ἀντιδικτατορικὸ μέτωπο. Σὲ κάποιο ἐργατικὸ κέντρο στὴ Θεσσαλία τὸ ΚΚΕ ἔσ. συμμετέχει καὶ μὲ ὑποψήφιο «ἀνεξάρτητο» ποὺ ψηφίζει ὅμως Καραμανλῆ. Εἶναι σίγουρο ὅμως τὸ ΚΚΕ ἔσ. πὼς μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐκφράζει καὶ προωθεῖ τὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης ποὺ θέλει ν' ἀντιπροσωπεύει;

Ἀλλὰ πέρα ἀπ' τὴν ἐξωκοινοβουλευτικὴ δραστηριότητα, ποὺ πρέπει νὰ ναι τὸ κύριο πεδίο ἀναφοράς στὴ δράση μιᾶς προοδευτικῆς πολιτικῆς δυνάμεως, τὸ ΚΚΕ ἔσ. ὑστερεῖ καὶ μέσα στὴ Βουλὴ – συγκρίνοντάς το μὲ τὸ ΠΑΣΟΚ. Ἀλήθεια, πόσες φορὲς ὁ Δρακόπουλος ἢ ὁ Κύρκος – ὁ κ. Ἡλιοῦ εὐτυχῶς γιὰ τὸ ΚΚΕ ἔσ. ἀνήκει ἄλλοῦ – μιλῆσανε τόσο μαχητικὰ καὶ τόσο ἀνοιχτὰ γιὰ τὸν ἱμπεριαλισμὸ καὶ τὶς μορφές του στὴ χώρα μας, τὸ ΝΑΤΟ, τὴν ΕΟΚ (τῶν μονοπωλίων) καὶ τοὺς φασιστικοὺς μηχανισμοὺς ποὺ δρῶν κάτω ἢ μέσα ἀπ' τὴν Κυβέρνησι ὅσο ὁ κ. Παπανδρέου;

Φοβᾶμαι πὼς τὸ Συνέδριο ποὺ ἐξαγγέλθηκε γιὰ τὸ φθινόπωρο λογαριάζεται ἀπὸ τώρα ἀπὸ πολλοὺς σὰν πανάκεια στὰ τόσα δυσεπίλυτα προβλήματα τοῦ Κόμματος, πράγμα ποὺ θολώνει ἀκόμα πιδ πολὺ τὴν ταχτικὴ του, καὶ κατὰ συνέπεια τὶς προοπτικὲς ποὺ τὸ ΚΚΕ ἔσ. διεκδικεῖ νὰ ἔχει σὰν Κομμουνιστικὸ Κόμμα στὸν ἐλληνικὸ χῶρο.

Ὅσο γιὰ τὰ περὶ «οὐρᾶς», ἃς προσπαθήσει ἡ ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ ἔσ. εἰλικρινὰ νὰ βρεῖ καὶ νὰ μᾶς πεῖ, γιατί τὸ ΚΚΕ ἔσ. ΔΕΝ παίζει τὸ ρόλο οὐρᾶς τῆς ἀστικῆς τάξης.

Γιάννης Τσολάκης

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΛΚΗ ΖΕΗ

αρβυλάκια και γόβες
Εικονογράφηση Ζιζή Μακρή

ΝΙΚΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΔΗΣ
ἐπὶ τόπου
ποιήματα

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΚΩΣΤΑΣ
ποιήματα II

ΔΩΡΑ ΜΟΑΤΣΟΥ - ΒΑΡΝΑΛΗ
στερνὴ παρηγοριά
ποιήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 615.783

κυκλοφορεῖ

ΥΚΙΟΥΞΕΠΠΕ ΥΚΑΝΤΙ

Ο ΝΕΟΦΑΣΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

NEA SYNORA

ΕΠΙΜΕΤΡΟ:

ΜΠΕΤΤΥ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ - ΤΖΟΥΛΙΑΝΟ

Ο ΝΕΟΦΑΣΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ΑΥΓΗ

ΠΡΩΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

- Ζωντανή ενημέρωση στην
σε όλα τα πολιτικά, οικονομικά
και κοινωνικά προβλήματα
- Τα προβλήματα της ελληνικής
Αριστεράς και του παγκόσμιου
προοδευτικού κινήματος
- Πνευματική και
καλλιτεχνική ζωή
- Οι πιο έγκυρες απόψεις

PYLARINOS STAMPS - COINS

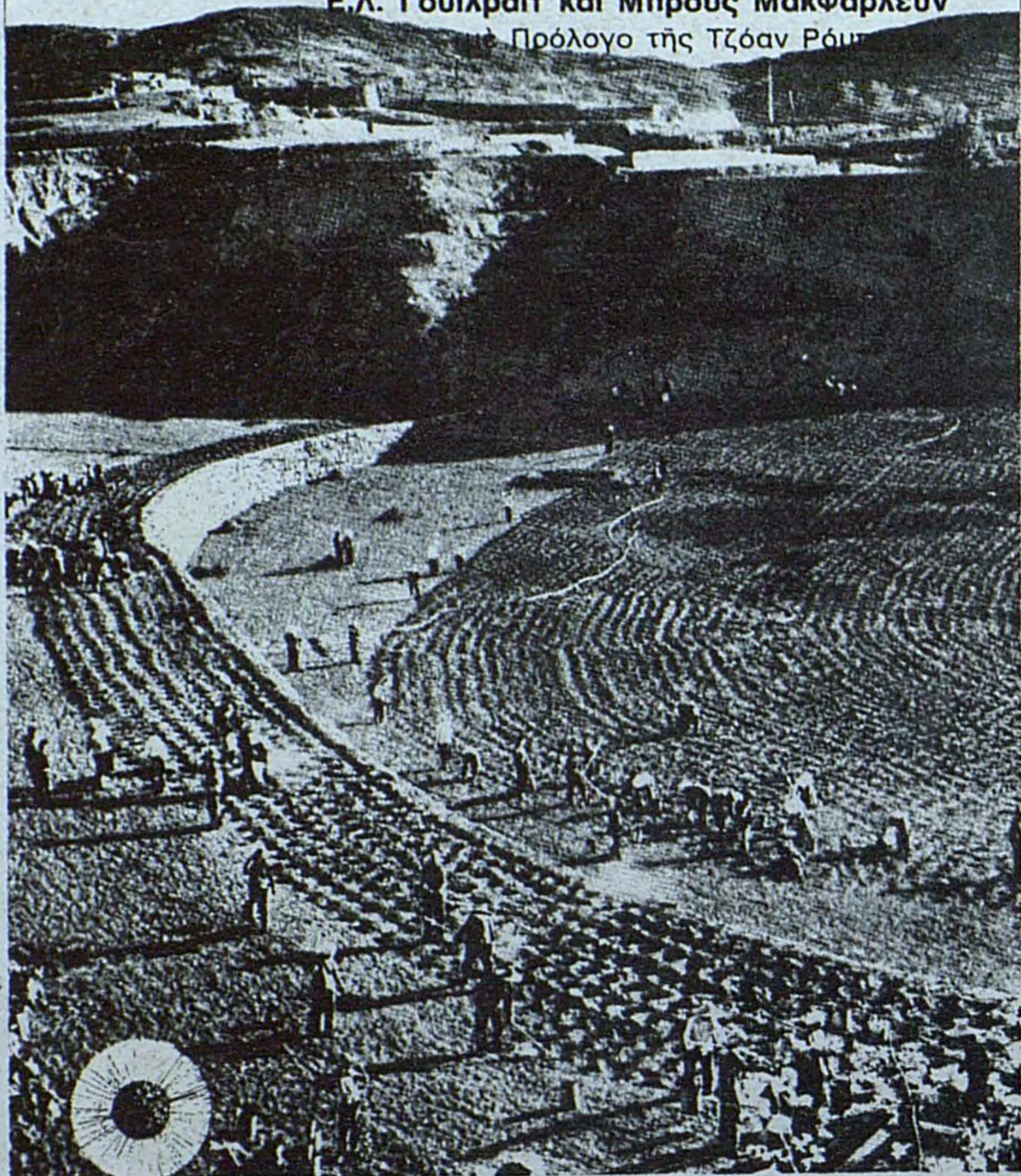
ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΣΟΒΑΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 7-9
Τηλ. 32 10 384
32 10 577

Κυκλοφόρησε

‘Ο Κινέζικος Δρόμος γιὰ τὸ Σοσιαλισμὸ

Ε.Λ. Γουίλραϊτ καὶ Μπρούς ΜακΦαρλέϋν
Πρόλογο τῆς Τζόαν Ρόου

Ἐκδόσεις ΚΥΤΤΑΡΟ Τηλ. 713 604

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΝΑΖΙΜ
ΧΙΚΜΕΤ

ΒΟΛΦ
ΜΠΙΡΜΑΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ
τραγουδία

μουσική ΘΑΝΟΣ ΜΙΚΡΟΥΤΣΙΚΟΣ
τραγουδί ΜΑΡΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Δίσκοι - ΛΥΡΑ - Ταινίες
Ἡ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ Ἑταιρεία

Gutenberg

γ.δαρδάνος χ.καρακατσάνης

ΣΟΛΩΝΟΣ 103 ΤΗΛ.: 626.684, 624.606

ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ
Ο ΥΣΤΕΡΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ
(‘Ο ἰμπεριαλισμὸς στὴν τελευταία του
φάση).

ΚΩΣΤΑ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ
ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
(Τὰ δεδομένα καὶ οἱ στόχοι)

ΚΩΣΤΑ ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΗ
Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΟΛΚ
Β’ ἔκδοση μὲ νέα στοιχεῖα
(Ἡ πρώτη ἐξαντλήθηκε σὲ 5 μῆνες)
ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΟΥΣΙΔΗ

“ὅπου ζεῖς
δὲν πατρίζεῖς....”

Ἐισαγωγή Μαρίας Πλωρίτη

ἐξάντας

Θὰ κυκλοφορήσει σὲ λίγες μέρες